EXACT RULES OF GRAMMAR,

Compoſed and publiſhed for the Inſtruction of all, in the Rudiments of the Latine Tongue, that intend the attaining thereof: More exact than formerly.

LONDON:

Printed for *J. Streater*, *Ann. Dom.* 1656.

Diu hoc Vocabulo Mythabellum reservavi-
tum.
1. Ehr Cow cricketbell
2. Ehr Cam's Shitbell.

Regula quedam generales.

1. Si componantur duo vocali Vbi vocali variantur
ut Respublica, jusjurandum.
2. Obliquum recto si jungis, flectile recti
ut Paterfamilias matersfamilias.
3. Si componantur Genitivi non variantur
ut Ejusmodi, Hujusmodi.
4. Utrogs in numero neutralia tres similes dant
A, Dant plurali Graeci simul atgs Latini.

MVSEVM
BRITAN
NIGVM

3 B c

A Sequidem ante omnia discendi sunt simplices soni ex quibus constat sermo humanus, quos animalia sciunt formare, et linguâ imitari, et manus potest pingere.

a. Corvus crocinatur á, á, hinc venit lit: A.

b. Agnus balat bé, bé, bé, hinc B.

C. Cicada stridet ci, ci, hinc C. Grashoppe chirpeth

D. Upupa dicit dú, dú, hinc D. Houp saith.

E. Infans ejulat, é, é, é, hinc E. Infant cryeth.

f. Ventus flat fi fi. hinc f. Wind blowth

g. Anser Gingrit ga ga, hinc g. Gos gagleth

H. Os halat háh, háh, H. y mouth breatheth out

J. Mus minitat i, i, hinc J. Mouse chirpeth.

K. Anas vocinat, kha, kha, hinc K. Duck quacketh

L. Lupus ululat lu, lu, hinc L. Wolf howleth.

M. Ursus murmurat, mu, mum hinc M. Bear grumbleth

N. Hoc is clamat nau, hinc N. Hoc cal cryeth

O. Aquila clamat ó ó ó. hinc O. Eagle cryeth

P. Pullus pipit pi, pi, hinc P. Chicken peepeth

Q. Cuculus cuculat kukku. hinc Q. Cuckow singeth

R. Canis Ringitur err, hinc R. Dog gruncheth.

S. Serpens sibilat, si, hinc S. Serpent hisseth

T. Graculus clamat tac, tac hinc T. Jay cryeth

U. Bubo ululat Uu. hinc U. Ehr Owl howleth

V. Lupus vagit Va. hinc V. Wolf squalleth.

X. Rana coaxat coax, hinc X. Frog croaketh.

Y. Asinus rudet. yyy. hinc Y. Ass brayeth.

Z. Tabanus dicit dz dz. hinc Z. Gad-bee sayeth

Discipulus Docendis debet esse primo
ingenio aptus ad discere, ingenio, memoria, lingua, voce, facie, statura, decore.
2. pingues. 3. pulcher. Deus, & requiritur quod
sordes nostras, abstergat. 4. quadrangulus. 5. quinque
sensus. 6. Solidus. 7. quadrangulus.

Multa regere, regula breves, et multa docere.
Hoc breve discipulum faciunt superare Magistrum.

TO THE READER.

THis ensuing Book is written for the Institution of Youth, in the first rudiments and principles of Grammar, for the attaining of the Latine tongue: the benefit of which Language is so great, that a far larger book than this, might easily be spent in the due and lawful commendations thereof: For whoever intendeth to train up his Children in any learned Art or Science, will render to them a very lame and imperfect knowledge of any of them, unless they be well instructed in the Languages, which are the Chariots of things and the Shels wherin the sweet Kernel of learning is inclosed: But especially the Latine Tongue, whereof now we treat: it being the general speech of the learned at this day throughout Europe, and hath this advantage of either Hebrew, Arabick, or Greek, that whatever learning was treated of and discussed, either divine or humane: as Physick, Mathematicks, or Philosophy, it is now for the most part translated into Latine: which being the last methodical and regular way of speaking, hath received into its bosome all that was taught in former Ages.

Whosoever therefore will attain unto any knowledge that is excellent, to make him differ from other Men, as others do from Beasts, it should be his first and principal care, to take into his hand such a Key as this, wherewith to open the lock of Languages, wherein, as in a choice Cabinet, he may behold, and enjoy the precious Pearls and Diamonds of heavenly and natural knowledge; which are therein laid

by from the loathful hand, and the prophane eye of vulgar people, who onely speak after their mothers tattle, and pry not into these rare and curious Secrets.

Another advantage there is in the Latine Tongue, that for its plainness both in writing and speaking, it far excels all others; which are, either otherwise pronounced than written, or so snatcht up by accents, and so murdered in the throat, that their smoothness is hindered in the birth: In which, the manner of speaking is so horrid, as if so be they were conjuring up of Spirits, and not expressing their minds in an ingenuous and courteous manner. But (here) there is so much silver-sweetness, and oily-smoothness, as much affects the Hearers, when Latine Orations are pronounced.

It is also very necessary for all Travellers, who may perform manifold businesses beyond Sea, onely by the help of this, without any assistance from the irregular modern Tongues that are now on foot in the world.

For the attainment of this Language, there have been many various Rules, and divers Grammars composed, the multitude whereof have distracted many ordinary Teachers: how much more would they confound the tender and unconcocted brains of children? Wherefore it should be the wisdom of the Schoolmasters, that are able and profound Artists, to skim off the Cream from the best Grammarians, and propose it in one dish for their young Schollars to feed upon. But those that are lesse versed in all Classical Authors (and have neither Means nor Time, by reason of Penury, to consult how Grammarians have raised their Rules, from observation of Authors in all Languages) may cast their diligent thoughts upon Lilly, Vossius, and Farnaby; which may suffice, as to this purpose.

But

Contain particular Nouns mentioned in the Practicall Grammar of Winchester schoole wanting ye singular number

number

Acta deeds
Adversaria
posting books.
Ædes an house
Ædes the altar
Ambages ye ambe
Annales chron
icles of things
done from year
to year.

Aulæ.
Aulia.
Apina,
Angulia
Arma.

B.
Bellaria.
Biga.
Blanditia

C.
Caules
Calibs
Calenda
Camelli
Canores.
Castra
Cibs
Cicelli
Codicilli
Comitia
Compita
Crepundia
Cunabula
Cunæ

D.
Decima
Divis
Divitia
Donaria
Dryades

E.
Esquilis
Exuviæ
Epulæ
Exequiæ
Epa
Equites

F.
Fasces.
Fasti
Feriæ
Fines
Flores
Furfures
Gemini
Geneæ
Gesta
Glitorea
Idus Idia
Inducia
Indigites
Insplia
Inferiæ.

L.
Lares
Lamenta
Lares.

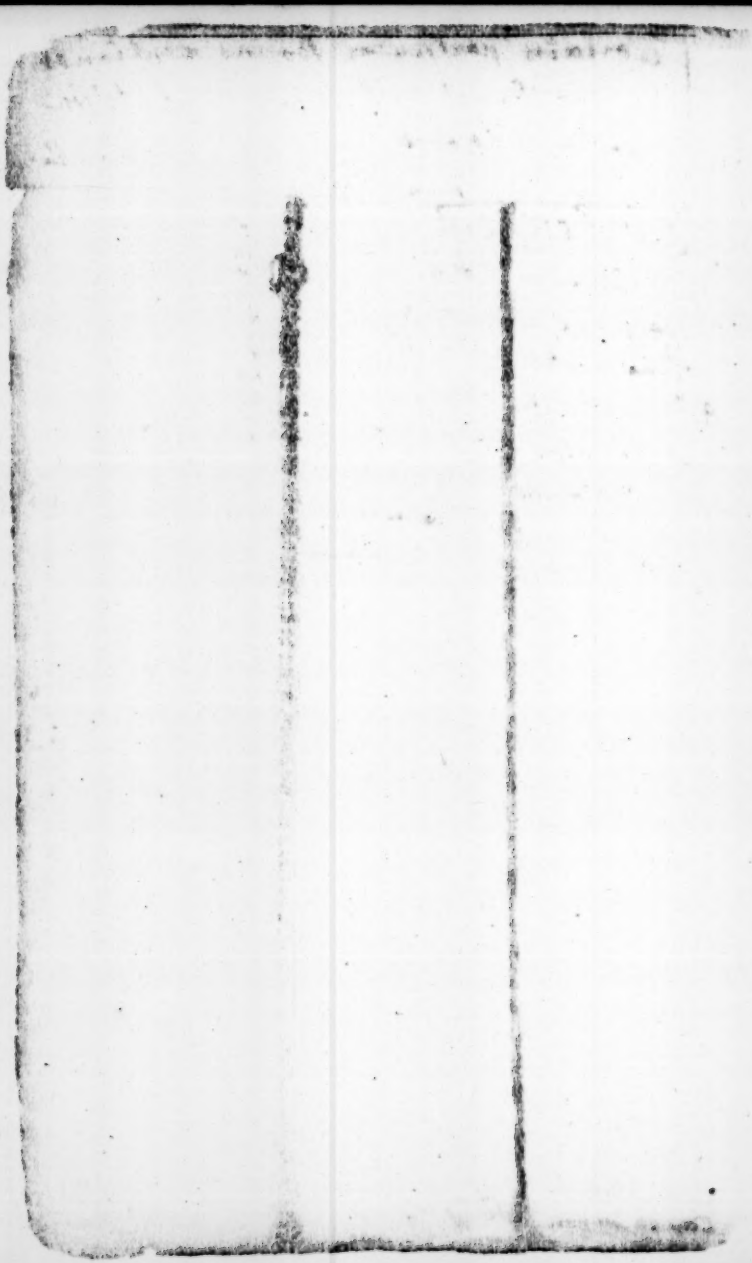

But before Children come to learn the Grammar-Rules in Latine, it's necessary they should receive a general taste of the more useful and easie Directions, in their Mother-tongue: For which use and purpose, this little Book is composed.

In the teaching whereof, Experience hath taught, that it is the best way, Children should as speedily as they can, First read it all over, day by day; And then secondly, learn it by heart, as quickly as their Memories will admit: although they do not perfectly understand what they rehearse: For hereby will the Terms of Art, both in Nouns, Verbs, and other Parts of Speech, be made easie both to Pronunciation and Apprehension: which two things are principally to be regarded in the third and last time which the Child must read over this book. But then, let him passe very leasurely, by small portions, and let the Master instruct him diligently in the meaning of every Term, Declination, and Rule of Construction: and labour by all means possible, to rivet the meaning thereof into the Childs Understanding, and not suffer him this Third time to go forward, till he do in some good measure Apprehend, as well as Repeat every dayes Lesson.

When he comes to the Rules of Syntax, or joyning of Words together in sentences, it were well, according as he proceeds, that he be put to turn the English, in the Example, into Latine; but principally those words, wherein the force of the Rule stands.

I shall speak no more unto Masters, and others, in this particular; esteeming him not fit to be an Instructer of Youth, that needs himself to be Instructed. Onely, I have a little propoled some advice unto the manner & method of teaching these Principles to Children: not willing to run over a company of ragged, hungry, and moth-eaten passages, in the

Epistle before a Book of the like nature with this. This Epistle therefore (Courteous Friend) shall take its conclusion, by reciting some of those notorious Errors which were committed in the Book before-mentioned, to the laying of a rotten Foundation in the minds of Learners, and troubling their Memories with many needlesse things, and impertinent to be rehearsed.

The first was, that Ambo, an honest Adjective, (according to his own definition of an Adjective, which cannot stand by it self) crept into a hole, between the second and third Declension of Noun Substantives; but (here) you shall find Duo & Ambo, both of them setled to rights amongst their own kindred.

Another absurdity was, that Meridies, a Noun that wants the plural number, is made an Example of the fifth Declension, and with a bold brazen face at open Noon, climbs ober (forsooth) into a Plurality: but we have took down his courage, and placed Dies in his room: in good time!

Another grosse error I shall name, and no more, is, the introducing two Moods, or manners of signifying in Verbs, more then ever Tully, Ovid, Virgil, Lucan, or any of the Romans ever knew: filling up two or three pages with the Optative, and Potential Moods in both Voices, differing nothing from the Subjunctive in Terminations: onely one of them hath Master Utinam trotting before him, and all-bejades the precious time both of Teacher and Scholar. But we have discarded these Wishing & Wouldding Moods, for keeping any houshold in our Grammar.

Now I commend your labours to the blessing of Sion, and beg of him who hath his Chair in Heaven, to instruct you in all divine and humane knowledg.

Farewel.

The

N.B. Hæc Reg: à Lilio tradita. vizt.

I. Inter duas vocales ssæ Duplicem consonâ
fallit: Virgilius enim dicit. curat
Centum quadrijugos ad flumina mittere.
ubi I brevis, si enim duplex ssæt consonans
contradicret Reg: Gram: Iiz!

[Litera et Elementum.]

Litera quo scribitur!
Elementum quid profertur!
Elementum ssæt vis ipsa & proflatus.
Litera autem figura ssæt proflatis.

Q. Quomodo differunt inter se vocales &
consonantes?

R. Quemadmodum anima à corpore;
sic vocales a consonantibus differunt.
Vel, ut anima suâpte naturâ movetur
& vivit, corpusq; cui conjuncta ssæt vitam
motumq; largitur: Ita vocales sam vim
sortitæ sunt ut per se naturâq; suâ
sonare ut anima vivere profit, consonan-
tibusq; adjunctæ quasi illis vitam præbeant,

The Latine Letters are thus written.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V U X Y Z

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V U X Y Z.

Small letters. a b c d e f g h i j k l m n o p q r s t v u x y z,

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t v u x y z.

Letters are divided into Vowels and Conſonants.

A Vowel is a letter which maketh a full and perfect ſound of it ſelf, and there are five in number: namely, *a, e, i, o, u,* whereunto is added the Greek Vowel *y*: which in Latine ſounds *u*, as in *Symptom, Sympathy.*

A Conſonant is a letter which muſt needs be ſounded with a Vowel, as *b*, with *e*. And all the letters, except the Vowels, are Conſonants.

A Syllable is the pronouncing of (one) two or more letters with one breath; as *A-ve-mus.*

A Diphthong is the ſound of two Vowels, in one Syllable: there be four in number; namely, *æ, œ, au, eu*; whereunto is added *ei*, as *Æneas, cœna, audi, euge, hei.* Some hold, that there are no diphthongs.

The Greek Letters are thus written.

Capitals. Α Β Γ Δ Ε Ζ Η Θ Ι Κ Λ Μ Ν Ξ Ο Π Ρ Σ Τ Υ Φ Χ Ψ Ω.

Small lett. α β γ δ ε ζ η ϑ ι κ λ μ ν ξ ο π ρ ς τ υ φ χ ψ ω.

The names of the Hebrew letters, in verſe for Memories ſake.

Aleph א, Beth ב, Gimel ג, Daleth ד, He ה,
Wau ו, Zaj-in ז, Heth ח, Teth ט, Yj-od י, Caph כ.
Lamed ל, Mem מ, Nun נ, Samech ס, Aj-in ע, Pe פ,
TSade צ, Koph ק, Reſh ר, SHin ש, Tau ת, (*Tbe-eTH.*)

The Engliſh Alphabet.

A, E, (& æ); I, O, & oU:
Five Vowels *bee*; *Add* Y, *and* Wu.
Be, De, Fe, Gue; Ke, Le, Me, Ne
Ghe, Je, (ç, e) Qe; Mute-Conſons *be.*
eF, eb, eS, eZ; eL, eM, eN, e R:
with Final eX; Half-Vowels *are.*

The *Lords* [form of] *Prayer.*

OUr Father, which art in Heaven: Hallowed be thy Name: Thy Kingdom come: Thy will be done on earth, as it is in heaven: Give us this day our daily bread: And forgive us our Debts, as we forgive our debtors: And lead us not into temptation, but deliver us from evil; For thine is the Kingdom, the power, and the glory, for ever and ever, AMEN.

PAter noster, qui es in cœlis, 1. Sanctificetur nomen tuum: Adveniat regnum tuum: 3. Fiat voluntas tua; sicut in cœlo, sic & in terrâ: Panem nostrum quotidianum da nobis hodiè: Et dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris: 6. Et ne nos inducas in tentationem, sed libera nos à malo: *Quia tuum est regnum, potentia & gloria, in secula seculorum,* AMEN.

A short Prayer fit for Morning, Noon, or Night.

WE beseech thee, O Lord, so to direct and assist our studies, and endeavours, both of Teaching, and Learning, that they may tend, and end to thy honour and glory, through Jesus Christ our Lord, and Saviour, AMEN.

Hoc ad pag: 2 ver.

1. Masculina singularia, aut raro pluralia.

Ær, sol, mundus, cum vsqueis, pontus & æther,
Sanguis, vas, nemo, pudor, & cum carere, pulmo
Al, sapor, & æstus, limus, simus, & penus addo.

2. Fœminina singularia, aut raro pluralia. pag: 2 ter.

Fama, salus, sobolesq; proles, fuga, gloria, tellus,
Lues, pituita, lues, humus, & prosapia, pubes,
Pauperias, vlcus, gaza, fames, contagia, labes,
Culpa nec, chelea, & lusus, cum indole, culpa
Et vilis, pestis, labes, silex, alq; supellex.
Sic aqua, pax, pumex, vel sanies, requies q; fides q;
Quæq; aliquod vitium, aut vrbium nomina sonant.

3. Neutra singularia, aut raro pluralia.

Æs, pelagus, Tartarum, silicum, nihilumq; pecus
Velum, iustitium, lis, canum, vulgus & scelus,
Vber, alq; solum, balneum, vitrum, fascinum & altum
Os, os, gelu, alq; solum, vitrumq; lutumq; macellum
Vellus, virus & gluten, vinum, rus, fasq; nefasq;

4. Masculina pluralia aut raro singularia.

Liberi, Manes, natales, alq; penates,
Cancelli, cani, fasti, superi, inferi & artus,
Mores, & lemures, cum cælibibus, primores,
Cum carceribus, geminiq; proceres q; lares q;
Addo pugillares, fasces, vrpices q; celtes q;
Et lapides, cælites, cancelliq; lacriq; Veriq;
Et præcordia, ut Gabij, lacus Reji alq; Philer

5. Fœminina pluralia, vel raro singularia.

Aglia & anubes, ædes, aræ, bigæ & Alpes
Blandiliæ, gratiæq; facetiæ, opesq; forcipes,
Copiæ, & opubia, exuviæ, divitiæ, gazæq;
Diviliæ, sardinæq; inimicitiæ, insidiæq;
Equiræ, scopæq; mammiliæ, vindiciæq;

Arma, et exequiæ, fauces, valvæ, minæ,
Iræ, spinæ, lites, ligæ, liga, Alpes quadrigæ,
Ripæ plagæ accensuli pro reli, virgilias,
Glebæ, gleba, Roma, Dies, Alpes Calendæ,
Villæ item, cum compedibus, cunæ, foleæ,
Multæ proles, ut Cæles, mega, Alpes tenebræ,
Nundinæ, Misseria, cæremoniæ, thermæ salubres,
Aræ, item decimæ: sic nuptiæ thermæ Italiæ
Cælos, clitellæ, fortunæ, induciæ, et aulæ,
Quisquiliæ, Carceres, minutiæ, thermæ salinæ,
Reliquiæ, phaleræ, palæ, præstigiæ, habenæ,
Sortes, suppetiæ, vigiliæ, primitiæ,
Thermæ, scalæ, officia, & oppida multa,
Ut Ebebo et similes, quarum pars maxima Graja.

6. Neutra pluralia, vel raro singularia.

Gaza cum rostris, stellaria pascua & arma
Cælia, proscholia, spongialia, munia, justa,
Mœnia, cum flabris, vinacea, compita, lixa,
Præcordia, cum genitalibus, Alpes exuvias,
Cum natalitijs, mulsicia, cunctra, ferramenta,
Cella, cibaria, cum vestaria, caulia, scruta,
Alpes expendia; item cunabula, prælia, castra
Et mulsicia, sic stellæ, tuguria Italiæ.
Sic obsidia, item exta, templa, Alpes
Alpes magalia, cum magalibus, addo lacrymæ
Aquæ, multiæ; ubi sunt stalagmata, sudatoria
Thermarum.
His addes, ex usu Diabolica, nuptiæ, nec non
Plurima festa Deûm, cum Bacchanalibus jungo.

Primæ sive Terminationes quinq; declinationum à casu nota Temporis breuis vel longi.

Singu:	Nom:	G:	D:	A:	V:	Ab:	Pluraliter
							N: æ
Musa	ă	æ	æ	am	ā	ā	G: ārum
Epitome	ē	ēs	ē	en	ē	ē	D: īs
Æneas	ās	æ	æ	am	ā	ā	A: ās
Anchises	ēs	æ	æ	en	ē, ā	ē, ā	V: æ
							Ab: is & quibusdam in abus

Secundæ declinationis Terminationes

Singu:	N:	G:	D:	A:	V:	Ab:	Plur:
Magister	ĕr	ī	o	um	er	o	N: ī / a
Puer	ĕr	ī	o	um	er	ō	G: orum
Scelus	ŭs	ī	o	um	ŭs	ō	D: is
Dominus	ŭs	ī	ō	um	ĕ	ō	A: ōs / ă
Regnum	um	ī	ō	um	um	ō	V: ī / a
Ingenium	ium	ii, īi, ĭi	ĭ	ium, īm	ium	ō	Ab: īs.
Babylon	ŏn	ī	ō	ŏn	ŏn	ō	
Dryas	ăs	ī	ă	ăn	ă	ă	

Tertiæ Declinationis Terminationes

Singu:	N:	G:	D:	A:	V:	Abl:
Lampăs	s	is	i	ĕm	s	e
Mare	ĕ	ĕ	i	ĕ	ĕ	i — e
Suapte	i	Sphol:				
Seminĕ	ĕ	ĭs	i	ĕm	ĕ	e
Lac:	ĕc	ĭs	i	ĕc	ĕc	ĕ
Lacte	ĕt	ĭs	i	ĕm	ĕt	ĕ

3. Declin. Sing.	N.	G.	D.	A.	V.	Ab.	
Animăl	ăl	is	i	ăl	ăl	i – e	
Dălăn	ăn	is	i	im, a	ăn	e	
Calcăr	ăr	is	i	ăr	ăr	i – e	
Basilĭcas	ăs	is	i	em im	ăs	i – e	
Capŭt	ŭt	is	i	ŭt	ŭt	e	
Prĕs	ĕs	is	i	em	ĕs	i – e	

Plurăl

es a	ium um	ibus	os es a	es a	ibus

Quarta declinatio Terminatio.

Sing.	N.	G.	D.	A.	V.	Ab.	
Cursus	ŭs	us	ui	um	ŭs	u	
Cornu	u	u	u	u	u	u	Apheleu.
Plur.	us a	uum	ibus	us a	us a	us a	ibus ubus

Decl. 5ta Terminatio.

Sing.	N.	G.	D.	A.	V.	Ab.	Tabaidem.
Facies	es	ei	ei	em	e	e	
Plur.	es	erum	ebus	es	es	ebus	= alius.

Accidence is called ab accedo or a thing
coming, or whereby ye learner doeth
proceed, or enter into ye first knowledge of
ye Latine tongue, but thus it should be cal-
led accedence, & long, not Accidence, for it
shd be called ye Accidence because it teach-
eth specially ye accidents yt is things be-
coming to the parts of Speech.

The Accidence is divided into two parts.

1. Introduction. 2. Construction.

1. Speech is properly ye uttering of our mind
by words, or words whereby we utter our
mind. 2. Voice made but a puff. Noun.
Verb Adverb Conjunction or protending
Pronoun & Participle more Nouns: Pre-
positions & interjections mere Adverbs.
3. Thes 8 many Nouns & Verbs are not de-
clined in regard of ye matter of their nature.
4. In Grammer we are to respect words
not things: as Hand is not a Noun but
ye word signifying a hand is a noun.

3 xx

Forme and figure belong to all things
whose, every word is either primitive or deri-
vative as it is called if form; or simple or com-
pound as it is called if figure.

Soloecismus est pravus orationis.

Quia solœcus probatissimi authores
his solo utebantur tantum.

Quia nulli proferri potest nisi sub aliquâ
parum continuatur. &c

1. Sub: ἐπιχρήσεως. if may stand by it self

2 Adjec: q: adjunctivum quia substantivo
junctur.

4. Stella significat rem parvi momenti
aqua stellam significat aliquid of a grand value
all manner.

5 Allow or Dwig.

6 Stella hæc vocabula sunt omnia, ex
causa vide significata non sunt omnia.

Of the eight Parts of Latine Speech.

IN Latine Speech be these Eight Parts following.

Noun,	declined.		Adverb,	not declined.	
Pronoun,			Conjunction,		
VERB,			Preposition,		
Participle,			Interjection,		

Of a Noun.

A Noun is a [kind of] Word, by which a person or thing is signified and known: As Manus (in Latine) signifies a hand, Domus a house, Bonitas goodness.

Of Nouns, some be Substantives, and some be Adjectives.

A Substantive is a word that doth, or may stand by it self, without another word joyned with it: as Homo, *A man*, Res, *a thing*. And it is declined with one Article; As, Hic Magister, *a Master*: or else with two at the most: as, Hic & hæc parens, *A Father or Mother*.

An Adjective is that cannot stand by it self in signification, but requireth to be joyned with a Substantive (man or thing) in speech or signification: As, Bonus, *Good*; Pulcher, *Fair*. And it is declined with three terminations: As, Bonus, bona, bonum; or else with three Articles: As, Hic, hæc, & hoc Felix, *Happy*; Hic & hæc Tristis, & hoc Triste, *Sad*.

A Noun Substantive either is proper to the thing that it signifieth; as, HENRICUS, *Henry*, is my proper name; or else is Common to all of the same kind; as, Homo, *A man*, is a common name for every man.

Number.

ut quas historias de ἀμαθία habes.
l. B. Ep. 8. Nunquam in majore
ἀπορίᾳ fui. eb. Per. Dialia cum ἀμφιεσίᾳ
ib. Ep. 14. ἐν πολιτικῶν genere. l. 6. Pam.
non enim adjunctus est a quotidianâ
salutatione. ideoque ἐν χερσὶν in manibus,
σὺν θεῷ, cum Deo.

2 Gender is ye difference of case

+ Genera sola deus novit natura valis,
nam quia per mares et faeminas,
propagarentur, genus dictum fuit.
Si enim dicimus, piscis, aquila.
et similia ofr Ipsicani q. si masculina
intelligimus quasi adjectum nomen
est mās, si fem: adjectum est nomen
fem. quod antiqui distinctionis causâ
addere solebant, ut piscis mas, vide mas
piscis fem.

4. Non genus proprie, ut res communis
non dubium, nec Ipsicanum, sed compositio.
5. In animalibus quibus dubitatus venus.

6. A declension is ye varying of words by
cases; It may be known by the ending of
ye Genitive Case singular

Properly there be no Articles in the Latine Tongue.

Articles are borrowed of the Pronoun, and be thus declined. *An Article is a note or mark whereby we know the gender of a noun.*

Singulariter	Nom. *hic, hæc, hoc,*		Pluraliter	Nom. *hi, hæ, hæc,*
	G. *hujus, hujus, hujus,*			G. *horum, harum, horũ,*
	Dat. *huic, huic, huic,*			Dat. *his, his, his,*
	Ac. *hunc, hanc, hoc,*			Ac. *hos, has, hæc,*
	(Voc. caret)			(Voc. caret,)
	Ab. *hoc, hac, hoc.*			Ab. *his, his, his.*

Genders of Nouns.

GEnders of Nouns be seven: the Masculine, the Feminine, the Neuter: the Commune of two, the Commune of three, the Doubtful, and the Epicœne.

The Masculine Gender is declined with Hic [put for an Article:] as, Hic vir *A man.*

The Fœminine Gender is declined with [this Article] hæc; **as,** Hæc mulier, *A woman.*

The Neuter Gender is declined with [this Article] Hoc: **as,** Hoc saxum, *A stone.*

The Commune of two (being both Masculine and Feminine) is declined with Hic **and** Hæc: **as,** Hic & Hæc Parens, *A Father or Mother.*

The Commune of three is declined with Hic, Hæc, **and** Hoc: **as,** Hic, Hæc, & Hoc Felix, *Happy.*

The Doubtful Gender (being Masculine or Feminine) is declined with Hic **or** Hæc: **as,** Hic vel Hæc Dies, *A day.*

The Epicœne Gender is declined with one Article, but under that one Article both sexes be signified: as, Hic Passer, *A Sparrow*: Hæc Aquila, *An Eagle*, **both he and she.**

6. Declensions of Nouns.

There be five Declensions of Nouns.

A Noun may be known of what Declension it is, by the ending of the Genitive case singular.

The

The first Declension of Nouns hath its Genitive case Singular ending in æ, &c. which Nouns are of the Feminine Gender.

Singulariter	Nom. hæc *mensa*,	Pluraliter	Nom. hæ *mensæ*,
	Gen. hujus *mensæ*,		G. harum *mensarum*,
	Dat. huic *mensæ*,		Dat. his *mensis*,
	Acc. hanc *mensam*,		Ac. has *mensas*,
	Voc. ô *mensa*,		Voc. ô *mensæ*,
	Ab. ab hoc *mensâ*,		Ab. ab his *mensis*.

Note that Filia and Nata do make the Dative and the Ablative Plural in is or in abus: Also, Dea, mula, equa, liberta, (and anima) make the Dative and the Ablative Plural in abus onely.

The second Declension is of Nouns, whose Nominative case, some end in er and us, and are most part Masculines: Some end in um, and are most part Neuters: But all end their Genitive case in i, &c.

Singulariter	Nom. hic *Dominus*,	Pluraliter	Nom. hi *Domini*,
	G. hujus *domini*,		G. horum *dominorum*,
	Dat. huic *domino*,		Dat. his *dominis*,
	Ac. hunc *dominum*,		Acc. hos *dominos*,
	Voc. ô *domine*,		Voc. ô *domini*,
	Ab. ab hoc *domino*.		Ab. ab his *dominis*.

Here is to be noted, that when the Nominative endeth in us, the Vocative shall end in e: as, *Nominativo* (*hic*) Dominus, *Vocativo* (ô) Domine; Except Deus, that maketh ô Deus.

When the Nominative endeth in i-us, if it be a proper name of a man, the Vocative shall end in i: as, *Nom.* (*hic*) Georgius, *Vocativo* (ô) Georgi: Hereunto is added Filius, which maketh ô Fili.

Also these Nouns following make the Vocative in e, or in us; Agnus, lucus, vulgus, populus, chorus, fluvius.

Note

3. The Salones in Genitivo & ij Gentes
finiris do ust Cas in q Gen: Sing: for (o) as
Patersfamilias, Salonas, Servos.

1. Plautus scribit patriam in accusati
sic dicens; At ego patriam rogo qua sit lu
videtur tamen esse hoc loco ꝑ Antiptosin
Acc pro Nom.

6. The Ancients do use (as) in q Gen: Cas
Sing: for (o) as fidlai, aulai, aquai.

4. Declinatio est variatio nominis
per tres casus & duos numeros.

Filia, Nata, Anima, is faciunt, Abl, al abu
Dantium amba. alys Dus, Liberta, equa, sic
dea, mula.

2. (Servos) apud antiques scriptores in
nominativo usurpatur pro servus.
sed hoc per Archaismum qui est
vetus loquendi mos priscis temporibus
valde familiaris, qui nunc exo-
levit, quod qui quidem observandum non
imitandum. (is Ce Ce Ce Ce Ce Ce Ce Ce Ce
Ovid sic scribit. Vir!
(is
Latinus Endimion, non est libi luna vult
ubi Latinus in vocal: usurpatur, Allach
cujus est vocal: nom. similem semper fecer
Georgius & nomina in ius formant voc: in i
quia volues tollunt (e) breviter sonare
ut (i) nunc explebimus.

Plautus sic scribit biat

Age libicen quando bibisti. vos ex ad
ad labias libias. ubi labias est
accusativi plurales, non autem à labia
prima dec: sed a labium ut hanc reg:

Hæc quasi inquirunt &c

1. Gulturem aliquando apud veteres scriptores
& gultur in hius generis. hoc vero vitio
q̃ olim sub una & eadem voce fuit
& neutrius & masculini generis.

2. Ving. sic scribit. Vuri milos Ulissi; ubi
Ulissi est genit: sing: hoc tamen ad imitationem
Græcorum: qui omnē declinatio contract: desinit
in eus, q̃ volens Grammaticii solebant facere
per diis syllabis dixisse. ut Ulisseus, ei.
pas autem vocales per synæresin con-
trahebant in ei diphthongum, & posteà
ut synærisin illam ipsam diphthongum
explerent per i, unde Ulissi: Idem esse
Judicium de Achilli, Cronli, Achali, & si-
milibus quandoquidem reperiuntur in Genitivo.

Jon Erliâ doct: cum apud Græcos ut
apud Lat: Latinos sing: epit in[i] sit
differunt[i] apud Gr: brevis est apud Lat:
longa.

Note also, that all Nouns of the Neuter Gender [as well Adjectives as Substantives] of what Declension soever they be, have the Nominative, the Accusative, & the Vocative alike in both Numbers, & in the Plural number they end all in a: as in Exampl:.

Singulariter	Nom. hoc *Regnum*,	Pluraliter	Nom. hæc *Regna*,
	Gen. hujus *regni*,		Gen. horum *regnorum*,
	Dat. huic *regno*,		Dat. his *regnis*,
	Acc. hoc *regnum*,		Acc. hæc *regna*.
	Voc. ô *regnum*,		Voc. ô *regna*,
	Ab. ab hoc *regno*.		Abl. ab his *regnis*.

The third Declension is of Nouns, whose Nominative case end in a, e, i, o, r, s, t, x, and are of all Genders, but most Feminine: and their Genitive case ends in is, &c.

Singulariter	Nom. hic *Lapis*,	Pluraliter	Nom. hi *lapides*,
	Gen. hujus *lapidis*,		Gen. horum *lapidum*,
	Dat. huic *lapidi*,		Dat. his *lapidibus*;
	Acc. hunc *lapidem*,		Acc. hos *lapides*,
	Voc. ô *lapis*,		Voc. ô *lapides*,
	Ab. ab hoc *lapide*.		Ab. ab his *lapidibus*.

Singulariter	N. hæc *Clavis*, a Key,	Pluraliter	N. *Claves*, Keyes,
	G. *clavis*, of a key,		G. *Clavium*, of Keyes,
	D. *clavi*, to a key,		D. *clavibus*, to keyes;
	A. *clavem* (-*im*) the key		A. *claves*, the keyes,
	V. ô *clavis*, ô key,		V. ô *claves*, ô keyes,
	A. *clave* (-*i*) in, with, from, by a key.		A. *clavibus*, in, with, from, by keyes.

An Example of the Neuter Gender.

Singulariter	Nom. hoc *Rete*,	Pluraliter	Nom. hæc *Retia*,
	Gen. hujus *retis*,		Gen. horum *retium*,
	Dat. huic *reti*,		Dat. his *retibus*,
	Acc. hoc *rete*,		Acc. hæc *retia*,
	Voc. ô *rete*,		Voc. ô *retia*,
	Ab. ab hoc *retis*		Ab. ab his *retibus*:

The

The fourth Declenſion is of Nouns, whoſe Nominative caſe ending in us, are Maſculines for the moſt part; and in u, are Neuters. Their Genitive in ûs, &c.

4.

Singulariter	Nom. hæc *Manus*,		Pluraliter	Nom. hæ *manus*,
	Gen. hujus *manûs*,			Gen. harum *manuum*,
	Dat. huic *manui*,			Dat. his *manibus*,
	Acc. hanc *manum*,			Acc. has *manus*,
	Voc. ô *manus*,			Voc. ô *manus*,
	Abl. ab hac *manu*.			Abl. ab his *manibus*.

The fifth Declenſion is of Nouns, whoſe Nominative caſe ends in es, their Genitive in ei, &c. All Feminines (except Dies, which is both Maſculine and Feminine in the Singular; but Maſculine onely in the Plural: and Meridies, which is Maſculine, but wants the Plural.)

5.

Singulariter	No. hic vel hæc *Dies*,		Pluraliter	Nom. hi *dies*,
	Gen. hujus *diei*,			Gen. horum *dierum*,
	Dat. huic *diei*,			D. his *diebus*,
	A. hunc vel hanc *diem*,			A. hos *dies*,
	Voc. ô *dies*,			V. ô *dies*,
	A. ab hoc vel hac *die*.			A. ab his *diebus*.

The declining of Adjectives.

A Noun Adjective of three Terminations is declined in the Maſculine and Neuter Gender like Dominus and Regnum of the ſecond Declenſion. And in the Feminine like Menſa, of the firſt Declenſion.

Singulariter	N. *Bonus, bona, bonũ*,		Pluraliter	N. *boni, bonæ, bona*,
	G. *boni, bonæ, boni*,			G. *bonorum, bonarum*,
	D. *bono, bonæ, bono*,			D. *bonis*, (*bonorum*,
	A. *bonum, bonam, bonũ*,			A. *bonos, bonas, bona*,
	V. *bone, bona, bonum*,			V. *boni, bonæ, bona*,
	A. *bono, bonâ, bono*,			A. *bonis*.

There are beſides theſe, certain Nouns Adjectives of another manner of declining, which make the Genitive caſe ſingular in i-us, and the Dative in

4. Plautus in accusativo hujus declinat. scribit/arbum/ contra paradigma?
Hæc vero dictio ad hanc regulam.
Hæc quasi hup: de Legimus etiam arbus: Hoc(ubus)/; Ficus portus, portus, specus arbus, sic Lacus algs vnn; sic quercus tribus, arbus.

---

6. Gen: hujus dec: olim apsbat in 6/
Ul Virg. Libra die somniqs. pro diei
Horat. Acie pars. pro acci.
Ovid. Ulqs fide pignus depras ubiunqs proposuit. pro fidei.
Hæc vero potius observanda quam imitanda. fo

* Nouns in us, us, ut, are declined like Genus, except volus, etc. ending in us & those in (co) in are declined in (is) in differently, as Compessis his follows & Cicus his & those following declined like Lacus

3. Aliquando conjungitur verbo plus a Verbo
substi: vt. Ista Talia una supersigs vidimus
specia.

4. These words among ye Ancients were de-
clined like bonus in ye Gen: & Dativo illi al-
leri: or illius, alterius. Alter makes Alterius
in ye Neuter Gender.

† Ambo & Duo are found to be the same
in all Genders like as Duo in the Greek, as
Ambo anguis ye angues. Plaut.

7. Such adjectiva unius terminationis
in trium generum, infans vocentur.
Legimus enim, Infantes statuas, Infantia
gutta, Infans puer.

in i, which be these that follow, with their Compounds.

Singulariter	N. *Unus, una, unum,*	Pluraliter	N. *uni, unæ, una,*
	G. *unius,*		G. *unorum, unarum, unorum,*
	D. *uni;*		D. *unis,*
	A. *unum, unam, unum,*		A. *unos, unas, una,*
	V. *une, una, unum,*		V. *uni, unæ, una,*
	A. *uno, unâ, uno,*		Ab. *unis.*

Note that Unus, una, unum, hath not the Plurall number, but when it is joyned with a word that lacketh the Singular Number: as Unæ literæ, una mœnia.

In like manner be declined Totus, solus, and also ullus, alius, alter, uter, and neuter, saving that these five last, lack the Vocative case.

Duo & Ambo are Plurals, and make their Masculine and Neuter Gender in o, in the Nominative and Vocative: and are thus declined.

Pluraliter

Nom. *Duo, duæ, duo,*
G. *duorum, duarum, duorum,*
D. *duobus, duabus, duobus,*
Ac. *duos, duas, duo,*
Voc. *duo, duæ, duo,*
Ab. *duobus, duabus, duobus.* Likewise Ambo.

Adjectives having but one or two terminations in the Nominative, are declined after the third Declension, thus.

Singulariter	Nom. hic, hæc, & hoc, *Felix,*	Pluraliter	Nom. hi & hæ *Felices,* & hæc *felicia.*
	G. hujus *felicis.*		Gen. horum, harum, & horum, *felicium,*
	Dat. huic *felici,*		Dat. his *felicibus,*
	A. hunc & hanc *felicem* & hoc *felix,*		A. hos & has *felices,* & hæc *felicia,*
	Voc. ô *felix,*		V. ô *felices,* & ô *felicia,*
	A. ab hoc, hac & hoc *felice,* vel *felici.*		A. ab his *felicibus.*

Nom:

Singulariter	No. hic & hæc *triſtis*, & hoc *triſte*,	Pluraliter	N. hi & hæ *triſtes*, & hæc *triſtia*,
	Gen. hujus *triſtis*,		G. horum, harum, & horum *triſtium*,
	Dat. huic *triſti*.		D. his *triſtibus*,
	Ac. hunc & hanc *triſtem*, & hoc *triſte*,		Ac. hos & has *triſtes*, & hæc *triſtia*,
	V. ô *triſtis*, & ô *triſte*,		V. ô *triſtes*, & ô *triſtia*,
	Abl. ab hoc, hac & hoc ¶ *triſti*.		A. ab his *triſtibus*.

Comparisons of Adjectives.

ADjectives, whoſe ſignification may increaſe, or be diminiſhed, may form Compariſon.

There be three degrees of Compariſon: The Poſitive, the Comparative, and the Superlative.

The Poſitive betokeneth the thing abſolutely without exceſs: as, Durus, *Hard*.

The Comparative ſomewhat exceedeth the Poſitive in ſignification: as, Durior, *Harder*, And it is formed of that caſe of his Poſitive that endeth in i, by putting thereto or and us: as of Duri, hic & hæc durior, & hoc durius: of Triſti, hic & hæc triſtior, & hoc triſtius; of Dulci, hic & hæc dulcior & hoc dulcius.

The Superlative exceedeth his Poſitive, in the higheſt degree: as, Duriſſimus, *Hardeſt*: And it is formed of the firſt caſe of his Poſitive that endeth in i, by putting thereto ſſimus and ſimus: as of Duri, duriſſimus: of Triſti, triſtiſſimus: of Dulci dulciſſimus.

From theſe general Rules are excepted theſe that follow:

Bonus, melior optimus, } { Magnus, major, maximus.
Malus, pejor, peſſimus. } { Parvus minor, minimus.
Multus, plurimus: multa, plurima; multũ plus plurimum.

And if the Poſitive end in er, the Superlative is formed of the Nominative caſe by putting to rimus: as, Pulcher, pulcherrimus.

Alſo,

8

9. Apud poetas reperitur ablat: per (e) mihi vero solum est causâ, ut Ovid: speciem celestem resumpta, pro celesti. et Seneca, Lethale ferro, pro Lethali.

---

2. Comparison is ye Alteration of ye Signification of a word into more or less by degrees.
3. No word is properly compared but Adjective and Adverbs ending in ly & y^t some Superlatives but abusively.

4. Hunc Comparativus aliquando laudandi, ut Seneca le ep: charissimum sed multo fortè chariorem.

2. Parcissimus, multissimus, egregiissimus ain't old words but extraordinarissimus

3. Thus must also celebris, salubris, acris, acerbis be formed, because the have ye Nominative in (s)

Reclinis scribuntur in oratione soluta
cum simplici l, carminisq; laetum gratia
cum ll. duplici per Epenthesin. hic addi
potest imbecillinus.

* Pronomen quia pro nomine stat nec flectitur.
* Ego, hui, sui, are substantivo, & prosit adjectivo.
3. Ehem are but w properly, & ipsare compounded of
e. & em, or added to em hui is added to m because el is
used in rehearsing & is declined as ego & the relatives
of Pronouns.

Quidam sic, captiosè disputant.

Octo, secundum Gram: nostram, sic disputant sunt pronomina primitiva, octo demonstrativa, sex relativa & eadem derivativa; unde constat pronomen esse ex.
Sic verò Resp: Pronomen unum & idem & quo & dici potest primitivum, demonstrativum, & relativum, diverso respectu. g. Exempli gratia, 1. pronomen ille respectu originis suæ est primitivum, quod non aliunde derivatur:
2. respectu demonstrationis est demonstrativum, eò quod rem sive personam aliquam quasi monstrando denotat, de qua antea nulla facta fuit mentio: 3. Respectu relationis est relativum eò quod rem vel personam quamvis requirat, cujus prius antegressa est mentio: atq; ita de reliquis pronominibus est intelligendum, quæ

Alſo theſe Nouns ending in lis make the Superlative, by changing is into limus: as, Humilis, humillimus: Similis, ſimillimus: Facilis, facillimus: [*Gracilis, gracillimus: Agilis, agillimus: Docilis, docillimus.*]

Alſo other Nouns ending in lis, do follow the general Rule afore-going: as, Utilis, utiliſſimus.

And if a Vowel come before us, It is compared by Magis and maximè: as, Pius, magis pius, maximè Pius: Aſſiduus, magis aſſiduus, maximè aſſiduus.

Of a PRONOUN.

A Pronoun is a part of Speech, which ſupplyeth the place of a Noun. *It is uſed in ſhewing or reckoning.*

There be fifteen Pronouns: Ego, tu, ſui, ille, ipſe, iſte, hic, is, meus, tuus, ſuus, noſter, veſter, noſtras, veſtras; whereof four have the Vocative caſe, Tu, meus, noſter, and noſtras: and all other lack the Vocative caſe. To theſe may be added their compounds: Egomet, tute, idem; and alſo, Qui, quæ, quod.

Theſe eight Pronouns, *Ego, tu, ſui, ille, ipſe, iſte, hic,* and *is*, be Primitives ſo called, for becauſe they be not derived of others: And they be alſo called Demonſtratives, becauſe they ſhew a thing not ſpoken of before.

Theſe ſeven, *Meus, tuus, ſuus, noſter, veſter, noſtras, veſtras*, be derivatives, for they be derived of their Primitives, *Mei, tui, ſui, noſtri*, and *veſtri*.

There belong to a Pronoun theſe five things, Number, Caſe, and Gender, as are in a Noun: Declenſion and Perſon, as here followeth.

Theſe three Pronouns, Ego, tu, ſui, (*e quid* with compounds) are Subſtantives, the reſt Adjectives.

There be four Declenſions of Pronouns.

Theſe three, Ego, tu, ſui, be of the firſt Declenſion, and be thus declined

Sing.

Sundry others pronouns are found in old writers as, on, am, for eam; em in for eum; hibi for hic; eod. loc. mes, tes, cumsd, quar, eius &c.

Singulariter	Nom. *Ego*,	Pluraliter	Nom. *nos*,
	Gen. *mei*,		G. *noſtrûm* vel *noſtri*,
	Dat. *mihi*,		Dat. *nobis*,
	Acc. *me*,		Acc. *nos*,
	Voc. caret,		Voc. caret,
	Abl. à *me*,		Abl. à *nobis*.

Singulariter	Nom. *tu*,	Pluraliter	Nom. *vos*,
	Gen. *tui*,		G. *veſtrûm* vel *veſtri*,
	Dat. *tibi*,		Dat. *vobis*,
	Acc. *te*,		Acc. *vos*,
	Voc. ô *tu*,		Voc. ô *vos*,
	Abl. à *te*.		Ab. à *vobis*.

Singulariter and Pluraliter	Nom. caret,	Acc. *ſe*,
	Gen. *ſui*,	Voc. caret,
	Dat. *ſibi*,	Abl à *ſe*.

These ſix Ille, ipſe, iſte, hic, is, and qui, be of the ſecond Declenſion, and be thus declined,

Singulariter	Nom. *Iſte, iſta, iſtud*,	Pluraliter	Nom. *iſti, iſtæ, iſta*,
	Gen. *iſtius*,		G. *iſtorum, iſtarum, iſtorum*,
	Dat. *iſti*,		Dat. *iſtis*,
	Ac. *iſtum, iſtam, iſtud*,		Ac. *iſtos, iſtas, iſta*,
	Voc. caret,		Voc. caret.
	Ab. *iſto, iſtâ, iſto*.		Ab. *iſtis*.

Ille is declined like Iſte, and alſo Ipſe, ſaving that the Neuter Gender in the Nominative caſe, and in the Accuſative Singular maketh Ipſum.

Singu.	Nom. *hic, hæc, hoc*,	as afore in the Noun.
	Gen. *hujus*,	
	Dat. *huic*,	

Singulariter	Nom. *is, ea, id*,	Pluraliter	Nom. *ii, eæ, ea*,
	Gen. *ejus*,		G. *eorum, earum, eorũ*,
	Dat. *ei*,		Dat. *iis* vel *eis*,
	Ac. *eum, eam, id*,		Ac. *eos, eas, ea*,
	Voc. caret,		Voc. caret,
	Ab. *eo, eâ, eo*,		Ab. *iis* vel *eis*.

Sin-

10 5. Pronoms respectu ad diversa pronominum genera referri possunt:

* Declinatio Pronominum dignoscitur & Genitivo, ut in nominibus.

Pronomina interrogativa sunt, quis, cujus? cujas.
Gentilia sunt nostras, vestras, cujas.

4. Ille, ipse, iste, hic, is, carentia vocantur, quia je diverso usu & respectu sunt aliquando relativa aliquando demonstrativa.
2. Qui sf sons Pronominans is taken for a noun.

2. Hee is often used amongst old writers for ille.

* Relat. qui non est gemminum sed additum
q the accusative case plurall neuter, was
not only qua but quæ, hinc quapropter,
4 is propter qua & also quo for quo
[illegible] as quocirca, quousq; &c.
2 Qui ablativi of omnis Generis. vt
Sic of cubitus qui venit ab Anglia libras.
o. Quis vel qui, quæ, quod, vel quid &c. sic
ecquis, nequis, &c. except yt they make quæ
in yᵉ fem sing. & Neuter Plurall
q. Mars pro mi p. Antiptosin as Vitᵍ
Projice hla manu sanguis meus.
Mi, is by Apocope for mihi, from the
old nominative mis, somtimes lis a plurall
vocative made by contraction for mei.
† Persons seeme more fully to expresse our
minds, & decline verbs. Persons blame
ye Nouns, Verbs & Participles, by reason
of some psons not properly joined to ym.
* Refertur (Cujas) ad 4tam pronominum
declinationem, non quod sit vocativa pronomen,
sed quod maximam habet terminationem &
affinitatem cum pronominibus nostras & vestras
4tæ declinationis.
Intelligendum est de pronominibus in propriâ
naturâ acceptis & in simplici constructione collo-
catis. Virgo vero dixit. Quo ego tolemus.
q. per Synec. de vocativo ad primam, non
[illegible] Synecdochen.

Singulariter { N. Qui, quæ, quod, G. cujus, D. cui, A. quem, quam, quod, V. caret, (qui. A. quo quâ, quo vel } Pluraliter { N. qui, quæ, quæ, (rum, G. quorũ, quarũ, quo: D. quibus vel queis, A. quos, quas, quæ, V. caret, A. quibus vel queis.

Likewise Quis and Quid be declined, whether they be Interrogatives [*who* or *what* ?] or Indefinitives [*some* or *any*:] Also Quisquis is thus declined.

No. { Quisquis, Quicquid, } Ac. { Quicquid } Ab. { Quoquo, Quaquâ, Quoquo, }

Note, that Quid is always a Substantive of the Neuter Gender.

These five Meus, tuus, suus, noster, & vester, are declined like Nouns Adjectives of three terminations, saving that Meus makes the Vocative Singular Mi, mea, meum.

Singulariter { N. Meus, mea, meum, G. mei, meæ, mei, D. meo, meæ, meo, A. meum, meam, meum, V. Mi, mea, meum, A. meo, meâ, meo. } Pluraliter { N. mei, meæ, mea, G. meorum, mearum, D. meis, (meorum, A. meos, meas, mea, V. mei, meæ, mea, A. meis.

So is noster declined, and tuus, suus, vester, saving that these three last do lack the Vocative case. † See Aspinal ravenscr. and Gen tibia.

Nostras, † vestras, and this Noun Cujas be of the fourth Declension, and be thus declined: Nom. hic & hæc *Nostras*, & hoc *nostrate*, Gen. *nostratis*, &c.

Here is to be noted that Nostras, Vestras, and this Noun Cujas, be called Gen-ti-les, because they properly betoken pertaining to Countreys or Nations, to Sects or Factions.

A Pronoun hath three Persons.

The first Person speaketh of himself: as, Ego, I; Nos, We.

The second Person is spoken to: as, Tu, *Thou*; Vos, *Ye*: And of this Person is also every Vocative case.

The third Person is spoken of: as, Ille, *He*; Illi, *They*: And therefore all other Pronouns, all Nouns, and Participles, be of the third Person.

Of a VERB.

A Verb is a word declined with Mood and Tense, and betokeneth Doing: as, Amo, *I love*: or, Suffering: as, Amor, *I am loved*: or Being: as, Sum, *I am*.

Of Verbs such as have Persons, be called Personals: as, Ego amo, Tu amas: and such as have no Persons be called Impersonals: as, Pœnitet, *it irketh*: Oportet, *it behoveth*.

Of Verbs Personals there be four kinds: Active, Passive, Neuter, and Deponent, (the Commune is out of use.)

A Verb Active endeth in o, and betokeneth to Do; as, Amo, *I love*, and by putting to r, it may be a Passive: as, Amor.

A Verb Passive endeth in r, and betokeneth to Suffer: as, Amor, *I am loved*; and by putting away r, it may be an Active: as, Amo.

A Verb Neuter endeth in o or m, and cannot take r, to make him a Passive: as, Curro, *I run*, Sum, *I am*: And it signifieth sometimes *Doing*: as, Curro, *I run*: and sometime *Suffering*: as, Ægroto, *I am sick*: and sometimes *Being*: as, Sum, *I am*.

A Verb Deponent endeth in r, like a Passive, and yet in signification is but either Active: as, Loquor verbum, *I speak a word*: or Neuter, as, Glorior, *I boast*.

2 MOODS.

There be four Moods [or manners of signifying] the Indicative, the Imperative, the Subjunctive, and the Infinitive.

The

2. That is meant of Perfect verbs, not of the imperfect as Quæso, Lapso, &c. not declined as to mood & tense is because of ease not value of themselves.

1. Quidam verò sic disputant. omnia fere verba primæ vel secundæ personæ, ut scribo, unâ cum verbis tertiæ conjugationis quoties certa persona intelligitur, ut pluit. per se efficient integram orationem. Hæc verò propositio est implicita, quæ in explicitas suas resolvenda; supplendo nomen & resolvendo verbum in participium. præs: temp. cum verbo sum, es, fui. hoc modo scribo (id est) ego sum scribens scripsi de coloris; qd igitur verbum, omnibus non se habent sed per supplimentum.

3. Quia passivam significationem deponit.

Two verbs common are in use. viz. signifying actively, as well as passively, except criminor frustror sculor, & some others. Though Participles of ye Preter tense of verbs deponents may be found signifying passively as complexus. modificatus. interpretatus. comitatus.

2. A mood is a manner of speech wherein the signification of a verb is utter'd in declaring, comanding, wishing, &c

2. The Infinitive mood stoldn after a verb of Motion, or denoting any intention, may be varyed several ways. Two instance.

Venio salutatũ matrem
Venio salutatum matrem
Venio salutatus matrem
Venio salutandi causâ matrem
Venio ad salutandum matrem
Venio salutandæ gratiâ matris
Venio ad salutandam matrem
Venio ad salutem matrem.

Gerunds are so named from gerendo pro gerendo because they signifie ye manner of doing something. Sons Declin ye Gen: Nom. Di. Dat: Amando.

OBSER. All verbs personalls & act regular have Gerunds, except Passives, & such as are excepted in ye rule of Supines.

Impersonalls have none.

The Indicative Mood declareth: as, Ego, Amo, *I love*: or else demandeth, or doubteth of a thing: as, Audis tu? *Dost thou hear?*

The Imperative commandeth, [entreateth, desireth, exhorteth, or permitteth:] as, Ama tu, *Love thou*; Amato ille, *Let him love.*

The Subjunctive Mood dependeth on some other Verb in the same sentence, either going before, or coming after, [and is usually joyned with some Conjunction] as, Ut *that*, si *although*, cum *whereas*: or some Indefinite: as Qui, quid, qualis, quotus, quorsum, &c. coming between; as, Ut ludas, citò dísce, *That thou mayst play, learn apace*: Cave quid agas, *Take heed what you do*: But sometimes without a Conjunction, with these signs, *May, can, might, could, would, should*; and then it is called the Potential Mood: Sometimes with an Adverb of wishing, and is called the Optative Mood: as, Utinam audirem quid novi in Angliâ, *would I could hear what news in England.*

2. The Infinitive signifieth, to Do, to Suffer, or to Be; and hath neither Number, nor Person, nor Nominative case before him, and is known commonly by this sign *To*: as, Amare, *To love*: Also, when two Verbs come together without any Nominative case between them, then the latter shall be the Infinitive Mood: as, Cupio discere, *I desire to learn*: [sometimes it follows an Adjective: as, Dignus verberari, *worthy to be whipt.*]

2 GERUNDS.

There be moreover belonging to the Infinitive Mood of Verbs, certain Voices called Gerunds ending in di, do, and dum, which have the Active signification [onely:] as, Amandi, *Of loving*, Amando, *In loving*; Amandum, *To love.*

3. SUPINES.

There be also pertaining unto Verbs two Supines, the one ending in (um,) which is called the first Supine, because it hath the signification of the Verb Active, as, Eo amatum, *I go to love*; And the other in (u) which is called the latter Supine, because it hath for the most part the signification Passive: as, Difficilis amatu, *Hard to be loved.*

4. TENSES.

There be five Tenses, or [Distinctions of] Times: The Present Tense, the Preter-imperfect Tense, the Preter-perfect Tense, the Preterpluperfect Tense, and the Future Tense.

The Present Tense speaketh of the time that Now is, usually with these signs, Do, dost, doth; Am, art, is, are: as Amo, *I love*; Amor, *I am loved.*

The Preterimperfect Tense speaketh of the time not perfectly past, with these signs, Did, didst; Was, wast, were: as, Amabam, *I loved or did love*; Amabar, *I was loved.*

The Preterperfect Tense speaketh of the time perfectly past, with these signs, Have, hast, hath,: as Amavi, *I have loved.*

The Preterpluperfect Tense speaketh of the time More than perfectly past, with these signs, Had, hadst, as, Amaveram, *I had loved.*

The Future Tense speaketh of the time to come, with these signs, shall or will, shalt or wilt: as, Amabo, *I shall or will love.*

5. PERSONS.

There be also in Verbs three Persons in both Numbers: as, *Singulariter*, Ego amo, *I love*; Tu amas, *Thou loveſt*; Ille amat, *He loveth*; *Pluraliter*, Nos amamus, *We love*; Vos amatis, *Ye love*; Illi amant, *They love.*

CON-

3. Melanchton thinks Supines so called because they have no case before yᵐ.

4. It hath yᵉ Signification of a Passive & it cometh of a verb signifying passively, as mup. lum. to be marryed.

14

2. Tense is ye difference of a verb according as ye time is past, present and to come. or a Tense signifieth a time wherein to do, or suffer any thing. A noune may signifie time as yᵉ day, but not of doing, suffering. or being in a time as a verb doth.

Obs: There are but properly 3 Tenses, past, present, & to come; yᵉ Tense or time past is devided into 3. viz Praterimperf: Praterpluperf: & yᵉ Praterperfect.

Obs: The principall signs of yᵉ Active voice are, do. did. have, hast, or hath; hadst, had, shall or will hereafter.

---

2. A Person in a verb is every severall word in every mood and Tense, except ye Infinitive & hath no persons.

3. A Conjugation is ye full complying logether of words in one form or case, or it is ye full varying of ye verbe by their finall terminations; in both numbers, in every psons, in each Moode and Tense.

4. Except certain compounds of Do as, circumdo, secundo, pessundo &c.

5. Ire in Infinitive Active vel in secunda psona presentis verbaliter in or.

---

2. Declining of a verb is ye varying of ye first psons of ye Preterperfect ye infinitive Moode, ye Gerunds, Supines & participles belonging to ye verb and voice.

Forming or conjugating of a verb is ye breaking or varying ye full word of ye verb into sundry other words, coming of it by ye psons, Tenses & Moods.

Sum comes of the greek word εσομαι. whence by taking away the diphthong is made esom, then esum & afterwards sum

Fui comes of the old verb fuo.

CONJUGATIONS.

VErbs have four Conjugations, which be known after this manner.

The first Conjugation hath ā long before re and ris: as, Amāre, amāris.

The second Conjugation hath ē long before re and ris: as, Docēre, docēris.

The third Conjugation hath ĕ short before re and ris: as, Legĕre, legĕris.

The fourth Conjugation hath ī long before re and ris: as, Audīre, audīris.

§ *Decline this Verb* SUM, (*and so* Amo, Doceo, Lego, Audio) *according to the order of the letters* a, b, c, d, *&c. set before every Tense.*

Sum, es, fui; esse, Futurus, To be.

a Indicative Mood, Present tense *Singular.*

SUm I am, es Thou art, est He is: *Plu.* Sumus, We are, estis, Ye are, sunt, They are.

b Preterimperfect tense *Singular.*

Eram I was, eras Thou wast, erat He was: *Plu.* Eramus We were, eratis Ye were, erant They were.

i Preterperfect tense *Singular.*

Fui I (was or) have been, *fuisti* Thou (wast or) hast been, *fuit* He (was or) hath been. *Plural. Fuimus* We were (or have) been, *fuistis* Ye (were or) have been, *fuerunt* vel *fuere* They (were or) have been.

k Preterpluperfect tense *Singular.*

Fueram I (was or) had been, *fueras* Thou (wast or) hadst been, *fuerat* He (was or) had been: Pluraliter, *Fueramus* We (were or) had been, *fueratis* Ye (were or) had been, *fuerant* They (were or) had been.

c Future tense *Singular.*

Ero I shall (or will) be, eris Thou shalt (or wilt) be, erit He shall (or will) be: *Pluraliter*, Erimus We shal

shall (or will) be, eritis Ye shall (or will) be, erunt They shall (or will) be.

e Imperative Mood Present tense *Singular.*

Sis, esto, esto Be thou; sit esto, Be he, or let him be; *Pluraliter*, Simus Be we; sitis, este, estote, Be ye; sint sunto Be they, or let them be.

[Potential and Subjunctive Mood, are both one in Termination, and differ onely in Signification.]

f Potential Mood Present tense *Singular.*

Sim I may or can (shall or will) be, sis Thou mayst or canst (shalt or wilt) be, sit He may or can (shall or will) be: *Pluraliter*, Simus We may or can (shall or will) be; sitis Ye may or can (shall or will) be, sint They may or can (shall or will) be, Nos inhonorati Simus? *Shall we be unhonoured?* Ovid.

g Preterimperfect tense *Singular.*

Essem I might or could (should or would) be, esses Thou mightst or couldst (shouldst or wouldst) be, esset He might or could (should or would) be: *Pluraliter*, Essemus, We might or could (should or would) be, essetis Ye might or could (should or would) be, essent They might or could (should or would) be.

l Subjunctive Mood Preterperfect tense *Sing.*

Cùm *fuerim* When I (was or) have been, cùm *fueris* When thou (wast or) hast been, cùm *fuerit* When he (was or) hath been: *Pluraliter*, cùm *fuerimus* When we (were or) have been, cùm *fueritis* When ye (were or) have been, cùm *fuerint* When they (were or) have been.

m Preterpluperfect tense *Singular.*

Cùm *fuissem* When I (was or) had been, cùm *fuisses* When thou (wast or) hadst been, cùm *fuisset* When he (was or) had been: *Plu.* Cùm *fuissemus* When we (were or) had been, cùm *fuissetis* When ye (were or) had been, cùm *fuissent* When they (were or) had been.

Future tense *Singular.*

Cùm *fuero* When I shall or will be, cùm *fueris* When thou shalt or wilt be, cùm *fuerit* When he shall or will be: *Pluraliter*, Cùm *fuerimus* When we shall or will be, cùm *fueritis* When ye shall or will be, cùm *fuerint* When they shall or will be.

Infinitive Mood.

Present and Preterimperfect tense Esse, To be, Preterperfect and Preterpluperfect tense, Fuisse, To have or had been.

Future tense, Fore vel futurum esse, To be hereafter.

As Sum is declined, so are the Compounds of Sum, (especially the more easie and usuall; as, adsum, absum, desum; prosum, obsum: supersum, &c.) to be declined after and according to Sum, before the Verbs Active or Passive be set upon.

A Verb Deponent, Declined in the first Person Singular.

Loqui *To speak*, Locutus sum vel fui.

Indicative Mood Present tense, Loquor *I speak or do speak*; Preterimperfect tense, Loquebar, *I spake or did speak*; Future tense, Loquar *I shall or will speak.*

Potential Mood Present tense Loquar *I may or can speak* Preterimperfect tense, Loquerer *I might or could speak.*

Indicative Mood Preterperfect tense, Locutus sum vel fui *I (spake or) have spoken*: Preterpluperfect tense, Locutus eram vel fueram, *I (spake or) had spoken.*

Subjunctive Mood Preterperfect tense, Cùm Locutus sim vel fuerim *When I (spake or) have spoken.* Preterpluperfect tense Cùm locutus essem vel fuissem *When I (spake or) had spoken.* Future tense, Cùm locutus ero vel fuero *When I shall or will speak.* [repeated]

Loquor, loquebar, —, —, loquar, —, Loquar, lequerer: Locutus sum vel fui, eram vel fueram: sim vel fuerim, essem vel fuissem, ero vel fuero.

Verbs

Verbs in (o) of the four Conjugations, be de-
a clined after these Examples following.

1. Amo, amas, amavi: Amatum, amāre: To love.
2. Doceo, doces, docui, Doctum, docēre: To teach.
3. Lego, legis, legi: Lectum, legĕre: To read.
4. Audio, audis, audivi: Auditum, audīre: To hear.

b Indicative Mood Present tense *Singular.*

I love, Thou loveſt, He loveth: We love, Ye love, They love,
or, or, or, or, or, or,
do love, doſt love, doth love: do love, do love, do love.

1. Amo, amas, amat: } *Pluraliter:* { Amamus, amatis, amant.
2. Docco, doces, docet: } { Docêmus, docêtis, docent.
3. Lego, legis, legit: } { Legimus, legitis, legunt.
4. Audio, audis, audit } { Audimus, auditis, audiunt.

c Preterimperfect tenſe *Singular.*

I loved Thou lo- He loved: We loved Ye loved They lo-
or, *vedſt* or, or, or, or, *ved* or,
did love, did'ſt love, did love: did love, did love, did love.

1. Amabam, amabas, amabat: P. abamus, abatis, abant.
2. Docebam, docebas, docebat: P. ebamus, ebatis, ebant.
3. Legebam, legebas, legebat: P. ebamus ebatis, ebant.
4. Audiebam, audiebas, iebat: P. iebamus, iebatis, iebant.

l Preterperfect tenſe *Singular.*

I loved Thou lovedſt He loved: We loved Ye loved They lo-
or, *have* or, *haſt* or, *hath* or, *have* or, *have ved* or,
loved, loved, loved, loved, loved, have loved.

1. Amavi, 3. Legi, } iſti, it: P. imus, iſtis,
2. Docui, 4. Audivi, } erunt (vel ēre.)

m Preterpluperfect tenſe *Singular.*

I loved Thou lovedſt He loved: We loved Ye loved They lo-
or, *had* or, or, *had* or, *had* or, *had ved*, or
loved, hadſt loved, loved, loved, loved, had loved.

1. Amaveram, 3. Legeram, } eras, erat: Pl. eramus, era-
2. Docueram, 4. Audiveram, } tis, erant.

Future

Q. Cur incipiamus a preteriti, cum tempus preteritum
ante tempus presens? R. Quia in re Grammaticali
non natura ordo, sed vocum origo respiciatur.
Q. Cur Grammatici quinq; declinationum verborum
tempora fecerunt? Docendi gratia? Cum non
omnia verba tria tantum esse tempora, scilicet Presens,
Preteritum, et Futurum: Alij affirmant tantum duo
esse, scilicet Presentem et Futurum. Dicunt enim
Presens presentis finem, & futuri initium esse. hi quo-
dam naturae & veritatem propius intuentur?
Q. Quia Grammatici non tam exacte, et scrupulose ra-
tionas scrutantur, quam linguam potius ad legendum
quam mendum de natura et veritate instruentes
non secundum ea veritatem, sed secundum linguae
usum tempora finxerunt.
Q. Cur q; formula Conjugationis ex 6 his compo-
natur in q. & 2. persona plurali, ex qua & sequens
quaeunt & nequeunt, licet ambio habeat ambiunt.

A. Audiebant, bibebant, scribebant, scribebant &c.
vide oy y. hujus Separe.

18

Verbs in [or] of the four Conjugations be declined, after these Examples following.

a

1. Amor, amaris, amatus sum vel fui : amari : *To be loved.*
2. Doceor, doceris, doctus sum vel fui: doceri: *To be taught.*
3. Legor, legeris, lectus sum vel fui: legi: *To be read.*
4. Audior, audiris, auditus sum vel fui: audiri: *To be heard.*

b **Indicative Mood Present tense** *Singular.*

I am loved, Thou art loved, He is loved, We are loved, Ye are loved, They are loved.

1. Amor, amaris, amatur: *Plu.* amamur, amini, antur.
2. Doceor, doceris, docetur: *Pl.* docemur, emini, entur.
3. Legor, legeris, legitur: *Pl.* legimur, imini, untur.
4. Audior, audiris, auditur: *Pl.* audimur, imini, iuntur.

c **Preterimperfect tense** *Singular.*

I was loved, Thou wast loved, He was loved, We were loved, Ye were loved, They were loved.

1. Amabar, abaris, abatur: *P.* abamur, abamini, abantur.
2. Docebar, ebaris, ebatur: *P.* ebamur, ebamini, ebantur.
3. Legebar, ebaris, ebatur: *P.* ebamur, ebamini, ebantur.
4. Audiebar, iebaris, iebatur: iebamur, iebamini, iebantur.

Verbs passive (and so likewise Verbs Deponent) have properly no Preterperfect nor Preterpluperfect tense of the Indicative Mood: as likewise, no Preterperfect, Preterpluperfect or Future tense of the Optative, Potential, or Subjunctive Moods. But all these Tenses are supplyed (or made up) by the Participle of the Preter tense joyned with sum, in this wise: Indicative Mood, Present tense, Amatus sum vel fui, I (was or) have been loved; Preterpluperfect tense Amatus eram vel fueram, I (was or) had been loved; Subjunctive Mood, Preterperfect tense. Cùm amatus sim vel fuerim, When I (was or) have been loved; Preterpluperfect tense Cùm amatus essem vel fuissem, When I (was or) had been loved; Future tense, Cùm amatus ero vel fuero, When I shall, or will be loved.

Future

d Future tense *Singular.*

I shall	*Thou shalt*	*He shall*	*we shall*	*Ye shall*	*They shall*
or,	or,	or,	or,	or,	or,
will love,	*wilt love,*	*will love,*	*will love,*	*will love,*	*will love.*

1. Amabo, amabis, amabit: *Pl.* amabimus, abitis, abunt.
2. Docebo, docebis, docebit: *P.* docebimus, ebitis, ebunt.
3. Legam, leges, leget: *P.* legêmus, legêtis, legent.
4. Audiam, audies, audiet: *P.* audiemus, audietis, audient.

e Imperative Mood Present tense *Sing.*

Love thou	*Love he*	*Love we*	*Love ye*	*Love they*
or, *do thou love,*	or, *let him love,*	or, *let us love,*	or, *do ye love,*	or, *let them love.*

1. Ama, Amet, amato: amato: } *Pl.* amemus, { Amate, Ament, amatote: amanto.
2. Doce, Doceat, docето: docето: } *Pl.* doceamus, { Docete, Doceant, docetote, docento:
3. Lege, Legat, legito: legito: } *Pl.* legamus, { Legite, Legant, legitote: legunto,
4. Audi, Audiat, audito: audito: } *Pl.* audiamus, { Audite, Audiant, auditote: audiunto.

Optative, Potential, Subjunctive Moods, are all one in Termination, and differ only in Signification.

f Potential Mood Present tense *Singular.*

1. AMem I may or can (shall or will) love, ames Thou maist or canst (shalt or wilt) love, amet He may or can (shall or will) love: *Pl.* Amemus We may or can (shall or will) love, ametis Ye may or can (shall or will) love, ament They may or can (shall or will) love.

Declare 2. Doceam, 3 Legam, 4. Audiam, like Amem.

2. Doceam, doceas, doceat: *Pl.* Doceamus, eatis, eant.
3. Legam, legas, legat: *Pl.* Legamus, legatis, legant.
4. Audiam, audias, audiat: *Pl.* Audiamus, audiatis, audiant.

Future

9. This sense is often used for the Imperat-
as. Non occidas, non furaberis & also in
profane authors, as In hac silebis.

c. In those persons there seems to be an
Ellipsis, for amet, is for fac ut amet.
Bona sis animo, for facito ut bono sis animo.
Imperativus caret primâ personâ, quia
nemo sibi ipsi imperare potest.

If might be demanded here, how a passion can have an Imperative mood, since a passion cannot be commanded. If one should say to a servant, amator ab hoc, he might answer y, y need not be commanded, since he desired nothing more, & besides y was not tied in his power, but depended on his master's will. to if we may answer though a passion depend allways on the agent, & properly cannot be commanded, yet the disposition & cause of it is often in our power. so amator ab hoc is all one, as Ego vellem amoris commotionem ut amoris.

Docetur a praeceptore: is the same as, a me Discitur. to verba ejus in Cicero.

q Future tense *Singular.*

I shall or will be lov'd,	*Thou shalt or wilt be loved,*	*He shall or will be loved,*	*We shall or will be loved,*	*Ye shall or will be loved,*	*They shall or will be loved,*

1. Amabor, aberis, abitur: *Pl.* abimur, abimini, abuntur.
2. Docebor, eberis, ebitur: *P.* ebimur, ebimini, ebuntur.
3. Legar, legêris, legêtur: *P.* legemur, legemini, enrur.
4. Audiar, audieris, audietur: *P.* audiemur, iemini, ientur.

e Imperative Mood Present tense *Singular.*

Be thou loved,	*Let him be loved,*	*Let us be loved,*	*Be ye loved,*	*Let them be loved.*
1. Amare, amator: amator:	ametur,	*P.* Amemur,	Amamini, amaminor:	Amentur, amantur.
2. Docere, docetor: docetor:	Doceatur:	*Pl.* Doceamur,	Docemini, docemino:	doceantur, docentor.
3. Legere, legitor: legitor:	Legatur,	*P.* Legamur,	Legimini, legiminor:	Legantur, legunter.
4. Audire, auditor: auditor:	Audiatur,	*Pl.* Audiamur,	Audimini, audiminor:	Audiantur, audiuntor

Optative, Potential, Subjunctive Moods, are all one in Termination, and differ only in Signification.

f Potential Mood Present tense *Singular.*

1. AMer I may or can (shall or will) be loved, Ameris (vel amêre) Thou mayst or canst (shalt or wilt) be loved. ametur He may or can (shall or will) be loved: *Pl.* Amemur We may or can (shall or will) be loved, amemini Ye may or can (shall or will) be loved, amentur They may or can (shall or will) be loved.
d. Docear, docearis, entur: *P.* Doceamur, eamini, eantur.
2. Legar, legaris, legatur: *P.* Legamur legamini, antur.
3. Audiar, audiaris, iatur: *P.* Audiamur, iamini, iantur.

Pre-

s Preterimperfect tense *Singular.*

1. Amarem I might or could (should or would) love, amares Thou mightst or couldst (shouldst or wouldst) love, amaret He might or could (should or would) love. *Pl.* Amaremus We might or could (should or would) love, amaretis Ye might or could (should or would) love, Amarent They might or could (should or would) love.

2. Docerem, doceres, eret: *Pl.* Doceremus, eretis, erent.
3. Legerem, legeres, legeret: *P.* Legeremus, eretis, erent.
4. Audirem, audires, audiret: *P.* Audiremus, iretis, irent.

n Subjunctive Mood Preterperfect tense *Sing.*
(Cùm *when*)

I loved Thou lovedst He loved We loved Ye loved They lo-
ver, have or, hast or, hath or, have or, have ved, or
loved, loved, loved, loved, loved, have loved.

1. Amaverim, 3. Legerim, } eris, erit: *Pl.* erimus,
2. Docuerim, 4. Audiverim, } eritis, erint.

Preterpluperfect tense *Sing.* (Cùm When)

I loved Thou lovedst He loved We loved Ye loved They lo-
ver, had or, hadst or, had or, had or, had ved or,
loved, loved, loved, loved, loved, had loved.

1. Amavissem, 3. Legissem, } isses, isset: *Plu.* issemus,
2. Docuissem, 4. Audivissem, } issetis, issent.

P Future tense *Singular,* (Cùm When)

I shall Thou shalt He shall We shall Ye shall They shall
or, or, or, or, or, or,
will love, wilt love, will love: will love, will love, will love.

1. Amavero, 3. Legero, } eris, erit: *Plural.* erîmus,
2. Docuero, 4. Audivero, } eritis, erint.

Pre-

Cum canabe (ue) Indeo comandum

Cum canavere (ue) cana ganda.

Preterimperfect tense *Singular.*

1. Amarer, I might or could, (should or would) be lobed, amareris vel amarêre, Thou mightst or couldst (shouldst or wouldst) be lobed, amaretur He might or could (should or would) be lobed: *Plu.* Amaremur We might or could (should or would) be lobed, amaremini Ye might or could (should or would) be lobed, amarentur They might or could (should or would) be lobed.

2. Docerer, docereris, eretur. P. eremur, eremini, erentur.

3. Legerer legereris, eretur. P. eremur, eremini, erentur,

4. Audirer, audireris, iretur. P. iremur, iremini, irentur.

Supplendi paginarum ergò, hæc interseruntur.

The wit of man cannot devise a readier way to speed a Child in his progress, then to make it his main and onely Task to decline any kind of Noun or Verb, till he be most expert in both: Robotham Preface to Commenius, Janua Linguarum.

Its profitable not only that he can orderly decline his Noun, and his Verb; but every way, forward, backward, by Cases, by Persons: that neither Case of Noun, nor Person of Verb, can be required, which he cannot (without stop or study) tell.

Continuall rehearsal of things learned, and especially the daily declining of a Verb, and turning it into all fashions, will make the (otherwise) great and heavy labour (of learning the Latine Tongue) pleasant and easie.

In going forward, let the Scholler have of every Declension of Nouns, and Conjugation of Verbs, so many several Examples as they pass them, that it may seem to the Schoolmaster, no word in the Latine Tongue to be so hard for that part, as the Scholar shall not be able praiseably to enter into the Forming of it.

Cir-

Infinitive Mood.

Present and Preterimperfect tense.	Amare,	To Love.
	Docere,	To Teach.
	Legere,	To Read.
	Audire,	To Hear.
Preterperfect and Preterpluperfect tense.	Amaviſſe,	To have or had Loved.
	Docuiſſe,	To have or had Taught.
	Legiſſe,	To have or had Read.
	Audiviſſe,	To have or had heard.

Future tense.

Amaturum (ram, rum: ros, ras, ra) eſſe, *To love hereafter.*
Doctúrum (ram, rum: ros, ras, ra) eſſe: *To teach hereafter.*
Lecturum (ram, rum: ros, ras, ra) eſſe: *To read hereafter.*
Auditurum (ram, rum: ros, ras, ra) eſſe: *To hear hereafter.*

h

Gerunds			
Amandi	*of loving.*	do *in loving.*	dum *to love*
Docendi	*of teaching.*	do *in teaching.*	dũ *to teach*
Legendi	*of reading.*	do *in reading.*	dũ *to read.*
Audiendi	*of hearing.*	do *in hearing.*	dũ *to hear.*

A Participle of the Preſent tenſe.	Amans	*Loving.*
	Docens	*Teaching.*
	Legens	*Reading.*
	Audiens	*Hearing.*
A Participle of the Future tenſe in rus.	Amaturus	*To love or about to love.*
	Doctúrus	*To teach or about to teach.*
	Lecturus	*To read or about to read.*
	Auditurus	*To hear or about to hear.*

Supines.	Amatum	*To love.*	Amatu	*To be loved.*
	Doctum	*To teach.*	Doctu	*To be taught.*
	Lectum	*To read.*	Lectu	*To be read.*
	Auditum	*To hear.*	Auditu	*To be heard.*

Infini-

The Preterimperfect tense of this mood, is
comprehended under the present tense, but un-
der the Preterperfect tense: For we may well
say. for Gaudeo quod amas; Gaudeo te amare
but not for Gaudeo quod jam tum amabas. Gau-
deo te jam tum amare, but amasse. Neither
is ye Present tense of ye Infinitive, by Analogy
nor for ye Preterimperfect tense of ye Indicative
for in all such ye professions as Virgils. Dum pius
Æneas humanis abscondere vultum, there is an
Ellipsis of ye verb Coepit

4. The participle in the circumlocution of the future is most frequently of no certain gender or number hence in Tully Vaticinati sunt mad2 factum in Grecia[m] sanguine & in terent: datum in gladiatores.

Citò discet et Loqui Latinè et scribere, qui Nomina declinare, et Verba conjugare promptè didicerit.

Lues Scholarum est quod Declinationes et Conjugationes, præceptores festinantiùs deserant, et optimam docendi rationem existimant, Ut pueri *Omnes Regulas* non intellectas, memoriter, sine fructu percurrant, priusquam se Authori explicando, vel imitando accommodent. *Mulcast.*

Infinitive Mood.

Present and Preterimperfect tense.	Amari	*To be loved.*
	Doceri	*To be taught.*
	Legi	*To be read.*
	Audiri	*To be heard.*

Preterperfect and Preterpluperfect tense.	Amatum	esse vel fuisse.	To have or had been	Loved.
	Doctum			Taught.
	Lectum			Read.
	Auditum			Heard.

Fut. tense.
- Amatum iri, vel amandum esse, *to be loved hereafter.*
- Doctum iri, vel docendum esse, *to be taught hereafter.*
- Lectum iri, vel legendum esse, *to be read hereafter.*
- Auditum iri, vel audiendum esse, *to be heard hereafter.*

A Participle of the Preter tense.	Amatus	*Loved.*
	Doctus	*Taught.*
	Lectus	*Read.*
	Auditus	*Heard.*

A Participle of the Future in dus.	Amandus	*To be Loved.*
	Docendus	*To be Taught.*
	Legendus	*To be Read.*
	Audiendus	*To be Heard.*

The Compounds of Sum, as absum, adsum, desum, obsum, præsum, prosum, Possum [of Potis and Sum] do in something vary from their simple Verb Sum: which you may see in the Example of Possum following; And because Volo, Nolo, Malo, Edo, Fio, Fero, are all somewhat irregular, therefore Observe their Declination.

Possum, potes, potui, posse: potens. *To may or can, or, to be able.*

Volo, vis, volui, (supinis caret) velle. *To will or to be willing.*

Nolo, nonvis, nolui, (supinis caret) nolle. *To nill or to be unwilling.*

Malo, mavis, malui, (supinis caret) malle. *To have rather or to be more willing.*

Edo, edis, vel es, edi, esum vel estum: edere. *To eat.*

Fio, fis, factus sum vel fui, fieri: factus, faciendus. *To be made or done.*

Fero, fers, tuli, latum, ferre. *To bear or suffer.*

Feror, ferris vel ferre, latus sum vel fui, ferri, latus, ferendus. *To be born or suffered.*

Indicative Mood, present tense. *Singular.*

		Plurales.
Possum, potes, potest.		Possumus, potestis, possunt
Volo, vis, vult.		Volumus, vultis, volunt.
Nolo, nonvis, nonvult.		Nolumus, nō vultis, nolūt,
Malo, mavis, mavult		Malumus, mavultis, malūt.
Edo, edis vel es, edit vel est,		Edimus, editis vel estis,
Fio, fis, fit.		Fimus, fitis, fiunt. (edunt.
Fero, fers, fert.		Ferimus, fertis, ferunt.
Feror, ferris vel ferre, fertur.		Ferimur, feriminī, feruntur.

The other Tenses to the Imperative Mood, are regular, and therefore not necessary to be set down here.

Possum,

4. Tuli is made from tolo or tollo tetuli & by taking away the reduplication but but tolo comes to come from the old word tetlō fero or tetŭlo which also the supines latum for tolatum.

---

1. Possum is compounded of Potens & pote & potis & sum.

2 Vis & vult, are made by a syncope for volis & volit. & so vultis (or as the antients said voltis) for volitis & tolo from nor & volo Malo. from magis & volo, Nolo is made

6 From ofs is made often & in old authors as frons, polest, golostrum. Fero is made irregular only in this & in certain tenses it loses the vowel after (r) as fers fert. for feris ferit

Possum } quia ultra posse non est esse
Volo } quia voluntas libera non cogitur
Malo } quia compositum est magis & Volo.

Quæso & Roguo esse vsant ye Imperative
mood.

F^i is read in Plautus: and in Horace loo
as F^i cogitor ipse.

Possum, Volo, Malo, have no Imperative Mood: Instead whereof, we may use the Subjunctive Mood Possis, Velis, Nolis, with this Verb Fac, added to them: as, Fac possis, fac velis, &c. Fac *tuum ipsius animum* possis *vincere*. *Quum non potes id quod vis*, velis *id quod potes*. *Solent Latini, loco Imperativi, non raro uti Conjunctivo: ut, ne* facias *vel ne* feceris (*pro, ne* fac, *ne* faciato, *vel* noli facere.)

Imperative Mood Present tense *Singular.*

Noli, Nolito. *Pluraliter*, Nolite, Nolitote.

Es esto	edat,	P. Edamus.	edite, este,	edant,
ede,	esto,		estote,	edunto.
edito.	edito.		editote,	
Fito tu,	Fiat,	P. Fiamus,	Fite,	Fiant,
	fito.		fitote.	fiunto,
Fer,	Ferat,	P. Feramus.	Ferte,	Ferant.
ferto.	ferto.		ferrote.	ferunto.
Ferre,	Feratur,	P. Feramur,	Ferimini,	Feruntur,
ferror.	ferror.		feriminor.	feruntor.

Subjunctive Mood.

Present tense Sing.

Possim, Nolim -is, -it: *Plur.* -imus,
Velim, Malim -itis, -int,
Edam,
Fiam, as, at, *Plur.* -amus, atis, ant.
Feram,
Ferar, aris vel are, atur: *Pl.* amur, amini, antur.

Preter-imperfecti tense Sing.

Possem, Vellem, Nollem, Mallem, Ederem vel essem, Fierem, Ferrem: es, et: Plu. emus, etis, ent.

Ferrer, reris vel rere, retur: P. remur, remini, rentur.

The rest to the Infinitive Mood are regular, and therefore omitted.

Infinitive Mood Present and Preterimperfect tense.

Posse *To be able.*
Velle *To be willing.*
Nolle *To be unwilling.*
Malle *To be more willing.*

Edere vel esse *To eat.*
Fieri *To be made or done.*
Ferre *To bear or suffer.*
Fetri *To be born or suffer'd.*

The tenses not expressed are regular.

1. Eo and Queo make Ibam and Quibam in the Preterimperfect tense of the Indicative Mood, and Ibo & Quibo in the Future tense, and in all other Moods and tenses are varied like Verbs in o of the fourth Conjugation: Saving that they make their Gerunds, 2 Eundi, eundo, eundum: Queundi, queundo, queundum: Eo, cunt. Eam, eas, &c. iens, (only found in the Compounds) *Gen.* Euntis, *Dat.* Eunti, *&c.*

There are in every Conjugation some Verbs whose Index the letter or letters going before the last Vowels of the Preterperfect tense, are not the same with the Index, (that is) the letter or letters going before the Present tense; as in Amo amavi, Jubeo jussi, Scribo scripsi, Haurio hausi. It is therefore to be noted what tenses are formed of the Present, and what of the Preterperfect tense.

Of the Present tense of the Indicative Mood, be formed the Preterimperfect and Future tense of the same Mood, the Imperative Mood, the Present and Preterimperfect tenses of the Subjunctive and Infinitive Mood; as of Ludo are formed ludebam, ludam, (lude) ludam, luderem, (ludere.)

Of the Preterperfect tense of the Indicative Mood be formed the Preterpluperfect tense of the same Mood: the Preterperfect tense, the Preterpluperfect tense, and the Future tense of the Subjunctive Mood: the Preterperfect and the Preterpluperfect tense of the Infinitive Mood; as, of

Amavi.

1. So should make eis, eit, and in the infinite eire, but by contraction they made it, is, it; i longum and the diphthong ei being often used the one for the other.

2. Except ambiens, ambiendi, do, dum, so they make it oblique cases of ye Participle of ye Present Tense as

Hoc videtur magis pron: derivatio
quam definitio, verius enim sic definetur:
Viz. Pars est pars orationis casibus inflexa
cum temporis & adsignificatione
Of forming of Participles of ye Present
Tense of such verbs as want ye preterimperfect
Tenses, we must seeke Preterimperfect tenses as
inquirebam inquiens.
Some Verbs having the supine do want ye Par-
ticiples of ye future in (urus) as esso solvo.
Some agn do want ye supines & yet have ye
future in (urus) as Moriturus, oriturus.
These Participles following are irregular,
viz. pinsturus nasciturus, acquisturus, e-
recturus, oriturus, futurus.
Participles of this Ending are come of De-
ponents signifie Actively as, Hic locaturus
Participles ending are come of verbs Active before Como-
have both Significations, as, Mrs Natus, comi-
tatus, complexus, confessus

Amavi, are formed amaveram, amaverim, amavero, by changing i into e short: Amavissem, amavisse, keeping i still.

IMpersonals be declined throughout all Moods and Tenses in the Voice of the third Person Singular only: as, Delectat, delectabat, delectavit, delectaverat, delectabit: Decet, decebat, decuit, decuerat, decebit, decere: Studetur, studebatur, studitum est vel fuit, studitum erat vel fuerat, studebitur.

And they have commonly before their English this sign *it*; as, *It delighteth*, Delectat: *It becometh not*, Non decet.

Of the PARTICIPLE.

A Participle is a part of Speech derived of a Verb, and taketh part of a Noun, as Gender, Case, and Declension: and part of a Verb, as Tense & signification: and part of both, as Number and Figure.

There be four kinds of Participles, one of the Present tense, another of the Preter tense; one of the Future in rus, and another of the Future in dus.

A Participle of the Present tense hath his English in *ing*: as, *Loving*, and his Latine in ans or ens: as, Amans, Docens: and hath his signification Active or Neuter, as the Verb whereof he cometh is; and it is formed of the Preterimperfect tense of the Indicative Mood, by changing the last syllable into ns: as, Amabam amans, Audiebam audiens: Auxiliabar, auxilians: Poteram, potens.

A Participle of the Future in rus, betokeneth to do, like the Infinitive Mood of the Active Voice: as, Amaturus, *To love*, or *about to love*: and it is formed of the latter Supine by putting to rus; as, of Doctu doctu rus.

A Participle of the Preter tense hath his English ending in d, t, or n, as, *Loved*, *taught*, *slain*: and his

Latine in tus, ſus, x-us: Amatus, Viſus, Nexus; and one in u-us, as Mortuus; and it is formed of the latter Supine by putting to s: as, Lectu, lectus, except Mortuus.

A Participle of the Future in dus, betokeneth to ſuffer like the Infinitive Mood of the Paſſive voice: as, Amandus, *to be loved*; and it is formed of the Genitive caſe of the Participle of the Preſent tenſe, by changing tis into dus; as, Amantis, amandus: Legentis, legendus. And it is alſo found to have the ſignification of the Participle of the Preſent tenſe: as, Legendis veteribus proficis, *In reading old Authors thou doſt profit.*

Of a Verb Active, and of a Verb Neuter which hath the Supines, come two Participles; one of the Preſent tenſe, another of the Future in rus: as of Amo cometh amans, amaturus: of Curro, currens, curſurus.

Of a Verb Paſſive, whoſe Active hath the Supines, come two Participles, one of the Preter tenſe, another of the Future in dus: as of Amor cometh amatus, amandus.

Of a Verb Deponent come three Participles, one of the Preſent tenſe, one of the Preter tenſe, and another of the Future in rus; as of Auxilior cometh auxilians, auxiliatus, auxiliaturus.

And if a Verb Deponent do govern an Accuſative caſe after him, it may form alſo a Participle in dus: as of Loquor, loquendus.

Participles of the Preſent tenſe be declined like Nouns Adjectives of three Articles: as, Nom. hic, hæc & hoc Amans. Gen. Amantis, Dat. Amanti, &c.

Participles of other tenſes be declined like Nouns Adjectives of three divers endings: as, Amaturus, amaturæ, amaturum: Amatus, amata, amatum: Amandus, amanda, amandum, Like Bonus.

OF

2. 2ſt Participium &
30 Analogiæ sic venit. Viz
Morior, moritum, u, addito, s. moritus.
syncope ſt e, mortus, & quandoque
Seu mortuus. &c.

3. Ubere are both Participles of ſt Verbes & sublun
Deuse in dus, & come of Verbes, as, Lavendus,
vendus, legendus, vigilandus, regnandus,
mirandus, debendus, penitendus, erubescendus,
ciendus, Natus, decursus vigilatus & alia.

4. And also nouns &
Participles.

Pronominal Adjectives are all those pall for Adverbs as these for wordes; Transverse p. transversim. &c.

Olim Adverbe Tempo: Iam de futuro nam de Preterito dicetur.

Scilicet Adv: Affirm: q: Scire licet

Vid: quid scripsi ad pag: 92, 94, 95: Gram.

Dicitur conjunct. disjunctiva quia conjungit voces, disjungunt vero sensus

OF THE ADVERB.

AN Adverb is a part of Speech joyned to Verbs, Nouns, or Participles, to expresse their qualities or some circumstance of time or place: and to add to the force of their signification: (Adverbium *quasi* ad Verbum.)

Adverbs some be of place: as, Ubi, hic, illic, &c.

Certain Adverbs be compared: as,
- Doctè, doctiùs, doctissimè.
- Fortiter, fortiùs, fortissimè.
- Propè, propiùs, proximè.

Also the Voyces of Prepositions, if they be set alone not having any casuall word to serve unto joyned with them, be no Prepositions; but are changed into Adverbs: as, Qui *antè* non cavet, *pòst* dolebit, He *that beware not before, shall be sorry afterward.* Coram laudare, & *clàm* vituperare inhonestum est: *In presence to commend one, and behind his back to dispraise, is an inhonest point.*

OF A CONJUNCTION.

A Conjunction is a part of Speech that joyneth words and sentences together. Of Conjunctions some be Copulatives: as, Et, que, quoque, ac, atque, nec, neque.

Some be Disjunctives: as, Aut, ve, vel, seu, sive.

A Conjunction is said to be disjunctive, when it disjoyneth in sense, though it conjoyneth in the sentence both Number and Person: as, Crastinus dies erit vel pluviosus vel serenus, &c. *To morrow will be either fair or foul.*

OF A PREPOSITION.

A Preposition is a part of Speech most commonly set before other parts either in Apposition:

as, Ad parrem, or else in Compoſition: as, Indoctus. [Am, di, (or dis) re, ſe, and con, are onely found in Compoſition.]

Theſe Prepoſitions *following ſerve to the* Accuſative *Caſe.*

2 Ad To
3 Apud At
Ante Before,
Circum, Circa About.
6 Contra Againſt.
Erga Towards
7 Extra Without.
Intra Within.
Inter Between.
8 Infra Beneath.
Juxta Beſide or nigh to,
Adverſus, Adverſum Againſt
Ob For.
Pone Behind.
Per By or through.
Propè Nigh.
Propter For
10 Secundùm, Poſt, Trans After. On the further ſide.
Cis, Citra On this ſide.
Ultra Beyond.
12 Præter Beſide,
13 Supra Above.
Circiter About.
Uſque Until.
Secus By
14 Verſus Towards,
Penes In the power.

Where note that Verſus is ſet after the caſuall word as, Londinum Verſus, *towards London*, and likewiſe may Penes, tenus, cum, and uſque be ſet alſo.

Theſe Prepoſitions *following ſerve to the* Ablative *Caſe.*

A, ab, abs From or fro.
* Cum With.
Coram Before or in preſence.
Clàm Privily.
De,
E,
Ex, } Of or fro.
Prò For
Præ Before, or in Compariſon.
Palàm Openly.
Sine, Abſque, } Without,
Tenus Until or up to.

Theſe Prepoſitions *following ſerve to both Caſes.*

In With this ſign *to*, to the Accuſative Caſe; as, In urbem, Into the City. In Without this ſign *to*, to the Ablative caſe; as, In te ſpes eſt, My hope is in thee.

Sub

Præpositio ab vox per q^m adjungitur verbo
32 nomen, locum, tempus, ad causam significans, seu positivè, seu primitivè, hæc est vera præpositio: a Lilio enim dic. tradita magis est derivatio.

2. Ad significat at or ad Græcos Calendas; ubi illi as ad nullum vocabat. 3. Apud, th. as præ alios, quisquam plus apud eum valet. before, as, Res agitur apud judicem.
4. Adversum towards, as, omnia & adessum spectant & tha coast, as ultra senatus Authoritatem.
6. Cardia over against. Carthago Italiam contra.
7. Extra besides, extra te unum nemo ita sentit.
8. Inter at or amidst, as, Inter canem.
9. Ob before. Hodie nemo ob oculos ejus, Thus sic an ouby read in Compatition Vbi.
Amyot. disregard, con.
10 Plautus sic scribit; Cum urbi schema tolerant vos veteres hujusmodi verba esse per primam dict: & genus fam: est igitur hic schema pro schemate
11. Secundum towards, secundi autem veteres
12. Post Behind. Post fanum pulvis vacuus.
13. Prater beyond tha prater Æsum.
14. Propter beyond, Propter spem & fidem.
15. Versus, Adversum pilus benefica tantum prospitiones regens cæsum, ad meridiem versus
16. Pros with, pros quos fund promia.

Obs: d & t consonantibus proponuntur: ab ol ex dictionibus à vocali, nec à consonis
l & r. inchoantibus, abs in aspiratibus à h &

De Prepositt: seruient. Abl: priori[bus] prag:
A. ab, abs, tenus, cujus à modo ita hic est
annotatus, an am fidx, ut, à nobis ele[ct].
Clanculum for clamjas, clanculum pallies.
Clam an Accusat: us, clam virum.
De out of, as de piscina, in, as surgunt
de nocte latrones, about, as de horâ vigiliâ.
Ex & vox ejus. Et illo Corydon Corydon est
tempore nobis. O. Pro before, as pro foribus.
pro pedibus. P. Pro for, or, by reason of, as
pro vulgari opinione.

These Prepositions are only used in Co
position, as, Com aboard, Di from, dis asunde
re back or again, con together, sc q. scorsum,
con q. cum. Brinsley holds procul to be a
preposition, & la seave sometime to an Accu
tive case, & sometime to an Ablative.

Interjectio non propriè pars est orationis
quia naturaliter venit, gram, tàm ex instituto.
Interjectio est vox affectum animi significans,
ac citrà verbi opem sententiam complens.
D. ab interjiciendo quia fere orationi
interjiciatur, non autem semper, quandoq;
enim illâ orationem inchoamus.

Interjectio & Adverbium.

Interjectio citrà verbi opem, sententiam
complet, non autem adverbium. sic

words of ye same signification have ye same construction, so pronouns, Verbs, Participles, Adverbs, & interjections have ye same government wth Nouns. Derivatives for ye most part Govern ye case of ye Primatives; Comparatives & Superlatives of their Positives; Impersonals of their Personals; Gerunds and supines of their Verbs: Unless they be otherwise regulated in seuerall cases.

Sub noctem, A little before night,
Sub judice lis est, The matter is before the Judge.
Super lapidem Upon a stone.
Super viridi fronde, Upon green leaves.
Subter terram Under the Earth.
Subter aquis Under the Water.

Prepositions serving to the Accusative Case.

Ad, penes, adversùm, adversùs, cis, circiter extra,
Citra, apud, ante, secus, supra, ultra, versùs, et intra.
Per, trans, post, præter, propter, prope, penè, secundum.
Circùm, circa, erga, contra, juxta, inter, ob, infra.

Prepositions serving to the Ablative Case: some to both Cases.

Abs, ab, et à, tenus, ex, e, de que, palàm sine coram,
Et super et pro, præ, (clam, sub, cùm,) subter, in, absque.

OF AN INTERJECTION.

AN Interjection is a part of Speech, which expresseth some vehement passion and affection of the mind; as, ô Preceptor, quid me verberas? *O Master, why do you whip me?*

Some be of exclamation; as, Proh Deùm atque hominum fidem! *Oh the faith of Gods and Men!*

The Construction of Latine Speech.

FOr the due joyning of words in Construction, It is to be understood, that in Latine Speech there be three Concords: The first between the Nominative Case, and the Verb: The second between the Substantive and the Adjective: The third between the Antecedent, and the Relative.

Concord is agreement of one word to another in case, gender, number & person.

The first Concord.

WHen an English is given to be made in Latine, look out the principall Verb. If there be more Verbs than one in a sentence, the first shall be the principal Verb, except it be the Infinitive

tive Mood, or have before it a Relative: as, *That*, *whom*, *which*, or a Conjunction: as, Ut, *That*, Cùm, *when*, Si *If*, and such others.

When you have found the Verb, ask this question *Who* or *What?* and the word that answereth to the question shall be the Nominative case to the Verb, except it be a Verb Impersonal, which will have no Nominative case: And the Nominative case shall in making or in construing Latine be set before the Verb, except a question be asked, and then the Nominative case is set after the Verb, or after the sign of the Verb: as, Amas tu, *Lovest thou?* Venit ne Rex? *Doth the King come?*

Likewise if the Verb be of the Imperative Mood; as, Ama tu, *Love thou*: Amato ille, *Let him love.*

And sometime when this sign *is* or *there*, cometh before the English of the Verb: as, Est liber meus, *It is my book*: Venit ad me quidam, *There came one to me* And that casual word which cometh next after the Verb, and answereth to this question *Whom?* or *What?* made by the Verb, shall commonly be the Accusative case, except the Verb do properly govern another case after him, to be construed withall: as, Si cupis placere Magistro, utere diligentiâ, nec sis tantus cessator ut calcaribus indigeas: *If thou covet to please thy Master, use diligence, and be not so slack, that thou shalt need spurs.*

A Verb Personal agreeth with his Nominative case in Number and Person: Præceptor legit, vos verò negligitis, *The Master readeth, and ye regard not.* Ego, Nos; Tu, Vos, Ille, Illi; although they be Nominatives before the Verbs, yet are seldome expresst, unless for distinction sake, or some earnest matter.

Where note, that the first Person is more worthy than the second, and the second than the third.

Many Nominative cases singular, with a Con-

junction

Two things are to be considerd in ye right joining of words in Construction.
1. The Concord of words. 2. The governing of words. Construction is either simple as magna pars vulnerata, or figuratively, as magna pars vulnerati.

34

Eodem modo Adjectivum inter duo substantiva cum Articulo convenisse potest ut, Nunquam ego ac modo pauperias mihi visum omnes & miserum & grave.
Item Relativum, Ut hoc ego dum dubito modulor quo nostra libido est. Ovid.

VI

ΑΞΙΩΜΑΤΑ, (By vertue of Art) any word or words may supply ye place of a Substantive, of ye Nominative, & ye Accusative case. ut. Mart. Malueginum portat ut reliqui omnes. Rei gerere & capitas ostendere civibus hostes Mirigil solium Jovis & celestia tentat.

Sometimes y^t verb agrees wth the nearer substantive, though not the worthier person. as Ego & Dicere meus flagitabit. &c.

3. Hoc etiam verba vel adjectiva diversis additis substantivis, tum genere, tum numero, tum personâ, cum proprioris convenit, id,
Ego & cicero meus flagitabit.
Gonalus et Caius Fabricius perfugam
Dedit Pyrrho. &c.
Utram vos an Carthaginienses principes orbis terrarum videantur,
Liv. Socii et Reges recepto. Virg. &c
4. As Bella summ cuiqs est. Cic. ipsum ubi est.
A Noun of Multitude Singular is often joined to a Verb or Adjective plural as, pars circum pectora lapsa sibula dant.

---

2. Sometimes the substantive is understood as

Paucis te volo, (is) verbis
Brevi veniet (is) tempore
Drifto lupus stabulis (is) negotium

a Word or a variable word or invariable, one or more words supplying ye place thereof.

4. An example of y^t is in Valer: Max. ult.
Protinus caput ejus et pedes præcisos & manus in Pistæ chalybeæ aperlos, pro munere nuptialibis patri misit; where (aperlos) [illegible] to caput, pedes, & manus, &c.

junction Copulative coming betwéen them, will have a Verb plural; which Verb plural shal agrée with the Nominative case of the most worthy Person: as, Ego & tu sumus in tuto, *I and thou be in safety.* Tu & pater periclitamini, *Thou and thy Father are in jeopardy.* Pater & Præceptor accersunt te, *Thy Father and thy Master have sent for thee.*

¶ When a Verb cometh betwéen two Nominative cases, of divers Numbers, the Verb may indifferently accord with either of them, so that they be both of one Person: as, Amantium iræ amoris redintegratio est, *The falling out of Lovers is a renewing of love.* Quid enim nisi vota supersunt? *For what remaineth saving onely prayers?* Pectora percussit, pectus quoque robora fiunt; *She struck her breast, and her breast turned into oake also.*

Here note also that sometime the Infinitive Mood of a Verb, or else a whole clause afore-going, or else some member of a sentence may be the Nominative case to the Verb: as, Diluculò surgere saluberrimum est, *To rise betime in the morning, is the most wholesom thing in the world.* Multum scire, vita est jucundissima, *To know much is the most pleasant (or sweetest) life of all.*

The second Concord.

When ye have an Adjective, ask this question *who?* or *what?* and the word that answereth to the Question, shall be the Substantive to it.

The Adjective, whether it be Noun, Pronoun, or Participle, agreeth with his Substantive in Case, Gender, and Number: as, Amicus certus in re incerta cernitur, *A sure friend is tryed in a doubtful matter.* Homo armatus, *A man armed*: Ager colendus, *A field to be tilled*: Hic vir, *This man*: Meus herus est, *It is my Master.*

¶ Where note, that the Masculine Gender is more worthy than the Feminine, and the Feminine than the Neuter.

Many

Many Substantives singular having a Conjunction Copulative coming between them, will have an Adjective plural; which Adjective shall agree with the Substantive of the most worthy Gender: as, Rex & Regina beati, *The King and the Queen are blessed.*

The third Concord.

When ye have a Relative, ask this question, *Who?* or *What?* and the word that answereth to the question, shall be the Antecedent to it. The Antecedent most commonly cometh before the Relative, and is rehearsed again of the Relative.

The Relative (or Pronoun Adjective *Qui*,) agreeth with his Substantive-antecedent in Gender, Number, and Person: as, Vir sapit, qui pauca loquitur, *That man is wise, that speaketh few things or words.*

Sometime a Relative hath for his Antecedent the whole Reason that goeth before him, and then it shall be put in the Neuter Gender, and Singular Number: as, In tempore veni, quod omnium rerum est primum, *I came in season, which is the chiefest thing of all.*

But if the Relative be referred to two clauses or more, then the Relative shall be put in the Plurall Number: as, Tu multum dormis & sæpè potas, quæ ambo sunt corpori inimica, *Thou sleepest much, and drinkest often, both which things are naught for the body.*

When this English *that* may be turned into the English *which*, it is a Relative: otherwise it is a Conjunction, which in Latine is called *Quod* or *ut*: by turning the Nominative into the Accusative, and the Verb into the Infinitive Mood: as, Gaudeo quòd tu bene vales: Gaudeo te bene valere, *I am glad that thou art in good health.* Jubeo ut tu abeas; jubeo te abire. *I bid thee to be gone.*

Many

Obs: That (Quod) denotes ye Efficient cause
Cosy ye Effect or finall cause; or thus.
Quod doth usually signifie a thing done, or
to be done; Wh ye Cause why it is done, or to
be done. to

Note yt Relatives are called Relatives of Substance, because they have Relation to Substance, as, hic, ille, ipse, is, idem & qui, Some are called Relatives of Accident, because they have relation to some accident, or to some quality, or quantity, as qualis, quantus, cujus, &c.

1. Quem librum legis. I chose librum is set before yt verb, because of yt Relative joined with it, by this Rule Disputandum hath a rule worthy of Observation, viz.

Quando Relativo præcedens subditur eodem pronomini casu, quod verbo dantur eidem.

Præcedens (vr) Antecedens, subditur (ur) subjungitur.

2. These are Relatives of Accident as is afore said.

Many Antecedents ſingular having a Conjunction Copulative between them, will have a Relative plural, which Relative ſhall agree with the Antecedent of the moſt worthy Gender; as, Imperium & dignitas quæ periiſti, *The rule and dignity which thou haſt required.*

But in things not apt to have life, the Neuter Gender is moſt worthy; yea, and in ſuch caſe, though the Subſtantives or Antecedents be of the Maſculine, or of the Feminine Gender, and none of them of the Neuter; yet may the Adjective or the Relative be put in the Neuter Gender, as, Arcus & calami ſunt bona, *The bow and arrows are good:* Arcus & calami quæ fregiſti, *The bow and arrows which thou haſt broken.*

The caſe of the Relative.

When there cometh no Nominative caſe between the Relative and the Verb, the Relative ſhall be the Nominative caſe to the Verb; as, Miſer eſt qui nummos admiratur, *Wretched is that perſon which is in love with money.*

But when there cometh a Nominative caſe between the Relative and the Verb, the Relative ſhall be ſuch caſe as the Verb will have after him, or ſome other word in the ſentence doth govern; as, Felix quem faciunt aliena pericula cautum, *Happy is he whom other mens harms do make to beware.*

As the Relative may be the Nominative caſe to the Verb, ſo it may be the Subſtantive to the Adjective that is joyned with him, or that cometh after him; as, Divitias amare noli, quod omnium eſt ſordidiſſimum, *Do not thou love riches, which to do is the moſt beggerly thing in the world.*

Nouns Interrogatives and Indefinites, follow the Rule of the Relative; as, Quis, uter, quali, quantus, quotus, &c. which evermore come before the Verb

Verb, like as the Relative doth: as, Hei mihi, qualis erat? talis erat, qualem nunquam vidi.

Yet here is to be understood and noted, that the Relative is not alwayes governed of the Verb that it cometh before, but sometime of the Infinitive Mood that cometh after the Verb: as, Quibus voluisti me gratias agere, egi, *What persons thou willedst me to thank, I have thanked.*

Sometime of a Participle: as, Quibus rebus adductus feceris? *With what things moved didst thou it?*

Sometime of a Gerund: as, Quæ nunc non est narrandi locus, *Which things at this present is no time to tel.*

Sometime of a Preposition set before him: as, Quem in locum decusta res sit, vides, *unto what state the matter is now brought, thou seest.*

Sometime of the Substantive that he doth accord with: as, Senties qui vir siem, *Thou shalt perceive what a fellow I am.* Albeit, in this manner of speaking, Qui, is an Indefinite, and not a Relative

Sometime of a Noun Partitive or Distributive: as, Quarum rerum utram minùs velim, non facilè possum existimare, *Of the which two things, whether I would with lesse will have, I cannot easily esteem.*

Sometime it is put in the Genitive case, by reason of a Substantive coming next after him: Ego illum non novi, cujus causa hoc incipis, *I know him not, for whose cause thou beginnest this matter.*

Sometime it is otherwise governed of a Noun Substantive: as, Omnia tibi dabuntur quibus opus habes, *All things shall be given thee that thou hast need of.*

Sometime of an Adverb: as, Cui utrùm obviàm procedam nondum statui, *Whom whether I would go to meet with, I have not yet determined.*

Sometime it is put in the Ablative case with this sign *than*; and is governed of the Comparative degree coming

Sometimes it happens yt ye relative agrees
wth the gender or number yt is understood
and not with the antecedent wch is expressed as
Daret ut calenis falale monstrum, quæ
generosius perirent quamvam &c where the
relative quæ is of the fem: gend: because
it relates to Cleopatra who is spoken
of & not to Monstrum as is of ye Neut. Gend.

When a Subs. &c. Sometimes the genit. case
governs also another Genit: as
Quis sit hominum querela frontis tuæ &c.
Magnam partem laudis hujus rei ad Liboniu
esse conferunt Orat.
Sometimes ye like Substantives are put in
ye same case by Apposition as Virgil.
Et Gentes et Romanum Regina Decumia donat.
Sometimes ye former Substantive governs Da-
tive instead of Genitive as Ubi pater est.
Verbal substantives sometimes Govern ye
Case of their Verbs. Verbals in tio, as Cicer.
Abalienatio rei est traditio alteri.
Justitia est Ptolemy erantia scriptis legibus.
Of the Verbals.

coming after him: as, Utere virtute, quâ nihil est melius, *use vertue than the which nothing is better.*

Sometime it is not governed at all, but is put in the Ablative case absolute: as, Quantus erat Julius Cæsar, quo Imperatore, Romani primum Britanniam ingressi sunt? *How worthy a man was Julius Cæsar, under whose conduct the Romans first entered into Britain.*

Also when it signifieth the Instrument wherewith a thing is to be done, it is put in the Ablative case: as Ferrum habuit quo se occideret, *He had a knife wherewith he would have slain himself.*

When a Relative cometh betwixt two Substantives of divers Genders, it may indifferently accord with either of them: as, Avis quæ passer appellatur, or Avis qui passer appellatur, *The Bird which is called a Sparrow.* Yea, though the Substantives be of divers numbers also: as, Estne ea Lutetia, quam nos Parisios dicimus? *Is not that called Lutetia, which we do call Paris.* Or else, Estne ea Lutetia, quos nos Parisios dicimus.

Constructions of Nouns Substantives.

When two Substantives come together betokening divers things, the latter shall be the Genitive case: as, Facundia Ciceronis, *the eloquence of Cicero*: Opus Virgilii, *the work of Virgil*: Amator studiorum, *a lover of studies*: Dogma Platonis, *the opinion of Plato.* But if they belong both to one thing, they shall be put both in one case: as Pater meus vir amat me puerum. *My Father being a man loveth me a Child.*

When the English of this word Res is put with an Adjective, ye may put away Res, and put the Adjective into the Neuter Gender, like a Substantive: as, Multa me impedierunt, *Many things have letted me.* And being so put, it may be the Substantive

tive to the Adjective: as, Pauca his similia, *A few things like unto these.* Nonnulla hujusmodi, *Many things of like sort.*

An Adjective in the Neuter Gender put alone without a Substantive, standeth for a Substantive, and may have a Genitive case after him, as if it were a Substantive: as, Multum lucri, *Much gain*: Quantum negotii, *How much business?* Id operis, *That work.*

A Substantive denoting any property, quality, or part; and having an Adjective joyned with it, importing praise or dispraise, is set after a Noun or Verb Substantive in the Genitive or Ablative case: as, Puer bonâ indole, or Puer bonæ indolis, *A Child of a good towardness*: Puer boni ingenii, or Puer bono ingenio, *A Child of a good wit.*

Opus and Usus, when they be Latine for *need*, require an Ablative case: as, Opus est mihi tuo judicio, *I have need of thy judgment.* Viginti minis usus est filio, *My Son hath need of twenty pounds.*

Construction of Adjectives.

The Genitive Case.

Adjectives that signifie Desire, Knowledge, Remembrance, Ignorance, or Forgetting, and such like, require a Genitive Case: as, Cupidus auri, *Covetous of money*: Peritus belli, *expert of warfare*: Ignarus omnium, *ignorant of all things*: Fidens animi, *bold of heart*: Dubius mentis, *doubtful of mind*: Memor præteriti, *mindful of that is past*: Reus furti, *accused of theft.*

Nouns Partitives, and certain Interrogatives, with certain Nouns of number require a Genitive case: as, Aliquis, uter, neuter, nemo, nullus, solus, unus, medius, quisque, quisquis, quicunque, quidam, quisquis, or aliquis, or quis an Interrogative; as, Unus, duo, tres:

2. Esto bono animo

6. Neglect, heedless, unthinking, plenty, want, care, careless, fear, confidence, help participation, partition, measure, bounty, increase, property, passion, & such like Govern a Genitive case.

Verbals in ax, & certain participles from y present & preter-tense Govern a Genitive case as Exempes edax rerum. Sui prosules.

4. A Genitive case is one equivalent there-unto, as aliquis vestrum.

3. This Genit. is governed of Ex sumus,
or of the same substantive understood, as.
Virginum sapientissima, (est) virgo
virginum sapientissima ex numero virginum.

4. Quam nemo antonum sequentibus explicavit
à Cicerone, for Cicerone quam Cicero.

5. 2. Pronoste as Pronus civitati; silvestris as.
Idoneus pâtria; salinosa as Affinis Ty.
as Obvius civitati; Invia civitati nulla
est viæ; Trux as Avi Fratris.

4. Perviis is used sometimes like as are of
these Verbals, as
Ovid. Pedora nulli pervia culpæ. Nulli pervia
vento. Virg. Non aut ora pervia ventis.
Adjectives in bundus govern ye Case of
their Verb.

duo, tres: Primus, ſecundus, tertius, &c. as, Aliquis noſtrûm: Primus omnium.

When a queſtion is asked, the anſwer in Latine muſt be made by the ſame caſe of a Noun, Pronoun, or Participle and by the ſame tenſe of a Verb that the queſtion is asked by: as, Cujus eſt fundus? Vicini: Quid agitur in ludo literario? Studetur: Except the queſtion be asked by Cujus, cuja, cujum: as, Cuja eſt ſententia? Ciceronis: or by a word that may govern divers caſes: as, Quanti emiſti librum? Parvo: or except I muſt anſwer by one of theſe poſſeſſives: Meus, tuus, ſuus, noſter, veſter: as Cujus eſt domus? non veſtra, ſed noſtra.

Nouns of the Comparative and Superlative degree, being put partitively, that is to ſay, having after them this Engliſh *of* or *among*, require a Genitive caſe: as, Aurium mollior eſt ſiniſtra, *Of the ears, the left is the ſofter.* Cicero Oratorum eloquentiſſimus, *Cicero the moſt eloquent of Orators.*

Nouns of the Comparative degree having *than* or *by* after them, do cauſe the word following to be the Ablative caſe: as, Frigidor glacie, *More cold than ice.* Doctior multo, *better learned by a great deal*: Uno pede altior, *higher by a foot.*

The Dative caſe.

Adjectives that ſignifie profit, favour, help, and their contraries; or, likeneſſe, pleaſure, ſubmitting, or belonging to any thing, require a Dative caſe; as, Labor eſt utilis corpori, *Labour is profitable to the body.* Æqualis Hectori, *equal to Hector.* Idoneus bello, *fit for war*: Jucundus omnibus, *pleaſant to all perſons.* Parenti ſupplex, *ſuppliant to his Father.* Mihi proprium, *proper to me.*

Likewiſe Noun Adjectives of the Paſſive ſignification in bilis, and Participles in dus; as, Flebilis, flendus

flendus omnibus, *to be lamented of all*: Formidabilis, formidandus hosti, *to be feared of his enemies.*

The Accusative Case.

THe measure of length, breadth, or thickness of any thing, is put after Adjectives in the Accusative case, and sometime in the Ablative case; as Turris alta centum pedes, *A tower an hundred foot high*: Arbor lata tres digitos, *A tree three fingers broad*: Liber crassus tres pollices, vel tribus pollicibus, *A book three inches thick.*

The Ablative Case.

ADjectives, signifying fulness, emptiness, plenty, or wanting, require an Ablative Case, and sometime a Genitive: as, Copiis abundans. Crura thymo plena. Vacuus irâ, iræ, ab ira. Nulla epistola inanis re aliquâ. Ditissimus agri. Stultorum plena sunt omnia. Quis, nisi mentis inops, oblatum respuat aurum? Integer vitæ scelerisque purus, Non eget Mauri jaculis nec arcu. Expers omnium. Corpus inane animæ.

These Adjectives Dignus, indignus, prædītus, captus, contentus, with such others, will have an Ablative case; as, Dignus honore. Captus oculis. Virtute prædītus. Paucis contentus.

Where note, that Dignus, indignus, and contentus, may instead of the Ablative case have an Infinitive Mood of a Verb; as, Dignus laudari, *Worthy to be praised*: Contentus in pace vivere, *Content to live in peace.*

Construction of a Pronoun.

THese Genitive Cases of the Primitives, Mei, tui, sui, nostri, and vestri, be used when suffering or passion is signified: as, Pars tui. Amor mei. But when possession is signified: Meus, tuus, suus, noster, and vester, be used; as, Ars tua. Imago tua.

These Genitive cases, nostrûm, vestrûm, be used after

* Adjectives implying a Passion, or Privation
governe an Accusative case, as Virg. Dei-
phobum vidi lacerum crudeliter &c.
Omnia Mercurio similis vocemq; colorem.
3. Longus septem pedes, longus sesquipedis,
longus pedum quicquam.

---

* Adjectives implying a Passion or Privation
governe a Ablative case like Verbs.
as Hor. Non exspes, nogs purpurea vestis, nec auro
Sett. as Mart. Crine ruber, niger ore, brevis pede
lumine lusca.
Adjectives Verbalia governe an Ablative case
like their Verbs. as Hor.
Non generis, nogs purpura vestis, nec auro.
Sett. Quod non opus est, asse carum est.

Amor Dei (est) quo Deum amo.
Amor Tuus (est) quo te amo.

flendus omnibus, *to be lamented of all*: Formidabilis, formidandus hoſti, *to be feared of his enemies.*

The Accuſative Caſe.

3 The meaſure of length, breadth, or thickneſs of any thing, is put after Adjectives in the Accuſative caſe, and ſometime in the Ablative caſe; as Turris alta centum pedes, *A tower an hundred foot high*: Arbor lata tres digitos, *A tree three fingers broad*: Liber craſſus tres pollices, vel tribus pollicibus, *A book three inches thick.*

The Ablative Caſe.

4 Adjectives, ſignifying fulneſs, emptineſs, plenty, or wanting, require an Ablative Caſe, and ſometime a Genitive: as, Copiis abundans. Crura thymo plena. Vacuus irâ, iræ, ab ira. Nulla epiſtola inanis re aliquâ. Ditiſſimus agri. Stultorum plena ſunt omnia. Quis, niſi mentis inops, oblatum reſpuat aurum? Integer vitæ ſceleriſque purus, Non eget Mauri jaculis nec arcu. Expers omnium. Corpus inane animæ.

These Adjectives Dignus, indignus, prædītus, captus, contentus, with ſuch others, will have an Ablative caſe; as, Dignus honore. Captus oculis. Virtute prædītus. Paucis contentus.

Where note, that Dignus, indignus, and contentus, may inſtead of the Ablative caſe have an Infinitive Mood of a Verb; as, Dignus laudari, *Worthy to be praiſed*: Contentus in pace vivere, *Content to live in peace.*

Conſtruction of a Pronoun.

These Genitive Caſes of the Primitives, Mei, tui, ſui, noſtri, and veſtri, be uſed when ſuffering or paſſion is ſignified: as, Pars tui. Amor mei. But when poſſeſſion is ſignified: Meus, tuus, ſuus, noſter, and veſter, be uſed; as, Ars tua. Imago tua.

These Genitive caſes, noſtrûm, veſtrûm, be uſed after

* Adjectives implying a passion, or property
governe an Accusative case, as Virg. Dei-
phobum vidit lacerum crudeliter ora.
Omnia Mercurio similis vocemq; colorem.
3. Longus septem pedes, longus est iaculo de,
longus pedum quinquaginta.

---

* Adjectives implying a passion or property
governe a Ablative case like Verbs.
as Hor. Flos apparet, nitet purpura veneris, nec auro
deest. as Mart. Crine ruber, niger ore, brevis pede
lumine luscus.
Adjectives verbalia governe an Ablative case
like their Verbs. as Hor.
Flos geniti, nitet purpura veneris, nec auro.
Sed: Quod non opus est, asse carum est.

Amor Dei (of) quo Deum amat.
Amor Dei (of) quo Deus amat.

+ Se lebrous participles copying ye words substantives, & ye 3. coll. ye down in ye vide as Fidus habilis, &c.
Seculo deleçs fuda vrala meis.

after **Distributives, Partitives, Comparatives, and Superlatives:** as, Nemo vestrûm: Aliquis nostrûm: Major vestrûm: Maximus natu nostrum.

Construction of a Verb, and first with the *Nominative* case.

Verbs Substantives: as, Sum, forem, fio, existo, and certain **Verbs Passives:** as, Dicor, vocor, salutor, appellor, habeor, existimor, videor: **And Verbs Neuters of gesture, as, sitting, lying, standing, with other like, will have such case after them, as they have before them:** as, Fama est malum, *Fame is an evil thing,* Malus culturâ fit bonus, *An evil person by due ordering or governance is made good.* Crœsus vocatur dives, *Crœsus is called rich:* Horatius salutatur Poeta, *Horace is saluted by the name of Poet.* Malo te divitem esse quàm haberi, *I had rather thou were rich indeed, than so accounted.*

Also Verbs that betoken moving, going, resting, or doing, which be properly called Verbs of gesture: as, Eo, incedo, curro, sedeo, appareo, bibo, cubo, studeo, dormio, somnio, and such other like, as they have before them a **Nominative case of the doer or sufferer, so may they take after them a Nominative case of a Noun or Participle, declaring the manner or circumstance of the doing or suffering:** as, Incedo claudus, *I go lame.* Petrus dormit securus, *Peter sleepeth void of care.* Tu cubas supinus, *Thou lyest in bed with thy face upwards.* Somnias vigilans, *Thou dreamest waking.* Studeto stans, *Study thou standing.* **And likewise an Accusative case:** as, Non decet quemquam meiere currentem aut mandentem, *It doth not become any man to piss running or eating.*

And generally when the word that goeth before the Verb, and the word that cometh after the Verb, belong to one thing, that is to say, have respect either

to other, or depend either of other, they ſhall be put both in one caſe, whether the Verb be Tranſitive, or Intranſitive, of what kind ſoever the Verb be: as Loquor frequens, *I ſpeak often.* Taceo multus, *I hold my peace much.* Scribo epiſtolas rariſſimus, *I write Letters very ſeldome.* Ne aſſuefcas bibere vinum jejunus, *Accuſtome not thy ſelf to drink wine next thy heart,* (or, *not having eaten ſomewhat before.*)

The Genitive Caſe.

1 This Verb *Sum,* when it betokeneth or importeth poſſeſſion, owing, or otherwiſe pertaining to a thing, as a token, property, duty, or guiſe, it cauſeth the Noun, Pronoun, or Participle following to be put in the Genitive caſe: as, Hæc veſtis eſt Patris, *This garment is my Fathers:* Inſipientis eſt dicere Non putâram, *It is the property of a fool, to ſay, I had not thought:* Extremæ eſt dementiæ diſcere dediſcenda, *It is a point of the greateſt folly in the world, to learn things that one muſt afterwards forget:* Orantis eſt nihil niſi cœleſtia cogitare, *It is the duty of a man that is ſaying of his prayers, to have mind of nothing but heavenly things:* Except that theſe Pronouns, Meus, tuus, ſuus, noſter, and veſter, ſhall in ſuch manner of ſpeaking be uſed in the Nominative caſe: as, Hic codex eſt meus, *This book is mine.* Hæc domus eſt veſtra, *This houſe is yours.* Non eſt mentiri meum, *It is not my guiſe (or property) to lye.* Noſtram eſt injuriam non inferre, *It is our parts to do no wrong.* Tuum eſt omnia juſta pati, *It is thy part (or duty) to ſuffer all things alike.*

2 Verbs that betoken to eſteem or regard, require a Genitive caſe, betokening the value: as, Parvi ducitur probitas, *Honeſty is reckoned little worth.* Maximi penditur Nobilitas, *Nobleneſs of birth is very much regarded.*

Verbs

In this genit: case a substantive is understood on wch it depends, as, cum ejus opinionis, q is, viz. Philosophus, non est regis (.s) officium; Hoc vestis est patris (.s) Hoc vestis est vestis patris.

2. ye reason why these are accayed is, because they are adjectives & agree wth substant: in the Nomin: case.

3. Optimo quondo facio, curo, officio, consulo huc referenda.

Optime may likewise be reckoned an Ablative case.

Arrido, appello, postulo, arcesso, insimulo, pulso,
defendo, arguo, incuso, castigo, increpo, urgeo, alligo,
astringo, astringo, lusum, cito, predico canaineo, in-
augeo, vale, infamo, judicando, deprehendor, pu-
go, commanefacio, interrogo, continuo, inquiro,
decco, cognosco, minor, exhupero: ad. comando
de pretalis, minor, castitia, vituperio negligentia
Though in these and such like (causa) must
often be understand.

---

4. Diuersi substantiua & Adjectiua. ad. animi
decora, alta, sutura, bona, bello comes.

9. Selling, Resistance, Avoid, Observing Augo,
taking away, distance, & Reserving to any thing
is signified, Commonly a Dative case.

10. Sundry, resisting, voice, mute, misery, honor,
power, decency, inclined, insidious, Love a Dat.
case.

3 Verbs of accusing, condemning, warning, purging, quitting, or assoiling, will have a Genitive case, of the Crime, or of the Cause, or of the Thing that one is accused, condemned, or warned of; or else an Ablative case with a Preposition, or without a Preposition: as, Hic furti se alligat, vel furto. Admonuit me errati, vel errato. De pecuniis repetundis damnatus est.

Satago, misereor, miseresco, require a Genitive case; as, Is rerum suarum satagit, Miserere mei Deus?

Reminiscor, obliviscor, recordor, and memini, will have a Genitive, or an Accusative case: as, Reminiscor historiæ. Obliviscor carminis. Recordor pueritiam. Obliviscor lectionem. Memini tui vel te, *I remember thee.* Memini de te, *I spake of thee.* Egeo or indigeo tui vel te. *I have need of thee.* Potior urbis, *I conquer the City.* Potior voto, *I obtain my desire.*

The Dative Case.

ALL manner of Verbs put Acquisitively; that is to say, with these tokens *to* or *for* after them, of the thing or person to which any thing is added or gotten, will have a Dative case; as, Non omnibus dormio, *I sleep not to all men*: Huic habeo non tibi, *I have it for this man, and not for thee.*

9 *To this Rule do also belong Verbs betokening*

To profit or disprofit: as, Commodo, incommodo, noceo.

To compare: as, Cómparo, compóno, cónfero.

10 To give or restore: as, Dono, reddo, réfero.

To promise or to pay: as, Promitto, polliceor, solvo.

To command or shew: as, Impero, indico, monstro.

To trust: as, Fido, confido, fidem habeo.

To obey, or to be against: as, Obedio, adulor, repugno.

To threaten, or to be angry with: as, Minor, indignor, irascor,

Also *Sum* with his compounds except Possum. Also Verbs compounded with Satis, bene, and male: as, Satisfacio, benefacio, malefacio. Finally, certain Verbs compounded with these Prepositions, Præ, ad, con, sub, ante, post, ob, in and inter, will have a Dative case: as, Præluceo, adjaceo, condono, suboleo, antesto, posthabeo, objicio, insulto, intersero.

This Verb Sum, es, fui, may oftentimes be set for habeo, and then the word that semeth in English to be the Nominative case, shall be put in the Dative case; and the word that semeth to be the Accusative case shall be the Nominative: as, Est mihi mater, *I have a Mother.* Non est mihi argentum, *I have no money.* But if *Sum* be the Infinitive Mood, this Nominative shall be turned into the Accusative: as, Scio tibi non esse argentum, *I know thou hast no money.*

10 Also when *Sum* hath after him a Nominative case and a Dative, the word that is the Nominative case may be put also in the Dative: so that Sum may in such manner of speaking be construed with a double Dative case: as, Sum tibi præsidio, *I am to thee a safeguard.* Hæc res est mihi voluptati, *This thing is to me a pleasure.* And not onely Sum, but also many other Verbs may in such manner of speaking have a double Dative case; one of the person, and another of the thing: as, Do tibi vestem pignori. Verto hoc tibi vitio. Hoc tu tibi laudi ducis.

2 *The Accusative case.*

VErbs Actives, Deponents, (and Neuters, when they signifie activity) do govern an Accusative case of the word or matter: as, Usus promptos facit: Fœminæ ludificantur viros: Largitur pecuniam. Quercus sudabunt mella. *The Oaks shall sweat honey.*

2 Verbs of asking, teaching, arraying, and concealing, will have two Accusative cases, one of the sufferer

10. Hither may be referred these expressions,
est mihi nomen Petro, et mihi nomen Cognomen
Julio: though we say by Apposition,
Cognomen Julius, or with a genit:
as Cognomen Julij, as flumen Rhen.

9. Translitiga quorum actio in aliam cum
transit.
Its also wn they are taken in a
metaphoricall sense, as ambulare maria,
et terras navigare, as Horat. Alcæus.

2. Interrogo, posco, postulo, flagito, exigo, colo,
as, Nil celabo tam fidum sodalem. Erasm.

+ Fr. with Ab. by or through to with before it.
Some substantives of Verbs require ye Genitive
& word postie being understood or evidently implied
Ferit eum gladio: here the preposition
is omitted, wch in all languages is expressed
but in Latine 'tis omitted because it wd
make an ambiguity, as if one should say
Ferit eum cum gladio, it might be
doubted whether you touched him w his
lance, or him & wth a lance.
Non omnia omnes, nulla quaedam omnia.
Deliverance from danger, or Deliverancy
Possible & facile dicendi ablis possibilis
Insolabilis. Ye more major & ye more minor
The part effect, & defect, can by, or other
adjunct is used in ye Ablative & Accusative
case, as Pedibus ire, Curru ire, Equis decurrit
ostia, Pontibus stratus. Sometime in ye Genitive
as, Terminabat animi desiderium meatis.
Satio, desicio, sanda, Vorica, es, cum ea, ea, ea,
video augeo, sessidio in Medica, dico, as, vicibus,
vivo, vidi, labora, me malebat, nasci, ceno
ablati. Deficio, Equitat, gloriari supersedeo.

ſufferer, another of the thing: as, Rogo te pecuniam. Doceo te literas. Quod te jamdudum horror. Exuo me gladium. Arcanum te celo.

The Ablative Caſe.

ALL Verbs require an Ablative caſe of the Inſtrument, put with this ſign *with* before it, or of the cauſe, or of the manner of doing: as, Ferit eum gladio. Taceo metu. Summâ eloquentiâ cauſam egit.

The word of Price is put after Verbs in the Ablative caſe: as, Vendidi auro. Emptus ſum argento: Except theſe Genitives when they be put alone without Subſtantives, Tanti, quanti, pluris, minoris, tantivis, tantidem, quantivis, quantilibet, quanticunque: as, Quanti mercatus es hunc equum? Certè pluris quam vellem. Having that after Verbs of Price, we ſhall always uſe theſe Adverbs, Cariùs, viliùs, meliùs, and pejùs, inſtead of their caſuals.

Verbs of plenty or ſcarceneſs, filling, emptying, loading or unloading, will have an Ablative caſe: as, Affluis opibus. Cares virtute: Expleo te fabulis: Spoliavit me bonis omnibus. Oneras ſtomachum cibo: Levabo te hoc onere. Likewiſe, utor, fungor, fruor, potior, lætor, gaudeo, dignor, muto, munero, communico, afficio, proſequor, impertio, impertior.

Verbs that betoken receiving, or diſtance, or taking away, will have an Ablative caſe with a, ab, è, ex, or de: as, Accepit literas à Petro. Audivi ex nuntio: Longè diſtat à nobis: Eripui te à malis. And this Ablative after Verbs of taking away may be turned into a Dative: as, Subtraxit mihi cingulum. Eripuit illi vitam.

Verbs of comparing or exceeding may have an Ablative caſe of the Word that ſignifieth the meaſure of exceeding; as, Præſero hunc multis gradibus,

I prefer this man by many degrees. Paulo intervallo illum ſuperat, *He is beyond the other but a little ſpace.*

A Noun or a Pronoun Subſtantive, joyned with a Participle, expreſſed or underſtood; and having none other word whereof it may be governed, it ſhall be put in the Ablative caſe abſolute: as, Rege veniente hoſtes fugerunt, *The King coming the Enemies fled.* Me duce vinces, *I being Captain, thou ſhalt overcome.*

Conſtruction of PASSIVES.

A Verb Paſſive will have after it an Ablative caſe with the Preposition à, or ab, of the word which in the Active was the Nominative caſe to the Verb: as, Laudatur ab his, *He is praiſed of them*: for Hi laudant [eum,] *They praiſe him.*

This Ablative, after Verbs ſometimes, but after Participles more uſually, is turned into the Dative: as, Honeſta bonis viris, non occulta petuntur, *Honeſt and open things are ſought after by good men, not hidden things.*

And the Participle in dus, is uſed in the Neuter Gender with eſt, when neceſſity is ſignified: as, Hic nobis diſcendum, aut vapulandum, condiſcipuli, *Here, O School-fellows, we muſt either learn or be whipt.*

GERUNDS.

GErunds and Supines will have ſuch caſes as the Verbs that they come of: as, Otium ſcribendi literas: Ad conſulendum tibi: Auditum Poetas.

When the Engliſh of the Infinitive Mood cometh after any of theſe Nouns Subſtantives Studium, cauſa, tempus, gratia, otium, occaſio, libido, ſpes

ſpes, opportunitas, voluntas, modus, ratio, geſtus, ſatietas, poteſtas, licentia, conſuetudo, conſilium, vis, norma, amor, cupido, locus; and other like: If the Verb ſhould be of the Active Voice, it ſhall be made by the Gerund in Di; and the ſame Gerund in di, is uſed alſo after certain Adjectives: as, Cupidus viſendi. Certus eundi. Peritus jaculandi, Gnarus bellandi.

When you have the Engliſh of the Participle of the Preſent tenſe with this ſign *of* or *with*, coming after a Noun Adjective, it ſhall in Latine making be put in the Gerund in do: as, defeſſus ſum ambulando, *I am weary with walking*.

Alſo the Engliſh of the Participle of the Preſent tenſe, coming without a Subſtantive: as, with this ſign *in* or *by* before him, ſhall in Latine making be put in the Gerund in *do*; as Cæſar dando, ſublevando, ignoſcendo, gloriam adeptus eſt. In apparando totum hunc conſumunt diem. And the ſame Gerund in do, is uſed either without a Preposition, or with one of theſe Prepoſitions, a, ab, de, è, ex, cum, in, pro: as, Deterrent à bibendo, ab amando. Cogitat de edendo. Ratio bene ſcribendi, cum loquendo conjuncta eſt.

The Engliſh of the Infinitive Mood coming after a reaſon, and ſhewing the cauſe of a reaſon, may be put in the Gerund in dum: as, Dies mihi ut ſatis ſit ad agendum vereor, *I fear that a whole day will not be enough for me to do my buſineſs.*

The Gerund in dum is uſed after any of theſe Prepoſitions, AAd, ob, propter, inter, ante: as, Adcapiendum hoſtes: Ob *vel* propter redimendum captivos: Inter cœnandum: Ante damnandum.

And

And when ye have this English *must* or *ought*, in reason, where it ſeemeth to be made by this Verb Oportet, it may be put in the Gerund in dum, with this Verb eſt ſet Impersonally: and then the word that ſeemeth in the English to be the Nominative caſe, ſhall be put in the Dative: as, Abeundum eſt mihi, *I muſt go hence.*

SUPINES.

The firſt Supine hath his ſignification Active, and is put after Verbs, and Participles, that betoken moving to a place: as, Eo cubitum. Spectatum admiſſi, riſum teneatis amici?

The latter Supine hath his ſignification Paſſive, and is put after Nouns Adjectives: as, Dignus, indignus, turpis, fœdus, proclivis, facilis, odioſus, mirabilis, optimus, and ſuch like; And the ſame Supine may alſo be turned into the Infinitive Mood Paſſive, as it may be indifferently ſaid in Latine: Facile factu, or Facile fieri, *Eaſie to be done.* Turpe dictu, or Turpe dici, *unhoneſt to be ſpoken.*

The TIME.

NOuns that betoken part of time, anſwering to this Queſtion, *When?* be commonly put in the Ablative caſe: as, Nocte vigilas, Luce dormis. But Nouns that betoken continuance of time, without ceaſing or intermiſſion, anſwering to this Queſtion, *How long?* be commonly uſed in the Accuſative caſe: as, Sexaginta annos natus, Hyemem totam ſtertis.

Space of PLACE.

NOuns that betoken ſpace betwéen place and place, be commonly put in the Accuſative caſe:

2. Dominus ... without Propositions; as Iohn
Malcom.
3. Dando, Courtays, Irlandi.

4. Jesus & boys ... Lake Thomas
& Dominus Vobiscum ... Jesus Domine ...
& Domine Jesu ...

7. Dominus ... with Disputations ... ad Corin-
thum: Prophetia ... ad Ephesum, Ad Philad.
Brundusio.

case: as, Pedem hinc ne discesseris, *Go not thou a foot from this place.*

PLACE.

2

NOuns Appellatives, or names of great places, be put with a Prepositiõ, if they follow a Verb, that signifieth, in a place, to a place, from a place, or by a place: as, Vivo in Anglia; Veni per Galliam in Italiam: Proficiscor ex urbe. *Answering to Question Where.*

In a place, or at a place, if the place be a Proper name, and of the first or second Declension, and the singular number, it shall be put in the Genitive case: as Vixit Londini, Studuit Oxoniæ.

Also these Nouns, Humi, domi militiæ, belli, be likewise used as Procumbit humi bos: Militiæ est utrius est: Domi bellique otiosi vivitis.

But if the place be of the third Declension, or the plural number, it shall be put in the Dative, or in the Ablative case: as, Militavit Carthagini, or Carthagine: Athenis natus est. Likewise we say, Ruri or Rure educatus est.

To a place, if the place be a Proper name, it shall be put in the Accusative case, without a Prepositiõ: as, Eo Romam. Likewise, Confero me domum. Recipio me rus. *Answering to Question Whither.*

From a place, or by a place, if the place be a Proper name, it shall be put in the Ablative case without a Prepositiõ: as, Discessit Londino. Profectus est Londino, (*vel* per Londinum) Cantabrigiam. Domus and rus be likewise used: as Abiit domo. Rure reversus est. *Answering to this Question Whence.*

IMPERSONALS.

A Verb Impersonall hath no Nominative case before him, and this word *it* or *there*, is commonly

monly his ſign: as, Decet, *It becometh*: Oportet aliquem eſſe, *there muſt be ſome body*: But if it hath neither of theſe words before him, then the word that ſemeth to be the Nominative, ſhall be ſuch caſe as the Verb Impersonal will have after him: as, Me oportet, *I muſt*: Tibi licet, *Thou mayeſt*.

2 Intereſt, refert, and eſt for intereſt, [ſignifying to behove or concern as a duty, or avail] require a Genitive caſe of all Nouns Subſtantives, except Meâ, tuâ, ſuâ, noſtrâ, veſtrâ, and cujâ, the Ablative caſes of the Pronouns, Poſſeſſives; as, Intereſt omnium rectè agere: Tuâ refert teipſum noſſe.

Certain Impersonals require a Dative caſe: as, Libet, licet, patet, liquet, conſtat, placet, expedit, prodeſt, ſufficit, vacat, accidit, convenit, contingit, and other like. Some will have an Acculative caſe onely: as, Delectat, decet, juvat, oportet; Some, beſides the Acculative, will have a Genitive; as, noſtrî noſmet pœnitet; Me civitatis tædet; Pudet me negligentiæ; Miſeret me tuî; Me illorum miſereſcit.

Verbs Impersonals of the Paſſive Voice being formed of Neuters, do govern ſuch caſes as the Verbs Neuters that they come of; as, Parcatur ſumptui, *Let coſt be ſpared*; Because we ſay, Parcamus pecuniæ, *Let us ſpare coſt*.

A Verb Impersonal of the Paſſive Voice hath ſuch caſe as other Verbs Paſſives have: as, Benefit multis à principe. Yet many times the caſe is not expreſſed, but underſtood; as, Maximâ vi certatur; *ſubeundi* ab illis.

When a thing is ſignified to be done of many, the Verb being a Verb Neuter, we may well change the Verb Neuter into the Impersonal in tur: as, In ignem poſita eſt, fletur.

2. Hoc Jamiam & Pater in hoc est (et) Dominus & Pater in hoc differunt, ubi in hoc est Re-
conciliatio. Exegma.

Deus habitat, i. e. Graecismus because we say
ἡμῖν ὑμῖν.

Fugitans, libs, est qui eas fugit.
Fugitans litium, cujus mas ac magnus
labor est, ut fugare eas to ℣. sic.

Patiens insolium, qui nunc patitur.
Patiens insolia, qui pati ℣ donous,
vel natura, vel consuetudine, vel alitor.

A PARTICIPLE.

Participles govern such cases as the Verbs that that they come of: as, Fruiturus amicis, Consulens tibi. Diligendus ab omnibus.

Here note, that Participles may four manner of ways be changed into Nouns.

The first is, when the Voice of a Participle is construed with another case than the Verb that it cometh of: as, Appetens vini, *Greedy of wine.*

The second, when it is compounded with a Preposition, with the Verb that it cometh of, cannot be compounded with all: as, Indoctus, innocens.

The third, when it formeth all the degrees of Comparison: as, Amans, amantior, amantissimus: Doctus, doctior, doctissimus.

The fourth, when it hath no respect, nor express difference, of time: as, Homo laudatus, A *man laudable.* Puer amandus, *id est*, amari dignus, *A Child worthy to be loved.* And all these are properly called Nouns Participials.

Participles when they be changed into Nouns require a Genitive case: as, Fugitans litium: Indoctus pilæ: Cupientissimus tuî: Lactis abundans.

These participiall Voices, perosus, exosus, pertæsus, have always the Active signification when they do govern an Accusative case; as, Exosus sævitiam, *hating cruelty.* Vitam pertæsus, *weary of life.*

The ADVERB.

Adverbs of Quantity, Time, and Place, require a Genitive case: as, Multum lucri. Tunc temporis. Ubique gentium.

Certain Adverbs will have a Dative case, like as

as the Nouns that they come of: as, Venit obviam illi. Canit similiter huic.

These Datives be used adverbially; Tempori, luci, vesperi: as, Tempori surgendum: Vesperi cubandum: Luci laborandum.

Certain Adverbs will have an Accusative case of the Prepositions that they come of: as, Propiùs urbem. Proximè castra.

Where note, that Prepositions, when they be set without a case, or else do form the degrees of comparison, be changed into Adverbs.

The CONJUNCTION.

COnjunctions Copulatives and Disjunctives, and these four: Quàm, nisi, præterquam, an, couple like cases of Nouns: as, Xenophon & Plato fuêre æquales: And sometimes they be put betwixt divers cases: as, Studui Romæ & Athenis. Est liber meus & fratris: Emi fundum centum nummis & pluris.

Conjunctions Copulatives and Disjunctives, most commonly joyn like Moods and Tenses of Verbs together: as, Petrus & Johannes precabantur & docebant, and sometime divers Tenses together: as, Et habetur & referetur tibi à me gratia.

The PREPOSITION.

SOmetime this Preposition is not expressed, but understood, and the casuall word nevertheless put in the Ablative case: as, Habeo te loco parentis, *id est*, in loco.

A Verb Compound sometime requireth the case of the Preposition, that it is compounded withall: as, Exeo domo. Prætereo te insalutatum. Adeo templum.

Pre-

But then the conjunction is significative,
& if we resolve ye phrase into its simple
construction, we shall finde the conjunc-
tion couple like cases; for. Magis in usu
Romæ & Athenis, by Plebes virgo & Plebi Iuvenis
& Athenis, est liber meus & fratris,
Emis centum nummis & pluris, (i.e) emis
centum nummis & majoris pluris, & sic
so in the rest.

Cum is seldome expressed but ubi & significat
vacuity.

Ecum Governs an ablative case singular
& Plural. But a Genitive only Plural, &
Genitives of Dualls; & sometimes words with
Dualls. but seldome an Accusative.

On, Eccs, & o haec sometimes a Nom: casi.
Hei & o haec a Dat. casu tui mihi, ab vicino.
O Exclamantis gaudium an Accusativo casu.
So Ei & Eccs sometimes also here.
O of calling or speaking to habet a Vocativo
casu; vel, O formate priori, So Ioan Pamphili.
Heus Syro. Obs Sibillo.

Prepositions set down without any case after them, turn Adverbs; as, Ponè subit conjux. *My wife comes after.*

The INTERJECTION.

CErtain Interjections require a Nominative Case; as, Ô Festus dies hominis! Certain a Dative; as, Hei mihi; Certain an Accusative: as, Heu stirpem invisam! Certain a Vocative; as Proh sancte Jupiter! And the same Proh will also have an Accusative Case; as, Proh deûm atque hominum fidem!

Monitio Pædagogica.

"QUi mihi Discipulus, Puer, es cupis atq; doceri;
" Huc ades, hæc animo concipe dicta tuo.
Imprimis VENERARE DEUM: sit in omnibus Ille,
Alpha tibi, Studiis, O-mega et Ille, tuis.
A somno, à ludóque, à tempore tempus edendi
Fac redimas; precibus quo venerere Deum.
Inde scholam repetens, Studiis te accinge; paratus
Discere nunc, et nunc ipse docere rudes.
DISCE, QUIESCE, DOCE; seu Præceptore jubente,
Te Condiscipulo sive monente tuo.

Hoc

Hoc unum, ſtudioſe puer, ſuper omnia hoc unum
Edico repetens, HOC AGE quicquid agis.
Si non attendis, ſi mens tibi vana vagatur;
" Eſt labor in miſeris et ſine fruge Scholis.
Hoc age quicquid agis; Nec agas, niſi quod ſit agendum:
Nil agis abſque hoc agas: *Hoc age*, Quicquid agis.
Hac tu Diſcipulus, puer, es mihi lege futurus:
Hac ſolâ tibi ſum lege Magiſter amans.

Reſtipulatio Pueri.

Hæc tibi promitto; pro viribus, omnia ſanctè
Obſervaturum: (*dante, juvante, Deo.*)

To construe is to place every word
36 a Sentance according to ye naturall ord
of Speech, & to give every word his prop
signification.

Rules of construing.

1. Read ye Sentance plainly to a full point, ye
Cases & Preceptive case (if there be any) & observe
Regards of it. 2. Take ye Nominative case & Ver-
bove Regards on it. 3. The principall verb &
observe Regards on it. 4. The Accusative
case, or such a Case as ye Verb doth properly
govern, lastly all ye Cases in order.
This Rule is often altered by rules of Exci-
sing & Placing up as an Index. Words of
affirm, Conjunct. Subjunct. Interr. Exhibitory,
positive, Number wherein ye Sentance
be val. Interrogative, or begin w an Adverb,
Conjunction, &
Quis, Cur, Quando, Ubi, Quibus, Auxilio, Cur, Quomodo, Quando
Sequela. Confirmation, and Explanation

Ad hoc cum literarum non recipiendi
studiorum & doctrinæ & ad capiendum ingenii
cultum; Quem quærimus, ut Deum agnoscamus
& agnitum pie & religiose colamus, atque ejus
præceptis vivamus. Literarum studio colligi
mus ad sapientiam (ut) de rebus incomplexis
dicamus, doctrinæ fundamentum est Grammat-
ica: Scopus autem artibus liberalibus hic est
ut Humanæ liberaliter naturæ hominem
reddamus humanum, comprehenditur hoc dis-
cipio:
Gram. loquitur, Dia. vera docet. Rh. verba colorat
Mus canit. Ar. numerat, Ge. ponderat, As. cœlestia
Hoc nomen grammatica à literis grammatas est
vocatum scribendi atque loquendi docet; Atque est ea-
dem vis scientia, usu vel traditione præcepta
ad aliquem vitæ cognitionem necessarium tendens
colimus. Ca

rocis partes sunt littere propriè intelligo
eam et una vocali dictionis quedam integre
transeunt ut (a)(e) propost Poetum. Et o subiecte
Diphthongus à Dis bis & q̃dq̃ quasi sono, q̃d
duarum vocalium soras in ea audiatur.
Ut est conglutinatio duarum vocalium in
eãdem syllabã redundans.

Littera est vocis humanæ sonus minimus &
indivisibilis.

Vocales dicuntur quæ per se sonum & vocem
vocem & sonum habent.

Consonans est littera imperfecti sonus quæ
vocalibus junctis sonum videt.

Diphthongi impropriè sunt ae, au, ei, &c.

q

Grammatica non est 1. Sapientia
est rerum divinarum.
66ᵛ 2da. Intelligentia est origo.
3tia. Prudentia morum.
4ta. Scientia est earum rerum quæ alibi
se habere nequeunt, vide in humana
potestate ut, stella, luna, &c.
2. Quia est ars, quæ ex præceptis constitit, hæc
Grammatica. &c.
Captiosè à quibusdam affirmatur dicom
esse partes orationis addendo literam &
syllabam his octo a filio recensis; his
vero sic respondendum. Quicquid est pars
unius, alterius pars esse nequit, Littera est
pars syllabæ, syllabæq; dictionis.
X et Z duplices consonæ.
X sonat ex vel gs.
Olim scribebant Regs unde in casibus obliq
regis, regi, &c.
Sic Nex, olim scribebant necs unde in
obliquis est necis, nci, &c.
Sic plurima in C. nunc ex gsilia
olim scribebant. in ex. vel gs.

talica d: a primis alphabetis, qua
ssæqualia, 1, 2. libra, unde ssæqualia
verbum libralura sonat. propiùs igitur cum
à ssæqualia libris, convenit orthographiæ
tantum, per synecdochen autem tribuitur arti
universa.
3. Solum scribendi atq; legendi: hic tradituri ostendam, quia olim cum lingua Latina ac græca
vocalia forent, vulgò solum discebant legendi
ac scribendi scientiam.
4. Diphthongus est conjunctio duarum vocalium in unam; à dis bis & φθόγγος sonus.
6. Vocalis est quæ per se sonat ac vocem edit:
dr à vocali sono.
7. Consonans est littera quæ non per se, sed
cum vocali juncta, sonum edit. q. consono.
8. Muta est quæ per se nihil sonat ac vocem
edit vel latine omnes in quibus sonus vocalis
requitur. ut bo, ce; &c sed f est muta quamvis
q careat, quia q græcorum multum est constat.
9. Semivocalis est quæ quum, nisi vocali juncta,
sonat, estq; duplex, liquida, aut duplex.
10. Liquida est quæ post mutam in eadem syllaba.
posita liquefat (is) cum eam amittit.
11. Duplex quæ pro duabus libris ponitur.
12. H & n non nisi in Græcis quæsiunt. Quia nitor liquidæ & duplicis consortio non
valet in eadem cujuvis literarum.

GRAMMATICI CANONES:

SEU,

BREVISSIMA INSTITUTIO,

Ad Linguam Latinam exactiùs cognoscendam quibusdam Juventuti præscripta, nec non in omnibus hujus regionis Scholis, priore salubriùs imbibenda.

Purgata, Limata, & Aucta.

LONDINI:
Typis, *Johannis Streater*,
1655.

DE GRAMMATICA

& ejus partibus.

GRAMMATICA est rectè scribendi atque loquendi Ars.

Grammatica, duas continet partes; Etymologiam, & Syntaxin: duas insuper Affectiones; Orthographiam, & Metrologiam seu Prosodiam.

De Orthographiâ in limine dicemus, de Prosodiâ in calce.

DE ORTHOGRAPHIA.

ORTHOGRAPHIA [ab ὀρθὸς rectus, & γραφὴ Scriptura] est rectè scribendi ratio; qua docemur, quibus quæq; dictio sit formanda literis: ut, Lectio, non Lexio: exsto, non exto.

DE LITERIS.

EX viginti duabus literis quinque sunt vocales: *a, e, i, o, u*: nam *y* Græca est. Ex vocalibus geminis coalescunt diphthong quinque. diphthong { *æ, au, œ, ei, eu* } ut { *Musæ, Audio, Cælum, Hei, Euge* }

Reliquæ literæ consonantes appellantur: quarum octo sunt mutæ: *b, c, d, f, g, p, q, t.*

Septem autem semi-vocales: *l, n, m, r, s, x, z.*

Ex quibus quatuor vocantur etiam liquidæ, *l, m, n, r.*

S verò, suæ cujusdam potestatis litera est; quæ interdū etiam liquescit. X & Z duplices sunt consonantes, atque etiam J inter duas vocales.

Adduntur etiam conſonantibus J & V, quando ſibi vel aliis vocalibus in eadem ſyllabâ præponuntur, ut Juno, Jovis: voluntas, vultus.

K, y, & z, Græcorum literæ dictionibus purè Latinis nunquam admiſcentur.

H, propriè quidem litera non eſt, ſed aſpirationis nota; Apud Poetas autem interdum conſonantis vim obtinet.

Præponitur autem vocalibus omnibus, ut, Hamus hebenus, hiatus, homo, humus, hymnus; conſonantibus verò nullis; rectè itaque enunciamus.

Hiulcus, } triſſyl- } Hieronymus, } pentaſyl-
Hiacchus, } laba. } Hieremias, } laba.

At in Latinis dictionibus interdum H ponitur C: ut Charus, charitas, pulcher, pulchritudo.

6 Bifariam pinguntur literæ; majuſculis ſcilicet characteribus, & minuſculis. Majuſculis inchoantur ſententiæ: ut, *Deum time*: *Regem honora*: & propria nomina, ut *Henricus*, *Anglia*, & adjectiva ab iis deducta, ut *Anglus*. In carminibus ſinguli verſûs vox prior.

Diligenter obſervari oportebit, quæ dictiones diphthongis ſcribantur, nam hæ quidem vel ſcribi omnino vel ſignari debent; ut, *Muſæ præſunt* vel *Muſe preſunt*.

Literæ majuſculæ, cum ſolæ ac paucæ ſcribuntur, aliquando ſignificant prænomen, aliquando numerum.

7. ut

A. Aulus.	P.C. Patres Canſcripti.
C. Caius.	Q. Quintus, Queſtor, Quirites.
D. Decius.	R.P. Republica.
G. Gaius.	Sp. Spurius.
L. Lucius.	Sex. Sextus. (Romanus.
M. Marcus.	S.P.Q.R. Senatus populuſque
P. Publius.	T. Titus.
P.R. Populus Romanus.	T.C. Tua clementia. Et cjus generis infinita.

In

& Contradictio nam nup supra z est semivo-
z significat idem qd ss ut Graeize & Graecise.

De Syllaba.

Syllaba est comprehensio consonantis unius aut
plurium cum vocali uno spiritu prolata ut Bra
aliquando est abusive. Est comprehensio vocalis
unius vel dipthongi, ut. dici, Astas. ut syllabe
ut distinguantur, observandum. Consonans
in vocibus polysyllabis inter duas vocales po-
sita jungatur posteriori ut dicimus.
2. Si consonans geminetur, prior ad precedentem
vocalem, posterior ad sequentem pertinet. v. y
following page.

Sta nomina artium ut Grammatica, officium
ut. Scriba; Dignitatem, ut Consul.

7. Vis adde (B ut bratus. C ut Celsitudo
vestra. C.M Cesarea majestas. D Divus, Dominus
Doctor. E Excellentia tua. IC Juris consul-
tus. P Poeta laureatus. R. Rabbi. RD
Reverenda tua dignitas. S. Sanctus. SC
Senatus consultum. U.C. Urbs condita.

10. De syllabâ

Syllaba est litera, aut comprehensio literarum, uno spiritu prolata, est pars orationis sono indivisa. dr à σὺν cum et λαμβάνω accipio

a, e, i, o, u, tanũ cum καλαχρηστικῶς (i, l) abusivè syllabæ vocantur. συλλαβὴ enim sonat comprehensionem, comprehensio autem literarum statui nequit: ubi unica tantùm est litera, sed cogitandum nomen syllabæ ex eo impositum, q^d plurimum fit.

Reg. 1ma

Consone quæ initio vocis conjungi possunt, in medio non sunt distinguendæ ut in Croster, quia ab st incipiunt sto stips stirps. &c. sic etiam pl, spa. sc, sq. bd, tm etiam multa sequente liquidâ ut br, cl. &c. In compositis vero non quæ pars illi adnexa, ut abstrst prolectio, ex q^d sorgoing pag. vid. pag. 17. 18. 19 &c. Stirling: publ. Thesaurarij

2. Observandum q[d] [illegible] vocalē [illegible]
quæsit, v.t. in his dictionibus. Gratia, diffe-
ter excipe in his dictionibus ut hiara, 2.° di-
ō procedit ad Quæstio. 3.tio In Poetica Infi-
nitiō ad Melior; q[le] in dictionibus multisyl-
ut Calida q[e] semper accentū.

Exc: Regula. In compositis verò conservantur
ita quasi posita adhærente ad ob. est, ob-ruo,
diffacio, barbaro, in-ers, proles-sa, ex-stinco &

2[a]

In numeris verò significant.

I	1	Unum,	Minor numerus præpositus demit tantundem majori sequenti.
V	5	Quinque,	
X	10	Decem,	
L	50	Quinqnaginta,	Sic IV valent quatuor,
C	100	Centum,	IX Novem,
D	500	Quingenta,	XL Quadraginta,
M	1000	Mille.	XC Nonaginta, &c.

Summa. 1666. Ut in hoc infrà Exemplo patet
M.DC.LX.VI. CaDat Vrbs babyLon MeretrIX.

10 DE SYLLABIS.

SYllaba cor[illegible]t ex unione consonantis unius aut plurium cum voca[illegible] Ut do, præ, nox.

Rectè scripturo discendum est inprimis, syllabas interscribendum aptè distinguere atque connectere. In simplicibus vocibus, *bd* vocali sequenti adhærent; ut, A-bdo-men, A-bdera.

In voce simplici, consonans vocali sequanti adhæret.

In dictione compositâ: consonantes propriæ extra compositionem voci apponantur, ut, per-cutio, Con-curro inef-ficax.

Inter *m* & *n* non interseritur *p*: Malè igitur pingeretur Sompnus, pro somnus, Columpna, pro columna.

Post *x* non scribitur *s*: ut, Exeo: alia est ratio in exscribo, exsolvo. In compositis cum præpositione, auribus & euphoniæ serviendum est.

Ut	Occurro, Officio, Aufero,	potiùs quàm	Obcurro, Obficio, Abfero.
Et contra	Abstineo, Obtineo, Obrepo,	non autem	Austineo, Ottineo, Orrepo.

Atque hujus rei gratiâ, etiam consonantes in compositione aliquando interseruntur: ut, Redimo, redeo, ambigo, ambio,

DE ORTHOEPIA.

Orthographiæ affinis est Orthoepia, hoc est, emendatè rectèque loquendi ratio: ab ὀρθὸς rectus & ἔπος verbum.

Hîc inprimis curandum est, ut præceptores tenera ac balburientia puerorum ora sic effingant & figurent, nè vel continuâ linguæ volubilitate ita sermonem præcipitent, ut nusquam, nisi ubi spiritus deficit, orationem claudant: vel contrà, ad singulas quasque voces longâ interspiratione confligescant, ructu, risu, singultu, screatu vel tussi, sermonis tenorem ineptè dirimentes.

Cæterùm ante omnia deterrendi sunt pueri ab iis vitiis; quæ nostro vulgo penè propria esse videntur: cujusmodi sunt Iotacismus, Lambdacismus, Ischnotes, Frauli smus, Plateasmus, & similia.

Iotacismus dicitur, quando, (I.) litera pleniore sono & supra justum decorum extenditur; quo vitio ex nostratibus maximè laborant Angli Septentrionales.

Lambdacismus est, ubi quis (l) nimis operosè sonat: ut, Ellucet, pro elucet, Sallvus pro salvus.

Nostrati vulgo diversum vitium impingitur, nempe quòd hanc literam pinguiùs justo pronuntiant, dum

pro { Multus, Mollis, Falsus, } audiuntur { Moultus, Moolis, Faulsus. }

Mytacismus est cum (m) mugit, ac si syllaba cum duplici (m) scriberetur. De quo & cæteris consulas Cl. Vossium de arte Grammaticâ, *lib.* 1. *c.* 18.

Ischnotes est quædam loquendi exilitas, quoties syllabas aliquas exiliùs & graciliùs enunciamus quàm par est: ut cum

pro { Nunc, Tunc, Aliquis, Alius, } proferimus { Nync Tync. Eliquis. Elius. }

Frau-

Græca cum simul Latina pronuncianda sæcun-
dum grammaticalem, non naturam significationis
ex Græcis, ut Succedimus non Succedemus.
gm vel Recte dividetur, non quod vox ulla co-
Agmen mmune quia à gm incipiat, sed quia in
agi syllaba facit, unde illud derivatum similit
eparandum fra-gmentum, co-gnomentum, un-
guentum, item Doctrina, quia da syllabam
consonantem indolem, unde derivatum.

Hyphen est nota subtractionis, vt ꝑ̄s est compendio
verborum ut supra humanas vel syllabarum
in fine lineæ ad hunc modum ——— malorum.
Nota marginalis est triplex: 1mo Asteriscus à
dicta deductus quam repræsentat index, ut
*. 2do Obeliscus à cruce qd obumbrat vel
præsignat ÷ Nota insertionis, quando clau-
sula equalis alio authore notata inseritur
[ ] Defectus nota est linea longa linea ca-
lata, quando pars versûs vel sententiæ desit
vel principio ad hunc modum
. Exhibet sua quæque voluptas.

Trauliſmus eſt hæſitantia quædam aut titubantia oris, quando eadem ſyllaba ſæpius repetitur : ut, Cacanit, pro canit : Tutullius, pro Tullius.

Huic vitio ut fœdiſſimo, ita periculoſiſſimo, ſic ſuccurrendum putat Fabius : ſi exigatur a pueris ut nomina verſus affectatæ difficultatis, ac plurimis & aſperrimis inter ſe cocuntibus ſyllabis concatenatis, ac velut confragoſis, quam citiſſimè volvant : ut,

Arx, tridens, voſtris, ſphinx, præſter, torrida, ſeps, ſtrix,

——— poſtquam diſcordia tetra
Belli ferratos poſtes portaſque refregit.

Plateaſmus eſt, quando craſſiùs & voce pluſquam virili loqui nitimur : ut cum

pro { Montes, Fontes, Pontes, } efferimus { Mountes. Fountes. Pountes. }

Ut etiam pro { Ergo, Sperma, Perago, } efferimus { Argo. Sparma. Parago. }

Sunt & alibi apud noſtrates, qui pro V conſonante, ſolent proferre F; & è contra, V pro F.

Ut { Folo, Fis, Folui, Felle, } pro { Volo. Vis. Volui. Velle. }

Et rurſum { Vero, Vers, Verre, } pro { Fero. Fers. Ferre. }

S Verò mediam inter duas vocales corruptè ſonant nonulli.

pro { Læſus, Viſus, Riſus, }	pronunciatur	Læzus. Vizus. Rizus.

H, in initio dictionis leniùs, in medio aſperiùs enunciari volunt : Malè ergò,

pro	Homo,	Efferimus	Omo.
	Hanus,		Amus.
	Humus,		Umus.
	Chriſtus,		Criſtus.
	Chriſma,		Criſma.
	Chremes,		Cremes.
	Thus, (gus,		Tus.
	Diphthon-		Diptongus.
	Sphæra		Spæra.

Fœdè quoque erratur à noſtris ubi *t* & *d* tanquam aſpiratas pronuntiant.

ut	Amath,	pro	Amat,
	Caputh,		Caput.
	Aputh,		Apud.

Et innumera pœnè ſunt ejus generis vitia, quæ bonarum literarum candidatis, & præceptorum diligentiæ emendanda relinquimus.

De Sententiarum punctis.

NEque exigua Orthographiæ pars in ſcriptura rectè diſtinguenda conſiſtere videtur: Proinde de clauſularum diſtinctionibus paucula annotâſſe non fuerit ſupervacaneum.

Puncta ergò ſive notæ, quibus in ſcribendo utuntur eruditi, Latinis dicuntur, Subdiſtinctio, Media diſtinctio, Plena ac perfecta diſtinctio. Græcis, Comma, Colon, Periodus.

Subdiſtinctio ſeu Comma, eſt pauxillì admodum ſilentii nota, ſeu potius reſpirandi locus: utpote quâ pronuntiationis terminus, ſenſu manente, ita ſuſpenditur, ut quod ſequitur, continuò ſuccedere debeat. Notatur autem puncto deorſum caudato, ad hunc modum (;)

Ovid. *Utendum eſt ætate, cito pede præterit ætas:*
Nec bona tam ſequitur, quàm bona prima fuit.

Hac item nota diſtinguuntur orationis ſingulæ partes: ut.

Juven. *Grammaticus rhetor, geometres, pictor, aliptes,*
Græculus eſuriens, in cœlum juſſeris, ibit,

Media

6 Ad pag: 8. Lit. A.

Iuramen. ff. quod propijs nominibus
appellentur denarij vel compellationis gratia

Iuramen. q. Propijs addictus ab aliquem
Cumulam vel Ipsius quod liber natus est.

Nasonius à naso magno.

Hoc ad prox pag. per.

9. Alii Nomen, Pronomen & unde vocabula sint
nomina, licet eos p. eadem significata non
sint nomina. 2 Nomen est vocem denotans
sive significationem simpliciter, & abstracta ratio
nis, quia rem notificat facil, quod inde no-
tatum qualitatem. 3 Nomen significat tempus
sed non tempori differentiam, ergo adsigni-
ficat tempus. 4 Verbum p. proprie
significationem habet & adjunctam temporis
significationem. 5 Dativo, non solum inflectio
sed etiam verbo tempus movendo illud
facere. 6 Casibus est eos mundo personis
non sed ipsorum significatum, seu differen-
-tiis (Ut) Candelis cui opponitur 1.
Sunt & quaedam media & ambigua sub-
stantiva quae, relegando naturam adjectivorum
reducunt ad Rem, Civis, Consul &c. Verbalia
in (or) & (tor) quae licet non sint substan-
tiva, Substantivantur, quibus alterubi mist-
-antur simul Adjectiva. 8 Per accidens
nulli, vel si quem videatur alia regun multis
convenit ut Virgilij Virgines. 9 Cum no-
mini interjectio significat Casum pro
Supplicibus. 10 Cum regimine variatur
ad similitudinem appellativorum naturam
induunt ut Dativi & Genitivi. Habij
& Habius.

Media distinctio, seu Colon, est ubi tantum fere de sententia restat, quantum jam dictum est: & est perfecta Periodi pars, notatúrq; duobus punctis, sic (:) ut, *Quemadmodum horologii umbram progressam sentimus, progredientem non cernimus: & fruticem aut herbam crevisse apparet, crescere autem nulli videtur: ita & ingenioru profectus, quoniã minutis constat auctus, ex intervallo sentitur.*

Plena distinctio, quæ & Periodus dicitur, ponitur post perfectam sententiam, quæ & puncto plano notatur, hoc modo (.) ut,

Dic mihi Musa virum, captæ post tempora Trojæ,
Qui mores hominum multorum vidit, & urbes.

Huc annumerari solent Parenthesis & Interrogatio.

Parenthesis est sententia duabus semilunulis inclusa; quã remotã, sermo tamen manet integer: ut,

——— *Princeps (quia bella minantur*
Hostes) militibus urbes præmunit, & armis.

Interrogatio signatur duobus punctis, at superiore sursum caudato, sic (;) ut,

Et quæ tanta fuit Romam tibi causa videndi?

DE ETYMOLOGIA.

Etymologia (ab ἔτυμος verus & λόγος ratio) veram vocum rationem seu originem, fontem, & radicem tradit. Ut num *Cælebs* dicatur, quasi cœlestem vitam agens: an a κοίλη quasi ἀπὸ τοῦ κοίτην λείπειν, quod fugiat cubitum, ut Scaliger apud Festum.

Cæterum Etymologia (quatenus nos hoc loco de ea differimus) est ratio cognoscendi casuum discrimina: ut, *fortis, fortibus*; *lego, legit*: omnésque orationis partes complectitur. Cicero Notationem, seu Veriloquium vocat.

DE

DE PARTIBUS ORATIONIS.

Partes Orationis sunt octo.

Nomen,	declinabiles.	*Adverbium,*	Indeclinabiles.
Pronomen,		*Conjunctio,*	
Verbum,		*Præpositio,*	
Participium,		*Interjectio.*	

DE ACCIDENTIBUS VOCUM IN GENERE.

Orationis partibus Accidunt singulis, Species & Figura.

Species est primitiva vel derivativa.

Primitiva, quæ non aliundè oritur: ut homo, ra.

Derivativa, quæ à primitivis deducitur; ut manus, terrenus.

Figura est vel simplex, ut paro, terminatus: Vel composita, ut reparo, determinatus.

Partibus declinabilibus Accidunt numerus & persona.

Numerus est vel singularis de uno dictus ut Templum: pluralis de pluribus ut Templa.

Persona est triplex: prima, quæ loquitur: ut, Ego *Alexander Persas* fudi. Secunda, ad quam loqueris: ut, Tu *Alexander Persas* fudisti. Tertia, de qua loqueris: ut, *Alexander ille magnus Persas* fudit.

DE NOMINE.

Nomen est vox rem significans sine tempore; estq; Substantivum vel Adjectivum.

Substantivum, quod per se in oratione subsistit: ut, *Equus, Elephas.* Estq; proprium: ut, *Carolus*, vel commune omnibus individuis eidem speciei subjectis: ut *homo, canis, stella.*

Adjectivum: quod ope & vi substantivi in oratione subsistit: ut *sapiens, latrans, lucida.*

DE CASU.

Casus est flexio Nominativi in varias terminationes, estque Sextuplex.

Nominativus, Genitivus, Dativus, Accusativus, Vocativus, Ablativus.

Cognomen qd vel à cognatione [illegible]
ut Gracchus, Fabius, Scipio; vel ab ea-
liqua, hunc d' Agnomen, ut Africanus, Ger-
manus, Lucius, qd luce natus aut Masonius à ma-
gogo.

Prænomen, qd vel differentiæ causâ vel veteri
illa proprietate vel honoris aut congratulationis
gratiâ. Nomini accidunt septem:
Species, figura, numerus, casus,
Genus, Declinatio, Comparatio.

Species nominum duplex est { Primitiva
Derivativa.

1. Primitiva subjiciuntur hæc quæ sequuntur, &
hujus modi.

2. Collectivum scilicet, quod singulari numero
multitudinem significat ut, Cœtus, plebs, turba, &c.

3. Jactitium, qd à sono fingitur ut Fabius, Strabo.

4. Interrogativum, qd qd de re quapiam quærimus
ut quis, uter, qualis, quantus, quot.

4. Redditivum quod interrogativa respondet ut,
talis, tantus, tot; hæc semper respondet interroga-
tivo, ut is hic, Talis erat Hercules, qualis
erat Ulysses.

5. Numerale, cujus species hæc numerantur;

1. Cardinale, à qua, ens è tantus, aliis numeri
dimanat; ut, unus, duo, tres, quatuor.

2. Ordinale quod numerum cardinale significat
2. ad ultimum ejus numeri significat. 2. qd
singulis multorum suadet numerum distribu-
it, ut primus, secundus, tertius, quartus &c.

3. Distributivum ut, Singuli, bini, terni, qua-
terni

10. Partitivum qd significat vel multa singu-
latim, ut Decies, omnes quisque, uterque, neuter
vel unum è multis, ut, alter, aliquis, reliquus.

11. Universale, qd totam naturam ejus, cui ad-
ditur verbo subjicit, ut omnis, cuncti, multi,

Particulare qd appellatur, aut additur
alicui aliquam non totam ejus naturam
sorte subjicit, ut, Aliquis, quisquam, ullus, quidam.
13. Multiplicativa ut duplex, triplex.
14. Temporalia ut, binus, quadrimulus.

Derivativa autem hos species subjectas habet.
1. Verbale desinens in ius, undus, ax, lus, sus,
men, xus, bilis, ma, & ubi hæ finis verbalia
nomina reperiuntur ut Docilis, audibilis.
2. Patrium ut Sardinensis, Oxoniensis.
3. Gentile quod antiquam gentem significat
ut, Græcus, Latinus, Hebræus, Anglus.
4. Patronymicum, quod à patre, aliquo alio
quopiam suæ familiæ personæ derivatur: ut,
Æacides, filius vel nepos, Æaci, Achilles.
Nerine, filia vel neptis, Nerei, Galatea.
Priamides, filius, Priamus, Paris.
Hectoreus, vel Hectoreius, Hectoris.
Patronymica à patre, ave, matre, vel
aliâ plane familiâ deducitur, quorum mas-
culina à Genitivo primativi formata exeunt
in (des) ut Priamides, vel in (adis) ut Thes-
piades. Feminina in as & is, à Patro-
nymicis masculinis formata, rejiciendo
ultimam syllabam (des) Priamis, Hecubæ, vel
in (nis) ut Nereis adjecta syllaba (des) ad
Genitivum primitivi, vel in (ne) à No-
minativo ut Acestes vel Acestus ab Acestius.
Hæc duo genera dicuntur Patronymica ultimi
ordinis, ut, Cydippe, Priamis, Troas,
Danais.

Patronymica in as sunt fem. ad
Campas. in es sunt Mas: instar Anchises.
is in is sunt fem: instar Cassis
in us sunt fem: instar Penelope.
Omnia Patronymica substantivis juncta,
loco adjectivorum possessivorum ponuntur.
6. Diminutivum: ut regulus, papilla, minus-
cula etiam Denominativa quæ a nomina-
derivantur.
7. Possessivum: ut Heriles regiæ, paternus.
8 Materiale: ut Saginus, lapideus, gemeus.
9. Locale: ut Herbosus, agrestis, montanus.
10. Adverbiale: ut, Hodiernus, hesternus, craſ-
tinus, clandestinus.
11. Participiale: ut, Amandus, docendus,
& quæ in bilis quod à verbis deducta: ut,
fictilis, castilis, flexilis, pensilis.

Hæ octo dictionum species vocantur
orationis quia ex his, omnis oratio conficitur.
Statuêre Grammatici has octo revocare ad
classes quatuor: Duas principes nominis & verbi:
duas his servientes adverbii & conjunctionis.
Ita pronomen accensebitur nomini, participium
verbo; propter & inter. adverbio.

Quidam captiosè affirmant unicam esse
orationis partem nempe nomen, omnesq;
partes alias esse nomina, hoc modo, hoc
pronomen, hoc verbum; falsa autem est hæc
argumentatio; ipsa enim vocabula sunt nomina,
res verò per illa significata non sunt nomina.
Q. Qua ergò ratione potest (inquit)
esse nomen, cùm rem non significet?
R. Quia nil est confictum à nihil, utrumq;
verò a vocabulo hilum, quæ vox propriè
significat illud nigrum q^d in supremitate
fabæ cernitur: Cum verò illud res sit minissima
inde fit quod nil vel nihil rem nullam
linguâ nostrâ vernacula interpretemur,
non quod nulla res omnino sit, sed q^d ne
hilum valeat, hoc est, nullius sit momenti.
Adjectivum sic dicitur, quod subjicitur.
Omnis vocativus est secundæ personæ non
ex suâ ipsius significatione, sed ex pronomine
subaudito. scil. tu cum quo per hypo: colligi

Nominativus & Vocativus dicuntur recti
quia naturaliter rationem inchoant, nam
quia aliorum sit quasi passus.
Reliqui dicuntur obliqui quia flexione
quadam à recto declinantur.

De genere & quot modis.

Hujus regulæ subjiciuntur item nomina
Appellativa quæ moribus tantum conveniunt.
Item appellativa quæ rebus animatis conveniunt,
sub ratione sexus vel animi, ut mulier, servus.
Et Pronomina nomina sunt adjectiva substantivis
affixata, ac subaudiuntur semper, qd sit intelligi
queunt. ut cupido pro cupidus est mus.
Cupido pro cupiditate est fam.

Montium, montorum, montium & montiorum
dicuntur masc: quia ipsa vocabula communia
montis sunt masculina. Alpheus, Galumna
Lethe, Madrona, Pistura quamvis fluvij tamen
fœm: adnumerantur ad Aqua per Synthesin. Mosc:
ac sic Baptistes Curio, Naso, Possinus, Pontus sunt
Esse genus rerum sic invariabile ac Legibus
tamen in omnibus mos Gloriosum
ubi aliqui affirmant rationis qm: th mos
consentire cum arrosa Synthesi, alii dicunt
esse fœm: prior verò valet verior. Sic
Bilotium Phasium, & mustorum nomina

Propria quæ maribus

8. * Quæ maribus solum tribuuntur masculina
gentilia, tam propria quam appellativa. Sequ.
Propria quæ maribus, nomina & quæ nomina
Cognomina referunt, apti Gentium masculina dicas
ut Solaps. 3. Quæ referunt officium ut Augustales
Gabios mi. 4. Gentium ut Galatæ, & cum masculi
& fluviorum genus declinationem potius &
terminationem sequitur hinc. Allia, Albula,
Salaria, Aquaria, Aurelia. Ustula, Nasella
Tiburnina, Alsa, Salso, Salso sunt fem. Dudor Nar
Par Mase: & Varium. Dicabi in masculina cum
feminis usurpantur, id est divisorum sedem, in
Alveo fluvii vel flumine. Par. valis mantua
Mags in urna ista. Said. & Ora. Sen. Pisc.
Cur in Collegiis mens. alias feminina sunt,
ut Elna, Rhodope, Calpe.

9. Nomina, nomina, omnia Adjectiva sunt,
& subaudiuntur nomina, quod aliquando additur
ut Decembri. Cinde Brut. n. Ac. Mar. Lib. 18. Gen.

10. Propria feminarum & nomina Deorum, cum
Regum, Gentilium, Montium, Fontium, nym-
pharum, Dearum, tam fugitivarum, tam fugitivarum
montanarum gentilium, item equitum & cæterum
feminarum.

11. De nominibus urbium, fluviorum, montium
variam habent formam terminationis; quia si
declinabilia sint in a pro Apollonia, ut sub Regalia
Urbs, regio, insula: si finitis in a & e longa
sunt feminina, quæ in o, & us, neutralia quæ
a graeci in on & ëos desinunt: ut Sulmo, Nemo
Sippo, Crotalon, Sardus regio, Aegeas Virgil:
Pessimus, Dorium, Opus, Rhamnus. Argos verò
neutrum est, quia primæ contractorum, in os
ilium, ut Delos, Scrapos: in ebreos, in mal, in
& ur neutra ut Bagnolo, Cole, Nepete, Zeugma
Ithaca, Gaetha, Gades, Sidon.

[illegible] Papa [illegible]
[illegible]
[illegible] masculina: ad Gabij Phasippi in a
[illegible] Bastia, [illegible]

Omnes Rom. aff. 3.ia proferunt, quia ait author
secunda igitur hisce respondendum, quod
omnis Voc. est secunda p. sona, non proprie ea
vox ipsius significabilis, sed ex prononcia
bilis, sicut hic cum alia de Appellativum
ex eodem casu colligit.

8. Nomina quæ conveniunt multis, & faciunt
sine discrimine rerum. Quæ vera vocantur, & ita
Paulum genus habent, quod cognoscitur ex ver-
bis de hominatione subiici possit, nam, hoc
pica mihi.

10. Silva sive aliud positum pro nomine rerum
est naturale genus sic numerabile nomen.
2. Alpha, Cella &c. Nigrum Thela.
3. Voces materiabiles & sexuales pro ut se posita
ad rerum nam, aliud eras. Barbara modi
Dialectici: allegat artis terminis. Nihil singulare.

1. Vocativus Singularis Nominativo plerunque similis, Pluralis semper. 2. Dativi & Ablativi, plurali, semper similes. 3. Neutra gaudent Nominativo, Accusativo, & Vocativo, semper similibus in utroque numero.

De Genere Substantivorum.

Substantivorum genus vel est Masculinum, ut, *Pater*: vel Fœmininum, ut *Mater*: vel Neutrum, ut *Scamnum*: vel Commune duûm ut *Parens*: vel Dubium, ut *Dies*: vel Epicœnum, ut *Lepus*.

Vide pag. sequentes.

Regulæ generales Propriorum.

PRopria quæ maribus tribuuntur, mascula dicas: ut sunt divorum; Mars, Bacchus, Apollo: virorum: ut Cato, Virgilius: fluviorum; ut, Tibris Orontes: Mensium, ut October: ventorum, ut Libs, Notus, Auster. Huc populos referas, ceu Flander, Belga, Ravennas.

De Fœmininis.

PRopria fœmineum referentia nomina sexum, Fœmineo generi tribuuntur: sive dearum Sunt; ut, Juno, Venus: seu, nomina fœminæ, ut, Anna, urbium; ut, Elis. Opus; regionum; ut, Græcia, Persis: Excipienda tamen quædam sunt urbium; ut ista Mascula, Sulmo, Agragas: quædam neutralia ut Argos. Tibur, Præneste: & genus Anxur quod dat utrumque.

Regulæ generales Appellativorum.

APpellativa arborum erunt muliebria, ut, alnus. Cupressus, cedrus. Mas spinus, mas oleaster: Et sunt neutra, Siler, suber, thus, robur, acer.

Epicœna.

SUnt etiam Volucrum; ceu, passer, hirundo: ferarum Sut Tigris, Vulpes: & piscium; ut ostrea, cetus, Dicta epicœna; quibus vox ipsa genus ferat unum.

M neutrum ponas, hominum si propria tollas
Nomina, vel siquis scribatur terminus Artis,
O Est Neutrale genus: sic invariabile nomen.

Prima Regula Specialis.

Nomen non crescens genitivo, ceu, caro carnis,
Capra capræ, nubes nubis, genus est muliebre.

Quoniam Lilius noster genus nominum appellativorũ ex genitivo dignoscendum docet, admonendi hoc loco sunt pueri hanc primam regulam esse omnium nominum appellativorum non crescentium in genitivo; cujus generis sunt omnia primæ & quartæ inflexionis; & secundæ etiam, præter paucula quædam quæ infrà in tertia regula excepta reperies.

Pertinent etiam ad hanc classem pleraq, tertiæ declinationis: cujusmodi sunt, Labes, labis; pestes, pestis; vis genitivo vis; mater, matris; caro, carnis.

Masculina excepta ex non crescentibus.

Masculà nomina in a dicuntur multa virorum:
Ut scribà, assecla, scurra, & rabula, lixa, lanista.
Masculà, Græcorum quot declinatio prima
Fundit in as & in es; & ab illis quot per a fiunt:
Ut, satrapas, satrapa, athletes, athleta. Leguntur
Masculà item, verres, natalis, aqualis: ab asse
Nata, ut centussis: conjunge lienis, & orbis;
Callis, caulis, follis, collis, mensis, & ensis,
Fustis, funis, panis, penis, crinis, & ignis,
Cassis, fascis, torris, sentis, piscis: & unguis,
Et vermis, vectis, postis, societur & axis
Masculà in er, ceu, venter: in os vel us, ut, logos, annus.

Fœminina non crescentia.

Fœminei generis sunt mater humus, domus, alvus,
Et colus, & quartæ profructu ficus, acusq;
Porticus, atque tribus, socrus, nurus, & manus, idus:
Huc annus addenda est, huc mystica vannus Iacchi:

His

10. Nomen mel allamen et fractum pleramq;
omnes autem Litere Greces materialiter
posite sunt generis neutrius: ut, magnum
Cesar dixit Rabam, scire licet, signum Cesaris
Plautus lumen scribit, multa alia, hoc vos
sythos.
2. Infelligenda est regula de Gen: singu: non de Gen
plurali qui crescit in nubes, nubium.

Hactenus de nominibus apellativis non
propriis, ut ex nomine greco Lythias multa
fiunt, Omnia recipiunt hic, charta mar-
garita, cataracta, catapulta, cerebrum, gausapa
basilica, calista, cacapulta, cabalistica, crypta fem
inini dicit Gracis masculinis defendunt.
Lixa est masculi et est vox punica à qua lanx
venit Lixa fem: 6 exprest Ingilbertus fem: sed ex-
pressit ibi apud quem habetur est male. Rallatis est
valum adsidium pendit. dicit. sic in vocabulario prosa
1. Fem. ex significatione. Hamo. 8. hos odit mu-
gilis reinagas & conchy
2 additur pro femine vel distinguatur a sceus, morbo
4. Dolor me. me primo, nec mis nominativus secundo.
3 Sorores matres & idus fem: sunt per rog:
pendum generalem proprietatum.
4. Hic ficus. fici, malus est in corpore morbus
Hoc ficus fici, vel ficus fructus & arbor.

2 Respicitur syllaba.

N. Exemus respicitur vna. /

Apud Plaut: Eginus Rotem in acc.

hoc vno decio cum aliis hujus modi huc
referuntur. Hoc quasi taxeriant &c.
Est enim ut Rolig. 6. dicitur pro morbo
vel distinguatur ab arbore.
4. Iis adverbiorum pronunc. nequicquam Ubi.
Solocophanes. Prout ipsi exprimunt nam dativi in
casu pugnacissimi. Ita tres quod & tres syllabas et
quod sub obliquis (ut &c. comprehendit
Apud Plaut. Eginus (nostras). in vocativo
pro adjuratur ad hanc: Hercules hujusce diei
mihi & Pondicus. x x x x x x x
5. Dabo. Dabi do rebus prodiisse eum fabulis.
Porta Ioh. de naturalibus diversa falsi volunt.

Ad hanc resp. respicitur dos, Eginus. Iunior
apud plaut. dos pro, Iuvenis pro Iuvenis
Generis mas: pro fem. x x x x x x x
2. Pisces vocabulum in nomine solo ut Est?
Qui habet rationem quod in se est.
3. Genit. accentu accentuus, quibusdam corrigere.
4. Gbe. stellis Iovis Iovis, ut Iam.
Cor, cordis, cordi, cor, cordi, Cordis, Cordibus.
Rex, Phrix, Iuvenis, Horos, Gigas, Garamas,
Samnis, Pisces simul pro regi generalem Propo:

As & Bas Masculina de significatione
2. Sic Poeas, ae, Mascul. Hymenaeus in laudem Apol-
lonis: sic Abydenus. Pythias pro serpente.
3. Sic amnis, Bubo, umbo, pugio, Vitis, Scipio.

caeteris &c.

His jungas 11 os in us vertentia Græca; papyrus,
Antidotus, costus, diphthongus, byssus, abyssus,
Chrystallus, synodus, Sapphirus, Eremus, & Arctus,
Cum multis aliis, quæ nunc perscribere longum est.

Neutra non crescentia.

NEutrum nomen in e, si gignit is, ut mare, rete:
Et quot in on vel in um fiunt, ut barbiton, ovum,
Et virus, pelagus: neutrum modò, mas modò, vulgus.

Dubia non crescentia.

INcerti generis sunt talpa, & dama, canalis,
Halcyonis, finis, clunis, vestis, penus, amnis:
Pampinus, & corbis, linter, torquis, specus, anguis,
Pro morbo ficus, fici dans, atque phaselus,
Lecythus, ac atomus, grossus, pharus, & paradisus.

Communia non crescentia.

COmpositum à verbo dans a commune duorum est:
Grajugena à gigno, agricola à colo, id advena monstrat
A venio: adde senex, auriga, & verna, sodalis,
Vates, extorris, patruelis, per que duellis,
Affinis, juvenis, testis, civis, canis, hostis.

Secunda Regula Specialis.

NOmen crescentis penultima si genitivi
Syllaba acuta sonat, velut hæc pietas pietatis,
Virtus virtutis monstrant, genus est muliebre.

Huc spectant quæ acuunt penultimâ genitivi crescentis: qualia sunt omnia quintæ inflexionis, præter *Fides*.

Omnia item monosyllaba, præter *Vis*. Reliqua omnia sunt tertiæ declinationis; quocunque pœnè modo desinant.

Masculina excepta ex acutè crescentibus.

MAscula dicuntur monosyllaba Nomina quædam,
Sal, sol, ren, & splen, hes, præs, vir, vas vadis, as, mas:
Mos, flos, ros, & pes, mus, dens, mons, pons, simul & fons.
Seps (si serpentem) grips, glis, rex, grex gregis adde.
Mascula signabis, quot in n polysyllaba claudunt:
ut Lichen, delphin & in o signantia corpus;
ut leo, curculio: sic senio, ternio sermo.

Mas-

Masçula in ĕr, or *&* os; *ceu*, *crater*, *conditor*, *heros*:
Sic torrens, *nefrens*, *oriens*, *cum pluribus in* dens:
Quale bidens quando pro instrumento reperitur:
Adde gigas, *elephas*, *adamas*, *lebes*, *tapes*, *Cancer*
Meridies quinta: *sic quæ formantur ab asse*,
ut dodrans, *semis*: *jungantur masçula magnes*,
Hydrops, *nycticorax*, *thorax*, *& masçula vervex*,
Phœnix & primas, *bombyx pro vermе*. *Sed ex his*
Sunt muliebre genus, *Syren*, *nec non soror*, *uxor*.

Neutra excepta ex acutè creſcentibus.

Sunt neutralia & hæc monoſyllaba nomina, *mel*, *fel*,
Lac, *far*, *ver*, *cor*, *æs*, *vas vasis*, *os ossis & oris*,
Rus, *thus*, *jus*, *crus*, *pus*. *Et in* al *polyſyllaba in* ar*;*
ut, *capital*, *aquear*. *Neutrum halec & muliebre*. *sal & cal-*
car.

Dubia acutè creſcentia.

Sunt dubia hæc Python, *ſcrobs*, *ſerpens*, *bubo rudens*, *grus*,
Perdix, *lynx*, *lymax*, *ſtirps pro trunco*, *pedis & calx*:
Adde dies numero tantùm mas eſto ſecundo.

Communia acutè creſcentia.

Sunt commune, *Parens*, *autorque*, *infans*, *adoliſcens*,
Dux, *illex*, *hæres*, *exlex*; *à fronte erata*,
ut bifrons: *cuſtos*, *vos*, *ſur*, *ſus*, *atque ſacerdos*.

Tertia & ultima regula ſpecialis.

NOmen, *creſcentis penultima* ĭ *genitivi*
Sit gravis, *ut ſanguis genitivo ſanguinis*, *eſt mas*.

Huc ſpectant penultimam genitivi creſcentis gravantia, cujus generis ſunt paucula illa ſecundæ declinationis, de quibus ſupra à meminimus; videlicet, Socer, gener, puer, ĕri; Adulter, adultĕri, Presbyter, ĕri.

Compoſita à vir viri: ut, Levir, Triumvir, Decemvir, Centumvir, ĭri.

Compoſita item à gero & fero: ut, Armiger, claviger, caduciſer, Luciſer, ĕri: & adjectiva quædam: ut, Tener, dexter, proſper, ĕri, Satur ŭri. Spectant hunc & Græca omnia neutrius generis in *a*: ut, Poema, dogma, ſophiſma, ænigma, ătis.

In

1. Prius est mask. Gen. quia refertur ad reb
12 2. Bidens ut distinguatur à bidens quæ est
animorum duorum ovis. / si enim intelligitur
de ove est fem. quia refertur ad ovis.
8. Hei mihi quæ a creatore vain in q[uo] body
dropsy an sinkment be take away hair mistap.
9. Surrum est proprium nomen apud
Sabinos & legitur Curium plu. ut Gabij
10. Dodrans non componitur ab assis sign. nove
uncias, non libras, & non semis sed semissis
assis vocabulum, semisses homo, asses, quadrans
sicuus ab as
1. Duo assis Icona, pluraliter esse secundo.
2. Hic specular labra Arabicus.

Olim nonnulli dicunt q[uo]d sues q[uo]d cæsi sunt
sacrandi, eas, cum boves sacrificabantur,
inde fit ingrium ut sacrandas, junxitque cum
boc sue sus Servius.

Ad pag: 11. mar.

4. His jungs ad in hac vocabulia Graeca paginae
Exodus, libbus, illis posunt adjungi. Vocabula
Lapsus à Graecis in ac sunt Masculina, Alabastus,
cadus, canthurus, cocus, cyathus, cynus, hya-
cynthus. Et composita à Logo ut dialogus,
Epilogus, parologus, sic Narcissus, pithonus,
Synthesis, Smaragdus, Rhythus, Isopus, Typus,
Zelus, paradisus, ithunus.

In *yr* item Græca; ut, Martyr, martyris; Pſithyr, pſithyris.

Omnia item in *ur* Latina: ut, Augur, murmur, ſurſur, cicur, ŭris.

In *ut* etiam omnia: ut, Caput, capitis; Occiput, occipitis.

Præterea in *o* Latina omnia, præter illa quæ ſuperiùs excipiuntur: ut, Imago, ſartago, ordo, cardo, ĭnis.

In *l*: ut, Hannibal, ălis; mugil, ĭlis, Conſul, Præſul, ŭlis.

In *en*: ut, Pecten, tibicen, carmen, crimen, ĭnis.

In *on* Græca, quæ ſumunt *o* parvum in penultima genitivi ſingularis: ut, Canon, dæmon, architecton, Philemon, ŏnis.

In *or* Latina & Græca: ut, arbor, candor, marmor, pantocrator, apator, ŏris.

In *as*: ut, Anas, anătis.

Et Græca: ut, Archas, chilias, hebdomas, enneas, ădis.

In *es* Latina: ut, Fomes, limes, ĭtis, præſes, deſes, ĭdis.

In *is* Latina & Græca: ut, Sanguis, pollis, ĭnis; Tyrannis, paropſis, ĭdis.

In *ar* Latina & Græca: ut Jubar, compar, nectar, baccar, ăris.

In *er* Græca: ut, Aer, æther, ĕris.

In *s* præcedente conſonante, tam Latina, quam Græca: ut,

Princeps,	cĭpis;	Æthiops,	ŏpis,
Hyems,	ĕmis;	Arabs,	ăbis,
Inops,	ŏpis;	Chalybs,	ybis.

In *os* Latina: ut, Compes, ŏtis

In *us* Latina & Græca: ut, Pecus, decus, ŏris; Vellus, vulnus, ĕris; Tripus, Oedipus, ŏdis.

In *ax* Græca: ut, Albax, ſtorax, colax, climax, ăcis.

In *ex* Latina: ut, Index, vindex, carnifex, aruſpex, ĭcis, Maſtix, ĭgis.

In *or* Latina & Græca: ut, Præcox, Cappadox, ŏcis, Allobrox, Polyphilox, ŏgis.

In

In *ux* Latina: ut, Conjux, conjŭgis, Redux, reduc̃is.
Denique in *yx* Græca: ut, Onyx, Sardonyx, Ceryx, Eryx, ychis.

Fœmin. excepta ex graviter crescentibus.

Fœminei generis sit hyperdissyllabon in do,
Quod dinis; *atque in* go *quod dat* ginis *in genitivo.*
Id ubi dulcedo faciens dulcedinis, idque
Monstrat compago compaginis: adjice virgo,
Grando, fides, compes, teges, & seges, arbor, hyemsque.
Sic Baccar, sindon, Gorgon, icon & Amazon.
Græca quot as, is, & ys concludunt: lampas, Ibis,
Atq; chlamys; vel in ur, pecudis pecus unica flectens.
His sorex, pellex, carex, nuptiæque, supellex,
Appendix, histrix, coxendix, adde filixque.

Neutra excepta ex graviter crescentibus.

Est neutrale genus signans rem non animatam, (dans;
Nomen in a; *ut problema*: en, *ut omen*: ar, *ut jubar*, ur
ut jecur: us; *ut onus*: put; *ut occiput. Attamen ex his,*
Masculæ sunt pecten, sulfur: sunt neutra, cadaver;
Vber, iter, spinter, siler, & cum verbere, suber.
Gingiber, & laser, cicer, & piper, atq; papaver,
Et siser, atque siler. Neutra æquor, marmor, ador q;
Atque pecus, quando pecoris facit in genitivo.

Dubia ex graviter crescentibus.

Sunt dubii generis, cardo, margo, cinis, obex,
Pulvis, adeps, forceps, pumex, ramex, anas, imbrex:
Adde culex, natrix, & onyx cum prole, silexq;:
Quamvis hæc malius vult masculæ dicier usus.

Communia ex graviter crescentibus.

Communis generis sunt ista, vigil, pugil, exul,
Præsul, homo, nemo, martyr, Liger, augur, & Arcas,
Antistes, miles, pedes, interpres, comes, hospes;
Sic ales, præses, princeps, anceps, eques, obses.
Atque alia à verbis quæ nomina multa creantur;
Vt conjux, judex, vindex, opifex, & aruspex.

Regula

14

2. Harpago est praesertim & cupido pro cupidine
& apud poetas, vt Cocus amori cupido. sic quando
ad Cupidinem, amoris Dei alludit.
4. Sic Sandyx. & Halcyon nam halcyonis nomen
legitur in Rom: neque est praesentis generis.

3 Est locus hoc quod erat, locus hoc quod non
est ex gentil. prisci etiam legebant locum &
4 Hinc addatur multiplex, nam hoc melius
sub clausa vocalium
1. His adde calcaneus exceptionalis, caelibs.
3. Hoc facilitatis, ab antiquo stemp.
Tubes & Tunga, & lamnas multis pro ca-
lore somnos pro fructu arboris mascu.

1. Vt Sandaraca.
4 Hanno & Hannibal cum romanis fuerunt in Ibe
semininis Gentes, ex, quia ad nominem proprium
Hic. Quia homo in his erat. Cicero. Non vap. ho-
minem tenat, O Dia.

2. Mobili sunt signum si signum mentis subaud.
vel Sanies. Sub signum. Ovium sub Sol. Suorum
mas. Impubes. Genitores femin. Consonnis fem.
quia subaudit. mensa. Viennes fem. quia
subaud. varia.
Dives pauper &c. aliquando neutra. Dives ingenium.
Acid. Acet. sub pauper Scelus &c. Hom.
10. Constat esse natura genus &c. hoc virg.
Vid. Pauperis et Iuguri. & Horat sub pau-
pere Scelus, Juv. Sat 6. Et signum de pauper.

Long.

De copia casuum.

2. Cur in rudimentis anglicanis hujus tam
varij copiæ nominat. nulla fit mentio.
R. Author (quisquis fuit ille) rudimentorum cap.
præceptorum, consuevit ad Grammaticam tal.
has varias terminationes casuum rejecit.

De declinatione.

1. In his declinationibus genitivus fit à Nominativo
et alij casus à genitivo. Hæc sola Grammatica ita
est latina, altera Græca.
2. Varias tamen in vocali: sic Psyllios occurrit
in Genetiv. Quamvis his verbis, Quis Psyllios
aut quæ gentis fabulis. sed per allusiones.
Illaec vocativus similis est nominativo

Regula Adjectivorum generalis.

Adjectiva unam duntaxat habentia vocem,
ut: fœlix, audax, retinent genus omne sub una:
Sub gemina si voce cadant, velut omnis & omne,
Vox commune duûm prior est, vox altera neutrum:
At si tres variant voces, sacer ut sacra sacrum:
Vox prima est mas, altera fœmina, tertia neutrum.
At sunt quæ flexu propè substantiva vocares,
Adjectiva tamen naturâ usuque reperta:
Talia sunt pauper, uber, cum degener, uber,
Et dives, locuples, sospes, comes, atq; superstes;
Cum paucis aliis, quæ lectio justa docebit.
Hæc proprium quendam sibi flexum asciscere gaudent,
Campester, volucer, celeber, celer, atq; saluber:
Junge pedester, equester, & acer: Junge palustер,
Ac alacer, silvester. At hæc tu sic variabis;
Hic celer, hæc celeris, neutro hoc celere: Aut aliter sic;
Hic atq; hæc celeris, rursum hoc celere est tibi neutrum.
Sunt quæ deficiunt genere adjectiva notanda,
De quibus atq; alias alibi tibi mentio fiet.

DE DECLINATIONE.

DEclinatio est variatio dictionis per casus. Sunt autem declinationes numero quinque.

PRima declinatio complectitur quatuor terminationes.

A, As, } ut { Mensa; Æneas; } { *Es, E,* } ut { Anchises. Penelope.

Porrò Græca sunt omnia quæ in { *As, Es, E,* } finiuntur: ut { Thomas. Anchises. Phœbe.

Sunt qui huc addunt Hebræa quædam in *am*: ut Adam; Adæ; Abraham: Abrahæ. Quæ tamen melius, ad Latinorum formam redacta, ad hunc modum inflexeris; Adamus, Adami, Abrahamus, Abrahami.

As, Accusativum in *am*, & in *an* facit, ut, Æneas, Æneam, vel Æneân: Vocativum in *a*, ut, Æneas, Ænea.

Es, in Accusativo *en* sumit; ut Anchises, Anchisen: in Vocativo & Ablativo *e* vel *a*, ut Anchise, vel Anchisa.

E, Genitivum in *es* mittit; Dativum in *e*, Accusativum in *en*, Vocativum & Ablativum in *e*: ut,

Nom.	Penelope,	Acc.	Penelopen,
Gen.	Penelopes,	Voc.	Penelope,
Dat.	Penelope,	Abl.	Penelope.

As in Genitivo nominum Latinorum interdum reperitur ad Græcorum imitationem: ut, Pater-familiâs, Filius-familiâs. Id quod veteres observabant in multis aliis. Ennius; *Dux ipse viâs*.

Livius Andronicus; *Mercurius, cumque eo Filius Latonâs*, pro *Latonæ*. Sic Nevius; *Filii terrâs*, pro *terræ*. Virgilius; *Nec auvâs, nec somnûs memor*.

Aulâi, & *Pictâi*, atque id genus alia, priscis relinquito.

Genitivus pluralis interdum Syncopen admittit: ut, Æneadûm, Grajugenûm; pro Æneadarum, Grajugenarum.

Hæc Dativos & Ablativos plurales mittunt in *âbus*: Dea, mula, equa, liberta, anima, ambæ, duæ, âbus.

Hæc vero tam in is, quâm in *ábus*: Filia, filiis vel filiabus; Nata, Natis vel natabus.

SECUNDA DECIANATIO.

Secundæ declinationis terminationes sunt apud Latinos quinque.

Er,	ut	Aper.
Ir,		Vir.
Ur,		Satur.
Us,		Dominus.
Um,		Templum.

Er Græcorum,

Os,	ut	Delos.
On,		Ilion.
Eus,		Orpheus.

Attica in *os* Genitivum in *ô* mittunt, Accusativum in *on*: ut, Androgeos, Androgeô. Accus. Androgeôn.

Quædam Græca contracta in *us*, Vocativum formant in *a*: ut Panthus ô Panthû: Oedipus, ô Oedipû.

Norabis

3. In Anchise occurrit Anchisen, sed hoc
b 4. sed Anchisa et similia à nom: Anchisa.

2. Quemadmodum apud Grecos in secundâ
declinatione finita in ᾱς, ᾱ, ης, ε, ᾱ purum
faciunt genit: in ας: ita familia, terra, aura
et similia ad illorum exemplar faciunt
interdum familias, te, in genitivo & dativo
1. Antiqui genitivi et dativi ~~terrai~~ [illegible] Hinc mora
diphthongum ai, quod postea interdum usurpa
pro diæresin, ut aulai in medio pro aulæ
virg Æn. 3 ut distinguerentur à dativo.
x Dea et similia formant dat: plur: in abus
ut distinguerentur à masc.
3. In hac declinatione ~~nonis~~ utuntur i. pro ij si
nominativus exit in ium vel ius, ut pecudi pro
pecudij, luguri pro luguris sed hoc per Apocopen
fatur per Apocopen factum est ex faturas
absolete quod potius est quam simil. sic puer
a puerus, verba apud Plautum (puerus) in vocal.
sic Venerus, virtus. et innumera alia sunt ab:
domus, missus.
9. In hac declinatione proprria in ius finunt
vocat in ii. Excipe tamen, Cyathius, Delius,
Tyrinthius, Lartius; quæ naturâ nâ non pos
sunt. ~~Epistola~~ Epistola. Thebi. Herculi

g Nom plr in s, vel antiqué in es, ut
captivos pro captivi, valde enim delectabantur
veteres pronunciando s / vocalem vocali (i)

Dig fil per Synecdoch. pr Divi.

g Os & on terminationes latinis usurpata,
veniunt à Graecis ⊙ hoc enim carentes
accipiuntur cum vocis producuntur ab eis
longa. ll. Nomina Graeca in as & es in
Acc. ll. abjiciunt (a) 6. Mc Ulysses Gen. Ulyssei
fit & per Synaeresin Ulissi g. fil in alijs.
Jm hae terminationes caro facit carnis
quia venit ab antiquo hoc carnis, sic hanc
formant Nominis ab antiquo Nomen.

De genitivo.

Haec Graeca Maulo, Jno, Jo, Abela, Abdre,
Calisto, Echo, Sappho, &c. formant genitivos
vel onis. sic Gorgo, gorgûs et onis. quia veniunt
a Gorgis Gorgin. dd. ûs & dis ⊙ & sic de ceteris.
g. Iter format itineris ab antiquo itiner.
g Jupiter jovis ab antiquo Jovis.
g. Jocur. oris, jecinoris vel jecinoris ab antiq:
jecinus vel jecinus
g. Os & flos formant oris & floris ab antiq. os & flor
g. Lac per apocopen pro lacte indecl. lactis
in Genit.
g. Puberem in Acc. venit à Nom Puber non pubis
g. Sanguinem ab obs. sanguin.

Notabis & Latina quædam, tam in *us* quam in *e* mittere Vocativum singuiarem : ut Agnus, vulgus, lucus, fluvius, chorus, populus *pro* natione.

Eus, Genitivum format in *ei* vel *eos*, Dativum in *ëi*, Accusativum in *ea*, Vocativum in *eu* : ut, (phcon.

Nom. Orpheus. (pheos. Acc. Orphea. *Ovid.* Orpheum.
Gen. Orphei vel Orpheos. Voc. Orpheu.
Dat. Orphëi. Abl. Orpheo.

Fœminina in *o* dant Genitivum in *ûs*, Accusativum in *ô*: ut Sappho. Gen. Sapphûs. Accûsat. *hanc* Saphô.

Notanda sunt deniq; syncopationes illæ. Deûm, Virûm, pro Deorum, Virorum.

Item anomala illa Ambo & Duo; quas duas voces Poetæ etiam in Accusativo Masculinas usurpant : ut,

Virg. *Si duo præterea tales Idæa tulisset Terra viros.*
Hor. *Nè vos titillet gloria, jure jurando obstringam ambo.*
Cic. in Phil. secund. *Præter duo vos, nemo sic loquitur.*

TERTIA DECLINATIO.

TErtia declinatio admodum varia est : cujus difficiliores duntaxat casus, hoc loco attingemus.

Quorundam Accusativi flectuntur tantum in *im*; ut, Vim, ravim, tussim, sitim, magudarim, amussim, Charybdim.

Sic & quorundam fluviorum Accusativi : ut, Tybrim, Araxim.

Quædam Accusativos flectunt in *im* & in *em* communiter. ut, Buris, pelvis, clavis, securis, puppis, torquis, turris, restis, febris, navis, bipennis, aqualis, *im* vel *em*.

Ablativus, regulariter in *e* desinit : ut, Pectus, salus; Ablativo Pectore, salute.

Propria nomina Adjectivis similia, Ablativos in *e* mittunt : ut, Felice, Clemente, Juvenale, Martiale, &c.

At neutra desinentia in *al*, *ar*, & *e*, Ablativum magna ex parte mittunt in i : ut, Vectigal, Calcar, Mare, Ablat. Vectigali, Calcâri, Mari.

Ablativus rete à Nominativo retis eſt : non à Nominativo rete. Par, cum compoſitis, tam *e* quàm *i* habet : ut, Par, compar: Ablativo pare, compare ; vel ri.

Hæc tamen *e* retinent Far, hepar, jubar, nectar, gauſape, præſepe:

Et hæc propria, { Soracte, Prænestе, Reate. } Ablat. { Soractê, Prænestê, Reatê.

Menſium nomina in *er* vel *is* Ablativum in *i* ſolum mittunt : ut, September, Aprilis : Ablativo Septembri, Aprili.

Quorum Accuſativus in *im* tantum deſinit, iis Ablativus exit in *i* ; ut, Sitim, tuſſim : Ablativo ſiti, tuſſi.

Adjectiva, quæ Nominativum in *is* vel *er*, & *e* neutrum, faciunt, Ablativum mittunt in *i* ſolùm : ut, Fortis, mollis, dulcis ; Ablativo Forti, molli, dulci.

Sic Acer, acris, acre ; Ablativo acri.

Licet Poeta, interdum metri cauſa, *e* pro *i* uſurpent.

Cætera Adjectiva tàm in *e* quàm in *i* mittunt : ut Capax, duplex ; Ablativo capace, duplice ; vel ci.

Præter pauper, degener, uber, ſoſpes, hoſpes, quæ in *e* tantum faciunt Ablativum.

Comparativa etiam bifariàm faciunt Ablativum : ut, Melior, Doctior, Ablativo Melore, Doctiore, vel ri. Similiter & Subſtantiva quædam : ut Ignis, amnis, anguis, ſupellex, unguis, vectis ; Ablativo *e* vel *i*.

Rarius etiam Civis, } Ablativo { Cive vel civi.
Rarius etiam Arpinas, } { Arpinâte vel ti.

10. Et ſic de cæteris id genus Gentilibus. Denique ad eundem modum, Ablativos formant, quorum Accuſativi per *em* & *im* finiunt : ut, puppis, navis, Ablativo puppe, nave, vel vi, & Verbalia item in *trix* : ut, Victrix, altrix, Ablativo Victrice, altrice, vel ci.

Quamvis hæc verba enumerata habeat abl. in e vel i. tamen non habent non plus in ie quia ablativus nominativo in (e) quam (i) & sic de genit. plur. majorum.

Neutra quorum Ablativus ſingularis erit in *i* tantum, vel in *e* & *i*, Nominativum pluralem mittunt in *ia*, ut, Molli, duplice vel ci ; Nominativo plurali, Mollia, duplicia. Præterea, libera, plura vel pluria, pluſtra, vel apluſtria :

9. Conjux in genit. facit Conjugis quia venit a conjugo. Rig: to yoke together.

18 9. Supellectilis ab obs. Nom. supellectilis.

9. Cinaris à cinis non cinis, sic vomeris, mulgeris, cucumeris & similia à vomis &c.

Hoc Amnis formant Acc: in im.

Vis, ravis, Sitis, charybdis, Ensis, Nephilis, carnabis, magudaris, amnis, Prosopis, zgalis, opis, polis, turris, zinapis, cucuchis, Leucaspis, focaris, albis, fabaris, Rabis, Tanais, Tigris, Araxis, Athesis, Ligeris, Tiberis, Tebris.

Hoc in me & im. vir!

Aqualis, culis, turris, vestis, navis, Cementis, puppis, Gibennis, Febris, clavis. & Strigilis.

Lapidis venit ab obs. Nom: Lapidis.

Canalis ab obs Canis.

Far facit Farris in genit cum duplici (r) ut differendum à foris quod venit à For.

Hepar formant Hepatis ad similitudinem Graecorum Reg. Quaedam tamen mutant in as quae nonnihil in as genitivo mutuantur.

Opus formant Operis in Genit. ad similitudinem Graecorum. Ὄπος ἔος ὁ ἔος ὁ.

1. Sic ani, clasi, colli, fusti, laci, occipiti, orbici.

De Ablativo.

Virg. Postilogs triensyide lolo
Mulcat. aequat. Rector Pelagi.
hic triensyide nonsi in ablativo quid in nom:
hic, haec, hoc, triensyis, non triensyes in omni gen.

+ Juv. 10 Sat. videlicet contradicens huic speciei cum dicit: Eqnimenqs agnum &c.
et Ovid. Metam. 15 libr. Mollissimumqs agnum &c
sed tamen hoc exemplo solum per synecdochen
dictum est & ubicunqs similia inveniuntur.
2 Par formal in Gen. parium quia ambos
dicens paris, paris in Nom.

ſtria: ſic Comparativa; ut, Meliora, fortiora, doctiora, priora.

Feſtorum Nomina pluralia Genitivum pluralem partim in *orum* mittunt: ut, Agonalia, Agonaliorum, partim in *ium*; ut, Floralia, Floralium. Quædam in utroque deſinunt ut Saturnalia, Genitivo *orum* vel *ium*. Dativum in *bus*, frequentiùs: ſed Quinquatria, Quinquatriis.

Ex Ablativis in *i* tantum, vel in *e* & *i*, fit pluraliter Genitivus in *ium*: ut, Utili, utilium, puppe, vel *pi*, puppium præter comparativa: ut | Majorum, | Meliorum, | Item præter iſta, Supplicum, complicum, ſtrigilum, artificum, vigilum, veterum memorum, pugilum, inopum. At plus, plurium format.

Sunt & quæ Syncopen aliquando admittunt: ejuſmodi ſunt, Sapientûm pro ſapientium, ſerpentûm pro ſerpentium.

Quando Nominativi ſingulares duabus conſonantibus finiuntur, Genitivi plurales exeunt in *ium*: ut, Pars, urbs, falx glans, trabs, merx; Genitivo plurali, Partium, urbium, falcium, glandium, trabium, mercium.

Excipe Hyemum, principum, participum, municipum, forcipum, inopum, cœlibum, clientum, &c.

Ubi in Nominativis & Genitivis ſingularibus reperiuntur pares ſyllabæ, Genitivus pluralis exit in *ium*:

ut { Collis, Menſis, Auris } in genitivo { Collium, Menſium, Aurium, } Adde iſtis,

Litium, ditium, virium, falium, manium, penatium.

Excipe tamen Canum, panum, vatum, juvenum, opum, apum, &c.

As format aſſium; Mas, Marium; Vas, vadis, vadium; Nox noctium; Nix nivium; Os oſſium; Faux faucium; Mus murium; Caro carnium, Cor cordium. Alituum ab ales, aſſumit *um*.

Boum anomalum eſt, ut etiam bobus vel bubus.

Quorum Genitivi plurales deſinunt in *ium*, Accuſativum

formatper *es* & *eis* diphthongum: ut, Partium, omnium; Partes, omnes vel eis.

Græco fonte derivata pleraque, quando juxta linguæ suæ morem variantur, Genitivum mittunt in *os*: ut Titan, Pan, Daphuis, Phyllis: Genitivo Titânos, Panos, Daphnidos, Phyllidos. Dativium verò in *i* breve: ut Titâni, Pani, Daphnidi, Phyllidi: Accusativum in *a*, nisi sint neutrius generis in *a* non terminata: ut, Pana, Phyllida, Amaryllida, Orphea.

Is tamen & *ys* per *os* purum declinata in Gentivo, Accusatium faciunt, *s* Nominativo mutatâ in *n*: ut,

Tethys, Tethyos,	Accusat.	Tethyn.
Decapolis, lios,		Decapolin.
Genesis, sios,		Genesin.
Metamorphôsis, sios.		Metamorphôsin.

Sunt quæ duplicem Gentiv. m faciunt: alterum in *os* non diuum, alterum in *os* purum: Atque hæc pro Genitivorum ratione duplicem quoque Auccusativum formant, alterum in *n*, alterum in *a*: ut, Paris, Genitivo Paridos & Parios, Accusativo Parida & parin, Themis Genit. Themidos & Themios, Accus. Themida & Themin.

Fœminina in *ô*, Genitivum in *ûs*, & Accusativum in *ô* mittunt:

ut	Sapphô, Sapphûs,	hanc	Saphô.
	Mantô, Mantûs,		Mantô.
	Cliô, Cliûs,		Cliô.

Vocativus Nomintivo magna ex parte similis est; in nonnullis tamen à Nominativo abjicitur *s*: Pallas, Pallantis: Theseus, Theseos, Tethys; Tethyos; Vocativo ô Palla, Thesèu, Tethy.

Phyllis. Phyllidos,	Vocativo ô	Phylli
Alexis, Alexios,		Alexi.
Achilles, Achilleos;		Achille,

Neutra singulari in *a* Græca sunt: ut Problem a poëma: quæ veteres juxta Latinam quoque formam declinabant, additâ syllabâ *tum*; ut, Hoc problematum, hoc poematum,

Quorum

Ajax in acc: non formal Ajaca ut hebes,
in acc. Cal quia Ajax non est merè Graeca,
nec unval terminationem Graecam Gallib.
Graecarum in declinatione sollicena

N:	P:	D:	A:	Q:	Ab.
an:	anes	ani	ana	ani	ane
as:	antos	anti	anta	a:	ante
as:	ados	adi	ada	adi	ad
is:	idos	is idi	ida	ini	id
s.	eos	i	ea	i:	i
ns:	untis	unti	unta	n:	unte
ys	yos	yi	yn	y:	y
o	ûs	ô	oa	oi	

+ Darida & parm ad imitationem Graecorum
deg. Gravitona in is & us non guro &c.
v. Ad imitationem Graecorum, ut Ἀτλεύς, ῆος
qua est attica terminatio.
Virg Aut Athos aut Rhodopen. &c.
Georg. Athos in acc. per deg. Graecorum. Virg.

Quinq; nomina 4ti Declinationis formant
acc. per im ut deg us ădem. Athos mons. Pr vog. Gra

Quarta declinatio à filia verbi gratiâ.

Fructus in nom. obl. 3tiæ declinationis
in nom: plu: fructus unde per Crasin fructus.
Hinc. Quibus. Gradus, gradibus, domus, donibus,
Rebus, genibus, plurabus ex quibus fiunt
genitivi usitati per Crasin unde ultima
Producitur.
2. Id fit per Apocopen, more Italorum, qui
supprimunt è dativi i subscribunt.

4. Hoc in ebus, Deus, partibus, partibus, sparsumpartibus.
Sic locus alias usui, sic quercus, arus, Deibus, arcus.

Quorum Dativi & Ablativi plurales adhuc in frequentiore usu sunt; ut, Problematis, poëmatis.

Quarta declinatio.

Quartæ declinationi nihil ferè difficultatis inest, nam duas tantùm sortitur terminationes in recto singulari; nempe *us* & *u*: ut, Manus, genu.

Veteres a Nominativis Anus, tumultus, ornatus dixerunt Anuis, tumulti, ornati, in Genitivo; testantes ortum hujus declinationis a tertiâ deducendum: ut,

Teren. *Ejus anuis causâ.* Idem. *Nihil ornati, nihil tumultî.*

2. Dativus *ui* habet & interdum etiam *u*: ut, Fructui, concubitui: rariùs fructu, concubitu.

Virgilius, *Quòd neque concubitu indulgent.*

Terent. *Vestitu nimis indulges.*

Currûm autem pro curruum Synæresis est; ut & in aliis declinationibus fieri solet.

Iësus, in Accusativo Iësum habet; in reliquis verò casibus ubique, Iësu.

Hæc Dativum & Ablativum pluralem in *ubus* formant; Acus, lacus, artus, arcus, tribus, ficus, specus, quercus, partus, portus, veru, *ubus*.

Cætera omnia in *ibus*: ut, Fructibus, fœtibus, manibus, motibus.

Quinta declinatio.

Quinta declinatio Genitivum, Dativum & Ablativum pluralem in paucioribus sortita est, quemadmodum infrà in Heteroclitis fusiùs tradetur.

Olim juxta hanc declinationem flectebantur quædam nomina tertiæ inflexionis: ut, *Plebes, plebei.*

Genitivus hujus declinationis olim etiam in *es*, *ei*, & *e*, exibat. Cicero; *Equites verò daturos illius: dies pœnas.*

Virgilius; *Munera lætitiamque dii.*

Salustius; *Vix decimâ parte die reliquâ.*

Cæterùm, præter ista quæ jam diximus, notabis etiam diligenter ea nomina quæ a Grãmaticis, Heteroclita dicuntur. Hæc partim variâ probatorũ authorũ lectione, partim à sequentibus regulis discere licebit.

De

De Nominibus Hereroclitis.

Rob. Robinson.

1. QVæ genus aut flexum variant, quæcunque novato
Ritu deficiunt, superantve, Hereroclita sunto.

Variantia genus.

3 Hæc genus ac partim flexum variantia cernis,
Pergamus in fœlix urbs Troum, Pergama gignit,
Quod nisi plurali careat, facit ipsa Supellex:
Singula fœminicis, neutris plaralia gaudent.
Dat prior his numerus neutrum genus, alter utrumque,
Rastrum cum fræno, filum, simul atque capistrum,
Argos item & cœlum sunt singula neutra? Sed audi,
Mascula duntaxat cœlos vocitabis & Argôs, quia olim
Fræna sed & frænos: quo pacto & cætera formant.
Nundium, & hinc epulum, quibus addito balneum; & hæc
Neutra quidem primo muliebria vitè secundo: (sunt
Delicium plurali delicias tibi præbet,
Balnea plurali Juvenalem constat habere.

Mascula formantur primo, sed neutra secundo,
Manalus, atque sacer mons, Dyndimus, Ismarus, atque
Tartara, Taygetus, sic Tanara, Massica, & alius
Gargarus. At numerus genus bis dabit alter utrumque,
Sibilus, atque jocus, locus, & Campanus Avernus.

Defectiva.

Quæ sequitur, mutanda est numero casuve, pro pago.
Vide sub. Prop. Aptota, ab à sine & πτῶσις casus.
Quæ nullum variant casum; ut, fas, nil, nihil, instar:
Multa & in u simul i; ut sunt hæc, cornuque, genuque:
Sic gummi, frugi, sic Tempe, to, quot, & amnes
A tribus ad centum numeros, Aptota vocabis.

Monop-

¶ Hæc superant, i. Nominativus, ut.

21 Baculus, um.	Dostulabis, abum	Fenestra, æ.
Fabula, um.	Comœdia, æ.	Avaritia, æ.
Arena, æ.	Allagon, ona.	
Antidotus, um.	Hebdomas, ada.	Materia, æ.
Alabaster, um	Lampas, ada.	
Copia, æ.	Juventus, ta.	

2 Quædam nomina propria Græcam Latinamq; Terminationem sortiuntur.

Ulisses, æus.	Evander, dri.	Persis, dis.
Adonis, æus.	Gela, æ.	Sinis, is.
Agamemnon, o.	Lycurgus, gi.	Thimbræ, æus.
Amazon. æ	Menander, dri.	Ode, æ.
	Palæmo, onis.	

3. Græc. Term. in Nom. & Genit. Lat.

Aeolis, ē, idis,	Basilicas, ē, & atis.	Chremes, i, & æ.
Orontes, ē, is.	Epistola, æ, & tis.	Mulciber, eri & ris.
Laches, ē, etis.	Œdipus } ī, &	cum aliis pastorum
Colchas, ē, antis	Polypus } odis	nominibus.

Manalis format Manalia pl. neut. quia olim legebant Manalium. Homonymi ego pervolgor.

¶ sic de aglonis, quæ nolantur.

Joca, & loca. in plu. non qualemus nominat à: jocus & locus fac jocum & locum ablatiis

¶ intelligenda est ista regula de sing. non autem de plur. contentum & pnum & cornua &c. in plur. leguntur.

3 Hæc Cerasus ac pastillus &c. Carbasus fit neutr. plur. Carbasa vestimenta.

Basilicus, insectum, sic Castanus & ol arcanus,

Calus pro piscis colorem plus rogas Cas?

4 Deliciæ in sing: delicia in plur.

Diptota sunt quæ sub unâ terminatione multos habent significationes. Monoptota quæ sub unâ terminatione unicam habent terminationem. Diarisicationis

Libro

Dall Irsutus (cum) quarto, reliquus semper habet. Verum dicit. proci; sic stibil est loci proci volebam, hoc verò & similibus est Archaismus observandum non indandum.

Extraptota sunt, quæ quatuor casibus subsistunt, ut, Iugis Delicies & reuma. Pentaptota sunt omnia Relativa, Interrogativa, Distributiva, & omnia pronomina quæ non vocativo proprie leguntur, nostri. & vestri. Hæc item pentaptota quæ Dativo caruisse videntur.

1. Enumeralia omnia est duplex. 1. cum in singulari respectum significamus dicimus collectivum. Semen collectivum est quo multa significatur, ut ager vitis multa significat materialiter. non autem formaliter. 2. In plurali non rem unam significamus, ut Phobo, &c

Propria, Distributiva, Relativa, Pronomina, Verba, Figura, Morbi, Herba, Bilia, Metalla, Enumeralia, Metalla, Plurali carent.

1. Mons [illegible] Phrygia alla Pinus
pinis referbis. 2 Mons Phrygia alla Pinus
alij volunt Dodymum. 3. Mons Chro[illegible] Apalla
22v Acrilis et asta scribis. 4. à Graeco Lazarde combu
ad omnia illia quae plura cantabalianis, vocabu
à Lagaligeu (ie) Romane Regionis - 5. Mons Sacrum
6. Sacrum regionis pronunciatorium. 7. Mons Campa
nia aptum mihi Sacer q. d. nascitum dicunt.
8. Caementa vocatis Dei.
6. Apellat ita dicuntur non q. casa carnalis sed q.
non admittunt terminationis differimen in obliqu
3. Deinde, Cibo, aucla sunt Cibum plurialia et hae
bent Nom. Sec. Proc. Copia, pronda, valupa, Gaudiop
Sat. nefas sunt Adjectiva, pestis, opus, usus, sinap
pranna, Chaos, nisi quod in Abl. facit Chao.
Fungi sexti, Adjecti. Sacrale, Pronostr. Nomina Ver
ad vaga, Sola. Materialibus pecus, municipia ut
Boves Adjectivum. Barbara dictiones ut Greij, sed
y Cybil caret in y Lon of the vas. Gabil y Lon Virgil
Romana Lapis caused of a Cask, a Yoke: pronda ig
used Cask in y Dirge & plin. Hoc ar. Prox. to Linum
4 Caput Adjectivum Caulum Cegilus in Nom. Dirge
Jugis alij in Abl. Ingralijs Luis (is) pueris gratia
Ede his Nasci, ostiendi, hujusmodi, Ac
ambage, fauces, scalae plus: Dilegen. 2: Dostius, ossum
nullus plus Nom: macle. Chaos abl: Chao. 6. dica, di
cam, dicas, causa, calis. Dapis, panis, pes, pedis, dendo.

4. Propria nomina habent Plus

1. Causa verallis, ut cum vocat plus eadem Nom
appellari, ut dicit Plinij. 2. Paulisbiae gratia, ut
Gabinium alia supplicat, alia calcat Lunajensium
3. Asbarum usu, ut sunt Mecanates, Silacis, Mar
4. Ominionis causa ut. Virgil quid tantum Oceano
properant se lingere rates.

Desunt hoc primo plurali neutra terminata
in Armilla, fragra, respolia, nalatilia, adversaria,
scala, diaria, praelia, scutta, hybrida scil. La-
bruscula, obsivia, parapsauna, tudes Ab origa.
Librorum Tituli ut Georgica, Ethica, Carilla.
Bucolica, proemia.
3. Hoc quasi Lupurium &c
Cor indecl. Cervis, cervis: lupum & lupus:
Corpus indecl. & Corpa, a. au avium: Cervus &
Crabrum a cherio: alia quille hujusmodi, ut vele,
vis: pridusellus, is vel indecl: arcus, ûs. Sarcu
indecl. arbus, uum, proditum arbum. sic degma,
Bolema. Choma, pasiha, a. Gallis. Juger. gerum.
& juger, eris & jugeris is: Balinum & balina: cervum
cervus: rasum & rus: Callum & cus: alterus, uum
Ulysses, is & Ulyssens, ei, pr Ulyssi: ei & pro
Caulocaet: Ulyssi of Ulyssens ab ei 3d Declensionis
& 3d Caulocaet in Gree & libro Grandius, ro
Achilles, Graeli Achaeli.
Domus prosipe prosipia domuminum
Scorpio est bestia, sed scorpius est pisc.
Scorpio est signum coeli & scorpius corpus.
Fastus pro superbia 2d pro animali 2da.
Singulari numero sunt Masculina sunt quae neutra
Hoc augi parlus Carolus carolinum & stra
Christallus, callibus, crucis, quum Faeminina sunt

---

* Mundus, castus, visus, * Sanguis Isabel
plurale ad exprimendum Hebraismum Sanguinum, pubris, pudor, vapor
vesperilio diam ops: Bel: ex Scalig:
a Grae: est Ø sitter

2. Monoptôta. q. μόνος πτῶσις

Estque Monoptoton nomen, cui vox cadit una : solus casus.
Ceu noctu, natu, jussu, injussu, simul astu,
Promptu, permissu : plurali legimus astus :
Legimus insidias, sed vox ea sola reperta est.

q. δίς πτῶσις Diptôta.

Sunt Diptôta, quibus duplex flexura remansit :
ut fors forte dabit sexto, spontis quoque spontè :
Sic plus pluris habet, repetundarum repetundis ;
Jugeris & sexto dat jugere, verberis autem
Verbere, suppetiæ quarto quoque suppetias dant :
Tantundem dat tantidem, simul impetis hoc dat
Impete : junge vicem sexto vice ; nec lego plura.
Verberis atque vicem, sic plus, cum jugere, cunctos
Quatuor hæc numero casus tenuere secundo.

Triptôta. q. τρεῖς πτῶσις

Tres quibus inflectis casus, Triptôta vocantur :
ut precis, atque precem, petit & prece blandus amicam ;
Sic opis est nostræ, fer opem legis, atque ope dignus :
At tu nummi recto frugis caret & ditionis :
Omnibus his mutilus numerus prior, integer alter.
Quæ referunt, ut qui : quæ per contantur, ut equis :
Et quæ distribuunt ; ut, nullus, neuter, & omnis :
Infinita solent his jungi ut quilibet, alter :
Quinto hæc sæpe carent casu ; & pronomina, præter
Quatuor hæc infrà, noster, nostras, meus, & tu.

Propria cuncta notes, quibus est natura coercens,
Plurima ne fuerint : ut, Mars, Cato, Gallia, Roma,
Ida, Tagus, Lælaps, Paraassus, Bucephalusque.
His frumenta dabis, pensa, herbas, uda, metalla ;
In quibus authorum quæ sint placita ipse requiras :
Est ubi plura dem retinent hæc, est ubi spernunt.
Hordea, farra, serum, mel, mulsum, defruta, thusque,
Tres tantum similes voces pluralia servant.
Hesperus & vesper, pontus, limusque, simusque,
Sic penus & sanguis, sic æther, nimo : sed ista
Masculæ sunt numeri vix excedentia primum.

Sin-

primo casu quinto quinto secundo.

2 Singula Fœminei generis, plurália varò,
Pubes atque salus, sic talio cum indole tussis,
Pix, humus, atque lues: sitis & fuga, junge quietem,
Sic cholera, atque fames, bilisque, senecta, juventus:
Sed tamen hæc, soboles, labes, ut & omnia quintæ, 10
Treis similes casus plurali sæpe tenebunt:
Excipe res, species, facies, aciesque, diesque;
Quas voces numero totas licet esse secundo.
Istis multa solent muliebria nectere; ut hæc sunt,
Stultitia, invidia, & sapientia, desidia, atque
Id genus innumeræ voces, quas Lectio præbet:
Quam tibi præfixam ceu certum collige filum;
Rarius his numerum, quandoque sed adde secundum.
3 Nec licet his neutris numerum deferre secundum
Justicium, senium, lethum, cœnumque salumque:
Ver, barathrum, virus, vitrum, nihilumq, penumque,
Adde gelu, solium jubar. Hæc quoque talia ponas
Quæ tibi, si observes, occurrent multa legenti.
4 Mascula sunt tantum numero contenta secundo,
Manes, majores, cancelli, liberi, & antes.
Menses, profluvium, lemures, fasti, atque minores,
Cum genus assignant natales: adde penates,
Et loca plurali, quales Gabiique, Locrique,
Et quæcunque legas passim similis rationis.
5 Hæc sunt fœminei generis, numerique secundi,
Exuviæ, phaleræ, grateque, manubiæ & Idus.
Antiæ, & induciæ, simul insidiæque, minæque,
Excubiæ, nonæ, nugæ, tricæque, calendæ.
Quisquiliæ, thermæ, sunæ, diræ, exequiæque,
Feriæ & inferiæ; sic primitiæque, plagæque
Retia signantes, & valvæ, divitiæque;
Nuptiæ item & lactes: addantur Thebæ & Athenæ:
Quod genus invenias & nomina plura locorum.
6 Rarius hæc primo, plurali neutra leguntur,
Mœnia cum tesquis, præcordia, lustra ferarum,
Arma, mapalia; sic bellaria, munia, castra,

Funus

2. Hic, gelebs, labes, mors, supellex, sup-
lilia sit ab antiquo supellectile, contagio la-
pauperlas, gloria, lux, clamor.
4. Quisibibus legibus apud Ciceronem.
10. fides, requies, invidia, rabies, carcer Plu.

3. Sic vulgus solum, callum, fascinum, avum,
aestum, opium, scamnum, labum, gagnum, bullyrum
chaos, clus, murcellum, hospes, sicus, mania
cracum, lucum, pelagus, julius, nectar, fel, sibi
4 Infelix, nihilum, vos, hoc, olusten, simul habe-
Halec multibus habet in plur: Halices &c.
Halec neutrum plur: carct.
1. Codicillo, caenb, fori, sic superi, inferi, sed
hoc sunt nobis Objectiva, & nihil Regit Dij, pastor
praeses, celebs, light: bastemen, calites, artes, in-
3. Illecebra, quadriga, vindex, reliquiae, hinc Spinth
ino, scopis, mirabilis, praebrica. Grates tantum hab
4 Urbes & cetera flores calus plurali.
Carthaginenses urbs dr ofis numeri pluralis
cum unam urbem tantum denotat.
Quod scripsimus magis attendimus quam
significationem malè igitur distinguit annonym
vir. distinctio rei à pluribus hac enim
est numeri ut urbem vero totum una dr denotat
quoniam vero anomalia est à consuetudine.

...ra, avaritia, as, avaritiosus, a, um. sic pigritia, ...gritia, luxuria, duritia, malitia, macies, hæc ...lia, mundelia, barbaria, malitia, æquilia ...brilia, proplela, comelo (a Jecenlia est Ysela, Qui Ovidio Ysetes &c. Item fit a hæc, sed genus palato. ut hæc liara, æ, & hic liaras, æ.

æ, æum, Buccina, buccinum. sic gausa, morgaria, emenda, vinalbra, pastica, papa, labrusca. sic babula, amygdala, Asiana, liquiria, astiria, & alia. addunt & sola, sestum: sed hæc talura sunt accipitra: in priori indit: carcina, in altera carocamerlum.

æus & a. ut Syngraphus, pha; evangelus, a; sic Juvenalus, senecalus, baptismus.

æ, us & um. Imbecillus, lum. baculus, lum. sic ellipsis, pilens, baltea; barbatus, camelarius, cestus, lignus, crystallus, crocus, helleborus, hypocapus, marmoreus, limus, imbybus, purpureus, punctus, purpureus, sinus, lacis vas, phœnus, visus, crispus, sed in plur: parvi barbum, juvenes, pabulus, ocreatus, acinus, pro quo acina, addunt Festus, Festivius, sed hæc diff: significationis. item in quarta conjugationis, cubitus, cucullus, senatus. propria in us pro Græco as, capiunt ius ut Evandrius Evandrius &c.

æa, æe. Oda, ades; Epistola, æ, cepa, æ: Helena, Helena, Helene, sic Circa apud Plaut. Circæ alijs. Grammatica, æ, Grammatice, es. Rhetorica, æ. Rhetorice, es, sed pro s mallim. vel in plurali Grammatica, arum. Rhetorica, arum.

æ, æus & æo. Calluvies, calluvia, pluvius, a. Calluvius, ja. qd Halluvium. sic contagiosus, a, um. item adagium. Voss.

Ad pag 26. vers. 2

Of. Arma, Jugum, Nervus, Jamnus, Vinus, Animus, Simen, Cyronum, Cera, Bacillus. — convelli

Inermus, inermis
Bijugus, Bijugis
Inervus, Inervis.
Insomnus, insomnis
Proclivus, proclivis
Expurgus, Expurgis
Sublimus, Sublimis.
Offrenus, Offrenis
Sincerus, Sinceris
Imbecillus, Imbecillis

Ægis, crassida. caulis, lens. hebdomas, domus. Canis, lues. frenetes, thesa. alnus, thesa. Lampas, ados. crassus, pera. allegen, pena. Similiter multa in us desinunt à verbis in ago ut delquis, delquimus: Urphas, Elephantus. abas, abatis. &c. cujusmodi veniunt ab obliquis Græcorum.

Multa etiam verbalia desinunt in us & ens ut equentia, equentis: abentia, abentis: sic vedilis, vedilis, pelis, pelis, cinnilis, allgalis

Simul & quæ eadem declinationis habentur affectus ut: Chrema, Chremis & alis. Cadaver, is & eris. Focus, focudis, & procis.

Quis Euphesia nomina abundant declinationes.

1. Quaedam sunt 1.us & 3.tiae declinationis. ut
Hic Orestes, hujus Orestae, & Orestis: hic Orontes,
hujus Orontae & Orontis. Pascha, paschae Gracè,
Zaches a & is: Thales a, & ete. Baalis a & is.
Alcheus a & aei. &c.

2. Quaedam 2.di & 3.tiae ut, sequester, tris & tre.
Celtis, idipsus, hujus Ocypodis & podos. calypsus, calypsi
& psodis. Hic glamus, i. Feris; Crispus ci & cris.
Muliebris, bris, ori bri & bris & bris.
Nomina adiectiva in ens habent is & entis, Cyphosis.
sis & sos. sic Cydones, Persones. &c.

3. Quaedam 2.di & 4.ti ut, Stipes & pitis, laurus, cedrus
pinus, cornus, Domus.

4. Quaedam 3.tiae & 4.tae ut, penus & specus, unde
Abl. pene & spece. ut hae penus, noris. unde
penora apud Columellam. Item specus, specoris
sic aeris aeseris. Faecus, ecis.

5. Quaedam 3.tiae & quintae ut, requies, ellis & ei.
Plebes, is & ei, fames, is & ei. unde ab
quod Ablat. Fame ullimam habet producta.

Laurus habet gen: lauri & laurûs. Abl: lauro & lauru.
Nam: plur: lauri & lauros. Acc: lauros & lauros. cetera
casus caelum secunda. Pinus pro pinetu, ac arbor
Nam: 2.di & 4.ti declin. pro morbo masc. & 2.di declin.
tantum. Quercus Gen: Quercûs & Quercûs. plur: Quer-
cuum & Quercuum. cetera, caeteris 4.ti
Colus, Gen: coli Vocativo: Abl: colo vel à colu. colûs 2.di
Pinus & Cornus arbor sequuntur 4.tam, pinûs quod
Gen: Virg. pinus 4.ti sequentes.
Penus & specus, Abl: pene & spece. sunt etiam
penus penoris & specus specoris.

Funus justa petit, petit & sponsalia virgo,
Rostra disertus amat; puerique crepundia gestant;
Infantesque colunt cunabula: consulit exta
Augur, & absolvens superis effata precantur.
Pythia, festa Deûm, & celebres, velut Orgia, ludos:
Librorum titulosque, Georgica & Ethica, jungas. Ovid. prop. 23.

Redundantia.

Hæc quasi luxuriant, varias imitantia formas,
Nam genus & vocem variant, tonitrus tonitruque.
Sic clypeus clypeum, baculus baculum, atque basillum,
Sensus & hoc sensum, tignus tignumque, sinapi,
Quod genus immutans fertur sceleratа sinapis;
Sinus & hoc sinum vas lactis, mendaq; mendum.
Viscus & hoc viscum, sic cornu & flexile cornum,
At Lucanus ait, Cornus tibi cura sinistri,
Eventus simul eventum. Sed quid moror istis;
Talia doctorum tibi lectio mille ministrat.
Sed tibi præterea quædam sunt Græca notanda,
Quæ quarto casu fœtum perperêre Latinum:
Nam panther panthera creat, craterаque cratet.
Hinc cratera fluit; sic æther æthera fundit.
Vertitur his rectus, sensus manet, & genus unum:
Gibbus & hic gibber, cucumis cucumer, stipis & stips;
Sic cinis atque ciner, vomis vomer, scobis & scobs,
Pulvis item pulver, pubes puber: quibus addes
Quæ pariunt or & os, honor, & labor, arbor, odorque;
His & apes & apis, plebs plebis: sunt quoque multa
Accepta à Græcis, geminam referentia formam;
ut delphin delphinus, & hic elephas elephantus,
Sic congrus conger, Meleagrus sic Meleager,
Teucrus item Teucer: Dabis huc & cætera cuncta,
Quæ tibi par ratio dederint & lectio casta.
Hæc simul & quarti flexûs sunt atque secundi:
Laurus enim lauri facit, & laurus genitivo;
Sic quercus, pinus, pro fructu ac arbore ficus;
Sic colus, atque penus, cornus quando arbor habetur;

Sic

Dolus ens, mei, mi sing. plur.
de Declinat. Donus vocis vis.

Sic lacus atque domus; licet hæc nec ubique recurrant,
His quoque plura leges, quæ priscis jure relinquas.
Et quæ luxuriant sunt adjectiva notanda
Multa, sed inprimis quot & hæc tibi nomina fundunt
Arma, jugum, nervus, somnus, clivusque, animusque,
Et quot limus habet, quot frænum, & cera, bacillum:
A quibus us sitsul is formes; ut, inermus inermis:
Rarior est hilarus, vox est hilaris bene nota.

COMPARATIO ADJECTIVORUM.

COmparantur nomina, quorum significatio augeri minuive potest.

Gradus comparationis sunt tres.

Positivus, qui rem absolute & sine respectu significat: ut Albus, niger, probus, improbus.

Comparativus, qui significationem sui Positivi per adverbium *magis* auget: ut, Albior, probior, id est, Magis albus, magis probus. Fit autem regulariter à primo Positivi casu in *i*, addita syllaba *or*: ut, ab Amici, pudici, fit amicior pudicior.

Superlativus, qui supra positivum cum adverbio Valde, vel Maximè significat.

Doctissimus,	id est valdè	Doctus.
Justissimus,	vel maximè,	Justus.

Fit autem regulariter à primo positivi casu in *i*, adjectis *ſ* & *simus*: ut à Candidi, prudenti, fit Candidissimus, prudentissimus.

Quæ verò positiva in *r* definunt, adjecto *rimus* superlativum formant: ut Pulcher pulcherrimus; Niger, nigerrimus.

Excipiuntur, Dextimus à Dexter, Maturimus sive Maturrimus ab antiquo Matur.

Sex ista in *lis*, superlativum formant mutando *is* in *limus*: nempe,

Domini. Ac: Domina. Voc: domine. Abl. Domo. Plur. pl. Dom
G. Dominorum & Dominum. Dat. Dominis. Ac. Dominos & Domin
2b Voc. Domini. Abl. Dominis.

Ad. Substantiva quandoq; comparantur ut scias q
non tamen respectu substantiæ sed qualitatis.
10. Hæc distinctio non vera videtur: nam quæ
nomina comparantur dicam pronomina & participia
cia, nec omnia adjectiva quorum significatio
augetur, comparantur. nam licet & quæ
minuuntur augeri possunt significationes non
tamen comparantur. Vos

Adjectiva non comparata.

Ciuis, claudus, canus, salvus,
Cognus, dispar, almus, calvus,
Egenus, memor, magnanimus, mirus,
Jejunus, crispus, unicus, dolus,
Canorus, bellus, forus, volubilis,
Sylvestris, medicus, edentulus, &c.

1. Gentilia, Romanus, Gadens, &c.
2. Possessiva. Fraternus, civilis, &c.
3. Numeralia, septimus, binarius. &c.
4. Dominutiva. Libellus, Particulus. &c.
5. Relativalia, annuus, Opus Lapidosus, ignavus
6. Temporalia, Matutinus, hesternus, hodiernus &c.
7. Composita ex verbis, Calefactus, omnipotens.
sic vela similia in
1. Cundus, moribundus, confabundus.
2. Inus, Binus, Ternus, Quaternus.
3. Ivus. Deliberativus. 4. plex. duplex, triplex
5. Ulentus Corpulentus, sylvestris. Vos

Composita plerag à dico & quanquam
in vs desinunt formant comparativum &
superlativum, ab antiquo participio ns.
maledicentior à maledicens, non maledicus.

Adjectivorum terminationes in Nom.

Solers excellens, locuples, sublimis & Deus,
Bellipos, alipes, anceps, salus, aegidus alg ramus.

Apud Cog. est communis cog.
t. substantia non occupat
magis & minus. Plaut.
tamen ut hic rogo scribit
ipsissimus ab ipse. quamvis
loquor de ipso tam rebus
substantia, caligranda tamen est

Plauti, hoc talia verba
insequenda.

1. Melior quasi magis volo, bonum est quod
omnia appetunt; at ii de duobus bonis
dicitur melior, inde maxime & optimo.
alt. Dicunt ab ἀρείων, hinc ἀρέστων, et hpl:
ἀρέων, et à pantaxia in ω ῥέων ameliorio.
2. Optimus ab opto, quia optimus maxime optatur.
3. Pejor, à pessum, unde etiam pessimus.
4. Major de talig: hinc majus vel à μέζων graecum:
nam & ignorarunt latini mutatur in i hinc μείζων
ille major. & Maximus à magissimus syncope

nempe, Facilis, facillimus : Docilis, docillimus : Agilis, agillimus : Gracilis, gracillimus : Humilis, humillimus : Similis, simillibus.

Quæ derivantur à Dico, loquor, volo, facio, ad hunc modum comparantur : Maledicus, maledicentior, maledicentissimus a Dico : Magniloquus, magniloquentior, magniloquentissimus, à Loquor.

Plautus tamen à mendaciloquus & confidentiloquus, usurpat mendaciloquior. & confidentiloquius.

Benevolus, Benevolentior, Benevolentissimus, } a volo

Magnificus, Magnificentior. Magnificentissimus. } a facio.

Quoties vocalis præcedit *us* finale positivi, comparatio fit per adverbia Magis & Maximè : ut. Idoneus, magis idoneus, maximè idoneus. *Arduus*, magis arduus, maximè arduus.

COMPARATIO INUSITATIOR.

Interim acre judicium adhibendum est, ut quæ in legendis authoribus rarò occurrunt, rarò itidem usurpentur.

Cujusmodi sunt quæ sequuntur.

Assiduior, strenuior, egregiissimus, mirificissimus, pientissimus vel piissimus, ipsissimus.

Perpetuissimus, Tuilissimus, } Exiguissimus, apud *Ovidium*. Multissimus, apud *Ciceronem*.

COMPARATIO ANOMALA.

Bonus, melior, optimus. Malus, pejor, pessimus. Magnus, major, maximus. Parvus, minor, minimus. Multus plurimus, multa plurima, multum plus plurimum. Vetus, veterior, veterrimus. Deterior, deterrimus, ab antiquo deter. Nequam, nequior, nequissimus. Citrà, citerior,

citerior, citimus. Intrà, interior, intimus. Infrà, inferior, infimus. Extrà, exterior, extimus, vel extremus. Suprà, ſuperior, ſupremus vel ſummus. Pòſt, poſterior, poſtremus. Ultrà, ulterior, ultimus. Propè, propior, proximus, à quo proximior, apud *Ovidium*. Pridem, prior, primus. Diu, diutior, diutiſſimus. Sæpe, ſæpiùs, ſæpiſſimè.

COMPARATIO DEFECTIVA.

Inclytus, Inclytiſſimus. — Meritus, Meritiſſimus.
Opimus, Opimior, Ocyor, Ocyſsimus. } ab ὠκύς — Siniſter, Siniſterior.
Novus, Noviſſimus. — Juvenis, Junior.
Adoleſcens, Adoleſcentior. — Senex, Senior.
Potior, Potiſſimus. } ab antiquo poſis, poti. — Maximus natu.
Longinquus, Longinquior. — Antè, Anterior.
Penè, Peniſſimus. — Nuper, Nuperrimus.

Interdum autem à ſubſtantivis fit comparatio, ſed abuſivè:

ut, Neronior, Cinædior, Pœnior, } à Nerone, Cinædo, Pœno.

DE

6. [illegible] 7. volebam & volebamus, ab
28 obsoleto verbo volo vol volebam. 8. Aequum
à no ſt aquus vol à um. 9. Superior
a superus, ut Dij superi, ſt sic iudicandū
de citra, infra, supra, ultra, & nuper
à nuperus.

Adjectiva comparativa carentia sunt.
Jactus, alys sacer, falsus, fidus, mirabilis &
Piger & incertus, novus, & juris consultus, & pius
veriſsimus diversus.
Adjectiva superlativa carentia.
Longinquus, juvenis, declivis, & indefinitus.
Alys suetus ingens, adolescens alys propinquus

Nomen pronomenque sic diff.

1. Nomen rem significat

2. Pronomen secundario.

2. Nomen sine persona & differentia.

pronomen, cetera.

Qui &c. addunter pronominibus hæc quod in demonstrando & relatione aliquando habet quod simile declinandum, magnam habet affinitatem cum aliis pronominibus ideo declinatur.

Pronominibus utimur, 1. quando nomen rei de quâ loquimur, aut nullum est, aut nobis ignotum, aut non occurrit.

2. Quando nom. p. certum sic brevius sæpius ponimus, 3. Quando res nominata est, ne nomen iterari foret lodiosum.

+ Signum à significando, hoc est, experimento inutilis: non enim hinc deducta est circumflexio in vitiosa via, quando q. duobus vel pluribus vocibus effingimus unam; vox signa vocibus non modo simplicibus, nisi q. relationem ad Dialectici dicunt, ubidicamus quicquid non est compositio signum est simplicis.

Demonst. vero sic scribit; Nam inter, Nam multi conflictis, juxta quæ: est Archaismus. voluptissimi solebant (inquit) omnium genitivum quod hos pro eius proferre possit. & quod nos pos(t.) hi pro o in Masc: & neut & fem.

PRonomen eſt pars orationis, nominis vicem ſupplens. Eſtque Subſtantivum: ut, Ego, tu, ſui, quid. Adjectivum, ut Is, Ille, ipſe, qui, meus &c.

DE ACCIDENTIBUS PRONOMINIS.

Accidunt Pronomini Species, Numerus, Caſus, Genus, Declinatio, Perſona, Figura.

Species Pronominum eſt duplex: Primitiva & Derivitiva.

Ad Primitivam ſpectant iſta; Ego, tu, ſui, ille, ipſe, iſte, hic, is.

Ex Primitivis, alia ſunt Demonſtrativa, alia Relativa.

Demonſtrativa, dicuntur eadem, quæ & Primitiva, nimirum Ego, tu, ſui, ille, ipſe, iſte, hic, is.

Relativa autem ſunt, Ille, ipſe, iſte, hic, is, idem, qui.

Derivativa ſunt Meus, tuus, ſuus, noſter, veſter, noſtras, veſtras.

Derivativorum alia ſunt Poſſeſſiva; alia, Gentilia.

Poſſeſſiva ſunt, Meus, tuus, ſuus, noſter, veſter.

Gentilia ex eo dicuntur, quòd gentem aut nationem, vel partes & ſectas ſignificent: ut, noſtras, veſtras, & cujas nomen.

DE NUMERO.

De numero, caſu, genere, perſona & figura non opus eſt, ut quid apponamus amplius: cum in omnibus hiſce, nominum formam ſubeant quorum loco ſubſtituuntur.

DE DECLINATIONE.

Declinationes prononminum ſunt quatuor.

Genitivus autem primæ declinationis exit in *i*: ut, Ego, tu: Genitivo Mei tui, [& ſui, quod recto caret in utroque numero.]

Genitivus ſecundæ deſinit in *ius* vel *jus*: cujus formæ ſunt ille, ipſe, iſte: Genitivo Illius, ipſius, iſtius: Hic, is, qui: Genitivo Hujus, ejus, cujus.

Genitivus tertiæ declinationis exit in *i*, *æ*, *i*, quemadmodum nominum adjectivorum, quæ per tres terminationes variantur: cujus ſortis ſunt,

Nominativo

Nominativo	Meus, mea, meum,	Genitivo	Mei, meæ, mei.
	Tuus, tua, tuum,		Tui, tuæ, tui.
	Suus, ſua, ſuum,		Sui, ſuæ, ſui.
	Noſter, noſtra, noſtrum,		noſtri, noſtræ, noſtri.
	Veſter, veſtra, veſtrum,		Veſtri, veſtræ, veſtri.

Genitivus quartæ habet *âtis* : ex quo ordine, ſunt

Noſtras,	Genitivo	Noſtrâtis.
Veſtras,	Genitivo	Veſtrâtis.
Cujas,	Genitivo	Cujâtis.

Cæteri obliqui in utroque numero ad formam nominum tertiæ declinationis inflectuntur.

DE VERBO.

VErbum eſt dictio, perſonæ actionem, paſſionem, aut Eſſe ſignificans, cum adjectione temporis : ut curro, tundor, exiſto.

Eſtque perſonale vel impersonale.

Perſonale eſt, quod certis perſonis diſtinguitur : ut, Ego lego, Tu legis ; Hic legit, Illi legunt.

Contrà, Impersonale dicitur, quod diverſarum perſonarum vocibus non diſtinguitur nec variatur : ut, Pœnitet, tædet, miſeret, oportet.

DE ACCIDENTIBVS VERBO.

Verbo quidem accidunt iſta ; Genus, modus, tempus, figura, ſpecies, perſona, numerus, conjugatio.

DE GENERE.

Quatuor ſunt Verborum genera. Activum, Passivum, Neutrum, Deponens.

ACTIVUM.

Activum eſt, quod agere ſignificat, & in *o* finitum, Paſſivum in *or* formare poteſt : ut Doceo, doceor : Lego, legor.

PASSIVUM.

Paſſivum eſt, quod pati ſignificat, & in *or* finitum, Activi formam, *r* dempto, reſumere poteſt : ut, Amor, amo ; Afficior, afficio.

Qua in femina a verbis suis inseparabilia
ut nescio quis, nescio q^d (ic) aliquis, aliquid

10

Hoc difficilius de verbis intelligis nam
multiplicia nam cum facto, quoscumque verba cum ad
tempora & modos flectuntur.

Verbum est vox participes nimeri
personalis cum tempore

Verbum participium & Nomen, Pronomen

Verbum substantivum tempus adsignificant
non autem nomen & Pronomen.

6 Impersonalia dicuntur, non quia persona carent
intellectuales enim personam in casu quem exigit
ut puta, ego pudeo, me pudet, illum pudet verbum est
quod impersonale non est potest. Imo & ipsa ima
personalia fuerunt personalia in usu (licet magis
esse de antiquata) dicebat pudet me illum

Activum est, q^o finitum ab agente in
aliud cum patiens transfundit actionem.

2. Passivum est quod (x) finitum, transpositis
personis, interpretari debet activa voce
positis.

3. Activa non desinunt absolute pauculis
humilibus terminant in (ss) q^d desideratum
ut praecipitant cata ingeminant cum o. Viz. Sat

2. Quaedam neutra activorum vultum indu-
unt, ut, spero, caleo mando

Omnia fere nunc dicuntur communia &c
— — pronuntiantur

2. Fraudem Sedis imperandæ ultimam, fidem
Deum & Apostolo Subjunctum, prosequi etiam.

NEUTRUM.

Neutrum eſt, quod in *o* vel in *m* finitum, nec activam, nec paſſivam formam integrè induere poteſt: ut Curro, Ambulo, Jaceo, Sum.

Neutrorum ſunt tria genera

Nam aliud *Subſtantivum* dicitur; ut, Sum, es, eſt: ſumus. &c. Aliud *Abſolutum*; ſic dictum quod ipſum per ſe ſenſum abſolvat.

Atque hoc rurſum duplex eſt: Nam alterum actionem completam in ipſo verbo ſignificat, nec in aliud tranſeuntem; ut Ambio, dormio, pluit, ningit: alterum verò paſſionem in ipſo completam indicat; ut palleo, rubeo, albeſco, rubeſco.

Eſt præterea & aliud, cujus actio in rem cognatæ ſignificationis tranſit, ac tertiam perſonam paſſivæ vocis uſurpat: ut,

Bibo vinum,	} {	Vinum bibitur,
Curro ſtadium,	} {	Stadium curritur,
Vivo vitam.	} {	Vita vivitur.

Sunt denique, quæ ſimplicia quidem neutra ſunt, compoſita verò agendi vim concipiunt: Eo, adeo; mingo, commingo.

DEPONENS.

Deponens, quod in *or* finitum, vel activi ſignificationem habet: utLoquor verbum: vel neutrius, ut Philoſophor.

DE *MODO.*

Modi verborum quatuor enumerantur.

Indicativus, qui ſimpliciter aliquid fieri, aut non fieri definit: ut *Probitas laudatur & alget.* Hic modus aliquando per interrogationem uſurpatur ut, *Quis legit hæc?* Aliquando per dubitationem: ut, *An in aſtu venit aliud ex alio malum?*

2 Imperativus, quo inter imperandum utimur. Hic modus futurum non habet, præſens duplex: ut apud Propertium; *Aut, ſi es dura, nega; ſin es non dura, venito.*

Virg. *Tityre dum redeo (brevis eſt via) paſce capellas;*
Et potum paſtas age Tityre; & inter agendum,
Occurſare capro (cornu ferit ille) caveto.

Præteritum autem à Subjunctivo mutuatur.

Cic. *Sed amabò te, nihil incommodo valetudinis tuæ feceris.*

Martial. *Dic quotus es, quam cupias cænare? nec ullum*
Addideris verbum, cæna parata tibi eſt.

Quin & illa paſſiva, Præceptum ſit, dictum ſit, determinatum ſit, præteriti Imperativi eſſe fatetur Priſcianus.

Hic modus etiam permiſſivus dicitur, quòd interdum per hunc permiſſio ſignificetur: ut,

Si ſine pace tua, atque invito Numine Troes
Italiam petiêre, luant peccata, nec illos Juveris auxilio

Denique aliquando etiam Suppoſitivus, aut Hortativus appellatur: ut, Virgilius;

—— *eamus, & in media arma ruamus.*

Subjunctivus modus eſt, qui, Conjunctionis vel indeterminatæ vocis ſubſidio, alteri verbo ſubjungitur, nec per ſententiam plenè abſolvit, ut

Si fueris felix, multos numerabis amicos:
Tempora ſi fuerint nubila, ſolus eris.

Infinitivus, qui agere quidem aut pati ſignificat, at citrà certam numeri & perſonæ differentiam: ut,

Malim probus eſſe, quàm haberi.

DE TEMPORE.

Tempora ſunt quinque.

Præſens, quo actio nunc geri ſignificatur; ut, *Scribo.*

Imperfectum, quo prius quidem aliquid in agendo fuiſſe ſignificatur, non tamen abſolutam tunc temporis fuiſſe actionem: ut,

Virgil. *Hic templum Junoni ingens Sidonia Dido*
Condebat: Erat enim adhuc in opere.

Perfectum, quo prærerita abſolutáque ſignificatur actio. Hoc in Paſſivis, Deponentibus, & Communibus duplex eſt, & ob id duplici circuitione explicatum: Alterum quo proximè præteritum exprimitur: ut, *Pranſus ſum*:

Alterum

+. Insensibilium nadum esse vocant ad
quæ numera & persona desit. Actum sed potest
fieri quatenus potest percipi, fuit.

+ Philosophi verò, qui rerum naturas, & veritatem
non propius inquirunt, nunc tempus in
presens, Præteritum, & futurum, proprietas
quod si strictè volumus loqui. de tempore
illud vel jam est, vel fuit, vel futurum est:
quidam à de strictius agunt, dicentes tan-
tum esse duo. Sc. futurum & præteritum.
Dicunt presens esse finem præteriti & initium
futuri: Gradualiter vero qui non tam exacte
& scrupulosè rerum naturas perscrutant,
Linguam potius ad loquendum, quam mentem
de natura & veritate instruentes, quia (docendi
gratiâ) verborum latinorum tempora, tripartiunt
non secundum rei veritatem, sed secundum

Lingua pro privilegium

2. Cujus rei rem quandoque ostendunt Substantiva
dicit se appellari. Si unde te primarium appel-
mabam.

Sacra simula, non nisi in compositis.

Species est accidens vocis qualitas
est primitiva vel derivativa,
ab antiqua figura; flexiones qua
ab uno capite ducuntur, ut à Lego
venit Legens, Lectio Lector.

Alterum, quo ulterius præteritum indicatur : ut, *Pransus fui.* Non enim, si modò *pransus sis, pransus fui* commodè aptéve dixeris.

Plusquam perfectum, quo actio jamdiu præterita significatur,

Futurum, quo res in futuro gerenda significatur.

Hic Promissivus modus à nonnullis vocatur, quòd videatur aliquid promittere, aut velle facere : ut,

Ovid. *Ibimus, ô Nymphæ, monstrataque saxa petemus.*

Hujus aliud genus est, quod Exactum vocant, ut, *Videro, abiero.*

Ter. *Si te æquo animo ferre accipiet, negligentem feceris.*

Quod quidem Exactum futurum, etiam in Subjunctivo modo reperitur : ut,

Plin. *Ero securior dum legam, statimq; timebo cùm legero.*

DE FIGURA.

Figura est duplex : Simplex, ut Facio ; Composita, ut Calefacio.

Verba composita, quorum simplicia exoleverunt, sunt; Defendo, offendo, aspicio, conspicio, adipiscor, experior, comperior, expedio, impedio, deleo, imbuo, compello, appello, incendo, accendo, ingruo, congruo, instigo, impleo, compleo, & id genus alia.

Quædam etiam videntur à Græcis nata : ut, Impleo, à πλέω πλῶ. Percello à κέλλω.

DE SPECIE.

Species est duplex.

Primitiva, quæ est prima verbi positio : ut Ferveo.

Derivativa, quæ à Primitiva deducitur, ut Ferveſco.

Derivativorum genera sunt quinque.

Inchoativa, à Grammaticis appellata (quæ *Valla* meditativa potiùs, & augmentativa appellat,) in *sco* desinunt: ut, Labasco, calesco, ingemisco, edormisco.

Hæc autem inchoationem significant, ut Lucescit, id est, *incipit lucere, aut certè clarescere & intendi* : ut apud. Virgil.

Expleri mentem nequit, ardescitque tuendo: hoc est,

magis magisque ardet. Ex his pleraque pro thematibus primariis usurpantur: ut *Timesco, hisco, conticesco*, id est, *Timeo, hio, taceo.*

Frequentativa desinunt in *to, so*, xo, aut *tor*: ut visito, affecto, scriptito, pulso, viso, quasso, nexo, texo, vexo, secto, scitor scisscitor. Significant autem vel assiduitatem quandam; vel conatum. ut Dictito, id est, *frequenter dico*; viso, id est, *eo ad videndum.*

Huc pertinent & illa, vellico, fodico, albico, & similia id genus, quæ à Grammaticis etiam Apparativa appellari solent

Desiderativa finiunt in *urio*: ut Lecturio, parturio, esurio, cænaturio. Hæc ad significationem suorum Primitivorum studium, atque appetentiam quandam adjiciunt. ut Cænaturio, id est *Cupio cænare.* Vel potius egressum & accinctum connotant ad quodvis opus pergagendum, ut parturio hoc est, párere incipio seu aggredior, non sine studio perficiendi.

Diminutiva, in *lo*, vel *sso*, exeunt: ut, Sorbillo, cantillo, pitisso, id est *parùm ac modicè sorbeo, canto, bibo.*

Imitativa sunt, quæ imitationem significant: ut, Patrisso, Atticisso, Platonisso, At Latini hâc formâ non adeò delectati sunt: unde pro Græcisso, Græcor usi sunt: ut Cornicor, à cornice; Vulpinor, à Vulpe; Bacchor, à Baccho.

DE PERSONA.

Tres sunt verbi personæ: Prima, ut Lego; Secunda, ut Legis; Tertia, ut Legit.

DE NUMERO.

Numeri sunt duo; Singularis, ut Lego; pluralis, ut Legimus.

DE CONJUGATIONE.

De quatuor verborum Conjugationibus consulenda sunt Rudimenta Anglica, huic systemati præmissa & contexta; ne lavemvs lateres.

G. L. IL.

Hoc ad prox: pag: post.

Hec verba omnia ma & fio diversa significatione

Ipsa	us. la caff	Confirmo	as. la trouble
	is. la arrius		is. la mind-
	Supply.		is. la scaler.
Salvo	as. la made bald	Como	as. la trim
	is. la deceive		is. la. bemb.
Evalvo	as. la cast out of doors	Sunda	as. la stablish.
	is. la vain com.		is. la pour out.
Mando	as. la command	Ligo	as. la bind as an ambassiador
	is. la cast		is. la steale, stitch, salve read.
Pl.	us. la pumpe.	Sero	is la plant or sow
	is. la bange		
	wind backward.		

Hoc do & fio

Sendo, pendo, Largo, largo, Sundro, fundo, Sero, Sero, Como, como, Salgia, Sulgo, Sto, sto, Sluco, Sluo, Excello, excello.

Obsolita { cludo, lado, grino, pago } { pro } { cludo, lado, gino, pango. } { Sago, Spicio, pro } { Sango, Specio. }

Numerus est differentia vocis secundum unitatem et multitudinem.

Numerus non est propriè singularis, si stricte perpendeamus, numeri vero initium.

Qualis numerus apud Grecos et Hebreos ubivis, propriè est numerus Jonicus Lat: vero Æolos tenuerunt nullum esse numerum inter unum et plures

2 Favõr aliquando legidur; sed hoc obrotum & venit à favo.is, sli8.

3. Juvaturus. Salust. Sic necaturus, Ovid. Ore necaturus accipiemus aquas.

4. Raresimè quidem, aliquando tamen, sed rarò.

5. Ardo flecto: stoli stalo: stili & inde profecta

Alos stilus cupiunt multo sed crebros alus

Illorum hoc verbum conjugitur cum relativo quo Declinabilis, ut Ja Dëbeo, Dëbo, Dëbui, cui non compatibile accendo, profundo, vendo, salio. Reliqua vide 3tio Conjugationis.

Hæc geminandus ad imitationem Græcorum. Ut. Veloca à Velox.is

Illec est manifestatum ut etiam hæc.

G. LIL. DE SIMPLICIUM Verborum primæ Conjugationis communi Præterito.

AS *in præſenti perfectum format in* avi;
Ut, no nas navi, vocito, vocitas, vocitavi,
Demè lavo lavi, juvo juvi, nexoque nexui;
Et ſeco quod ſecui, neco quod necui, mico verbum
Quod micui, plico quod plicui, frico quod fricui dat
Sic domo quod domui, tono quod tonui, ſono verbum
Quod ſonui, crepo quod crepui, veto quod vetui dat.
Atque cubo cubui: varo hæc formantur, in avi,
Do das ritè dedi, ſtò ſtas formare ſteti vult,

Secundæ Conjugationis commune Præteritum.

ES *in præſenti perfectum format* ui *dans,*
Ut doceo docui; Jubeo tamen excipe juſſi.
Sorbeo, ſorbui habet, ſorpſi quoque, mulceo mulſi.
Luceo vult luxi, ſedeo ſedi, videoque
Vult vidi; ſed prandeo prandi, ſtrideo ſtridi,
Suadeo ſuaſi, rideo riſi, habet ardeo & arſi,
Quatuor his inſtà geminatur ſyllaba prima:
Pendeo namque pependi, mordeo vultque momordi
Spondeo habere ſpopondi, tondeo vultque totondi.
L *vel* R *ante* geo *ſi ſtet,* geo *vertitur in* ſi;
Urgeo ut urſi, mulgeo mulſi, dat quoque mulxi,
Frigeo frixi, lugeo luxi, habet augeo & auxi.
At fleo dat flevi, complevi compleo format:
A maneo manſi formatur: torqueo torſi,
Hæreo vult hæſi: doceo ut, ſic torreo format,
Cenſeo flectit ui: *poſcit ſibi ſerveo fervi:*
Dat moveo movi: quærit conniveo nivi,
Et nixi: cieo, civi, vieoque vievi.

Tertia Conjugatio.

TErtia præteritum formabit ut hic manifestum.
Bo fit bi, ut lambo lambi : scribo excipe scripsi,
Et nubo nupsi ; antiquum cumbo cubui dat,
Co fit ci, ut vinco vici : vult parco peperci
Et parsi : dico dixi, duco quoque duxi.
Do fit di, ut mando mandi : sed scindo scidi dat,
Findo fidi, fundo fudi, tundo tutudique ;
Pendo pependi, tendo tetendi, pedo pepedi :
Junge cado cecidi, pro verbero cædo cecidi.
Cedo notans abitum cessi : sed divido, trudo,
Vado, ludo, lædo, perfectum tibi dant si.
Go fit Xi, ut jungo junxi : sed r ante go vult fi ;
Ut spargo sparsi : lego legi, & ago facit egi ;
Dat tango tetegi, pungo punxi pupugique ;
Dat frango fregi : cum signat pango pacisci,
Vult pepigi ; pro jungo, pegi ; pro cano, panxi.
Ho fit xi, trahо ceu traxi docet, & veho vexi.
Lo fit ui colo ceu colui : psallo excipe cum q,
Et fallo sine p ; inam falli formatutrumque :
Dat vello velli, vulsi quoque ; fallo fefelli,
Cello, pro frango, ceculi ; pello, pepulique.
Mo fit ui, vomo seu vomui : sed emo fecit emi,
Como petit compsi, promo prompsi : adjice demo
Quod format dempsi, sumo sumpsi, premo pressi.
No fit vi, sino seu sivi : temno excipe tempsi,
Dat sterno stravi, sperno sprevi : lino levi,
Interdum lini & livi, cerno quoque crevi :
Gigno, pono, cano ; genui, posui, cecini dant.
Po fit pli, ut scalpo scalpsi : rumpo excipe rupi ;
Et strepo quod format strepui, crepo quod crepui dat.
Quo fit qui, ut linquo liqui : coquo demito coxi.
Ro fit vi, sero ceu pro planto, & semino, sevi,
Quod serui melius dat mutans significatum :
Vult verro verri & versi, uro ussi, gero gessi.
Quæro quæsivi, tero trivi, curro cucurri,

Sequitur aliam paradigmi sed obscurum.

1. Occido occasum, incido, occido, excido, decido, compositio à caco occido incido praecido à cado. Explodo explosi, ut displodo. allido, allisi, ex collido. 1

2. Sed parcello principi praeponitur.

4. Omnes simplices antiquarunt: posivi pro posui, sed accumi & accinui cum abscondo. 2 Corpo ut antiquum, compositio in ejus ut delinquo, relinquo.

6. Depso, depsui & depsi, depsum, pinso habet pinsitum, pinsum & pistum in supinis.

2. Nepo tantum tertiæ primæ.

3. Sero & sperno cum Exclusa.

* Sero sevi, situm, serere, obsolevit usus compositi in usu simpl. vel disjuncto.

* Pinsio pinsij & pinsitum &c.

So, *velut* accerſo, arceſſo, inceſſo, atque laceſſo,
Formabit ſivi: Sed tolle capeſſo capeſſi,
Quodque capeſſivi facit, atque faceſſo faceſſi,
Sic viſo viſi: ſed p inſo pinſui habebit.
Sco *fit* vi, *ut* paſco pavi: vult poſco popoſci,
Vult didici diſco, quexi formare quimſco.
To *fit* ti, *ut* verto verti: ſed ſiſto notetur
Pro facio ſtare activum, nam jure ſtiti dat.
Dat mitto miſi, peto vult formare petivi.
Sterto ſtertui habet, meto meſſui: Abecto *fit* exi,
ut flecto flexi: pecto dat pexui, habetque
Pexi; ſic necto perfectum flectere mavult.
Vo *fit* vi, *ut* volvo volvi: vivo excipe vixi.
Nexo *ut* nexui habet, ſic texo texui habebit.
Fit cio, ci, *ut* facio feci, jacio quoque jeci;
Antiquum laciolexi, ſpecio quoque ſpexi.
Fit dio di, *ut* fodio fodi. Gio, ceu fugio, gi.
Fit pio pi, *ut* capio cepi: cupio excipe pivi,
Et rapio rapui, ſapio ſapui atque ſapivi.
Fit rio ri, *ut* pario peperi. Tio ſſi geminans ſ,
ut quatio quaſſi, quod vix reperitur in uſu.
Denique uo *fit* ui *ut* ſtatuo ſtatui: pluo pluvi
Formar, ſive plui; ſtruo ſed ſtruxi, fluo fluxi.

Quarta Conjugatio.

Quarta dat is ivi, *ut* monſtrat ſcio ſcis tibi ſcivi
Excipias venio dans veni, cambio campſi,
Raucio rauſi, fartio farſi, ſartio ſarſi
Sepio ſepſi, ſentio ſenſi, fulcio fulſi,
Haurio item hauſi, ſancio ſanxi, vincio vinxi,
Pro ſalto ſalio ſalui, & amicio amicui dat;
Parciùs utemur cambivi, haurivi, amicivi,
Sepivi, ſanxivi, ſarcivi, atque ſalivi.

De Compoſitorum Verborum Præteritis.

Præteritum dat idem ſimplex & compoſitivum,
ut docui, edocui monſtrat: ſed ſyllaba ſempe-

Quam simplex geminat, composto non geminatur:
Atque à do, disco, sto, posco, rite creatis.
A plico compositum cum sub, vel nomine, ut ista,
Supplico, multiplico, gaudent formare plicavi:
Applico, complico, replico, & explico ui vel in avi.
Quamvis vult olco simplex olui, tamen inde
Quodvis compositum melius formabit olevi:
Simplicis at formam redolet sequitur suboleteque.
Composita à pungo formabunt omnia punxi.
Vult unum pupugi, interdumque repunga repunxi.
Natum à do, quando est inflexio tertia, ut addo,
Credo, edo, dedo, reddo, perdo, abdo, vel abdo,
Condo, indo, trado, prodo, vendo, didi: at unum
Abscondo abscondi. Natum à sto, stas, stiti habebit.

Mutantia primam vocalem in *E*.

VErba hæc simplicia præsentis, præteritique,
Si componantur, vocalem primam in e mutant:
Damno, lacto, sacro, fallo, arceo, tracto, satisco,
Partio, carpo, patro, scando, spargo; pariaque,
Cujus nata peri *duo comperit & reperit dant:*
Cætera sed perui; *velut hæc aperire, operire.*
A pasco pavi tantùm compósta notentur
Hæc duo, compesco, dispesco, pescui habere:
Cætera, ut epasco, servabunt simplicis usum.

Mutantia primam vocalem in *I*.

CÆdo, habeo, lateo, salio, statuo, cano, lædo.
Quæro, egeo, tenco, taceo, sapio, rapioq;,
Si componantur, vocalem primam in i *mutant:*
ut rapio rapui, eripio eripui: à cano natum,
Præteritum per ui *ceu concino concinui dat.*
A maneo mansi, minui *dant quatuor ista,*
Præmineo, emineo, cum promineo, immineóque:
Simplicis at verbi servabunt cætera formam.
Composita à verbis, talco, salto, a per u *mutant:*
Id tibi demonstrant conculco, inculco, resulto.

Hæc

1. Verbum nihil circatur quando conjugatio non mutatur.

7. Hic & facit in copla. masc.

8. Excepi participia, adverbia

2. Perficio, efficio, affacio, for facio, calfacio
pro calus facio.

Hæc canſo, claudo, quatio, lavo, rejiciunt a:
Excuſo, excludo, excutio, ſunt, eluo, nata.

Mutantia primam vocalem in *I*: præterquam in præterito.

PAngo, cado, compŏſta, ago, emo, ſedeo, rego, frango,
Et capio, jacio, lacio, ſpecio, premo, tango
Vocalem primam præſentis in i ſibi mutant,
Præteriti nunquam ſeu frango refringo refregi.
A capio incipio incepi. Sed pauca notentur:
Circumago ſimplex perago ſequitur ſat agoque.
Atque ab ago dego dat degi, cogo coegi:
A rego ſic pergo perrexi, vult quoque ſurgo
Surrexi, mediâ præſentis ſyllabâ ademptâ.
Nil variat facio, niſi præpoſito præeunte,
Id docet olfacio, cum calfăcio, inficióque.
A lego nata, re, ſe, per, præ, ſub, trans præeunte,
Præſentis ſervant vocalem, in i cætera mutant:
De quibus hæc, intelligo, diligo, negligo, tantùm
Præteritum lexi *faciunt; veliqua omnia* legi.

De ſimplicium verborum Supinis.

NUnc ex præterito diſcas formare Supinum.
Bi ſibi tum *format, ſic namque bibi bibitum fit.*
Ci fit ctum; *ut vici victum, teſtatur & ici*
Dans ictum; feci factum, jeci quoque jactum.
Di fit ſum: *ut vidi viſum: quædam geminant ſ;*
Vt pandi paſſum, ſedi ſeſſum: adde ſcidi quod
Dat ſciſſum, atque fidi fiſſum, fodi quoque foſſum,
Hic etiam advertas, quòd ſyllaba prima ſupinis
Quam vult præteritum geminari, non geminatur:
Idquè tondi tans tonſum docet, atque cecîdi
Quod cæſum, & cecidi quod dat caſum, atque tetendi
Quod tenſum & tentum, tutudi tunſum, atque pepédi
Quod format peditum; adde dedi quod jure datum vult.
Gi fit ctum, *ut legi lectum: pegi pepigique*
Dat pactum, fregi fractum, tetigi quoque tactum,
Egi actum, pupugi punctum, fugi fugitum dat.

Li fit ſum *ut ſalli, ſtans pro ſale condio ſalſum:*
Dat pepuli pulſum, ceculi cultum, atque fefelli
Falſum; dat velli vulſum, tuli habet quoque latum.
Mi, ni, pi, qui, tum *fiunt; velut hic manifeſtum.*
Emi emtum, veni ventum, cecini à cano cantum,
A capio cepi dans captum, à cæpio cæptum,
A rumpo rupi ruptum, liqui quoque lictum.
Ri *fit* ſum, *ut verri verſum: peperi excipe partum.*
Si *fit* ſum, *ut viſi viſum: tamen, ſ geminato,*
Miſi formabit miſſum: fulſi excipe fultum:
Hauſi hauſtum, ſanſi ſartum, farſi quoque fartum,
Vſſi uſtum, geſſi geſtum; torſi duo, tortum
Et torſum, indulſi indultum, indulſum g. requirit.
Pli *fit* ptum, *ut ſcripſi ſcriptum: campſi excipe campſum;*
Ti *fit* tum: *ſto namque, ſteti; ſiſtoque ſtiti dat*
Præterito commune ſtatum: verti excipe verſum.
Vi *fit* tum, *ut flavi flatum, pavi excipe paſtum;*
Dat lavi lotum, interdum lautum atque lavatum,
Potavi potum, interdum facit & potatum
Sed favi fautum, cavi cautum: à ſero ſevi
Formes rite ſatum; livi, linique, litum dat:
Solvi à ſolvo ſolutum, volvi à volvo volutum:
Vult ſingultivi ſingultum, veneo venis
Venivi ventum, ſepelivi ritè ſepultum.
Quod dat ui *dat* itum: *ut domui domitum; excipe quodvis*
Verbum in uo, *quia ſemper* ui, *formabit in* utum;
Exui ut exutum: à ruo deme rui, ruitum dans.
Vult ſecui ſectum, necui nectum, fricuique
Frictum, miſcui item miſtum, ac amicui dat amictum:
Torrui habet toſtum, docui doctum, tenuique
Tentum, conſului conſultum, alui altum alitumque;
Sic ſalui ſaltum, colui oculi quoque cultum:
Pinſui habet piſtum, rapui raptum; ſeruique
A ſero vult ſertum: ſic texui habet quoque textum:
Hæc ſed ui mutant in ſum: nam cenſeo cenſum;
Cellui habet celſum, meto meſſui habet quoque meſſum;

Sæ & Caulum, unde Celum, sæ Celo sunt à Cæ
Cio quæ inter alias ejus Variationes Nonnæ fol
Syncopen & Cæilum fil Caulum.

2. Compositio assisto, stitum, ĕre. da dilum 3.tia
Ast. flecto stoli statum, stili Unde prosecta
alqs stilum capiendi, multa scr. scribere alum.

Cum hæc verba non ut passiva, habeant
activam à cujus supino formentur depon-
tia sunt finxenda. jupta symbolum memoriale.
Si dare p. Veritatem vis deponentibus aptum
convenit activam etiam ⁊ fingere vocem.

Nexui item nexum, sic pexui habet quoque pexum:
Dat patui passum, caruì cassum caritumque.
Xi fit tum, ut xinxi vinctum: quinque abjiciunt n:
Nam finxi fictum, minxi mictum, inque supino
Dat pinxi pictum, strinxi, vinxi quoque rictum.
Xum, flexi, plexi, fixi dant; & fluo fluxum.

De Compositorum Verborum Supinis.

Compositum ut simplex formatur quodque supinum,
Quamvis non eadem stet semper syllaba utrique.
Composita à tunsum, demptâ n tusum; à rutum fit,
I mediâ demptâ, rutum; & à saltum quoque sultum
A sero, quando satum format, composita situm dant.
Dant captum, factum, jactum, raptum a per c, Cantum.
Verbum cdo compositum, non estum, sed facit esum:
Unum duntaxat comedo formabit utrumque.
A nosco tantum duo cognitum & agnitum habentur;
Cætera dant notum: nullo est jam noscitum in usu.

De Præteritis Verborum in *Or.*

VErba in or *admittunt ex posteriore supino*
Præteritum, verso u *per* us, *& sum consociato*
Vel fui: *ut à lectu, lectus sum vel fui. At horum*
Nunc est deponens, nunc est commune notandum:
Nam labor lapsus, patior dat passus; & ejus
Nata; ut compatior compassus, perpetiorque
Formans perpessus, fateor quod fassus, & indè
Nata; ut confiteor confessus, dissiteorque
Formans diffessus: gradior dat gressus, & indè
Nata; ut digredior digressus. Junge fatiscor
Fessus sum, mensus sum metior, utor & usus:
Pro texo ordìtus, pro incepto dat ordior orsus,
Nitor nisus vel nixus sum, ulciscor & ultus:
Irascor simul iratus, reor atque ratus sum,
Obliviscor vult oblitus sum: fruor optat
Fructus vel fruitus, miserèri junge misertus.
Vult tuor & tueor non tutus sed tuitus sum,

Quamvis

Quamvis & tutum & tuitum sit utrique supinum:
A loquor adde locutus, & à sequor adde secutus;
Experior facit expertus: formare paciscor.
Gaudet pactus sum, nanciscor nactus: apiscor,
Quod vetus est verbum, aptus sum: unde adipiscor adeptus.
Junge queror questus, proficiscor junge profectus;
Expergiscor sum experrectus: & hæc quoque, commi-
niscor, commentus, nascor natus, moriorque
Mortuus, atque orior quod præteritum facit ortus.

De verbis geminum præteritum habentibus, viz. Activæ & Passivæ vocis.

PRæteritum activæ & passivæ vocis habebunt,
Cœno cœnavi & cœnatus sum tibi format,
Juro juravi & juratus, potoque potavi
Et potus, titubo titubavi vel titubatus:
Sic careo carui & cassus sum, prandeo prandi
Et pransus, pateo patui & passus, placeoque
Dat placui & placitus, fuesco fuevi atque fuetus;
Veneo pro vendor, venivi venditus & sum,
Nubo nupsi nuptaque sum, mereor meritus sum
Vel merui: adde libet libuit libitum; & licet adde
Quod licuit licitum, tædet quod tæduit & dat
Pertæsum: adde pudet faciens puduit puditumque;
Atque piget, tibi quod format piguit pigitumque.

De Neutro-passivorum præteritis.

NEutro-passivum sic præteritum tibi format,
Gaudeo gavisus sum, fido fisus, & audeo
Ausus sum, fio factus, soleo solitus sum.
Mœreo sum mœstus: sed Phocæ nomen habetur.

De Verbis præteritum mutuantibus.

QUædam præteritum verba accipiunt aliundè:
Inceptivum in sco, stans pro primario, adoptat
Præteritum ejusdem verbi: vult ergo tepesco
A tepeo tepui, ferveſco à ferveo fervi.
A sto sisto steti, tantùm pro stare, notetur.

De

2. Moriar, eris, tus sum vel fui, oriõr ïris vel
ïre vel iris ïri.
3. Oriõr vel Potior alias habent vocs 3.tio
Conjugationis, alias 4.ts & Inf. comp. 4.to vel
orïri, potïri.

Dicuntur neutro-passiva, quia tamen
neutra, tamen formant p.m Tribus
modo passivorum.

Neutra passiva sunt
primo respectu materiæ } gaudeo
2.o significationis, } vapulo, veneo,
3.tio respectu alterius } liceo, et cado, sio.

[illegible] medeor, sido, allello, favor, prevelor, diverlor, hisco, vescor, liquor, reminiscor, ringor, lofcio, pasco, alaz ea quæ à nominibus fiunt inchoativa carent præterito.

Impersonale liquet caret Præterito.

Præterita quæcunq; carent spoliata supinis.

4. Hæc sequentia carent supino, Egeo, arceo, reliqua verbum algeo, fulgeo, lugeo, urgeo, frigeo, reo, liqueo, liceo, pateo, langueo, claneo, incesso, capio, gessio, cresco, cæteraq; nam usum sit nonnen non supinum

& Ofpasco aut fando pastum & parcitum

Epesso & pesso compounds of esso want a & supinus.

The compounds of linquio want ye supines tho: ye simple verb want ym

---

fatis, vel fas fatur fatus sum Fari.

Imp. Apage & apagite.

Verba defectiva non natura vitio, sed vocabula loquendi consuetudine sunt mutila.

1. Ausim legitur pro audeam, & ausus sum, vel ipse sum incepi ab auserim ab obsoleto prolus: ausi ab audeo.

De Verbis Præterito carentibus.

PRæteritum fugiunt, vergo, ambigo, gliſco, fatiſco.
Cerno, fuvo, quatio, ferio, meio, medeorq.
Huc veſcor, liquor referantur, & huc reminiſcor
Polleo, nideo; Ad hæc, inceptiva, ut pueraſco:
Et paſſiva, quibus caruêre activa ſupinis;
ut metuor, timeor: Meditativa omnia, præter
Parturio, eſurio, quæ præteritum duo ſervant.

Verba Supinum rarò admittentia.

HÆc rarò aut nunquam retinebunt verba ſupinum,
Lambo, mico micui, vello, ſcabo, parco peperci,
Diſpeſco, poſco, diſco, compoſco quiniſco,
Dego, ango, ſugo, lingo, ningo, ſalagoque,
Pſallo, volo, nolo, malo, tremo, ſtrideo, ſtrido,
Flaveo, liveo, avet, paveo, conniveo, fervet:
A nuo compoſitum, ut renuo; à cado, ut incido; præter
Occido, quod facit occaſum, recidóque recaſum:
Reſpuo, linquo, luo, metuo, cluo, frigeo, calvo,
Et ſterto, timeo. Sic luceo, & arceo, cujus
Compoſita ercitum habent: Sic à gruo, ut ingruo, natum;
Et quæcunque in ui formantur neutra ſecundæ:
Exceptis oleo, doleo, placeo, taccoque,
Pareo item, & careo, nocco, pateo, lateóque,
Et valeo, caleo: gaudent hæc námque ſupino.

De Verbis Defectivis.

SEd nunc, ut totum percurras ordine verbum,
Iſta pauca dabis mutilata & anomala verba:
Quæ quia clauda quidem remanent, nec verſibus aptæ,
Qui rectis pedibus pleniſque incedere gaudent,
Hicce ſequens dabitur, quem cernis, ſermo ſolutus.

Præſens Indicativo, Aio, ais, ait, *Plural.* aiunt.

Præteritum imperfectum, Aiebam, aiebas, aiebat, *Plural.* Aiebamus, aiebatis, aiebant. Imperativus, Ai.

Præſens Subjunctivi, Aias, aiat: aiamus, aiant: part. aiens.

Præſens Subjunctivi, Auſim, Auſis, auſit. *Plural.* Auſint.

Indicat.

Indicat. Salvebis. Imper. Salve, ſalveto. *Plural.* Salvete, ſalvetote. Infinit. Salvere.

Imperat. Ave, aveto. *Plural.* Avete, avetote. Infin. Avere.

Imperat. Cedo; *Plural.* Cedite: id eſt, *Dic*, vel *porrige*, *Dicite*, vel *porrigite.*

Futurum, Faxo vel faxim, faxis, faxit, pro *faciam* vel *fecero. Plural.* Faxint.

Imperfectum Subjunct. Forem, fores, foret; pro *eſſem*, *eſſes*, *eſſet. Plur.* Forent.

Infinitiuus, Fore, id eſt *Futurum eſſe.*

Præſens Indicat. Quæſo. *Plural.* Quæſumus.

Infit, ſola vox eſt, *dicit*, ſeu *dixit* ſignificans. *Plural.* Infiunt, id eſt, *Dicunt.*

Præſens Indicativi, inquio vel inquam, inquis, inquit. *Plural.* Inquimus, inquiunt.

Præteritum perfectum, Inquiſti, inquit.

Futurum, Inquies, inquiet.

Imperat. Inque apud *Terent.* Inquito apud *Plautum* Præſens Subjunctivi, Inquiat. Particip. Inquiens.

Indicat. Valebis. Imper. Vale. Valeto. *Plural.* Valete. Valetote. Infinit. Valere.

Hæc quatuor ſequentia, Odi, cæpi, memini, novi, omnes voces præteriti perfecti & pluſquam perfecti omnium modorum integras habent; ut & futuri quoque, quoties à præterito indicativo formantur: in reliquis magna ex parte deficiunt, niſi quòd Memini in Imperativo *Sing.* Memento, *Plur.* Mementote habet. Odi, novi, & cæpi, carent Imperativo.

Ovat, & *Ovans* partcipium, tantum in uſu ſunt.

Notabunt præterea pueri, Dor, furo, for, der, fer à for, ſimplicia non repetiri:

Præterea,	Dic,	Pro	Dice,	Voces eſſe per Apocopen conciſas & deurtatas.
	Duc,		Duce,	
	Fer,		Fere,	
	Fac,		Face,	

Denique

Da ff. dic. quale & quanus laudem nullius usu

Sci in imp. scilo rugs fulleri nullius usu.

Denique notabunt Eo & Queo, habere imperfectum Ibam, quibam: in futuro, Ibo, quibo.

De verbis Impersonalibus.

ET de Personalibus quidem hactenus dictum esto; deinceps verò de Impersonalibus dicendum, quæ nominativum certæ personæ non recipiunt, sed mutatur nominativus personæ in obliquos: ut quod Anglicè personaliter dicimus, *I must read Virgil*, Latinè impersonaliter effertur, *Oportet me legere Virgilium.*

Impersonalia sunt, quæ in tertiâ personâ per modos omnes & tempora flectuntur.

Sunt igitur Impersonalia duplicia: Activæ vocis, & passivæ vocis.

Impersonalia activæ vocis sunt hæc, & his similia:

Est	Accidit		
Interest,	Contingit,	Vacat,	Juvat.
Refert,	Evenit,	Præstat	Constat,
Placet,	Expedit	Restat,	Conducit,
Libet,	Liquet,	Decet,	Miseret
Pœnitet,	Licet,	Oportet,	Piget,
Tædet,	Solet	Potest,	Pudet.

Denique nullum ferè verbum est tam personale, ut non idem impersonalis formam possit induere, nec è diverso. Horum tamen quædam personaliter usurpantur, ut *Virtus placet probis. Pecunia omnia potest: Ars juvat egentes.*

Quædam verò semper manent impersonalia: ut, Pudet, pœnitet, oportet. Tametsi legere est apud Terentium; *Quæ adsolent, quæque oportent signa ad salutem esse, huic omnia adesse video.*

Conjugantur autem in tertia persona singulari per omnes modos, *A Liquet*, non extat præteritum.

Tædet, pertæsum est format.

Miseret & miserescit, misertum est.

Inveniuntur etiam in usu { Placitum est, Libitum est, Puditum est, Licitum est, Pigitum est } Præterit. à { Placet. Libet. Pudet. Licet. Piget. }

Impersonalia passivæ vocis fiunt ab omnibus verbis activis & neutris : ut, Curritur, turbatur.

Impersonalia Supinis, & vocibus Gerundii carent.

DE GERUNDIIS.

GErundia nomen sibi sortiuntur à gerenda duplici significatione : activâ & passivâ.

Gerundia porrò, voces participiales vocari possunt, quòd similia participiis sunt : sicut proverbialia dicimus, quæ sunt similia proverbiis.

Proinde quia parum videbamus convenire inter Grammaticos, utrùm ad verba, an ad participia propriùs pertineant, hîc in confinio utriusque partis relinquimus, ut utri velint, sese regno addicant.

Porrò à nomine casum, à verbo agendi vel patiendi vel neutrius significationem, accipiunt.

Et quia temporum nec discrimen discretis vocibus recipiunt, neque numeros aut personas admittunt, ideo nec justa verba esse possunt, nec participia.

Gerundii terminationes sunt tres. { *Di*, Genitivi casûs. *Do*, Dativi & Ablativi. *Dum*, Nominativi & Accusat.

Gerundia autem activè majori ex parte significare, nulli dubium est, licet interdum etiam passivè significent. Cujus rei exempla erunt ista : *Athenas quoque missus erudiendi causâ* : id est, *ut erudiretur*. *Uritque videndo Fœmina* ; id est, *dum videtur*. *Satis ad cognoscendum illustria* : id est, *ut cognoscantur*. *Ars ad discendum facilis* : id est, *ut discatur*.

DE SUPINIS.

SUpina quoq; meritò participialia verba dicuntur, omnia quæ cum gerundii vocibus communia habent. Exeunt autem

autem, prius in *um*, posterius in *u* : ut, *Visum*, *Visu*. Significant autem, prius quidem ferè activè (sicut in Rudimentis dictum est) posterius verò passivè.

DE PARTICIPIO.

Participium est vox inflexa per casus & genera, significans insuper rem cum tempore.

ACCIDENTIA PARTICIPIO.

Accidunt Participio septem, { Casus, Genus, Declinatio, Tempus, } { Significatio, Numerus, Figura. }

De genere autem, & casu, & declinatione, numero & Figurâ, idem hîc statuendum, quod suprà in Nomine est traditum.

TEMPUS,

Tempora Participiorum sunt quatuor.

Præsens in *ans* vel *ens*, ut, Amans, legens.

Cæterùm *iens*, participium ab *Eo* simplex, rarùs legitur in nominativo ; sed (euntis, eunti, euntem, cunte) in obliquis : composita verò nominativum quidem in *iens* finitum habent, genitivum autem in *euntis*, ut, Abiens, abeuntis ; Rediens, redeuntis : præter unum, Ambiens, ambientis.

Hanc formam sequuntur & horum gerundia ; ut Abeundi, abeundo, abeundum : præter Ambiendi, ambiendo, ambiendum.

Præteritum verò in { Tus, Sus, Xus, } ut { Doctus. Visus. Nexus. }

Futurum autem duplex : Alterum quidem in *rus*, significationem obtinens infiniti modi, ut, Lecturus, cursurus : Alterum verò in *dus*, passivæ significationis semper, ut Legendus.

SIGNIFICATIO.

Activè significant ea participia, quæ ab activis cadunt: ut, Docens, docturus; Verberans, verberaturus.

A neutris cadentia neutraliter significant: ut, Currens, cursurus; Dolens, doliturus.

A quibusdam neutris reperiuntur etiam participia in *dus*: ut, Dubitandus, vigilandus, carendus, dolendus.

Passivè significant, quæ à passivis descendunt: ut, Lectus legendus; Auditus, audiendus.

Fiunt & participia passiva ab hujusmodi neutris, quorum tertiæ personæ passivè usurpantur: ut, *Aratur terra*, hinc *arata & aranda terra*.

Participia formata à Deponentibus, imitantur significationem suorum verborum: ut, Loquens, loquutus, loquuturus, à loquor.

Deponentibus, quæ olim Communia fuerunt, manet participium futuri in *dus*: ut,

Sequendus, } { Utendus, } { Obliviscendus.
Loquendus, } { Patiendus, } { & alia id genus.

Habent & deponentia præteriti temporis participia, quæ nunc activè, nunc passivè significant: ut,

Virgil. *Nunc oblita mihi tot carmina.*

Terent. *Meditata sunt mihi omnia mea incommoda.*

Virgil.— *mentitáque tela Agnoscunt.*

Communium deinque verborum participia, ipsorum significantiam induunt: ut Criminans, criminatus, criminaturus, criminandus.

Ab impersonalibus nulla extant participia, præter pœnitens, decens, libens, pertæsus, pœnitendus, pudendus.

Hæc participia, præter analogiam, à verbis suis deducuntur, Pariturus, nasciturus, sonaturus, arguiturus, luiturus, eruiturus, nosciturus, moriturus, oriturus, osurus, siturus.

Similia participiis sunt ista, Tunicatus, togatus, personatus, larvatus, & innumera hujus sortis vocabula quæ à nominibus, non à verbis, deducuntur.

Sed (cras) illo loco Martialis, vizt.
Dic mihi cras istud gastheum quando venit.
videtur ista nomen & factum verbo venit,
non autem proprie sed exercitus sive
artificialiter vel materialiter. vel animatè
ad verbium cras pro Adjectivo crastinus.

DE ADVERBIO.

ADverbium est vox indeclinabilis, quæ verbis præcipuè, nominibus itidem participiisq; plerunq; præfixa, significationem Eorum quoad quantitatem, qualitatem, aut circumstantias temporis locive nùnc determinat, nùnc elegantèr explicat.

ACCIDENTIA ADVERBIO.

Adverbio accidunt, Significatio, Comparatio, Species, Figura.

Significationis varietas ex verborum circumstantiis colligenda est.

Adverbia loci, ut, Hic, illic, istic, ubi, ibi, intus, foris, nusquàm, ubiq;. Huc, illuc, istuc, intrò, foras, sursum deorsum. Hinc, illinc, istinc, inde, aliunde, supernè, exlitus, funditus. Hâc, illac, istac, quàcunq;. Quæ connotant rem aut personam in loco, respondent ad ubi? quæ ad locum, quò? quæ, ā loco; unde? quæ per locum, quà?

Adverbia temporis sunt, Dum, quum, quando, aliquando, quandiu, dudum, quamdudum, jamdudum, quampridem, jampridem, usque, quousque, toties, quoties, aliquoties, heri, hodie, cras, pridie, postridie, perendie, manè, vesperi, nudiustertius, nudiusquartus, nudiusquintus, nudiussextus, &c. Diu, noctù, interdiu, nunc, jam, nuper, aliàs, olim, item, pridem, tantisper, paulisper, parumper, sæpè, raro; subinde, identidem, plerumque, quotidie, quotannis, nunquam, unquam, adhuc, etiam pro adhuc, hactenus, in-diès, in-horàs, ut primum, quam-primùm, simulac, simulatque.

Usque, temporis & loci adverbium est: ut, *usque sub obscurum noctis. Ab Æthiopia est usque hæc.* Est & ubi pro (semper, aut continuè) ponitur: ut *usque metu moveare sinus.*

Adverbia numeri: ut, Semel, bis, ter, quater, quinquies, sexies, vigesies vel vicies, trigesies, vel tricies, quadragies

dragies, quinquagies, ſexagies, ſeptuagies, octogies, centies, millies, infinities.

Ordinis ſunt, Indè, deinde, hinc, dehinc, deinceps, noviſſimè, imprimis, poſtremò, primùm, iamprimum, denique, demum, tandem, ad-ſummùm.

Adverbia interrogandi ſunt, Cur, quamobrem, quare, quomodo, ecquid, quin *pro* cur non num, quid-ita, quò, unde, quantùm? & an, num, ne Enclitica.

Vocandi ſunt, Heus, ô, eho, & ſiqua ſunt ſimilia.

Negandi: ut, Haud, non, minimè, nequaquam, ne *pro* non, & ſimilia.

Affirmandi: ut, Etiam, ſic, quidni, ſanè, prorſus, nempe, nimirum, certè, profecto, adeò, planè, ſcilicet.

Jurandi: ut, Hercle, mehercle, medius-fidius, Deus-fidius, Pol, depol, Caſtòr, ecaſtor.

Hortandi ut, Age, ſodes, ſùltis, amabò, agedum, ehodum, eia, agitè.

Prohibendi: ut, Ne, non.

Optandi: ut, Utinam, ſi, ô, ſi, ô.

Excludendi. ut, Modò, dummodo, tantùm modò, ſolùm modo, tantum, ſolùm, duntaxat, demum.

Congregandi: ut, Simul, unà, pariter, populatim, univerſim, conjunctim, &c.

Segregandi: ut, Seorſim, gregatim, egregiè, nominatim, viritim, oppidatim, vicatim, privatim, ſpeciatim, bifariam, trifariam, omnifariam, plurifariam, oſtiatim.

Diverſitatis: ut, Aliter, ſecus.

Eligendi: ut, Potiùs, potiſſimùm, imò, ſatiùs.

Intendendi: ut, Valdè, nimis, ninium, immodicè, impendiò, impensè, prorſus, penitus, funditus, radicitus, omnino.

Remittendi: ut, Vix, ægrè, paulatim, ſenſim, pedetentim.

Concedentis: ut, Licèt, eſtò, demùm, ſit-ita, ſit ſanè.

Negatæ ſolitudinis: ut, Non ſolùm, non tantùm, non modò, nedum.

Qua-

3. Scilicet q. Sine licet.

1. Medius-fidius aut Fidius q. Sancus Iuppiter hoc fac.
2. Sodes q. Si audes.

Qualitatis : ut, Doctè, pulchrè, fortiter, graviter,

Quantitatis : ut, Parum, minimè, maximè, summum, ad-summum, & similia.

Comparandi : ut, Tam, quàm, magis, minùs, maximè, minimè, æquè.

Rei non peractæ : ut, Ferme, fere, prope, prope-modum, tantùm non, modò non.

Demonstrandi : ut, En ecce, sic ut cum dicimus, *scribito.*

Explanandi : ut, Id est, hoc est, quasi dicas, putà, utpote.

Dubitandi : ut, forsan, forsian, fortassis, fortasse,

Eventûs : ut, Forte casù, forte-fortunà.

Similitudinis : ut, Sic, sicut, sicuti, ità, item, itidem ; tanquam, quasi, ceu, uti, velut, veluti.

COMPARATIO.

Adverbia à nominibus Adjectivis nata, & comparantur, & regunt casus Comparativi & Superlativi : ut, Doctè, doctiùs illo, doctissimè omnium : similiter Bene, meliùs, optimè : Malè, pejùs, pessimè ; etiam Sæpe, sæpius, sæpissime : Nuper, nuperrimè, & similia.

SPECIES.

Species est duplex, Principalis, quæ ex se originem habet : ut, *Heri cras.*

Derivativa est eorum, quæ nata sunt aliunde : ut, *Furtim, à furor ; Strictim, à stringo ; Humaniter, ab humanus.*

Aliquando neutra adjectiva induunt formam adverbiorum, ad Græcorum imitationem : ut, Recens pro recenter ; Torvùm pro torvè.

FIGURA.

Figura est duplex : simplex, ut Prudenter, Composita, ut Imprudenter.

DE CONJUNCTIONE.

Conjunctio est pars orationis, quæ voces vocibus, sententias sententiis aptè conjungit.

ACCIDENTIA CONJUNCTIONI.

Conjunctioni accidunt, Figura, Potestas, & Ordo.

FIGURA.

Figura est duplex: Simplex, ut nam: Composita, ut namque.

POTESTAS.

Potestas, id est, significatio, est varia: Aliæ enim è conjunctionibus, Copulativæ sunt: ut, Et, ac, que, atque, quoque, etiam, item, itidem, cùm, & tum.

Tum item geminatum: ut, *Virtutem probus, tum eruditus,* Huc spectant & his contraria: ut, Nec, neque, neu, neve.

Hæ quatuor sequentes, Et, que, nec, neque (cùm geminantur) Suspensivæ etiam vocantur, quòd aliud semper exspectari faciant: ut, *Et fugit, & pugnat. Nec sapit ista, nec sentit.*

Aliæ Disjunctivæ: ut, Aut, vel, ve, seu, sive. Quæ disjungunt res in significatione: sed conjungunt voces & sententias in Grammatico contexu. Hinc Conjunctiones dicuntur: sed disjunctivæ quoad sensum.

At istæ, cùm geminantur, Suspensivæ etiam vocantur: ut, *Vel scribit, vel dictat.*

Aliæ Discretivæ: ut, Sed, sed-enim, at, ast, atqui, quidem, autem, quoque, scilicet, cæterùm, verò, enim-verò, quòd si, verò, porro, quin.

Aliæ Rationales, seu, Illativæ: ut, Ergò, ideo, igitur, itaque, idcirco, quare, quamobrem, quocirca, proinde, propterea, ob-eam-rem, ea-rè: Cicer. *Ea-rè statim ad te Aristocritum misi.*

Aliæ Causales, id est, quæ rationem præcedentis orationis inferunt: ut, Nam, namque, enim, etenim, quod, quia, quippe, utpote, siquidem, quando, quandoquidem, propterea, quòd, quoniam, quatenus, & ut, Virgil. *Audierat & fama fuit*: *pro* nam *vel* quia fuit: quò *pro* quia, ut Cicer. *Non quò quicquam desit, sed quia valde cupio.*

Ovid. *Crede mihi bene qui latuit, bene vixit, & intra Fortunam debet quisque manere suam pro* nam *vel* quia.

Aliæ Perfectivæ seu Absolutivæ: ut, Uti, quò *pro* ut.

Ne

1. Qui verè copulant partes & dealbantias.

2. Conjungunt verba, disjungunt sensum.

4. Quibus partes supervacuum facillimè

6. Quia Conclusionem infirmant vel aliquid demonstrant.

3. Quia absolvunt causam vi procedentis.

3. Quibus pars sequens annectitur conditio-
ne pars precedens
Quia excipiunt vel contra aliquid precedens
vel aliqua ex subsequentib.
4. Quia Questionem inducunt.
5. Quia aliquam rerum dict. stallem demonstrant.
6. Quia adversatiue respondent.
7. Quia diminuunt rem ut sol. Anglice (seorem)
quando enim exponitur, Anglice (or) est dis-
junctiua.
8. Quia rem elegant.

Dicunt aliquando indulsi prepositio vel
substantiu. igitur a vel abiui, Vita mocul
patria procenda subaq. Barro ss. Oviob

Ne & ut, pro *ne non* : Terent. *Sed patris vim ut queas ferre?*

Ne, pro *ut non* : Cicero. *Opera datur, judicia ne fiant.*

Aliæ Continuativæ : ut, Si, sin, ni, nisi.

Aliæ Dubitativæ : ut, Ne, an, anne, num, nunquid, utrùm, necne.

Aliæ Adversativæ : ut, Etsi, quanquam, quamvis, licèt tametsi ; & aliæ id genus.

Aliæ Redditivæ earundem : ut, Tamen, attamen, sed tamen, Veruntamen.

Aliæ Diminutivæ : ut, saltem, at, certè, vel : ut Cic. *Ne vel latum digitum discesseris.*

Aliæ Electivæ : ut, Quàm, ac, atque, ut, quando pro Quàm accipiuntur.

Expletivæ : ut, Quidem, equidem, nimirum, autem, scilicet, quoque, nam, profectò, verò, enim verò, sed enim, enim pro *certè*.

Virgil. *Nam quis te, juvenum confidentissime, nostras*
Jussit adire domos? Ter. *At enim non sinam.*

Sunt dictiones, quæ nunc Adverbia, nunc Conjunctiones, nunc Præpositiones esse juveniuntur : ut, Cum, quoties casui jungitur, præpositio est.

In genere, Conjunctiones adeò tenui discrimine ab adverbiis discernuntur, ut quàm sæpissime confundantur ; ut, Quando, proinde, & similia.

De ordine Conjunctionum, Syntaxin consulas.

DE PRÆPOSITIONE.

PRæpositio est vox indeclinabilis, quæ aliis vocibus tum in compositione, tum in constructione sæpius præponitur.

In compositione quædam sunt separabiles, quædam inseparabiles.

Præpositiones separabiles, cùm extra compositionem ambulent, variis casibus regendis inserviunt. E quarum numero sunt à, ab, ante, ad, circum, inter, ob, per, &c.

Sunt tamen ex harum farinâ quæ nunquam in compositione concurrunt ut, *Adversum, circiter, clam, secundum, versus, penes, propter, ultra, tenus, &c.*

Præpositiones inseparabiles sunt numero tantum sex, quæ extra compositionem solitarias esse ægrè ferunt, ut, Am, di, dis, re, se, con.

Am,	ut	Ambigo,	Re,	ut	Retineo,
di,	ut	Diduco,	Se,	ut	Secludo,
dis,	ut	Distraho,	Con,	ut	Consigno.

Quædam Præpositiones separabilibus suis casibus humiliter postponi quandoque malunt.

ut	Cum,	Nobiscum Deus.
ut	Tenus,	Pube tenus:
ut	Versus,	Londinum versus.
ut	Usque,	Ad Occidentem usque.

Quædam Præpositiones in compositione, concurrentium consonarum asperitatem Euphoniæ gratiâ emolliunt: nunc abjectâ finali consonâ: ut, *n*, à con, in *coëmo*: nunc mutatâ, ut *n* in *r* in corrigo: nunc alterâ de novo immissâ, ut *d* ad *re* in redeo, &c.

Quædam Præpositiones Adjectiva procreant in gradu Comparativo & Superlativo: ut, *Intra, interior, intimus. Prope, propius, proximus, &c.*

De constructione Præpositionum, egulas Syntaxeos suo loco inferiùs revolvas.

DE INTERJECTIONE.

INterjectio est vox indeclinabilis, subitaneum mentis affectum exprimens

Tot autem sunt Interjectionum significationes, quot animi perturbati sunt motus.

Exultantis, ut, Evax, vah, Plaut. *Evax, jurgio tandem uxorem abegi.*

Dolentis, ut, Heu, hoi, hei, ô, ah, Terent. *I intrò, hoi, hîc,* Virg. *O dolor atque decus magnum!*

Timentis,

Timentis: ut, Hei, atat. Terent. *Hei vereor ne quid Andria apportet mali.*

Admirantis: ut, Papæ, Terent. *Papæ, nova figura oris!*

Vitantis: ut, Apage, Apagêsis. Terent. *Apage sis, egon formidolosu.?*

Laudatis: ut, Euge. Mar. *Citò, nequiter, euge beate,...*

Vocantis: ut, Eho, oh, io, Terent. *Oh! qui vocaris?*

Deridentis: ut, Hui. Ter. *Hui, Tu mihi illam laudas?*

Ex improviso aliquid deprehendentis: ut, Atat, Ter. *Atat, data hercle mihi sunt verba.*

Exclamantis: ut, Oh, proh. *Pro nefas!* Seneca. *Oh paupertas felix!*

Imprecantis: ut, Malùm, ve malùm. Ter. *Quid hoc (malum) infelicitatis est?*

Ridentis: ut, Ha, ha, he. Terent. *Ha ha he, defessa jam misera sum te ridendo.*

Silentium injungentis: ut, Au. Terent. *Au, ne comparandus hic quidem ad illum est.*

Illud hîc observandum est, nomina quoque & verba quandoque Interjectionis loco poni: ut apud Virgil. *Navibus (infandum) amissis.* Cicer. *Sed amabo, tecura,* Imò quævis orationis pars, affectum animi inconditum significans, Interjectionis vice fungitur.

Atquæ hæc quidem de octo orationis partium Etymologia, quamlibet trassâ (quod aiunt) Minervâ tradita sunt pueris, tantisper dum ordinariis in ludo operis ac pensis sub seculâ defunguntur, abundè sufficere arbitramur. Quod si cui tamen allubescit quicquam his altiùs exactiusque perquisitare, hunc ad Grammaticorum evolvenda perfrutandaque opera relegandum censemus. Quorum cùm magnus sit numerus, & quidem egregiè doctorum, nullum tamen novimus, qui vel propter eruditionis ac doctrinæ præstantiam, vel propter præcipiendi claritatem elegantiamque, Linacro nostro comparari posse videatur, nedum præponi.

DE

DE CONSTRUCTIONE.

octo partium Orationis.

ATque de octo quidem orationis partibus earumque formis, quatenus ad Etymologiam attinet, hactenus dictum esto: deinceps de eisdem, quatenus ad Syntaxim, quæ constructio dicitur, agemus. ἀπὸ σὺν con & τάξις ordo

Est igitur Syntaxis, debita vocum inter se connexio, juxta probatos Latinissimi purioris Authores: qui vel ante Barbarorum irruptionem in imperium Romanorum, vel post Etruscorum & Sabinorum ligiones, paulò ante Ciceronis ætatem, exitêre.

Cæterùm, priusquam de partium Orationis structurâ singulatim pertractemus, quædam in genere de tribus Grammaticæ concordantiis, sunt paucis edisserenda. Syntaxis est congrua dispositio dictionum sententiæ.

Concordantia Nominativi & Verbi.

VErbum personale cohæret cum Nominativo numero & personâ: ut,

Nunquam fera est ad bonos mores via.

Fortuna nunquam perpetuò est bona.

Nominativis primæ vel secundæ personæ rarissimè exprimitur, nisi causâ distinctionis: ut, *Vos damnâstis*; quasi dicat, *præterea nemo*: aut emphasis gratiâ, ut, Ter. *Tu es patronus, tu pater, si deseris tu, perimus*, quasi dicat, *præcipuè & præ aliis, tu patronus es.*

Ovid. *Tu dominus, tu vir, tu mihi frater eris.*

¶ In verbis quorum significatio ad homines tantùm pertinet, tertiæ personæ Nominativus sæpe subauditur; ut, Est, fertur, dicunt, ferunt, aiunt, prædicant, clamitant, & in similibus; ut,

Terentius. *Fertur atrocia flagitia designâsse.*

Ovid. *Teque ferunt iræ pœnituisse tuæ.*

Non

Concordantia nominis
et verbi.

¶. Putant vulgo, ab hoc carmine vocedi, eum dico, Ego pauper labore, tu divos hu & intellecto pronomine, Calliopius recenshi, Interrogatus Respondo, & hoc vocationem appellant. Sed pauper & calliopius sunt in allatis exemplis prime persone, divos & interrogatus sunt 3ᵉ. Nam nomen semper est ejusdem persone ac pronomen vel verbum cui jungitur. Et sic de pronomine relativo, ut, Qui sumus. &c.

Additur verbum finitum nominativo simili numero & persona ad ostendendum aliquid esse aut agere, aut pati, ut Pollium fuit, Alexander vicit, Darius victus est. &c.

Pingo lanarum nullam, Rubent colores Vellera Lanum degentes candida subrubet hasta. Stant.

9. Sic Verba quorum significatio ad Deum vel naturam pertinet ubi subintelligitur Deus vel natura. Sic in verbis que dicuntur exempla significationis, quorum actio nec in hominis nec cujusquam alius creaturæ est potestate, ut Fecit Deus mundum fecit ubi Deus, vel ut fiat subintelligitur.

Item in his tonat, pluit, ningit, grandinat, lucescit, vesperascit &c. ubi Deus, cælum, aqua, vel simile intelligitur.

6 Aliquando vox materialiter simpla, ut
Sapere est pulchrum, Psalmos est accusativus
sub verbum Psalmos. ha

7 Verbis per Latinus dicit vult verbo
nominativus, ut. malum portat insipiens asc.

8 Additur nomini adnomen simili numero
genere, casu, ad ostendendum quale quid sit,
aut quantum, quotum, unde, &c. ut liber magnus
continet chartas amplas, folia omnia.

9 Adjectivum substantivo positum supplet locum
substantivi, ut Paulus pauper indocto fuit
est praestantior.
10 Adjectiva saepe pronuntiant suum substantivum
in genit: more Graeco, per opaca loquuntur,
nigras lanarum, dogmenes canum.
In eadem sententia alterum induit naturam
substan. ut. Crudelem medicum intemperans
aeger facit [illegible]
12 Sive nomen illud fuerit pronomen aut

Aliquando verbum Infinitum, hoc est
membrum orationis aut dictio TEXVIM
posita supplet locum Nominativi aut Sub-
stantivi. Ut Poet: Bellè suum cuiq; est.
Mart. Dic mihi cras iterum, Postumus, quando
venit. Romanos est decumanis. sed hæc ἐλλειψις
Ellipsin vel Defectionem.

Quicquid est quod est nominativus verbo
& Substantivum Adjectivo, & Antecedens
Relativo esse potest.

Plaut. Ego te Hellum vocamus infortunio,
sic nos Jacobe Dei gratiâ mandamus
Plautus appellat Deos eorum Deum indignum.
dix q' Ethnici putarunt omnes Deos & matres
& fœminas. Mala. dicit Lupus Rabulis. Varium
& mutabile semper fœmina. Dulce vultis humor.
sunt Hellenismi. N. Nigros Corvorum nullum
habuit colorem. pl. Corvum Argenteos cavedam
sub alarum levabant. Hellenism. ὁ σκάνδαλος τῶν
ἀγαθῶν ἡ σκάνδαλα ἀγαθῶν N. Cum duo ad-
jectiva concurrunt in eâdem sententia, alterum
induit naturam Substantivi. N. Adjectivum
quandoq; totum ponitur, intellecto Substantivo:
ut, primas dix. ptes; ambabus dix. manibus.
N. Quandoq; duo adjectiva pro uno ponitur
ut, Graco Graecus. N. Adjectiva absolutè sine sub-
stantivis posita supplent locum Subs: ut Amicus
(pro hic in re) communia. Omnia mea hominis

Non ſemper vox, per caſus inflexa, eſt verbo Nominativus ſed aliquando verbum infinitum; ut, Plaut. *Mentiri non eſt meum*: Aliquando, oratio; ut,

Ovid. *Adde quòd ingenuas didiciſſe fideliter artes*
Emollit mores, nec ſinit eſſe feros.

6 Aliquando Adverbium cum Genitivo; ut, *Partim virorum ceciderunt in bello. Partim ſignorum ſunt combuſta.*

EXCEPTIO PRIMA.

Verba infiniti modi pro nominativo accuſativum ante ſe ſtatuunt; ut *Te rediiſſe incolumem gaudeo. Te fabulam agere volo.*

Reſolvi poteſt hic modus per *quòd* & *ut*, ad hunc modum; ut, *Quòd tu rediiſti incolumis, gaudeo. ut tu fabulam agas volo.*

Verbum inter duos nominativos diverſorum numerorum poſitum, cum alterutro convenire poteſt; ut,

Terent. *Amantium iræ, amoris redintegratio eſt.*

Ovid. — *quid enim niſi vota ſuperſunt?*

Idem. *Pectora percuſſit, pectus quoq; robora ſiunt.*

Virgilius. — *nihil hîc niſi carmina deſunt.*

Impersonalia præcedentem nominativum non habent; ut, *Tædet me vitæ. Pertæſum eſt conjugii*: de quibus, ſuo loco.

2 Nomen multitudinis ſingulare quandoq; verbo plurali jungitur: ut, *Parsè abiit, uterque deluduntur dolis.*

CONCORDANTIA

Subſtantivi & Adjectivi.

3 ADjectivum cum ſubſtantivo genere, numero, & caſu conſentit: ut, Juven. *Rara avis in terris, nigroque ſimillima cygno.*

Ad eundem modum participia & pronomina ſubſtantivis adjunguntur: ut,

Ovidius. *Donec eris felix, multos numerabis amicos,*
Nullus ad amiſſas ibit amicus opes.

Whatever may be the nominative caſe to ye verb may be y^e ſubſtantive to ye Adjective

Seneca. *Non hoc primum pectora vulnus mea fenſerunt; graviora tuli.*

Aliquando oratio ſupplet locum ſubſtantivi: ut *audito regem Doroberniam proficiſci.*

Concordantia *Relativi & Antecedentis.*

* RElativum (qui) cum ſubſtantivo Antecedente concordat genere, numero, & perſonâ: ut, ——*Vir bonus eſt quis? Qui conſulta patrum, qui leges juráque ſervat.*

Nec unica vox ſolùm, ſed interdum etiam oratio ponitur pro antecedente: ut, Terent. *In tempore ad eam veni, quod omnium verum eſt primum.*

Relativum inter duo antecedentia diverſorum generum collocatum, nunc cum priore convenit: ut, Valerius Maximus. *Senatus aſſiduam ſtationem eò loci peragebat, qui hodie Senaculum appellatur,*
Non procul ab eo flumine, quod Salim vocant.
Cicer. *Propiùs à terra Jovis ſtella fertur, quæ Phaeton dicitur.*

Nunc cum poſteriore. ut, *Homines tuentur illum globum, quæ terra dicitur.*

Eſt locus in carcere, quod Tullianum appellatur.
In coitu Lunæ, quod interlunium vocant.

Aliquando relativum, aliquando & nomen adjectivum reſpondet primitivo, quod in poſſeſſivo ſubintelligitur: ut, Terentius. *Omnes omnia bona dicere, & laudare fortunas meas, qui filium haberem tali ingenio præditum.*
Ovid. ——*noſtros vidiſti ſtintes ocellos.*

Quoties nullus nominativus interſeritur inter relativum & verbum, relativum erit verbo nominativus: ut,
Boet. *Felix, qui potuit boni Fontem viſere lucidum.*

At ſi nominativus relativo & verbo interponatur, relativum regetur à verbo, aut ab alia dictione quæ cum verbo, in oratione locatur: ut Ovid. *Gratia ab officio, quod mora tardat, abeſt.* Virg. *Cujus numen adoro. Quorum optimum ego habeo. Cui ſimilem non vidi. Quo dignum te judicavi. Quo meliùs nemo ſcribit. Quem videndo obſtupuit. Lego Virgilium præ quo cæteri poetæ ſordent.*

SUB-

Juvenes joces, Salicis Zgnatius, populum
Aliquando verbum Infinitivum Pers. Scire
nihil est, nisi te scire hoc scial alter

5. Relativum & subsequens nonnunquam
in eodem casu ponuntur mos Atticorum apud
Graecos ut; Cum scribis aliquid eorum, quorum
consuevisti grandes. Χάριν βουλίου οὗ ἕνεκα.

6. Eadem est ratio substantivi cum Adjectivo
ut. Pauperes nunquam aequo se nunc omnes
mihi visum est.

Objectiva absoluta sine substantiva posita
significat locum subiecti vel Antecens existens
in re certa cernitur. Omnia enim hominem
tenui grandia folia. Incaelum. Generoso praebus
honesto. Pref. Sa. 2.
Quin & substantiva ad Graecorum imitationem
quandoq; & objectivis adjungantur vel Pronoas
nostras. Pref. Sal.

substantivo subsequente conveniens, ut
Gen scribae, aliquid comm* quorū consuevisti,
60 gaudic Xpiani bibliotheca ois &c.

1. Ubi ille scelus qui me gravidā fecit:
pro antecedens neutrū. relat. vero masc:
Symbolū. Scelus pro sceleste.

3 Quandoq; relativum consentit cum
substantivo & sensu precedentis period:
formato; ut ibi alia etiam prodigia caue
pluit, quam imbrem &c.

Relat: cum antecedente. 72

3. Relativum qui, quæ, quod, tempus fuit con
siderari debet. tanquam inter duos casus ejus
substantivi expressos, vel intellectos: sic enim
cum casu antecedenti genere & numero,
& cum sequenti casu, id cum suo substantivo
consentiet, ut bellum, tantum quod omnes
bella prometantur, Pompeius consecit.
Cic. Ultra eum locum qui in loco Germani
consederant.

Jam verum necessarium est hic loquendi modus
ad evitandum ambiguitatem, ut Demosthenes
& Aeschinis discipulum, qui Aeschinis &
ubi nisi nobilioribus qui Aeschinibus, vel
livium refert potius ad Aeschinem.

+ Addita domini nomina in genitivo, ad
dendum cujus quid sit (nempe cujus pars
offectum aut professio est, ut manus Dei

solebatur. O vos qui estis Patricius Sanguis.

Plautus scribit ante solem occasum
contra ego: est vero in hac umbulia
occasum participium quod nunc caret.

Pronomina nominum constructionem subeunt.
Verba item, Participia, Adverbia & Interjectiones
Nominibus consignificantia.

Ex adjectivis 3ae Declinationis hae con-
structio non usurpatur, non etiam dicimus,
quid talis: Sed nihil tale.

Derivativa seu Primitivorum, Comparativa
& Superlativa, Possessivorum suorum, Im personalia
Personalium, Passiva Activorum, Gerundia
& Supina Activi significantia, casus eorum
verborum sequuntur, nisi regula aliis in regulis
excipiantur.

11. Per opaca locorum, Pelluvis ofella, amara cura-
rum, camella Verarum, amara belli, undua montis &c.
Emittenda passus, quam ignoranda.
Quando offertur in ablativo, sit ex Ellipsi
verbi petendus, ut Vir nulla fide, ex gradibus
vel ex Ellipsi prae: ut virgo admodum nata,
Lubaudibus cum &c.
Festis Calendarium Viz dierum omnem
Mensis cujus quilibet Viz cujus causa

Substantivorum Constructio.

QUum duo substantiva diversæ significationis sic concurrunt, ut posterius à priore possideri quodammodo videatur, tum posterius in genitivo ponitur: ut Juv. *Crescit amor nummi quantum ipsa pecunia crescit. Rex pater patriæ. Anima Achillis. Cultor agri.*

Proinde hic genitivus sæpissime in adjectivum possessivum mutatur: ut, *Patris domus, Paterna domus. Heri filius, Herilis filius.* Est etiam, ubi in dativum vertitur: ut Luc. de Catone *ubi pater est, ubique maritus. Herus tibi, mihi pater.*

EXCEPTIO.

Excipiuntur quæ in eodem casu per Appositionem connectuntur: ut Ovid. *Effudit aurum opes irritamenta malorum.* Virg. *Ignavum fucos pecus à præsepibus arcent.*

Adjectivum singulare, portionem denotans, sit neutrum & mutat suum substantivum in Genitivum: ut, *Paululum pecuniæ. Hoc noctis.* Catul. *Non videmus id manticæ, quod in tergo est.*

Juvenal. *Quantum quisque suâ nummorum servat in arcâ,*
Tantum habet & fidei.

Ponitur interdum genitivus tantùm, nempe priore substantivo per Eclipsim subaudito; ut in hujusmodi locutionibus; *Ad Dianæ veneris, ito ad dextram. Ventum erat ad Vestæ*: Utrobique subauditur *templum.* Virg. *Hectoris Andromache*: subauditur *uxor.* Idem; *Deiphobe Glauci*, subauditur *filia.* Terent. *Hujus video Pyrrhiam*: subaudi *servum.*

LAUS ET VITUPERIUM.

Laus & vituperium rei variis modis effertur, at frequentius in ablativo, vel genitivo; ut, *Vir nullâ fide.* Ovid. *Ingenui vultûs puer, ingenuique pudoris.*

OPUS & USUS.

Opus & usus ablativum exigunt; ut Cicero, *Auctoritate*

tate tuâ nobis opus est. Gellius. *Pecuniam quæ sibi nihil esset usus, ab iis quibus sciret usui esse, non accepit.*

Opus autem adjectivè pro (necessarius) quandoque poni videtur, variéque construitur; ut

Cicero. *Dux nobis & author opus est.*

Idem. *Dicis nummos mihi opus esse ad apparatum triumphi.*

Terentius. *Alia quæ opus sunt para.*

Cicero. *Sulpitii operam intelligo ex tuis literis, tibi multùm opus non fuisse.*

Ovid. pag. 64. Adjectivorum Constructio.

GENITIVUS.

6 Adjectiva, quæ desiderium, notitiam, curam, metum, aut memoriam, atque iis contraria significant, genitivum adsciscunt; ut,

Plinius. *Est natura hominum novitatis avida.*

Virg. *Mens futuri præscia.* Idem; *Memor esto brevis ævi.*

Ter. *Imperitos rerum, eductos liberè, in fraudem illicis.*

Silius. *Non sum animi dubius, sed devius æqui.*

Cicero. *Græcarum literarum rudis.*

7. Adjectiva verbalia in *ax*, & participialia quædam præsentis & præteriti temporis, etiam in genitivum feruntur; ut *Audax ingenii.* Ovid. *Tempus edax rerum.* Sen. *Virtus est vitiorum fugax.* Hor. *utilium sagax.* Idem; *Propositi tenax.* Virg. *Tam ficti pravique tenax, quàm nuncia veri.* Plaut. *Pecuniarum petax, &c.*

Nomina partitiva, aut partitivè posita, interrogativa quædam, & certa numeralia, genitivo plurali, à quo & genus mutuantur, gaudent; ut Cicero. *Quanquam te, Mare fili, annum jam audientem Cratippum, idq; Athenis, abundare oportet præceptis institutisque philosophiæ, propter summam & doctoris authoritatem & urbis; quorum alter te scientiâ augere potest, altera exemplis.*

utrum horum mavis accipe.

Ovid. *Quisquis fuit ille Deorum.*

Terent. *An quisquam hominum est æquè miser, ut ego?*

3. Cum multius consilij sum. bono sis animo.

4 Opus & usus &c. Venisse dicemus participia, preteriti, consulto, naturale, jurende, facto, exquisito, cauto, parato, transeuro opus est. Quandoq; supino passivo, ut quod opus est, magis facto (ut) loco infinitio. 2. Ad eam rem usus est homini assuetum, quia est verbale ab utor quo interdum Accusativo gaudet ut, operam adhibuit. Subsunt: que significant societatem conjugali mutuam amicitiam, requirit Abstinentiam propositi.

6. Adjectiva significantia desiderium; ut, navitatis avida. Negligentiam; ut, colorum rerum secors. Notitiam, ut legum peritus. Ignorantiam, ut mens insciia fati. Memoriam ut, fortunæ memor. Oblivionem ut immemor horti. Similitudinem, dissimilitudinem, Copiam, Inopiam, Curam, Incuriam, Dimerum, Confidentiam, Participationem, ut compos voti, particeps operum, & artis. Partitionem mensuram, Benignitatem, Immoralitatem, Proprietatem, Passionem, & similia genitivo adsciscunt item quæ cupiditatem, scientiam, curam & metum.

4. Genitivo plurali quarum plerasq; genus constituunt, nonnulla tamen cum suppositio: ut, Indus qui est omnium fluminum maximus. Deo animalium fortissimus. Nymphorum sanguine una. Pulcherrima rerum flor. Ovid. Sic ego rum rerum non ultima, Sepse, tuarum.

[illegible] [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible],
[illegible]diosus, candidatus, callidus, solus, providus,
[illegible]cilis, divinus, cortus.

62* Verbalia in bo, antiqui regunt casum
verborum à quibus derivantur. ut,
Quid tibi hanc curatio est rom.
vel est Archaismus.
Nomen substantivum aut verbum admittit
Genitivum aut Ablativum substantivi, cui
accedit Adjectivum qualitatem denotans. ut
Eam multi consilij sum; est res sane magni
consilij
* Hoc graeca in quibus dost graeca prosodia
quae genit regit.
Opon. Genitivus huic qui addi solet hujus
modi adjectivis, aliunde regitur, nempe
a substantivo causa vel ratio
subintellecta. idq; graecorum more; ut
Locus latissimus umbra, Virg. hoc est
causa umbra. Invictus operis ac laboris,
pro, invictus ratione operis, hoc est, quod
ad opus et laborem attinet,
sic impiger militiae, ferox bellorum,
pervicax iræ, trepidus admirationis.
*. Aliquis, alius, alter, uter, neuter, uterque, ullus,
nullus, solus, quisque, quicunque, quidam, quilibet,
quispiam, unusquisque, multi, pauci, omnes, partes
* Dual abhinc 60 annos / adjectiva omnia
ut sanctibus dicit nullum casum regunt
nam quando dicimus, romanorum doctissimus
vel quid simile, Romanorum non regitur
ab adjectivo doctissimus sed dependet a subst.
subintellecto ut doctissimus ex numero

Singulari etiam collectivi nominis, ut totum
omnium nostrae civitatis praestantissimus audio

As { quantus, qualis, qualis, quotus, quotus, qualis } dicitur respondent { parvus, magnus, bonus, malus, unus, duo, tres, primus, secundus, singuli, bini }

ab { quotuplex, qualuplex } { qualemnis, cujus, cujas } respondent { duplex, triplex, duplus, triplus, biennis, triennis, meus, tuus, suus, } respondent nomina
gentilicia partis socia ut Romanus, Italus, Slavica.

In eodem casu [illegible] ut impleatur
quod desit. Nam integrè est. Furtim accusas
crimine, an crimines homicidij? ubi agas crimine
Ubi par ratio in alijs dictionibus quae
dicuntur esse variae significationis
+ ut leo animalium fortissimus
integrae vero leo animal animalium
vel de numero animalium fortissimum.
+ Regibus ablativus iste non comparativi,
sed per positionem pro Instrumenta; ut integrior sit
vilius est argentum pro auro, aurum
pro virtutibus.
Hic etiam statuenda est Ellipsis propositionis
nam integrè est, pro quanto, dedisti es
[illegible] pro tanto &c.
2. Sub alias Epistolae Quaestiones. Hor. L. 2. Ep. 3.

Virgilius. —— *divûm promittere nemo Auderet.*
Tres fratrum. Quatuor judicum. Sapientum octavus quis fuerit, nondum constat.
Primus regum Romanorum fuit Romulus.

In alio tamen sensu ablativum exigunt cum præpositione; ut, *Primus ab Hercule. Tertius ab Æneâ.*

In alio verò sensu dativum; ut, Virg. — *Nulli pietate secundus.*

Usurpantur autem & cum his præpositionibus E, de, ex, inter, ante; ut Ovid. *Est Deus è vobis alter.*
Idem; *Solus de superis.* Virg. *Primus inter omnes.*
Idem; *Primus ibi ante omnes, magnâ comitante catervâ*
Laocoon ardens summâ decurrit ab arce.

Interrogativum & ejus redditivum ejusdem casus & temporis erunt; ut, *Quarum rerum nulla est satietas? Divitiarum. Quid verum nunc geritur in Angliâ? Consulitur de religione.*

Fallit hæc regula, quoties interrogatio sit possessiva: ut *Cujum pecus? Laxiorum.* Aut per dictionem variæ Syntaxeos: ut, *Furtine accusas, an homicidii? Utroque.*

Comparativa & superlativa, accepta partitivè, genitivum, unde & genus sortiuntur, exigunt.

Comparativum autem ad duo, superlativum ad plura refertur: ut, *Manum fortior est dextra. Digitorum medius est longissimus*: Accipiuntur autem partitivè, cùm per E, ex, aut inter, exponuntur: ut, *Virgilius Poetarum doctissimus*; id est, *ex poetis*, vel *inter poetas.*

Comparativa cùm exponuntur per *quàm*, ablativum adsciscunt: ut Horat. *Vilius argentum est auro, virtutibus aurum*, id est, *quàm aurum, quàm virtutes.* Adsciscunt & alterum ablativum, qui mensuram, excessûs significat: ut,

Cicer. *Quanto doctior es, tanto te geras submissiùs.*

Tanto, quanto, multo, longè, ætate, natu, utrique gradui apponuntur; ut, Catul. *Tanto tu pessimus omnium poeta, Quanto tu optimus omnium patronus.*

Eras-

Eras. *Nocturnæ cubitationes longè periculosissimæ habentur. Longè cæteris peritior es, sed non multo melior tamen.* Juven. *Omne animi vitium tanto conspectius in se Crimen habet, quanto major, qui peccat habetur.*

Major & maximus ætate. Major & maximus natu.

DATIVUS.

2. Adjectiva, quibus commodum, incommodum, similitudo, dissimilitudo, voluptas, submissio, aut relatio ad aliquid significatur, in dativum transeunt, ut Virgilius,

Sis bonus, O felix tuis.

Martial. *Turba gravis paci placidæq; inimica quieti.*

Est finitimus oratori poeta. Ovid. *Qui color albus erat, nunc est contrarius albo.*

Martial. *Jucundus amicis. Omnibus supplex.*

Horat. *Si facis ut patriæ sit idoneus, utilis agro.*

Huc referuntur nomina ex Con præpositione composita: ut Contubernalis, commilito, conservus, cognatus, &c.

Quædam ex his quæ similitudinem significant, etiam genitivo gaudent: ut

Lucanus. *Quem metuis, par hujus erat.*

Terentius. *Patres æquum esse censent, nos jamjam à pueris illico nasci senes, neque illarum affines esse rerum, quas fert adolescentia.*

Idem. *Domini similis es.* Auson. *Mens conscia recti.*

Virgilius. *Præterea regina, tui fidissima, dextrâ*
Occidit ipsa suâ.

6 Communis, alienus, immunis, variis casibus serviunt: ut

Cicero. *Commune animantium omnium est conjunctionis appetitus. Mors omnibus communis. Hoc mihi tecum commune est.*

Salust. *Non aliena consilii.* Sen. *Alienus ambitioni.*

Cicero. *Non alienus à Scævolæ studiis.*

Ovid. *Vobis immunibus hujus Esse mali dabitur.*

Plinius. *Capricus omnibus immunis est.*

Immunes ab illis malis sumus.

Natus,

rebant: ut, Iuvia virtuti nulla est via. Ut
salubris arduum est. Fratri ædes sunt pernic-
ut hæc facilis, mitis, obvius, pervius, perspicuus
dubius difficilis, durus adversus, invius.
2. Prosper, salutaris, opitulosus, permitiosus, bell-
lis, damnosus, periculosus, morigerus, obsequi-
rebellis, pugnax, adversus. Quæ voluptatem aut do-
lorem significant. Dat. gaudent, qua item ca-
: lium, favere, his quæ contraria familiaris, inim-
socius, propitius, infensus, infestus. Simili hu-
: mum cognatus, collactaneus, consentaneus, consen-
- neus, cognatus. Propinquitatem, ut vicinus
Applicationem quæ facilitatem, & difficultatem
significat quæ fidelitatem aut contra denotant,
ut, fidelis fidus, credulus, infidus, malefidus.
Item quæ applicationem, & inapplicationem, facil-
: litatem & difficultatem, amicitiam & odium, æqua-
: litatem & inæqualitatem item & propinquitatem
significant, dativum regunt.

Adjectiva variis Genitivum postulant, ut
ires, conscius, manifestus, affinis, popularis,
compotus, immagnis, insons, purus, superst-
Egregius facti, impiger militiæ, frugi sedu-
rum, pernicax ira, fatigationis sanctus,
floridus ævi, ævi maturus, inglorius militiæ
fessus belli, lassus viarum, Integer vitæ, Ju-
dicij rudis, rei studiorum, laudis festinus,
invictus laboris, hospes rerum, sensus rerum
frugalitatis continentiæque magnus admira-
dum, A similibus, quæ apud Poëtas, histor-
epicos idiomatis Hispani aut Africani
dum sequentes, Cæsar item & Sequioris

...ratiâ, ratione. efferuntur, aut stram Hellinis=
...mum, ubi in his opus sequimur: Desine mol-
...liem querelarum. Hor. l. 2. Od: 9
...empus desiders pugno. Virg: 10. Aen.
...bilinebo iuvarum calidoqs vapo. Hor. 3l. Od. 27.
...bstinens ducentis ad ss curvola pecunia. Idem.
...Regnavit populorum. Ode 30. 2l.
...ustitione prius mirce: bellis labarum. Virg. 11. E.
...uccessorumqs Minervæ indoluit. Ovid 11. Met.
...alarium sororum sui participat consilij. Plaut.
...aiquitatis interfecta curavit. Apul. l. 2.
...ulei laborum decipiebar sono. Hor. l. 2. Ode. 13.
...lec sermonis fallebas lamiæ. Plaut.
...lequo illi sepulchi cicuis nec longa invidit
...avone. Hor. Sat. 6. lib. 2.
...egnus est omni vacuo, qui vultsecit fortuna.
...rastidit mei. Plaut. Aul.
...lor studeat lui. Cic.
...Regni Gaius rupti fuit.
...legs hujus sis veritus fœminæ primariæ. &c.
...Eras ac frustra animi es. Apul.
...ngratus salutis. Virg. 10. Aen.
* Idoneus aliquando Acc: cum præpositt ad
...jungitur; ut, avicula aevi non comitabuntur cor-
...pusculo priusquam esse ad actatum idoneas
...didicerunt. Epist. Ep. 2.

Prepositionibus adjectum
62 ut, Mantua vos miseros, nimium vicina
Cremone./

2. Nomen additur adnomini in dativo, ad quem
dandum cui res talis sit, ut, liber alicui mihi
2. Quod. Hic olim accidit Philippi:
dicit enim nulla latinis prepositio regat
dativum, tamen cum latinis olim, ut graecis
eadem
alios fuisse conciperi potuit prepositiones
ques olim dativum & ablativum regerint
sive ea sit Ja, sive Pro, vel alia, tamen
Graci in Dativis Acquisitionis videntur
intelligere; ut χρήσιμον ἐστιν, utile illi
pro ἐστὶ vel ἐστὶ ἐστὶν, in illo, vel σὺν ἐστὶν
cum illo, vel ἄρχει ἐστὶν, pro illo, vel
causâ illius, quin & latini sepe ejusmodi
per prepositionem efferunt, ut, Utilis illi,
6. Genitivus regitur a substantivo, intellecta
Nam communis omnium, integri
communi negotium; mimis malo, ἀντὶ malo,
hoc est, malo; alicui consilio, significat
rationem consilii. Ablativus a prepositione
Depend. 2d

quin & id notandum adjectiva, Idoneus, aptus par, aut simili Jubaligi in his. Solvendo non esse Ad qui oneri ferendo esset. Liv. Quas resistingendo Igni forent, Indeque sint, qui oneri ferendo Idonei non essent; qua restinguendo igni apta forent.

9 Jn Accusativo relictus Prepositio ad.
Jn genitivo Ablativus. longit — udine.
Jn Ablativo, Prepositio a. vel similis.

9 Additur nomen in ablativo ad nomini ostendendum unde res talis sit, aut qua parte * Plenus dives locuples. salvus sanus, dissolutus. facundus eloquens, inanis, inops orbus, nudus, liber Vid. Farn: Gram: p. 72.

Jn his quæ dicuntur regere genit. subintel: Prepositionem ex. Ex/de.
Nullum enim nomen adjectivum aut verbum Græcè aut Latinè potest regere genit:

" Jn Ablativo. Adjectiva quæ ad Fr.

Non verum est, Genitivum hic vel voluisse regi ab adjectivo. Genitivus enim juxta veterum mores Græcorum; Qui dicendi dicunt, ἄξιος & χρηματων, dives pecunia. ἄξιος πάντων indignus omnium: ut nunquam genitivus regatur à prepositione ex vel alia.

al, libis levare animus, liber laborum.
Hoc Gen: usitatius benignus, forlibis, liberalis, prosper, latus, largus, prodigus, profusus, sterilis, pauper, indignus, expers, purus, macilus, reflexus, defexus, solus vidimus, adde eglonis & expul, quo dus nunquam apud Festum reperiendum cum genitivo.

Hoc admittunt Propositionem a vel ab
liber, vacuus, inimis, purus, pudus, imps, orbis, eglonis. Macti virtute esto, macti animi, mortemq; duarum. Migrando. Lucretius in fundus.

Hoc ad proxime pag: pert.

1. Forma vel modus rei &c.
Gla etiam adverbijs; ut agil forlibis verbis, factis ignavis.
2. Dignus indignus prodibus &c.
Adde festus, ut festus Juvenis. Virg. Hor. & Horatius in omni genere frugum secundo. Secundum in fundus hominum genus. Scil. Quod dignus sum. Plaut.

¶ Natus, commodus, incommodus, utilis, inutilis, vehemens, aptus, interdum etiam accusativo cum præpositione, adjunguntur: ut, Cic. *Natus ad gloriam.*

Verbalia in *bilis* accepta passivè, ut et participia, seu potiùs participialia in *dus*, dativo adjecto gaudent: ut Mar. *O mihi post nullos Juli memorande sodales.*
Statius. —*nulli penetrabilis astro Lucus erat.*

ACCUSATIVUS.

Magnitudinis mensura subjicitur adjectivis magnitudinem indicantibus, in accusativo: ut, *Gnomon septem pedes longus, umbram non amplius quatuor pedes longam reddit.*

¶ Interdum et in ablativo: ut
Columella. *Fons latus pedibus tribus, altus triginta.*

Interdum etiam & genitivo; ut Columel. *In morem horti areas, latas pedum denûm, longas pedum quinquagenûm facito.*

ABLATIVUS.

¶ Adjectiva, quæ ad copiam egestatémve pertinent, interdum ablativo, interdum & genitivo gaudent, ut
Plaut. *Amor & melle & felle est fœcundissimus.*
Horat. *Dives agris, dives positis in fœnore nummis.*
Virgilius. *At fessæ multa referunt se nocte minores, Crura thymo plena.*
Idem; *Quæ regio in terris nostri non plena laboris?*
Idem; *Dives opum, dives picturæ vestis, & auri.*
Persius. *O curvæ in terras animæ, & cœlestium inanes!*
Expers fraudis. Gratiâ beatus.

Nomina diversitatis ablativum sibi cum præpositione subjiciunt; ut Virg. *Alter ab illo. Aliud ab hoc. Diversus ab isto.*

Nonnunquam etiam dativum; ut, *Huic diversum.*

Adjectiva regunt ablativum significantem causam; ut, *Pallidus irâ. Incurvus senectute. Livida armis brachia. Trepidus morte futurâ.*

Forma vel modus rei adjicitur nominibus in ablativo; ut, *Facies miris modis pallida. Nomine Grammaticus, re barbarus.*

Cicero. *Sum tibi natura parens, præceptor consiliis.*

Virgilius.— *Trojanus origine Cæsar. Spe dives, re pauper. Syrus natione.*

Dignus, indignus, præditus, captus, contentus, extorris fretus, auferendi casum adjectum volunt, ut

Terent. *Dignus es odio. Qui filium haberem tali ingenio præditum.* Virg. *Atque oculis capti fodêre cubilia talpæ.* Idem; *Sorte tuâ contentus abi. Fretus Juventâ.* Virgil.

Horum nonnulla genitivum interdum vendicant; ut Ovid. *Militia est operis altera digna tui.*

Virgilius. *Descendam magnorum haud quaquam indignus avorum.*

Pronominum Constructio.

MEi, tui, sui, nostri, vestri, genitivi primitivorum pronuntur cùm passio significatur: ut,

Languet desiderio tui.

Ovid. *Pársq; tuí latitat corpore clausa meo. Imago nostri.*

Meus, tuus, suus, noster, vester, adjiciuntur cum actio vel possessio rei denotatur: ut, *Favet desiderio tuo. Imago nostra*, id est, *quam nos possidemus.*

Nostrûm & vestrûm genitivi sequuntur distributiva, partitiva, comparativa, et superlativa; ut, *Unusquisque vestrum. Nemo nostrum. Ne cui vestrum sit mirum. Major vestrûm. Maximus natu nostrûm.*

Hæc possessiva, Meus, tuus, suus, noster, et vester, hos genitivos post se recipiunt, Ipsius, solius, unius, duorum, trium, &c. Omnium, plurium, paucorum, cujusque; et genitivos participiorum, quæ ad genitivum primitivi in possessivo inclusum referuntur: ut,

Ex tuo ipsius animo conjecturam feceris.

Cic. *Dico mea unius opera Rempublicam esse liberatam.*

Idem;

[illegible] exprimunt prepositionem. aliud suppletur
ꝙ dicit. Quia nulla est latinis prepositio
que genitivum regat, excepi [illegible] substan-
tiva generalissima. pula, negotium, rei vox
ut. Plautus venit, ibi negre sit, re venit, sive
cum prepositione à re venit. Item vacuus
curarum, sit pro à re curarum, sic dicus
agnorus sit re agnorum, sive ergo agnus
nam (ergo) solitus vel solatium est abl. spm

De Reciprocis

Primus est Reciproci usus cum reflectim
ad se, ut qui est à frons se verbi, ut Filio be
ne vorem studiosissimam à Caio vere se
suis simplis sese nobilem. ubi reciprocum
habet locum, quia redimus ad eum, de
qui casus precedit verbum esse.

Vt mag. omnes dispersos libros, ad
unum from is & eum ejus &c. because sui signifies of himself, suum his own; but hers suum signifies him, ejus of him meaning not of himself, but of some other person or thing.

Siquibi plures verbis personis concurrant, perspicuitatis gratiâ & ad ambiguitatem tollendam, aliud relativum ipse, is, ille, iste. loco reciproci reflexivi poterit. ut: Omnes boni, quantum in ipsis fuit, occiderunt Cæsarem.

Sc. quæ sunt verbis & propriè pronomina & simplicia.

Idem verò non est simplex pronomen, sed compositum, ideo naturale magnum additiuum

Sic Iam (is) ij male in loco prædictibus pares polleramus. vidistis in vinculo duci eum, qui à singulis vobis pericula depulerim. Agimus ij, ij postremus ipse pares. Hi is & ij sunt ima & 2da declinationem, nos & Vos subandibi.

Idem; *Meum ſolius peccatum corrigi non poteſt.*
Eraſ. *Noſter duorum eventus oſtendat, utra gens ſit melior.*
In ſua cujuſq; laude præſtantior. Noſtra omnium memoria.
Brut. ad Cic. *Veſtris paucorum reſpondet laudibus.*
Hor.—*Scripta cum mea nemo legat, vulgo recitare timentis.*

† Sui et Suus reciproca ſunt, hoc eſt, ſemper reflectuntur ad id quod præceſſit in eadem oratione; ut, *Petrus nimium admiratur ſe. Parcit erroribus ſuis.* Aut annexa per copulam: ut; *Magnopere Petrus, rogat, nè ſe deſeras.*

Reciproca duplici de causâ adhibentur: 1°. quoties tertia. perſona reſpicit caſum qui verbum præceſſerat, 2° cùm ſequentem: modo ejuſmodi ſit, quæ in directum Convertatur: ut *Trahit ſua quemq; voluptas. Velle ſuum cuiq;.* Et in his *ſuus* non malè ſignificat *proprius.*

3 Ipſe ex pronominibus ſolum trium perſonarum ſignificationem repræſentat: ut;
Ipſe vidi, Ipſe videris, Ipſe dixit.

Et nominibus pariter ac pronominibus adjungitur, ut, *Ipſe ego, Ipſe ille, Ipſe Hercules.*

4 Idem etiam omnibus perſonis jungi poteſt; ut,
Ego idem adſum.
Terent. *Idem has nuptias perge facere.*
Virgil. *Idem jungat vulpes, & mulgeat hircos.*

Hæc demonſtrativa, Hic, ille, iſte, ſic diſtinguuntur: Hic mihi proximum demonſtrat; Iſte, eum qui apud te eſt; Ille, eum qui ab utroque remotus eſt, indicat.

Ille, tum uſurpatur, cum ob eminentiam rem quampiam demonſtramus: ut, *Alexander ille magnus.* Iſte verò ponitur, quando cum contemptu rei alicujus mentionem facimus: ut Terent. *Iſtum æmulum quoad poteris ab ea pellito.*

Hic et ille, cùm ad duo antepoſita referuntur, Hic, ad poſterius et propius; Ille, ad prius et remotius propriè ac uſitatiſſimè referri debet: ut Col. *Agricolæ contrarium eſt Paſtoris propoſitum: ille quam maximè ſubacto & puro ſolo*

gaudet, hic novali graminoſoque : ille fructum è terra ſperat, hic è pecore. Eſt tamen, ubi è diverſo pronomen *Hic* ad remotius ſuppoſitum referri invenias, et *ille* ad proximius.

VERBORUM CONSTRUCTIO.

Nominativus poſt verbum.

1 VErba ſubſtantiva, ut Sum, forem, fio, exiſto : verba vocandi paſſiva, ut Nominor, appellor, dicor, vocor, nuncupor ; et iis ſimilia, ut Scribor, ſalutor, habeor, exiſtimor : item verba geſtûs, neutra, ut Sedeo, dormio, cubo, incedo, curro, in nominativum tranſeunt. ut,

Deus eſt ſummum bonum.

Perpuſilli vocantur nani. Fides religionis noſtræ fundamentum habetur. Malus paſtor dormit ſupinus.

Lactantius. *Homo incedit erectus in cœlum.*

Denique, omnia fere verba poſt ſe nominativum habent adjectivi nominis, quod cum ſuppoſito verbi caſu, genere, et numero concordat : ut,

Rex mandavit primus extirpari hæreſin.

Pii orant taciti. Boni diſcunt ſeduli.

2 Infinitum quoque utrinque eoſdem caſus habet, præcipuè cùm verba optandi, eiſq; ſimilia accedunt : ut, *Hypocrita cupit videri juſtus. Hypocrita cupit ſe videri juſtum. Malo dives eſſe quam haberi. Malo me divitem eſſe quàm haberi.*

Claud. *Vivitur exiguo melius, natura beatis Omnibus eſſe dedit, ſi quis cognoverit uti.*

Martial. *Nobis non licet eſſe tam diſertis, vel diſertos.*

Terentius. *Expedit bonas eſſe vobis.*

Ovidius. *Quo mihi commiſſo non licet eſſe piam.*

Quamvis in his poſtremis exemplis ſubaudiuntur accuſativi ante verba infinita. *Nos eſſe diſertos. Vos eſſe bonas. Me eſſe piam.*

Genitivus

58 * Nomen vel: vel Antecedens dicuntur supposita, quia verbo adj: ab habet in concordantiâ quasi supponuntur alijs ea

Verbum in Periphrasi regit casum verbi, cujus sensum supplet locum in Periphrasi. vt. Ovid. Met. Sacra nomen habet, te, vocalem-lacta. Cui ficimus aurea nomen (ie) cui indidimus nomen aurea. Nisi sic regnes accipiantur Sacra & aurea. aut aliqui valiunt. Ter Dapsuam do. ss. conor. Pdre estis autores mihi (est su adelis. Nisi hae adjectiva adverbialiter & sic regnes ponantur. Venit in mentem Imperatoris illius: (est Recordari)

3. Ostabo placidi vivere posse senes.

* Casus cui pronominis Infinitivo convenit. est nostis esse diserto. pro est vobis vos esse disertos & sic in caeteris.

¶ Quedam verba more Graecorum genitiuum
admittunt, ut Desino multum querelarum,
Abstine iracundiæ, fulgor vibrat, lapsus viarum
in quibus deest propositio ἐκ. ἀπ' ἀρχῆς ἀπ'
ἀρχῆς Ch. desino consultationis: thom. 270
non dicimus mei est, se gerere ambiguitatem.
Genitiuus, ut scribit Prisc. iunct. à verbo
regi non profluit ut in verbis predicandi existimandi.
oni, ri sit genit: à nomine, non à verbo regitur
ut magni animi, deest proprio, fulgorum omnium fit,
Omni hoc magni animi proprio. magni fit à multis
laudi. thom. 12. Faciunt ad hominem magni pendere
nihili, pluris, te facio, deest estimationis vel proprio.
¶ In verbis accusandi, aut absolvendi, si genitiuus
reperiatur, deest crimine, ut accuso te furti
sc. crimine
¶ accuso, ago, appello, arcesso, arguo, alligo, astringo
defero, incuso, infamo, insimulo, reprehendo, convinco
damno, condemno, condemno, volvo absolvo, libero, purgo.
Genitiuum admittunt crimina vel pœna, ut subintelligitur de vel generale tremoris, crimen, peccati, scelus
Io salago posse regere Genit: put ant Gram:
quasi satis agere verum suarum.
Miseror & miserescо genitiuum admittunt,
nomine generali aliquo subintelligendo, nam
cum dico, miserere fratris, possit intelligi causa.

63 ✝ Verba substantiva &c.

✝ Participia à verbis substantivis cæteris q̄ ea
in regula enumerabi, utrinq̄ eosdem habent ca
ut facies habilus? Excludo cæteris facile beate
meis. Propositio.

2. Inscribar, designor, curor, constituor, a liq̄s fa
omnia, postea cogor, q̄cquor, pascor, dicor.
Fulo, aio, refero, apud Doctos post se Nomi habe
ul. Dictum q̄s qualcuiq̄ jam bonus, sive sacer
Præsens ille quem videbis hæsitet, aiunt fuisse
navium celerrimus.
Quadri cui Romano licet ss. Gadilanum Ce
Cicero pro Gadilano q̄ Antiphatis.

Adiectiues in his quæ sequuntur.

Defica molliũm querelarum; Compes desistẽs
pugna; Molimela ira; calidus ingenij, popu-
larium; Iustitiãe primus miles; Collibus laborum,
Succorum & Minarũ indoluit; Castidil mei.
Rudes lus; Ingratus salubria; Virginitatis
insecta curant.

Contendo te virtutis. Collego negligentia, cuius
vel ergo subaud.

His clausulis, videre est, legere est, Negat est
de saltare aliquam. (Est) poenitet me (licet)
ad Imitationem Græcorum qui ponunt ἐστὶ
pro ἔξεστι.

* Ne quid Accusandus sis. Vid. Ter.
Corripio, reprehendo, culpo, vitio,
mulcto, increpo, accuso, tradico, Non Gen. postulant
diminuis; Species pollins reprehendo illius Negli-
gentiam, quam cum negligentia.

po. Abalienus ille à proprietate non verba. ergo

Genitivus post verbum.

SUm genitivum postulat, quoties significat possessionem aut ad aliquid pertinere: ut Virgilius. —*pecus est Melibœi.* Cicero. *Adolescentis est majores natu revereri.* Virg. *regum est Parcere subjectis, & debellare superbos.*

Excipiuntur nomina & pronomina possessiva in neutro singulari posita; ut, *Non est meum contra authoritatem Senatus dicere.* Terent. *Eia haud vestrum est inacundos esse. Humanum est irasci.*

Flocci, nauci, nihili, pili, assis, hujus, teruncii, his verbis, æstimo, pendo, facio, peculiariter adjiciuntur; ut, *Ego illum flocci pendo. Nec hujus facio, qui me pili æstimat.* Singularia sunt ista; *Æqui boni consulo. Æqui boni facio*, id est, *in bonam accipio partem.*

Verba accusandi, damnandi, monendi, absolvendi, et consimilia genitivum postulant, qui crimen significet; ut

Plau. *Qui alterum incusat probri, ipsum se intueri oportet.* Cicero. *Etiam sceleris condemnat genetrum suum.* Ovid. *Parce tuum vatem sceleris damnare Cupido. Admoneto illum pristinæ fortunæ. Furti absolutus est.*

Vertitur hic genitivus aliquando in ablativum, vel cum præpositione, vel sine præpositione; ut, Cic. *Si in me iniquus esse dex, condemnabo eodem ego te crimine.* Gellius. *uxorem de pudicitia graviter accusavit.* Cic. *Putavi te de re admonendum esse te.*

Uterque, nullus, alter, neuter, alius, ambo, et superlativus gradus, non nisi in ablativo id genus verbis subduntur; ut, *Accusas furti, an stupri, an utroq; sive de utroq; Ambobus, vel de ambobus. Neutro vel de neutro. De plurimis simul accusare.*

Satago, misereor, miseresco, genitivum admittunt; ut Terent. *Is rerum summum satagit.*

Virgil. —*oro miserere laborum*
Tantorum, miserere animi non digna ferentis.
Statius. *Et genitor miserescetui.*

At misereor et misereſco, rariùs cum dativo leguntur: ut Sen. *Huic succurro, huic misereor.*
Doctius. *Dilige pure bonos, & misereſce malis.*

Misereor tamen in Accuſativum tranſit: ut, *Communem periculum miserabantur.* Cæſar. 1. *Bell. Gallic.*

Reminiſcor, obliviſcor, memini, genitivum aut accuſativum deſiderant: ut, *Datæ fidei reminiſcitur.*
Proprium eſt ſtultitiæ aliorum vitia cernere, obliviſci ſuorum.
Ter. *Faciam ut mei & hujus dici, ac loci ſemper memineris.*
Plaut. *Omnia quæ curant ſenes meminerunt.*
Memini de hac re, de animis, de te, id eſt, *mentionem feci.*

Potior, aut genitivo, aut ablativo jungitur; ut,
Plaut. *Romani ſignorum & armorum potiti ſunt.*
Virg. *Egreſſi optata Troes potiuntur arena.*

Dativus poſt verbum.

OMnia verba dativum poſt ſe requirunt ejus rei vel perſonæ, cui aliquid acquiritur, vel adimitur: ut
Plaut. *Mihi iſtic nec ſeritur, nec metitur.*
Virg. *Neſcio quis teneros oculus mihi faſcinat agnos.*

Huic regulæ appendent variæ

generis Verba.

Imprimis, verba ſignificantia commodum aut incommodum regunt dativum; ut Virg. *Illa ſeges demum votis reſpondet avari Agricolæ.*
Non potes mihi commodare, nec incommodare.
Idem. —*validis incumbit remis.*
Suam eruditionem mihi acceptam ferri.

Ex his quædam efferuntur etiam cum accuſativo, ut Cicero. *unum ſtudetis omnes, unum ſentitis.*
Plaut. *Si eu memorem, quæ ad ventris victum conducunt, magna eſt.*

Cicero.

ut. Commune periculum miserabantur.
Projo miserabile labores. Virg. Æn: 6.
Commiserabitur interitum ejus.

* Ex verbis memoria, si Genitivi eliamus, sequit. Fr. sane. adest præsis præca aut rotum verbi supplendum est; ut memini confilioru[m] horum, sc. mentionem fec. Genit in mentem illius dici, supple mentis vel recordatio. Cum Genit. fit Ellipsis ubi subintelligitur substantivum, ut potiri regis sc. imperio; potiri rerum. sc. usu

&. Solebant veteres alios casus verbis hujusmodi adjungere, qm sæpe olatis nostris consuetudo reiquando enim accusative jungebantur, ut. apud antiquiores scriptores videre est.

† Quam nostrates, ut plurimum, cum quâ præit particula (to) vel (for).

Juro Jam enim adjuro, lædo, offendo, in accepti rium transeunt, ut pote Active ut: Juro te mihi nocitumum esse hominem de hâc re veniemus

Compassio cum satis, levis, & malè Dat: regit

* Auspicium, opitulor, opem fero, ceremonio, paro, locinor, medeor, favero, gratior, gratulor, parco, indulgeo, consulo, studeo, illudo, illum lusum, apud Cicer: ut vita tibi solum sed conjugi liberisq[ue] cæterisq[ue] quos charos habet, luenti debet.

+. Compono, comparo, conficio, aquo, adequo, aquipero, conficio, aquivalet, certo pro comparo.,

Quo Aptitudinem significant, aut contra Dationem sibi adaptant. vt. Aut Gemas aptent capiti.

Propinquo Dat: regit. sed Poetice.

+ Do, dedo, tribuo, largior, trado, mando, concedo, ministro, suppedito, comodo, pro. Muluo do, prebeo, exhibeo, impendo. reddo, restituo, reseruo, remunero, remitior.

+ Promitto, polliceor, spondeo, debeo, solvo. appendo, numero, numero, minitor, intermitto.

+ Jubeo pro decerno regit Accusativum: vel Accusativum juxta de vi. & quosdam Accusativos rei, quid, hoc, illud, id, aliquid, nihil, multa: personam vero sequentem Infinitivo, vt Jubeo te salvere. absolvi, Intellecto Infinitivo. vt. Jano fabium filius jubet.

1. Labore exhaustus febri prehensus.
2. Labore de salute publica, Impero operi & finem, aris imposuit honorem.
3. Imposuit mihi.
Homo homini quid prestat? prestabit ei qui &c.
4. Cave tibi.
6. Cavere periculum a Cassio Caesar.
7. Quod nihil de eo Augustus cavisset, unam studiis omnes.
8. In id solum studuit.
9. Studuit Medicinae.
1. Catalina studuit. 2. Conduxit hac luce lucidi, ad eruditis visitationem hui.
3. Conducit equum.
4. Contingit ut quis? aut ora patrum contingit apprehendere genuumque manum
2. Contingere gaudent.
6. Emuler tibi & &c. 7. Deficient mihi vires, tempus me deficit.
à Cesare defecit (est) defecit. Gratulabor tibi hanc rem, hac re, de hac re. . .
Dominari astris in meas in omnia re.
Quodam verba eandem retinentia significationem diversam tamen continuam sententiam: ut, Valet sensui & sensum. Occumbere morti & morbo. Medeor morbo & morbum. Vel ad gratiam & dol. Blanda. redolet Thymo. Dulcis memor & grata te manent prestitabo tui, quem me prestolare paulisper. Volutat mihi & ad Senatum. Obstrepere tibi me & mihi:
Servio, famulor, ancillor, vellificor, blandior adulor, palpo, adrepo, pulsor, pulsator, vexator, in Dativum transeunt. Nubo, apto, [illegible]

2. Imperium.
3. medeor capiti.
2. provideo.
6. Declino
1. ad cautionem statuisset.
8. Ne quid detrimenti accidat.
4. quorum
1. Catalina
Lily Gaudy
1. Illic est.
3. prolixe ad tempus quod
aequi sumo.
4. accidit.
2. Longus
6. invideo.
7. inimicor
8. defunt.
9. defuisse.

Jubes hoc rogi ut, Jubeo te bene sperare.

Imago ut. cubit. & mihi subiecerunt fastidia.

Lapis & lapides & lapidibus.

Cicero. *In hæc ſtudia incumbite. Naturáne plus ad eloquentiam conferat, an doctrina.*

Feſſum quies plurimùm juvat.

† Verba comparandi regunt dativum; ut

Virg.— *ſic parvis componere magna ſolebam.*

Fratri ſe & opibus & dignatione adæquavit.

Interdum additur ablativus cum præpoſitione; ut *Comparo Virgilium cum Homero.*

Aliquando accuſativus cum præpoſitione Ad: ut, *Si ad eum comparatur, nihil eſt.*

Verba dandi & reddendi, regunt dativum; ut, *Fortuna multis nimium dedit, nulli ſatis. Ingratus eſt, qui gratiam bene merenti non reponit.*

Hæc variam habent conſtructionem; *Dono tibi hoc munus: dono te hoc munere.*

Cicero. *Huic rei aliquid temporis impertias.*

Terent. *Plurimâ ſalute Parmenonem ſummum ſuum impertit*

Gnatho. *Aſperſit mihi labem: Aſperſit me labe.*

Inſtravit equo penulam: Inſtravit equum penulâ.

Ovid. *ut piget infido conſuluiſſe viro*, id eſt, *dediſſe conſilium*, vel etiam *proſpexiſſe.*

Lucan. *Rectorémque ratis de cunctis conſulit aſtris*, id eſt, *petit conſilium. Conſule ſaluti tuæ*, id eſt, *proſpice.*

Ter. *Peſſimè iſtuc in te atque in illam conſulis*, i. *ſtatuis.*

Metuo, timeo, formido tibi, vel *de te*, i. *ſum ſolicitus pro te.*

Metuo, timeo, formido te, vel *à te*: ſcilicet *nè mihi noceas.*

† Verba promittendi debendi ac ſolvendi regunt dativum: ut, Cicero. *Hæc tibi promitto, ac recipio ſanctiſſimè eſſe obſervaturum.*

Quicquid mihi pater tuus debuit, acceptum tibi ferri jubeo. Plin. 2. l. Epiſt. 4.

Cicero. *Æs alienum mihi numeravit.*

† Verba imperandi et nuntiandi dativum requirunt: ut

Horat. *Imperat aut ſervit collecta pecunia cuique.*

Idem, *Quid de quoque viro, & cui dicas, ſæpe caveto.*

Dicimus, *Tempero moderor tibi* et *te. Refero tibi*, et *ad te.*

Impero, Jubeo, præcipio, dominor,

[illegible] mando, nuntio, renun-

Item, *Refero ad Senatum*, id eſt, *propono*. *Scribo, mitto tibi*, et, *ad te*. *Do tibi literas*, ut ad aliquem feras. *Do ad te literas*, id eſt, *mitto ut legas*.

† Verba fidendi dativum regunt: ut Horat.

— *vacuis committere venis Nil niſi lene decet.*

Mulieri nè credas, nè mortuæ quidem.

¶. Verba obſequendi et repugnandi dativum regunt: ut, *Semper obtemperat pius filius patri. Quæ homines arant, navigant, ædificant, virtuti omnia parent. Ipſum hunc orabo, huic ſupplicabo.*

Perſius. —— *venienti occurrite morbo.*

Ignavis precibus Fortuna repugnat.

At ex his quædam cum aliis caſibus copulantur: ut, *Ad amorem nihil potuit accedere. Hoc acceſſit meis malis. Illud conſtat omnibus*, ſeu, *inter omnes.*

Terent. *Hæc fratri mecum non conveniunt.*

Juven. *Sævis inter ſe convenit urſis. Auſculto tibi*, id eſt, *obedio. Auſculto te*, id eſt, *audio. Adamas diſſidet magneti*, ſeu, *cum magnete. Certat cum illo & Græcanicè, illi.*

Catul. *Noli pugnare duobus*, id eſt, *contra duos.*

Virg. *Tu dic mecum quo pignore certes.*

† Verba minandi & iraſcendi regunt dativum: ut, *utrique mortem minatus eſt.* Terent. *Adoleſcenti nihil eſt quod ſuccenſeat.*

Sum cum compoſitis, præter Poſſum, exigit dativum: ut, *Rex pius eſt reipub. ornamento. Mihi nec obeſt, nec prodeſt*, Hor. *Multa petentibus deſunt multa.*

† Dativum poſtulant verba compoſita *cum his præpoſitionibus.*

Præ. Cicer. *Ego meis majoribus virtute præluxi.*

Sed Præco, prævinco, præcedo, præcurro, prævertо, prævertor, accuſativo junguntur.

Ad. *Albo gallone manum admoliris.*

Con. *Conducit hoc tuæ laudi. Convixit nobis.*

Sub. Terent. *Subolet jam uxori, quod ego machinor.*

Ante. Cic. *Iniquiſſimam pacem juſtiſſimo bello anteſero.*

Poſt.

Credo Gen: apud Plaut: sed p. Irrideo usurpatum.

+. Credo, fido, diffido, fidem habeo, confido. cui & Ablativum non raro subjicit Oratores Postri verbulo confideret.

1. Pareo, obedio, obsequor, obtempero, morem gero, morigeror, servio, famulor, ancillor, ossificor: blandior, adulor, assentior, palpo, expugno, pugno, certo, resisto, adversor, luctor, reluctor, refragor, reclamo in Dat: transumb.

2. Priusquam legatos convenerit. Viz. obviam habere, convenire illa tibi, & alia convenientia Dativum regit.

+. Irascor: Indignor, succenseo, offendor, Gen: 3. Gen: in Accusativo: Poetæ indignatus Atraxes.

+ Et his plerique sibi frequentius Accusativum subjiciunt, Praeo, praecedo, praecurro, praevenio, praesto, praevalo, praevalor, antecedo, antesto, antevorto, impono, incessit, illudo, insulto, invado, allabor, accumbo, subeo, sufficio: aliaque quamplurima casum admittunt propositionis sua vel eam repetunt. ut. Incumbo studijs: In hoc studia incumbit.

Obeo, adeo, adsficio, admiror, alqs alia non [illegible] Ablativum non admittunt.

2. Invideo, ad invidet nobis fortunam (vel) inter pares. Cicero. nimis multum limis (vel) ocys oculis, vl transversa luce litus conspicit: item, Invadas invideo.

Usurpant. Dotes Dativum & Accusativo. ut. cum praepositione. ut. Il clamor coelo, pro ad coelum.

* Sic Fabro pro est. ut Cicero. Mihi vel voluptati literarum studia.

1. Do, Dico, Iubeo, verto, habeo, patto, Servio, alijs.

2. Nota hic est Pronomen Dativum, mihi, tibi, sibi.

Accus: post verbum.

Quando ogs verbis duo Acc: ut ego eos rogo, praecipiant. viz. ss.

Substantiva verbalia regunt casus illorum unde deducuntur, ubi quid hanc curatio est rei? Quid tibi hanc additio est? Quid tibi hanc notio est? additionis dum ego sublata.

1 Addunt verbo accusativum ad ostendendum in aliquid actio transeat, ut video aliquem, &c.

Verbum regit Accusandum & Minus, ut Arguunt ego illum, quo illum, quem? quo non?

Post. *Posthabeo postpono famæ pecuniam.*
Virg. *Postposui tamen illorum mea seria ludo.*
Terent. dixit. *Qui suum commodum posthabuit præ meo commodo.*
Ob, Ter. *Suum nemini obtrudi potest, itur ad me.*
In. *Impendet omnibus periculum.*
Inter. Cicer. *Ille huic negotio non interfuit modò, sed etiam præfuit.*
Super. Plin. *Gloriæ suæ supervixit.*

Pauca ex his mutant dativum aliquoties in alium casum: ut Quint. *Præstat ingenio alius alium. Multos virorum antevit sapientia.* Terent. *In amore hæc insunt vitia.* Plin. *Interdico tibi aqua & igni.*

Est pro habeo dativum exigit; ut,
Persi. *Velle suum cuique est, nec voto vivitur uno.*
Virg. *Est mihi namque domi pater, est injusta noverca.*

Huic confine est, suppetit: ut,
Horat. *Pauper enim non est, cui rerum suppetit usus.*

Sum cum multis aliis, geminum adsciscit dativum: ut *Exitio est avidis mare nautis.*
Speras tibi laudi fore, quod mihi vitio vertis?
Nemo sibi mimos accipere debet favori.

Est ubi hic dativus *tibi*, aut *sibi*, aut etiam *mihi*, nullâ necessitatis, at festivatis potiùs causâ additur: ut, *Ego tibi hoc effectum dabo.* Ter. *Expedi mihi hoc negotium. Suo sibi hunc jugulo gladio.*

ACCUSATIVUS POST VERBUM.

VErba transitiva cujuscunque generis, sive Activi, sive Communis, sive Deponentis, exigunt accusativum, rei aut personæ in quam transit actio: ut, Hor. *Percontatorem fugito, nam garrulus idem est.* Idem; *Nec retinent patulæ commissa fideliter aures.* Virg. *Inprimis venerare deos. Aper agros depopulatur.*

Quinetiam verba, quamlibet alioquin intransitiva atq; absoluta, accusativum admittunt cognatæ significationis:

ut,

ut, Cic. *Tertiam ætatem hominum vivebat Neſtor.*
Virg. —— *longam incomitata videtur Ire viam.*
Plaut. *Duram ſervit ſervitutem.*

Hunc Accuſativum mutant authores non rarò in Ablativum: ut, Plaut. *Diu videor vitâ vivere. Ire reſtâ viâ.* Sueton. *Morte obiit repentina.*

3. Sunt quæ figuratè Accuſativum habent: ut,
Virgil. —— *Nec vox hominem ſonat, ô Dea certè!*
Juven. *Qui Curios ſimulant, & Bacchanalia vivunt.*
Horat. *Paſtillos Rufillus olet, Gorgonius hircum.*

DUO ACCUSATIVI.

* Verba rogandi, docendi, veſtiendi, duplicem regunt accuſativum; unum perſonæ, rei alterum: ut, *Tu modò poſce Deum veniam, dedocebo te iſtos mores. Ridiculum eſt te me admonere iſtud* Terent. *Induit ſe calceos quos prius exuerat.*

Rogandi verba interdum mutant alterum accuſativum in ablativum: ut,
Virg. *Ipſum obteſtemur, veniamque precemur ab ipſo.*
Terent. *Suſpicionem iſtam ex illis quære.*

Veſtiendi verba interdum mutant alterum accuſativum in ablativum, vel dativum: ut, *Induo te tunica, vel tibi tunicam.*

ABLATIVUS POST VERBUM.

Quodvis verbum admittit Ablativum ſignificantem inſtrumentum, menſuram, aut cauſam, aut modum actionis.

INSTRUMENTUM.

Ut, *Dæmona non armis, ſed morte ſubegit Ieſus.*
Horat. *Naturam expellas furcâ licèt uſque recurret.*
Virg. *Hi jaculis, illi certant defendere ſaxis.*

CAUSA.

Ut, Ter. *Gaudeo (ita me dij ament) gnati cauſa.*
Vehementer ira excandúit.
Horat. *Invidus alterius rebus macreſcit opimis.*

MEN-

Accusativus adjectivorum in

74 genere ultimisq; numeri absoluti pon
Porto pro Adortibis. Convumq; repuli cla
mat Transversa lucentibus hircis. Im
murq; spirans.
3. Et plures mentem nequit, ardescitq; lucido
plurimus illo motus variata jungitur alvo

In altero accusativorum desunt nulla (a)
circa, juxta, vel secundum:
Duplicem regunt Accusativum quia actio
& in rem transit & personam:

*. Rogo, posco, flagito, postulo, obsecro, oro,
hortor, percontor, docco, edocco, erudio, apud
Poetas. Rogo, doceor, poscor, moneor, eliam
Passiva retinent Accusativum ei.
voco, appello, facio, prosio, do, fido. sed & Appello
4. Erudio: ut, te erudit Virgo Regina. Obsecro,
oro, hortor, percontor, docco, consulo, cele.
Ut cogor, doceor, poscor, rogor & consulo etiam
passiva retinent Accusativum.
b. Rogandi ut, ne tantum regnetes alimenta
Debita divus poscebatur humus. Ovid. Met
Mat. Cole & Consulo duplici rog. Acc. ut. Dare me
caeli obsecrasti filium. Dein Consulo. Cicero.
Ga hujusmodi verbis concipienda est
propositio unde rogatur Ablativus.

2. Quod parari nec credunt nisi qui pandum la-
vandum. Juve. Demosthenes & Cicero scribed quam-
li alij loquebantur.

Not. Adjectiva prælij ablativo gaudent. vt,
Hor. lib. 2. od. 6. Benabi, Non gremes meos purpu-
reum ale meo anno. Charus, Quod non opus est, asse
carum est. Vilis. Vile est asse.

+ Hæc verba non naturâ suâ regunt ablativū,
sed quia præpositio subintelligitur, unde regitur
ea præpositio est (pro). vt. magno æstimare, vendere
(id) pro magno.

Not. nullo tamen structuram nubil. vel verbo
ut valet jam sumis mutare. Hor. l. 30. 814.
Exercet Veneribus insimplebus
6. Mano, luxurio, nexeo, salio, cumulo, pereo,
beo, cōmunico, lero, spondeo, nudo, spolio, orbo,
indeo, explanio, prædo, oppedior, frustro,
fraudo, pampero, commingo, voco, fallo, Abl. potius
adhibent. Hoc aut abl. aut Gen: impleo,
compleo, egeo, indigeo, carco, satio, scateo,
potior & frohgiō fauf: ut, Panca manducata
egebat. Salust.

+ valet, naturâ suâ Accusativū requirit,
ōgz cum genitivo & diplicō jungitur; ut,
Tanti valet res, indeque erit, Tanti eris
pretium valet res.

MENSURA.

Magno intervallo illum ſuperat
Pleno ſe proluit auro. Virgil.

MODUS ACTIONIS.

Ut, *Mirâ celeritate rem peregit.*
Juven. *Invigilate viri, tacito nam tempora greſſu*
Diffugiunt, nulloque ſono convertitur annus.
Ovid. *Dum vives annique ſinunt, tolerate laborem;*
Jam veniet tacito curva ſenecta pede.

Ablativo cauſæ & modi actionis aliquando additur præpoſitio: ut, *Baccharis præ ebrietate.*
Summâ cum humanitate tractavit hominem.

2. Quibuſlibet verbis ſubjicitur nomen pretii in ablativo caſu: ut, *Teruncio, ſeu vicioſa nuce non emerim.*
Livius. *Multo ſanguine ac vulneribus ea victoria ſtetit.*

Vili, paulo, minimo, magno, nimio, plurimo, dimidio, duplo, adjiciuntur ſæpe ſine ſubſtantivis: ut.
Terent. *Redime te captum quàm queas minimo. Vili venit triticum.*
Senec. *Conſtat parvo fames magno faſtidium.*

Excipiuntur hi genitivi ſine ſubſtantivis poſiti, Tanti quanti, pluris, minoris, tantidem, quantivis, quantilibet, quanticunque: ut, Cic. *Tanti eris aliis, quanti tibi fueris.*
Non vendo pluris, quàm alii, fortaſſe etiam minoris.
Ovid. *Vix Priamus tanti, totaque Troja fuit.*

Sin addantur ſubſtantiva, in ablativo efferuntur, ut,
Aul. Gel. *Tanta mercede docuit, quanta hactenus nemo.*
Minore pretio vendidi, quam emi.

3. Valeo etiam interdum cum accuſativo junctum reperitur: ut, Varr. *Denarii dicti, quod denos æris valebant: quinarii, quod quinos.*

6. Verba abundandi, implendi, onerandi, & his diverſa, ablativo gaudent: ut,
Terent. *Amore abundas Amipho.*

Malo virum pecunia, quàm pecuniam viro indigentem.
Saluſt. *Sylla omnes ſuos divitiis explevit.*
Terent. *Hoc te crimine expedi.*
Cic. *Homines nequiſſimi quibus te onerant mendaciis?*
Virg. *Ego hoc te faſce levabo.*
Saluſt. *Aliquem familiarem ſuo ſermone participavit.*

Ex quibus quædam nonnunquam etiam in genitivum feruntur: ut, Virgil.

Quàm dives nivei pecoris, quàm lactis abundans?
Terent. *Quaſi tu hujus indigeas patris.*
Quid eſt, quod in hac cauſa defenſionis egeat?
Virg. *Implentur veteris Bacchi pinguiſque ferinæ.*
Idem: *Poſtquam dextra fuit cædis ſaturata.*
Terent. *Omnes mihi labores leves fuere, præterquam tui carendum quòd erat.*
Paternum ſervum participavit conſilii.

Fungor, fruor, utor, lætor, glorior, veſcor, ablativo junguntur: ut, *Ayacucho Dios Colera quod voluerit eli.*
Cic. *Qui adipiſci veram gloriam volunt, juſtitiæ fungantur officiis. Optimum eſt aliena frui inſania.*
In re mala animo ſi bono utare, juvat.
Virgil. *Aſpice venturo lætentur ut omnia ſæclo.*
Cæſar. *Qui ſua victoria tam inſolenter gloriantur.*
Hor. *Diruit, ædificat, mutat quadrata rotundis. Veſcor carnibus.* Tirg. — *haud equidem tali me dignor honore.*
Terent. *ut malis gaudeat alienis.*
Plaut. *Exemplorum multitudine ſuperſedendum eſt.*
Macrob. *Regni cum ſocietate numeravit.*
Plaut. *communicabo te ſemper menſa mea.*

Proſequor te amore, laude, honore, &c. i. *amo, laudo, honoro.* Afficio te gaudio, ſupplicio, dolore, &c, id eſt, *exhilaro, punio, contriſto.*

Mereor, cum adverbiis benè, malè, melìùs, pejùs, optimè, peſſimè, ablativo adhæret cum Præpoſitione De: ut,
De me nunquam benè meritus eſt.
Eraſmus de lingua Latina optimè meritus eſt.
Catilina peſſimè de republica meruit.

Quæ

Ablativo gaudeo. Abundo, mano, affluo, diffluo, augeo, macto, onero, satio, cumulo, opulento, prime hic, comunico, levo exonero nudo, spolio, orbo, viduo, exhaurio, privo, expedio, frustror, fraudo, prospero, emungo, vaco. Abl. aut Gen: Genitivus, compleo, egeo, indigeo, careo, saturo, scateo (solior)

Genitivi huiusmodi verbis addites, omnino regitur à nomine Ablativi casus: Qui in verbis inopia sit vos, Praesentia, vel similis, ut, Egeo rei, nempe praesentiâ, Copia pecunia, gula, &c. at in copia verbis subintelligitur copia, vel similis; Ergo impleo vini, erit Impleo vini liquore; vel vini &c. ex vino.

4. Esse, nihil, nescio, cresco, potior, dignor, &c. constat, vivo pro victito, nato, nascor, superbio, ingratio, nubo. & Archaici siccubat jungebatur ut, Odora quo rotundior ille. Operam adhibet per Communico, Mado, Participo, varissimi Ablativo jungentur:

Corsonis opinione standum putavit.
Dola consilat experimentis medicina.
Malim haedi Gramen amantibus Gemis.

Ad prox: pag: Vel.

Addam accipiendi &c. ut, adimo, aufero, eripio, opimo, demo, diripio, surripio, deliquo, latro, excutio, spolio, exsuco, deluo, emulo, abrogo, arceo, diffundo, Qd Gallico idiomate sonat arceo: ut satis cum procul dubio dixi. Vetto, dissedeo, differo, deformis, diffio, dissentio, dissido sunt addenda huic regulae. Verba Mercandi, amerendi dissidendi, Marcare. Valet ab eo. disparo, discerno, discordo, distinguo, diffio, furo, prohibeo, propello, [illegible] averlentis amens. Orationes & carmina Casus

+ ablativus regendi à prepositione
non verbo.

+ Accipio, audio, intelligo, cognosco, disco, concipio, emo, mercor, conduco, sumo, aufero, eripio, mereo, arceo, pello, defendo, propulso, prohibeo, caveo, furor, differo, dissideo, discutio, discerpo, discordo, discerno, distinguo.

6 Quando ab intelligitur cum, ut in Felix, Deo Omnia Deo iuvante;
ablativus facto & absoluto, si animi ad perfectos dosti sui: ut imperante Augusto Philippo regente praeceptore: si vero alterum verò dosti à vel in ut Locke his Libris examinemus.

7. Hic simul forma Graeca ubi dosti prepositio, quo gentium regit, vel ad antiquam consuetudinem recurramus, quo duo hac nomina (mens & animus) copulabat, ut, mens animi vigilat, Lucret. & Animi vigente videamus.

8 Sic videndum objectivo, ut Opinio est in - Lucret. Lib. signior Lavinio Silvanum studijs nullis parsangis. 4. Animus meus mala libenter accepto refero.

2 Sententiam rogamus, nulla mentemur, cum nullat nullus, indubitatis Logem.

Quædam accipiendi, distandi, mercandi, amovendi, auferendi verba, ablativum cum præpositione optant: ut, *Istuc ex multis jampridem audiveram.* Luc. *A trepido vix abstinet ira magistro. Nasci à principibus fortuitum est.* Procul. *ab est ab urbe Imperator. Mercare tales ab eo.* Martial.

Vertitur hic Ablativus aliquando in Dativum: ut, Horat. *Vivere si rectè nescis, discede peritis.*
Ovid. *Est virtus placitis abstinuisse bonis.*
Virg. *Heu fuge, nate Dea, teque his, ait, eripe flammis.*

Verbis quæ vim comparationis obtinent, adjicitur ablativus significans mensurã excessus: ut, *Deforme existimabat; quos dignitate præstaret, ab iis virtutibus superari.*

6 Quibuslibet verbis additur ablativus absolutè sumptus: ut, *Imperante Augusto natus est Christus: Imperante Tiberio, crucifixus,* Juven. *Credo pudicitiam, Saturno rege, moratam In terris,*
Nil desperandum, Christo duce, & auspice Christo.
Jam Maria, audito Christum venisse, cucurrit.

Verbis quibusdam additur auferendi casus per Synechdochen, & poeticè accusativus: ut, *Ægrotat animo magis quàm corpore. Candet dentes, Rubet capillos.*

7 Quædam tamen efferuntur in gignendi casu: ut, *Absurdè facis, qui angas te animi.*
Exanimatus pendet animi. Despicbam mentis.
Plaut. *Discrucior animi, quia ab domo abeundum est mihi.*

8 Eidem verbo diversi casus diversæ rationis apponi possunt: ut,
1 *Dedit* 3 *mihi* 2 *vestē* 4 *pignori, te* 6 *presente,* 5 *propriâ manu.*

Passivis additur ablativus agentis, sed antecedente præpositione, à, ab, vel abs: & interdum, dativus: ut, Horat. *Laudatur ab his, culpatur abillis.*
Cicero. *Honesta bonis viris, non occulta petuntur.*

9 Quorum participia frequentius dativis gaudent: ut, Virg. *Nulla tuarum audita mihi, nec visa sororum.*
Horat. *Oblitusque meorum, obliviscendus & illis.*

10 Cæteri casus manent in passivis, qui fuerunt activorum: ut,

ut *Accuſaris à me fieri. Habeberis ludibrio.*
Dedoceberis à me iſtos mores. Privaberis magiſtratu.

Vapulo, væneo, liceo, exulo, fio, neutro-paſſiva, paſſivam conſtructionem habent: ut, *A præceptore vapulabis: Malo à cive ſpoliari, quàm ab hoſte vænire.*
Quid fiet ab illo? Virtus parvo pretio licet omnibus.
Cur à conviviis exulat philoſophia?

3 Quibuſdam tum verbis tum adjectivis, familiariter ſubjiciuntur verba infinita: ut
Virgil.—*Juvat uſque morari, Et conferre gradum*
Ovid. *Dicere quæ puduit, ſcribere juſſit amor.*
Martial. *Vis fieri dives Pontice? Nil cupias.*
Virg. *Et erat tum dignus amari.* Horat. *Audax omnia perpeti Gens humana ruit per vetitum nefas.*

Ponuntur interdum figuratè, & abſolutè verba infinita: ut, *Hæccine fieri flagitia?* ſubauditur, *decet, oportet, par eſt, æquum eſt,* aut aliquid ſimile.
Virg. *Criminibus terrere novis, hinc ſpargere voces*
In vulgum ambiguas, & quærere conſcius arma.
id eſt, *terrebat, ſpargebat, quærebat.*

DE GERUNDIIS.

GErundia ſive Gerundivæ voces, & ſupina, regunt caſus ſuorum verborum: ut
Cicer. *Efferor ſtudio videndi parentes.*
Ovid. *Utendum eſt ætate, cito pede præterit ætas.*
Virg. —*Scitatum oracula Phœbi Mittimus.*

Gerundia in *di*, tanquam genitivi, pendent à quibuſdam tum ſubſtantivis, tum adjectivis: ut Virgil.
Et quæ tanta fuit Romam tibi cauſa videndi?
Idem; *Cecropias innatus apes amor urget habendi.*
Idem; *Æneas celſa in puppi jam certus eundi.*

2 Poeticè infinitivus modus loco Gerundii ponitur. ut
Virg. — *ſtudium quibus arva tueri. Peritus medicari.*

Interdum non invenuſtè adjicitur Gerundii vocibus etiam genitivus pluralis: ut, *Quum illorum videndi gra-*

tiâ

3 El [illegible] mantia saluar cellas. Et quidam predicti [illegible]
-nus, si non daluerultra.
48 Decet, iuuat, oportet, debet, Inf. sequnt. Ac-
-cusatiuo sone pronunciatiui; quo me dreto usqz [illegible]
Me iuuat in prima cassi de Helicona jurgula?
9 Infinitiues pendela nominibus aut verbis.

9 Jam igitur verbo alterius verbi infinitiues, ad
Ostendendu quid vos posit, valet, conuenit, ut dec
Decet, ut possit Cocui, scit canere, nulli docui,
studet profiteor, debet mori, &c. [illegible]

Ponuntur interdum, sed apud Doctas magis
Infinitiui pro supinis & Gerundijs siue Gerundi-
-uis. ut, Non vos aut ferro Libycos populare
penates venimus.

Gerundia d. q. rei gerendi et administrandi
significationem exprimunt. supina
q. ante se casum non habent.

2. El tempus jam aqua transire fluit.

3. Passivè significant quo sequamur singula quâ significatione à Dativi constructionem, quandoqs subeunt. subsero proprium non est habile fundendo. Emporetica inutilis scribendo. Radix ejus efflorescendo decocta, nitorosa est est utilis bibendo. Etiam activè significantia ut Epidium quærendo operam dabo. Mos apta natanda cura dat. Quâ ratione & illa efferuntur, ut, nec salvendo eras. Cum salvendo civitatez non esset. 4° Ellipsin 15 per. habilis, idoneus, aptus, accomodus, Comes quo non pari ad omnia.

tiâ me in forum contuliſſem. Terent. *Date creſcendi copiam novarum. Conceſſa eſt diripiendi pomorum, atque obſoniorum licentia.*

3 Gerundia in *do*, tanquam ablativi, pendent ab his præpoſitionibus, A, ab, abs, de, è, ex, cum, in, pro: ut Cicero. *Ignavi à diſcendo citò deterrentur.*
Amor & amicitia, utrumque ab amando dictum eſt.
Cicer. *Ex defendendo, quàm ex accuſando, uberior gloria comparatur. Conſultatur de tranſeundo* in *Galliam.*
Quint. *Rectè ſcribendi ratio cum loquendo conjuncta eſt.*
Plaut. *Pro vapulando ab hoſte mercedem petam.*

Ponuntur & abſque præpoſitione: ut
Virgil. —*alitur vitium, creſcitq; tegendo.*
Scribendo diſces ſcribere.

Gerundia in *dum*, Accuſativorum more, pendent ab his præpoſitionibus, ad Inter, ante, ad, ob, propter,: ut, *Inter cœnandum hilares eſte.* Virg.— *Ante domandum Ingentes tollent animos.* Cic. *Locus ad agendum ampliſſimus.*
Idem; *Ob abſolvendum munus nè acceperis.*
Veni propter te redimendum.

Cùm ſignificatur neceſſitas ponuntur citra præpoſitionem, addito verbo Eſt: ut
Juven. *Orandum eſt, ut ſit mens ſana in corpore ſano.*
Vigilandum eſt ei qui cupit vincere.

Vertuntur gerundii voces in nomina adjectiva; ut,
Virg. *Tantus amor florum, & generandi gloria mellis.*
Ad accuſandos hominis duci præmio, proximum latrocinio eſt.
Cur adeò delectaris criminibus inferendis?

DE SUPINIS.

PRius ſupinum activè ſignificat, & ſequitur verbum, aut participium, ſignificans motum ad locum: ut.
Ovid. *Spectatum veniunt, veniunt ſpectentur ut ipſa:*
Milites ſunt niſi ſpeculatum arcem.

Illa verò, *Do venum*, *do filiam nuptum*, latentem habent motum.

Ar

At hoc ſupinum in neutro-paſſivis, & cum infinito *iri* paſſivè ſignificat: ut

Plaut. *Coctum ego non vapulatum, dudum conductus ſum.*

Ter. *Poſtquam audierat non datum iri uxorem filio.*

2. Poeticè dicunt: *Eo viſere. Vado videre.*

Ponitur & abſolutè cum verbo Eſt: ut

Terent. *Actum eſt, ilicet, periiſti.*

Ovid. —*Itum eſt in viſcera terræ. Ceſſatum eſt ſatis.*

Poſterius ſupinum paſſivè ſignificat, & ſequitur nomina adjectiva: ut, *Sum extra noxam, ſed non eſt facile purgatu. Quod factu fœdum eſt, idem eſt & dictu turpe. Qui pecunia non movetur, hunc dignum ſpectatu arbitramur.*

De Tempore & Loco.

TEMPUS.

1. TErminus temporis, quando quid factum ſit, in ablativo frequentiùs effertur, in accuſativo rarò: ut, *Nemo mortalium omnibus horis ſapit. Nocte latent mendæ. Id tempus creatus eſt Conſul.*

Quanquam hîc eclipſis videtur eſſe præpoſitionis *per* vel *ſub.*

4. Quæ autem durationem temporis & continuationem denotant, in accuſativo, interdum & in ablativo efferuntur: ut Virgil. *Hic iam ter centum totos regnabitur annos.*

Idem; *Noctes atque dies patet atri ianua Ditis.*

Idem; *Hic tamen hac mecum poteris requieſcere nocte.*

Suet. *Imperavit triennio, & decem menſibus, octo q; diebus.*

Dicimus etiam, *In paucis diebus. De die. De nocte. Promitto in diem. Commodo in menſem. Annos ad quinquaginta natus. Per tres annos ſtudui. Puer id ætatis. Non plus triduum, aut triduo. Tertio, vel ad tertium calendas, vel calendarum.*

Spatium

2. Non vos aut Cæsar Sybaricos populare penates
veniens — —

3. Additur aliquando prepositio, ut intra tempore, ad diem Calendas. Cum primâ luced. ante biennium. De die convivari, de nocte vigilare, intra paucos dies; in ante diem. &, ante diem.

Accusativus regitur à prepositione (per) pro ablativo desideratur prepositio. q. d. horam horam in anteriore oppressi. in diem, in horam, in horas.

Hic idem subintelligitur intra, vel per, in ablativo ante prepositio in.

Hæc ad pag. vers.
Mansiones Regionum &c.

3. Omittitur aliquando Prepositio. Ibidis Italiam pro ibi. Bello profici non admittit Prepositionem. Dum ipse terrestri itinere Italiam petiret.

4. In urbe, vel oppido videtur intelligi, qd aliquando additur, ut, in Oppido Antiochiæ. Unde & simplici contenta sunt prepositione. In Ajala. In Cydano. Subsidium &c. ad &, apud in Accusativi. Prima qd adrejam pro claris referat Augustus ad Corinthum. Quandoqs & insulis nomen Creta considerat justin. Virg. 3. Æn. Cum auxiliaret Pompeium Cypri. visum. Cæs. 3. bell.

6. Hic Accusativus regitur à Prepositione
subintellecta, ubi supplendus, Per, ad, aut
circa; ut, abest Iter dies, pro ad Iter, vel
per aut circa Iter dies.
Solutionis regitur à Prepositione à vel ab,
velut si Exercitus Dissolvit, Imperii multis
passibus, aut stadiis pro à multis.
Elegi Græci Solendo addidere Prepositio
* In nascentibus urbis, provinciarum et
Insularum, si sit positivus, deest Urbs,
vel oppidum, provincia, Insula vel locus
ut Roma natus, sc. Urbe, et sic in similibus.
Omne Verbum regit Genitivum significans
rubrum, in quâ sit actio.
† Hæc omnia Ellipsin dicuntur, mavis
domi bellique simul vivimus, sic Exercitus
Græcis bellique longum vivimus, vel domi
pro est in domi loco.
2. Sic proximo vicina habet alt; Loco præmissa
usurpatur interdum & in Dat. ut æquivalet
huic. Domo me contuli. Cæs. abiit domo.
Virg: nam senex me. abdidit.
§ Hic est Ellipsis Prepositionis (in)
ut, Ovidius Sulmone natus, integrè sit
in Sulmone.
3. Domi Suburbano vixit.

Spatium loci.

6 Spatium loci in accuſativo effertur, interdum & in ablativo: ut, Virg.,

Dic quibus in terris, (& eris mihi magnus Apollo)
Tres pateat cœli ſpatium, non amplius ulnas.

Jam mille paſſus proceſſeram. Abeſt biduî, ſubintelligitur *ſpatium* vel *ſpatio*, *itinere*, vel *iter*.
Abeſt ab urbe quingentis millibus paſſuum.

Appellativa locorum, &c.

9 Nomina regionum, inſularum, provinciarum, & appellativa, verba ſequuntur cum præpoſitione: ut,
In foro verſatur. Meruit ſub rege in Gallia.
Virgil. *Ad templum non æquæ Palladis ibant Iliades.*
Saluſt. *Legántur in Hiſpaniam majores natu nobiles.*
E Sicilia diſcedens, Rhodum veni. Per mare ibis ad Indos.

* Omne verbum admittit genitivum proprii nominis loci, in quo fit actio; modò primæ vel ſecundæ declinationis, & ſingularis numeri ſit: ut,

Juven. *Quid Romæ faciam? mentiri neſcio.*
Terent. *Sama mihi mater fuit, ea habitabat Rhodi.*

7 Hi genitivi, Humi, domi, militiæ, belli, [ruri vel rure] proprium ſequuntur formam: ut, Ter. *Domi belliquæ ſimul viximus*, Cic. *Parvi ſunt foris arma, niſi eſt conſilium domi. Ruri ſe continet.* Ter. *Rure paterno eſt tibi fundus modicum* Perſ.

3. Domi, non alios ſecum patitur genitivos, quàm Meæ, tuæ, ſuæ, noſtræ, veſtræ, alienæ: ut,
Veſcor domi meæ, non alienæ.

8 Verùm, ſi proprium loci nomen pluralis duntaxat numeri aut tertiæ declinationis fuerit, in dativo, aut ablativo ponitur: ut, *Colchus an Aſſyrius, Thebis nutritus, an Argis?* Suet. *Lentulum Getulicus Tiburi genitum ſcribit.*
Livius. *Neglectum Anxuri præſidium.*
Cicero. *Cum unâ ſolâ legione fuit Carthagini.*

Horat. *Romæ Tybur amo ventosus, Tyburis Romam.*
Cic. *Quum tu Marbonæ mensas hospitum convomeres.*
Idem. *Commendo tibi domum ejus, quæ est Syciona.*

Ad Locum.

3. Verbis significantibus motum ad locum, apponitur proprium loci in accusativo: ut, *Concessi Cantabrigiam ad capiendum ingenii cultum.*

Eo Londinum ad merces emendas.

Ad hunc modum utimur Rus & Domus: ut, *Ego rus ibo.* Virg. *Ite domum saturæ, venit Hesperus, ite capellæ.*

A Loco, per Locum.

4. Verbis significantibus motum à loco, aut per locum, adjicitur proprium loci in Ablativo: ut, *Nisi antè Roma profectus esses, nunc eam relinqueres. Eboraco* (sive *per Eboracum*) *sum profecturus iter.*

Ad eundem modum usurpantur Domus & Rus: ut, *Nuper exiit domo.* Ter. *Timeo ne pater rure redierit.*

Quæsivi ab Adriano Turnebo.

Impersonalium Constructio.

GENITIVUS.

HÆc tria impersonalia, Interest, refert, & est, genitivum personæ plerumque regunt: exceptis, Meâ, tuâ, suâ, nostrâ, vestrâ & cujâ: ut, *Interest magistratûs, tueri bonos, animadvertere in malos. Refert multùm Christianæ reipublicæ episcopos doctos & pios esse. Prudentis est multa dissimulare. Tuâ refert teipsum nosse.* Cic. *Ea cædes crimini potissimùm datur ei, cujâ interfuit, non ei, cujus nihil interfuit.*

Adjiciuntur & illi genitivi, Tanti, quanti, magni, parvi, quanticunque, tantidem: ut, *Magni refert quibuscum vixeris. Tanti refert honestè agere. Vestrâ parvi interest.* Et, *Interest ad laudem meam.*

DATIVUS.

In dativum feruntur hæc impersonalia, Accidit, certum est, contingit, constat, confert, competit, conducit, convenit,

Quando ab illatiua proposito ad
82 Capuam, ad Carentum, in Pyreum, Stan
appellatiua ponuntur citra proposition
ut Speluncam Dido. Rex est Trojanus quondam
deuenimus.
Accusatiuus hic regitur a proposition
non verbo, ut, Eo Romam, in Lagro fil,
Eo ad Romam. Elegantiæ causâ
allegans cum pro Propositio omittitur
positione ut ab Roma
ab Brundusio.
Ablatiuus hic regitur à proposition
suppressâ, ut, Veni Româ, Carthagine
uri Deus, Tolagro fit, Veni à Roma.
*. Per locum etiam appellatiua, ut Hac
re sa platea, domo maioq; ut conquiri
-retur. Locum sorte vitâ socia. Tragantur
). Tabi aliqs crebri dolo foro.
Quibus subintelligitur negotium, vel offi
cium ut interest magistratus, est est inter
officia magistratus. Prisciamus dicit
causâ vel gratiâ, ut Grœci χάριν vel
ἕνεκα intelligi vel in re.

<Sorent sic scribit; vobis dedi, Gratissime vero in his & similibus locutionibus, illi enim dicunt ἐμοὶ πρέπει.

Impersonalia, inquit Priscianus, quæ accusativo semper casui est genit: copulantur vel Pudet me tui, et similia. accusativo significant passionem in quâ fit profectio, genitivo verò illam ex quâ fit actus, neque ista mira hujusmodi ordinatio, quod in aliorum casus resolvitur, est enim, pudet me tui, Pudor habet me tui: Tædet me tui, Tedium habet me tui. Miseret me tui; miseratio habet me tui, & ita in reliquis.

nit, placet, displicet, dolet, expedit, evenit, liquet, libet, licet, nocet, obest, prodest, præstat, patet, stat, restat, benefit, malefit, satisfit, superest, suffecit, vacat, proprium est: ut, *Convenit mihi tecum.* Salust. *Honestè per virtutem mihi præstat, quàm per dedecus vivere.*

Ovid. *Non vacat exiguis rebus adesse Jovi.*

Ter. *Dolet dictum imprudenti adolescenti & libero.*

A noverca malefit privignis: A Deo nobis benefit.

Virg. *Stat mihi casus renovare omnes;* id est, *statutum est.*

ACCUSATIVUS.

Hæc impersonalia accusandi casum exigunt: Juvat, decet cum compositis, delectat, oportet: ut, *Me juvat ire per altum. Uxorem ædes curare decet. Dedecet viros muliebriter vivere.* Cato; *Patrem familias vendacem, non emacem esse oportet.*

His verò, Attinet, pertinet, spectat, propriè additur præpositio Ad: ut, *Mene vis dicere, quod ad te attinet; Spectat ad omnes bene vivere.*

Quint. *Pertinet in utramque partem.*

His impersonalibus subjicitur accusativus cum genitivo pœnitet, tædet, miseret, misereſcit, pudet, piget: ut, Cic. *Si ad centesimum vixisset annum, senectutis eum suæ non pœniteret. Tædet animam meam vitæ meæ.*

Aliorum te miseret; tui nec miseret, nec pudet.

Fratris me quidem piget, pudetque.

Nonnulla Impersonalia remigrant aliquando in Personalia: ut, Virgil.

Non omnes arbusta juvant, humilesque myricæ.

Ovid. *Namque decent animos mollia regna tuos.*

Senec. *Agricolam arbor ad frugem producta delectat.*

Nemo miserorum commiseresçit.

Te non pudet istud? Non te hæc pudent?

Cœpit, incipit, desinit, debet, solet, & potest, impersonalibus juncta, impersonalium formam induunt: ut, Quint. *tibi primum cœperæ non convenire, quæstio oriebatur.* Idem: *Tædere solet avaros impendii. Desinit illum studii*

tædere. Sacerdotem inſcitiæ pudere debet. Quin. *Perveniri ad ſummum, niſi ex principiis, non poteſt.*

Verbum impetſonale paſſivæ vocis, ſimilem cum perſonalibus paſſivis caſum obtinet: ut,

Cæſar. *Ab hoſtibus conſtanter pugnatur.*

Qui quidem caſus interdum non exprimitur: ut,

Virgil. —— *ſtrato diſcumbitur oſtro.*

Verbum impersonale paſſivæ vocis, pro ſingulis perſonis utriuſque numeri indifferenter accipi poteſt: ut, Statur: id eſt, *ſto, ſtas, ſtat; ſtamus, ſtatis, ſtant*: videlicet, ex vi adjuncti obliqui: ut, *Statur à me*: id eſt, *ſto*: *Statur ab illis*, id eſt, *ſtant.*

✻ *PARTICIPII CONSTRUCTIO.*

PArticipia regunt caſus verborum à quibus derivantur: ut, Virgil. —— *Duplices tendens ad ſydera palmas, Talia voce refert.*

Idem, *ubera lacte domum referent diſtenta capellæ.*

Diligendus ab omnibus.

Participia paſſiva frequentiùs dativo gaudent: *ut*,

Terent. *Reſtat Chremes, qui mihi exorandus eſt.*

GENITIVUS.

Participiorum voces, cùm fiunt nomina, genitivum poſtulant: ut, Saluſt. *Alieni appetens, ſui profuſus. Cupientiſſimus tui. Inexpertus belli. Indoctus pilæ.*

ACCUSATIVUS.

Exoſus, peroſus, pertæſus, activè ſignificant, & in accuſativum feruntur: ut, *Immundam ſegnitiem peroſæ.*

Aſtronomus peroſus ad unum mulieres.

Sueton. *Pertæſus ignaviam ſuam.*

Exoſus & peroſus etiam cum dandi caſu leguntur, videlicet paſſivè ſignificantia: ut, *Germani Romanis peroſi ſunt. Exoſus Deo & ſanctis.*

ABLATIVUS.

Natus, prognatus, ſatus, cretus, creatus, ortus, editus in-

*. Participia saepe ponuntur & participijs
apud Galenos, Graecum mare, apud quos
mira est participiorum confusio, ut
volubilibus amnis, & volubilis: labens
labilis lapsus, & lapsilis: & in Lucret.
volucria pluralia & volatilis.
Aeneid. Hic nos vix sollicitat ventus, pro
labuntur. Flor: Veniens in oram & venti-
-um, prius hausius sparsus aqua eum
ore fert & spargens.

Hoc fit quia & Participia vera finiunt nomina
apud enim alios est, Appellens vini; quam appe
-llor vini; amans virginis, apud alios amator virgin

Hic Appellens regitur à Praepositione supprobe

Adverbia capcia sinapsin Gen. regunt.

Cu, ol ecce, nec Nominativu, nec aliud casu regunt, sed casus additus dependet à voce intellecta; Nam, Cu dextra fidesq; valet, Cu est dextra fides; Cu turba, valet Cu adest turba. — — — — — — — —

Nem, cum demonstrandi vim habet secundu adsciscit: nil, &c. Nem tibi Deorum.

Quadam loci adverbia figurate jungunt ideq; per Syllepsin, quia in iis inest nomina significatio cum præpositione; ut, longe gentiu integrè fit, à longo spatio, vel à longo loco, à gentiu loco. similiter ubi gentiu, pro, quo in loco gentiu? cuiquam loci, pro ullo in loco; ad intima loci, integrè fit Intima loci illius negotia; Hem, hæc vicinia, valet ad hoc vicinia locu? Nam prisci hoc locu, aq; ac hoc loca dixerunt. Par ratio in illo, huc domestica posuerit, pro, ad hoc negotiu domestica: Cu impudentia, pro, ad cu impudentia negotia.

Item Judicium esto de aliis.

Vicis Natura si conveniunt hi opponit.

in ablativum feruntur: ut, Terent. *Bona bonis prognata parentibus.* Virg. —— *ſate ſanguine divûm.*
Idem; *Quo ſanguine cretus?* Ovid. *Venus orta mari mare præſtat eunti, Terrâ editus.*

ADVERBII CONSTRUCTIO.

NOMINATIVUS.

EN & ecce, demonſtrandi adverbia, nominativo frequentiùs junguntur, accuſativo rariùs, [& tum ſæpe exprobrant:] ut,
Virgil. *En Priamus! ſunt hîc etiam ſua præmia laudi.*
Cic. *Ecce tibi ſtatus noſter.* Virg. *En quatuor aras:*
Ecce duo tibi Daphni, duoque altaria Phœbo.
En animum & mentem: Juven. *En habitum:*
Torent. *Ecce autem alterum.*

GENITIVUS.

Quædam adverbia loci, temporis, & quantitatis, [prius ſigillatim memorata,] genitivum poſt ſe recipiunt.
Loci: ut, *ubi gentium, &c.*
Temporis: ut, *Pridie ejus diei pugnam inierunt.*
Quantitatis; ut, *Satis eloquentiæ, ſapientiæ parùm.*
Inſtar, æquiparationem, menſuram, aut ſimilitudinem ſignificat: ut, Virg. *Inſtar montis equum divinâ Palladis arte Ædificant: Mittitur Philippus ſolus, in quo inſtar omnium auxiliorum erat.*
Ovid. *Sed ſcelus hoc meriti pondus & inſtar habet.*
Hic apponitur interdum præpoſitio Ad: ut, *Vallis, ad inſtar caſtrorum, clauditur.*
Populus Romanus è parva origine ad tantæ magnitudinis inſtar emicuit.

DATIVUS.

Quædam dativum admittunt nominum unde deducta ſunt: ut, *Venit obviàm illi.* Nam *obvius illi* dicitur. *Canit ſimiliter huic.* Et, *ſibi inutiliter vivit. Propinquius tibi ſedet, quàm mihi.*

Sunt & hi Dativi adverbiales ; Tempori, luci, veſperi, ut, *Tempori venit, quod omnium rerum eſt primum.* *Luci occidit hominem. Vidi ad vos afferri veſperi.*

ACCUSATIVUS.

Sunt quæ accuſandi caſum admittunt præpoſitionis unde ſunt profecta : ut,

Caſtra propiùs urbem moventur.

Saluſt *Proximè Hiſpaniam ſunt Mauri.*

Cedò, flagitantis exhibeti, accuſativum regit : ut, Terent. *Cedo quemvis arbitrum.*

ABLATIVUS.

Adverbia diverſitatis, Aliter, ſecùs ; & illa duo, Antè, pòſt, cum ablativo non rarò inveniuntur : ut, *Multo aliter. Paulo ſecus. Multo antè. Longè ſecus.* Virg. *— longo pòſt tempore venit Paulo poſt.* Niſi & ipſa adverbia potiùs cenſenda ſunt.

Adverbia comparativi & ſuperlativi gradûs, admittunt caſus comparativis & ſuperlativis aſſuetos ſubſervire, ſicut antè præceptum eſt : ut,

Acceſſit propiùs illo. Optimè omnium dixit :

Sic Legimus, *Propiùs ad deos, &, Propiùs à terris.*

Plùs nominativo, genitivo, accuſativo, & ablativo junctum reperitur : ut, Liv. *Paulò plùs trecenta vehicula ſunt amiſſa.*

Idem. *Hominum eo die cæſa plùs duo millia.*

Plùs quàm quinquaginta hominum ceciderunt :

Abierat acies paulò plùs quingentos paſſus.

Terent. *Dies triginta, aut plus eo, in nave fui.*

Quibus verborum modis quæ congruant *Adverbia.*

Ubi, poſtquam, & cùm, temporis adverbia, interdum indicativis, interdum verò ſubjunctivis verbis apponuntur : ut, Virgil. *Hæc ubi dicta dedit.*

Terent. *Vbi nos lavrimus, ſi voles, lava tu.*

Virgil.

Regō. quando pro nomine sumitur Accusativum regit.
Regō pro causā jungitur Genitivo, ut, illius regō. Cui talis regō.

Per Adverbia his ut in nominibus 1. Comparativum gradū, Ablativum regitur à Prepositione pra, Substantiā, Genitivum autem ab Numero, cognatio.

Sius Adjectivum est, & nullum regit casum, sed si nominativū sit, ad eundem Substantivum pertinet, sin casus obliquus, regitur à nomine, aut verbo, aut prep: Substantiā.

2. Additur verbo adverbium ad ostendendum, an, ubi quando, quomodo, quid fit, aut fiat.
2. Ubi & cum Temporis adverbia, modo fuit. modo subj. possunt, nec non priusquam antequam, postquam, simulat, simulatq;

Quin exigentia fnd. pafcil, cauſalis
ultimaq; maduit, ut & hoſt.

Hoc ad prox: pag: pu l:

2. Conjunctiones compar. dij cauſa cauil-
lantur ut sine viderem cogites velim.
cõmã quandaq; conjunctiones vice fun-
-ditur ut
Corpus delectant, balnea, vina, Venus.

Virgil. *Cùm faciam vitula pro frugibus, ipse venito.*
Idem; *Cùm canerem reges & prælia, Cynthius aurem Vellit.*

Hîc, prius adverbium, posterius conjunctio esse videtur.

Dum & Donec pro Quandiu, indicativo gaudet: ut,
Ovid. *Donec eram sospes.*
Idem; *Donec eris felix multos numerabis amicos.*

Pro Quousque, nunc indicativum, nunc subjunctivum exigit: ut, Virg.
Cogere donec oves stabulis, numerumque referre Jussit.
Colum. *Donec ea aqua, quam adjeceris, decocta sit.*

Dum, de re presenti non perfecta, aut pro Quamdiu, fatendi modum poscit: ut,
Terent. *Dum apparatur virgo in conclavi.*
Idem; *Ego te meum dici tantisper volo, dum quod te dignum est facis.*

Dum pro dummodo, aliàs potentiali, aliàs subjunctivo nectitur; ut, *Dum prosim tibi.*
Dum ne ab hoc me falli comperiam.

Dum pro donec subjunctivo tantum: ut,
Virgil. *Tertia dum Latio regnanti viderit æstas.*

Quoad pro quamdiu, vel indicativis vel subjunctivis; pro donec, subjunctivis solis adhibetur: ut, *Quoad expectas contubernalem?* Cicero. *Quoad possem & liceret, ab ejus latere nunquam discederem.*
Omnia integra servabo, quoad exercitus huc mittatur.

Simulac, simulatque, indicativo & subjunctivo adhærent: ut, *Simulac belli patiens erat.*
Virgil. —*Simulatque adoleverit ætas.*

Quemadmodum, ut, utcunque, sicut, utrunque modum admittunt: ut, Eras. *ut salutabis, ita & resalutaberis.*
Horat. *Ut sementem feceris, ità & metes.*

Ut pro postquam, quomodo, sicut, indicativo jungitur: ut, *Ut ventum est in urbem.*

Quasi, ceu, tanquam, perinde, acsi, haud-secus-acsi, quum proprium habent verbum, subjunctivo apponuntur: ut, *Tanquam feceris ipse aliquid.*

Terent. *Quaſi non nôrimus nos inter nos.*

Aliàs copulant conſimiles cauſus: ut, *Novi hominem tanquam te. Arridet mihi, quaſi amico.*

Nè prohibendi, vel imperativis, vel ſubjunctivis præponitur: ut, Virgil, *Ne ſævi magna ſacerdos.*

Ne, an, & num, interrogandi particulæ enclíticæ, indicativo gaudent, *Superatne & veſcitur aurâ ætherea?*
Terent. *Hic nebulo magnus eſt, ne metuas.*

Nè pro non, cæteris modis inſervit.

Adverbia, accedente caſu, tranſeunt in præpoſitiones: ut Juven. *Cantabit vacuus coram latrone viator.*

DE CONJUNCTIONUM *Conſtructione.*

2 CONjunctiones copulativæ & disjunctivæ, cum his quatuor, quàm, niſi, præterquam, an, ſimiles omnino caſus nectunt: ut, *Socrates docuit Xenophontem & Platonem. Vtinam calidus eſſes aut frigidus. Albus an ater homo ſit, neſcio. Eſt minor natu quam tu. Nemini placet niſi* (vel *præterquam*) *ſibi.*

Excepto ſi caſualis dictionis ratio aliqua privata repugnet, vel aliud poſcat: ut, in regulis variæ ſyntaxeos.
Emi librum centuſſi & pluris. Vixi Romæ & Venetiis.
Hor. *In Metii deſcendat judicis aures, Et patris & noſtras.*

Conjunctiones copulativæ & disjunctivæ, aliquoties ſimiles modos & tempora conglutinant: ut *Recto ſtat corpore, deſpicitque terras.*

Aliquoties autem ſimiles modos, ſed diverſa tempora: ut, Ter. *Niſi me lactâſſes amantem & vanâ ſpe produceres. Tibi gratias egi, & te aliquando collaudare poſſum.*

Etſi, tametſi, etiamſi, quanquam, in principio orationis indicativos modos; in medio, ſubjunctivos ſæpiùs poſtulant. Quamvis & licet, ſubjunctivos frequentiùs: ut, *Etſi nihil novi afferebatur. Quanquam animus meminiſſe horret.*
Virgil. *Quamvis Elyſios miretur Græcia campos,*

Ovid:

Ovid. *Ipse licet venias Musis comitatus Homere.*
Nil tamen attuleris, ibis Homere foràs.

Ni, nisi, si, siquidem, quòd, quia, quam, postquam posteaquam, ubi pro Postquam, nunquam, priusquam & indicativis & subjunctivis adhærent: ut, *Quod redieri incolumis, gaudeo. Castîgo te non quòd odio habeam, sed quod amem. Aliud honestum judicas, quàm Philosophi statuunt.* Plin. *Graviùs accusas, quam patitur tua consuetudo.*

Si, utrique modo jungitur: at Si, pro quamvis, subjunctivo tantùm: ut, Ter. *Redeam? Non, si me obsecret.*

Siquis, tantum indicativo, ut, *Si quis adest.*

Quando, quandoquidem, quoniam, indicativo junguntur: ut,

Virg. *Dicite (quandoquidem in molli consedimus herba)*
Quoniam mihi non redis, ipse facito periculum.

Quippe, cùm proprium habet verbum, gaudet indicativo: ut. *Danda est huic venia quippe ægrotat.* Si addideris [Qui] utrunque admittit modum: ut, *Non est huic danda venia, quippe qui jam bis pejeravit* SIAE *pejeraverit.*

Qui, cum habet vim causalem, subjunctivum postulat: ut, *Stultus es, qui huic credas.*

Cùm pro quamvis, pro quandoquidem vel quoniam, subjunctivis semper adhæret: ut,

Cicero, *Nos cùm præcipi nihil posse dicamus, tamen aliis de rebus disserere solemus.*

Virg. *Cùm sis officiis Gradive virilibus aptus.*

Cum & tum, item tum geminatum, similes modos copulant. Est autem in Cùm, quiddam minus, atque ideo in priore clausulæ parte statuitur: in Tum quiddam majus, ac proinde in posteriore clausulæ parte collocatur: ut, *Amplectitur cum eruditos omnes, tum inprimis Marcellum. Odit tum literas, tum virtutem.*

Ut, causalis seu perfectiva conjunctio, & ut pro ne non, post verba timoris, nunc potentiali, nunc subjunctivo jungitur; Terentius.

Filium perduxêre illuc secum, ut unà esset, meum.
Idem; *Te oro Dave, ut redeat jam in viam.*
Idem; *Metuo ut subsiet hospes*, id est, *ne non subsiet.*

Ut, concedentis, seu positum pro quanquam, & ut pro utpote, subjunctivo servit: ut,
Ut omnia contingant quæ volo, levari non possum.
Non est tibi fidendum, ut qui toties fefelleris. Ut qui solus relictus fueris.

Ut, pro Postquam, pro Quemadmodum, vel Sicut, & Interrogativum, Indicativis nectitur: ut, Cicero.
Ut ab urbe discessi, nullam intermisi diem, quin scriberem.
Terentius. *Tu tamen has nuptias perge facere, ut facis.*
Idem; *Credo, ut est dementia.*
Virg. *Ut valet? Ut meminit nostri?*

Quanquam de hoc in adverbii quoque constructione paulò supra est dictum.

PRÆPOSITIONUM
Constructio.

3
1. PRæpositio in compositione eundem nonnunquam casum retinet quem extra compositionem regebat: ut, Virgil. *Nec posse Italia Teucrorum avertere regem.*
Prætereo te insalutatum.
Idem, ——*emoti procumbunt cardine postes.*
Idem, *Detrudunt naves scopulo;*
2. Præpositiones sæpe (idque eleganter) omittuntur: ut, *Habeo te loco parentis*, id est, *in loco.*
Maria aspera juro, id est, *per Maria.*

Verba composita cum A, ab, ad, con, de, è, ex, in, nonnunquam repetunt easdem præpositiones cum suo casu extra compositionem, idque eleganter: ut, *Abstinuerunt à viris.* Terent. *Amicos advocabo ad hanc rem. Cum legibus conferemus.*
Cic. *Detrahere de tua fama nunquam cogitavi. Cum ex insidiis evaseris.* Terent. *Postquam excessit ex ephebis. In Rempublicam cogitatione curâque incumbe.*

In

Conjunctionem vera alia sunt absolutam in choream: Nam, at, ast, ac, atqꝫ, &, aut, vel, nec, neqꝫ, si, quin, qualenus, sin, seu, sive, ni, nisi, sed, verum.

Alie dictionis, uni aut alteri subjiciuntur: Quin, quidem, quoqꝫ, autem, vero.

Reliqua indifferenter proponi aut postponi solent.

Præsente, & absente in præpositionem degenerare videntur: nemine, aut nemine his, præ coram his, præsente legali & coram legali.

Ad extendendam actionis, aut passionis circumstantiam, additur verbo præpositio, cum nomine sui casus, ut, novi dedit, apud eos in foro. &c.

g. Dicit Servius Sylva limen, et limus quadrat modum, enim (ex) non regat accusativum, sed hic videtur intelligi præpositio (extra) q.d. fra extra limen, idem extra modum &c. Procedere urbem, i.e. exire seu habitare intra urbem vel istiusmodi &c. ut casus etiam sine interpositione comprehat. Effectus diu hominis, integre erit, & quam est post ut diu proximo &c. Prece ambitione procul, viz. a subaud. eis caco Lupercum. viz. p. 3. Ambit honores, Amt significat idem qd circum, ab quoqꝫ.

Sup. significat motum ad locum ac
in formam ita pro, erga, cum, super,
ad, apud, into towards against. usqz ad. pro
over, to, upon, with, until.
Per. ut orbis circuit indies passium ut mares, sic ita
in noctem: Super. ut Regum limen domum
in propria: gregos, in ipsos gregos imperii
ut Jovis. Ad. ut Regum pro vim talam juvare.
talus simul juvare in regia magistri. Non
apud. ut non probatur in vulgus. Usqz ad
ut, in verus Hebr. consilium codis humiliterum
pro. ut sua illis in signum aliena valuptas.
Super. ut pluribus pro plusquam, ut rivus
super mille. Sic plusquam probe. ut ani-
madvertit super qualiam alqz proximi
quam invidiam facti. Sed super omnia
dona, unum ora. Inter. ut in sermone pulo
negotiorum. sup praesio & gemino sig-
nificatu ut hunqz admittit casum, ut zonal
sup altera natus. Inde sup invidi.

Redundat quandoqz & propositiones: ut

amicos advocabo ad hanc rem.
ut e finibus suis exeant.

3. Tam etiam ulterius casui servit, ut tam
vivo, ut etiam patius servient patrem.

In, pro Erga, contra, & ad, accusativum habet: ut,
Virgil. *Accipit in Teucros animum mentemque benignam.*
Idem; *Quid meus Æneas in te committere tantum,*
Quid Troes potuere?
Idem; *Quò te Mæri pedes? an, quò via ducit, in urbem?*

Idem cum accusativo jungitur, quoties divisio, mutatio, aut Incrementum rei cum tempore significatur; ut,
Virg. *Est ŏ, locus, parteis ubi se via findit in ambas.*
Ovid. *Versa est in cineres subito Troia viro.*
—— *amor mihi crescit in horas.*

In, præsentiam in loco significans, ablativum postulat: ut, Ovid. *Scilicet ut fulvum spectatur in ignibus aurum.*

Sub pro ad, per, & ante, accusativo innititur: ut, *Sub umbram properemus.* Liv. *Legati ferè sub id tempus ad res repetendas missi*: id est, *per id tempus.*
Virg. ——*sub noctem cursa recursat*, id est, *Paulò ante noctem* vel, *instante nocte.* Aliàs ablativum admittit: ut
Quicquid sub terra est in apricum proferet ætas.
Virg. ——*sub nocte silenti*; id est, *in nocte silenti.*

2 Super, pro Ultra, accusativo jungitur: ut,
Virg. —— *Super Garamantas & Indos Proferet imperium.*

Super pro De & in, ablativo: ut, Tacit. *Multus super ea re, variusque rumor.* Virg. *Fronde super viridi.*

3 Subter, uno significatu utrique casui apud authores jungitur: ut, Liv. *Pugnatum est super subterá, terras.*
Virg. —*omnes Ferre libet densa subter testudine casus.*

Tenus, gaudet ablativo & singulari & plurali: ut, *Pube tenus. Pectoribus tenus.* At, genitivo tantùm plurali: ut, *crurum tenus.*

Præpositiones, cùm casum amittunt, migrant in adverbia: ut, Virg. —— *longo pòst tempore venit.*
Idem; *Pone subit coniux, ferimur per opaca locorum.*
Idem; *Coràm, quem quæritis adsum Troïus Æneas,*

INTER-

INTERJECTIONUM.

Vid. pag. 93.

Conſtructio.

INterjectiones non rarò abſolutè, & ſine caſu ponuntur ut, Virgilius.

Spem gregis (ah!) ſilice in nudâ connixa reliquit.

Terent. *Quæ (malum!) dementia?*

O exclamantis, nominativo, accuſativo, & vocativo jungitur; ut, *O feſtus dies hominis!*

Nirg. *O fortunatos nimium, bona ſi ſua norint, Agricolas!*

Idem. *O formoſe puer, nimium nè crede colori.*

Heu & Prô nunc nominativo, nunc accuſativo, adhærent: ut, *Heu pietas!* Virg. *Heu priſca fides!*

Idem. *Heu ſtirpem inviſam!*

Terent. *Proh Jupiter! tu homo adiges me ad inſaniam.*

Idem. *Prô deum atque hominum fidem!*

Proh ſancte Jupiter! apud Plaut.

Hei & væ, dativo apponuntur: ut,

Ovid. *Hei mihi, quod nullis amor eſt medicabilis herbis.*

Terent. *Væ miſero mihi, quantam de ſpe decidi!*

a fingendo

DE FIGURIS.

FIgura eſt, novatâ arte aliquâ, dicendi forma. Cujus duo tantum genera; Dictionis ſcilicet & Conſtructionis, hoc loco trademus.

FIGVRÆ DICTIONIS.

Figuræ dictionis ſunt ſex: Proſtheſis, Epentheſis, Paragoge, Aphæreſis, Syncope, Apocope.

Proſtheſis, eſt appoſitio literæ vel ſyllabæ principio dictionis; ut, [1] *Gnatus, gnavus,* [2] *tetuli*, pro *natus, navus tuli.*

Aphæreſis, eſt ablatio literæ vel ſyllabæ principio dictionis: ut, *Ruit* pro *eruit.* [3] *Temnere* pro *contemnere.*

Epentheſis, eſt interpoſitio literæ vel ſyllabæ in medio dictionis: ut, *Relliquias, retligio*, additâ *l*; [4] *Induperatorem* pro *Imperatorem.*

Syncope

Interjectiones nullâ naturâ suâ effatum cognitum is qui ijs additur aliundè dependet, nimirùm à voce aliquâ, quæ ut plenus sit sensus, animo concipitur, ob affectus vero vocis exprimitur: vel ejusmodi sit, ut casus etiam suos interjectio nes confictat. ut O fortunatus Deus hominis! integrè erit, O quam est fortunatus Deus hominis! O fortunatos! valet. O quam dicamus vel optemus fortunatos! Heu pietas! integra quid Heu quanta est pietas! Proh Deum atq; hominum fidem. sc. obtestor, imploro. Hoi & væ ponuntur loco nominum, ut, væ tibi (id est) magnum malum est tibi

---

1. Quale ut medicaver hic. Deus dat. 2. sensu
2. Jacuit Deus vos salutet nunc non sunt dat. 2. sensu
3. Jejunus stomachus raro vulgaria vomit. Horat.
4. Quales nunc epulas jejunum glutisse putamus
Judæi ratorem ——— Juv. Dat. 2.

Transfert.

Prothesis apponit capiti, sed Aphæresis
Syncope de medio tollit, sed Epenthesis addit
Metathesis transponit, Syncope tollit, sed Paragoge
Consequitur Crasis, diæresis a Diæresis
effert.

5. Est aliquid digito monstrari & dicier hic & nunc

Syncope, eſt ablatio literæ vel ſyllabæ è medio dictionis: ut, *Abiit, petiit, dixti, repoſtum*, &c.

Paragoge, eſt appoſitio literæ vel ſyllabæ ad finem dictionis: ut, *Dicier* pro *dici*.

Apocope, eſt ablatio literæ vel ſyllabæ à fine dictionis: ut, *Peculî*, pro *peculii*. *Dixtin'*, pro *dixtine*. *Ingenî* pro *ingenii*.

Figuræ Conſtructionis.

Figuræ Conſtructionis ſunt octo. Appoſitio, Evocatio, Syllepſis, Prolepſis, Zeugma, Synthecis, Antiptôſis, Synecdoche.

APPOSITIO.

APpoſitio, duo aut plura ſubſtantiva in eodem caſu componit.

ut, *Marcus Tullius Cicero*.

Interdum, apud authores, in diverſis caſibus ponuntur ſubſtantiva perinde quaſi ad diverſa pertinerent; ut, *Vrbs Patavii*, apud Virgilium, *Vrbs Antiochiæ*: apud Ciceronem.

In appoſitione, ſubſtantiva non ſemper ejuſdem generis aut numeri inveniuntur. Nam quoties alterum ſubſtantivorum caret numero ſingulari, aut eſt nomen collectivum, diverſorum, numerorum eſſe poſſunt: ut, *Vrbs Athenæ*.

Ovid. *In me turba ruunt luxuriosa proci.*

Virg. *Ignavum fucos pecus à præſepibus arcent.*

Triplici nomine fit Appoſitio.

Reſtringendæ generalitatis gratiâ: ut, *Vrbs Roma, Animal equus*.

Tollendæ æquivocationis causâ: ut, *Taurus, mons Aſiæ: Lupus piſcis*.

Et ad proprietatem attribuendum: ut, *Eraſmus vir exactiſſimo judicio. Neveus adoleſcens inſigni formâ. Timotheus homo incredibili fortunâ.*

EVO-

EVOCATIO.

CUm prima vel ſecunda perſona immediatè ad ſe evocat tertiam, ambæ fiunt primæ vel ſecundæ perſonæ: ut, *Ego pauper laboro*: *Tu dives ludis.*

Eſt ergò Evocatio, immediata tertiæ perſonæ ad primam vel ſecundam reductio.

Obſervandum verò eſt, Verbum ſemper convenire cum perſonâ evocante; *Ego pauper laboro*: *Tu dives ludis.* Nam in Evocatione quatuor ſunt notanda: Perſona *Evocans*, quæ ſemper eſt primæ vel ſecundæ; Evocata, quæ ſemper eſt tertiæ; Verbum, quod ſemper eſt primæ vel ſecundæ perſonæ; & Abſentia conjunctionis. In Evocatione, perſona evocans & evocata aliquando ſunt diverſorum numerorum, utpote, vel cum perſona Evocata caret numero ſingulari: ut, *Ego tuæ deliciæ iſtæ veniam.* Aut, cum eſt nomen collectivum: ut, *Magna pars ſtudioſorum amœnitates quærimus*: hîc ſubauditur *nos.* Aut denique cum eſt nomen diſtributivum; ut, *In magnis læſi rebus uterque ſumus*: ſubintelligitur *nos.*

Duplex autem eſt evocatio: Explicita, ubi tam perſona evocans quàm evocata exprimitur: & Implicita, ubi perſona evocans ſubintelligitur: ut,

Sum pius Æneas: ſubintelligitur *Ego.*

Populus ſuperamus ab uno: ſubauditur *nos.*

SYLLEPSIS.

SYllepſis, ſeu conceptio, eſt comprehenſio indignioris ſub dignioti; à Συλλαμβάνω con, & λάμβανω ſumo.

Duplex autem eſt conceptio: Perſonarum ſcilicet, quoties perſona concipitur cum perſona; & Generum quoties genus indignius cum genere digniore concipitur: Cujus declarandæ rei gratiâ, hæc quæ ſequuntur obſervabis.

Duo aut plures nominativi ſingulares conjunctione connexi, Verbum plurale ſæpiùs exigunt: quod nominativo dignioris perſonæ reſpondet: ut, *Quid tu & ſoror facitis? Ego & mater, miſeri perimus.*

Tu & uxor, qui adfuiſtis, teſtes eſtote.

Con-

De syllepsi relativâ.

Syllepsis relativa est, cui relativum respondet
ad antecedentem, qui non exprimitur;
sed è verbis integræ periodi percipitur; ut.
Omnes omnia bona dicere & laudare fortunas
meas qui hoc audit, meus homunio aut, &c.
Subaudiendum syllepsis fit per Elipsin, ut. Talpa
oculis caret, Ubi vel aliis subaudiri debet.
Ita quam Quamobrem. Atque similia.

Siguiendo el reimable, el Expresso
y Gallinam & reflexam ruffum passum
pedant. Sec. donec aliud animi volup-
tatisve causa.

Conceptio Perſonarum.

Dignior autem eſt perſona prima quam ſecunda aut tertia, & dignior ſecunda quàm tertia: ut, *Ego & pater ſumus in tuto. Tu atq; frater eſtis in periculo. Neque ego neque tu ſapimus.*

Virgil.— *divellimur inde Iphitus & Pelias mecum.*

Idem; *Rhemus cum fratre Quirino Jura dabant.*

Interdum verbo ſingulari ſunt contenti: ut,

Tu quid ego & populus mecum deſideret, audi.

Conceptio Generum.

Dignius etiam eſt maſculinum genus quàm fœmininum aut neutrum: & dignius fœmininum, quàm neutrum: ut, *Rex & Regina beati. Chalybs & aurum ſunt in fornace probati. Hinc per vim leges & plebiſcita coacta.*

At cum ſubſtantiva res inanimatas ſignificant, adjectivum aut relativum uſitatiùs in neutro genere ponitur: ut, Virgil. *Cum Daphnidis arcum,*

Fregiſti & calamos, quæ tu, perverſe Menalca,

Et cum vidiſti puero donata, dolebas.

Saluſt. *Ira & ægritudo permiſta ſunt.* Idem, *Hinc bella civilia, cædes, & diſcordia civilis grata fuerunt*

Virga tua, & baculus tuus, ipſa me conſolata ſunt.

Porrò Conceptio, alias Directa eſt, nempe cum concipiens, id eſt, dignius, & conceptum, id eſt, indignius copulantur, per Et, vel atque, vel que: aliàs Indirecta cum copulantur per Cum: ut, *Ego cum fratre ſumus candidi*, ubi utraque Conceptio eſt indirecta.

Eſt etiam quædam Conceptio generum implicita; nempe quando nec genus concipens, nec genus conceptum explicatur; ſed de mare atque fœmina perinde loquimur ac de ſolo mare: ut, ſi dicam *uterque eſt formoſus*, loquens de ſponſo & ſponſa.

Sic. Ovid. *Impliciti laqueis nudus uterque jacet*: loquens de Marte & Venere, reti implicitis à Vulcano.

PRO-

PROLEPSIS.

PRolepsis seu præsumptio, est pronuntiatio quædam rerum summaria. Fit autem quum congregatio sive totum cum verbo vel adjectivo aptè cohæret; deinde partes totius ad idem verbum vel adjectivum reducuntur, cum quo tamen ferè non concordant: ut, *Duæ aquilæ volaverunt; hæc ab oriente, illa ab occidente.* Hîc congregatio, sive totum, *Duæ aquilæ* cum verbo *volaverunt*, per omnia concordat: cum quo partes, *hæc & illa*, ad idem verbum relatæ, in numero non concordant. Congregatio sive totum, est dictio pluralis numeri: ut *Duæ aquilæ*: aut plurali æquivalens; ut, *Corydon & Thyrsis.*

Nam copulatum equivalet plurali: ut Virg.

Compulcrantq; greges Corydon & Thyrsis in unum;
Thyrsis oves, Corydon distentas lacte capellas.

Aut congregatio est nomen collectivum; ut,

Populus vivit, alii in penuria, alii in deliciis.

Sulpitius & Aldus quinque dicunt in Prolepsi esse necessaria. Congregationem, ut in priore exemplo, *duæ aquilæ*: Verbum, ut, *volaverunt*: partes, ut *hæc & illa*: Partium determinationem, ut *ab oriente & occidente*; & ordinem, videlicet, quòd totũ præcedat, partes sequantur.

Verbum plurale, quod totum aliquod complectebatur in verbis subjectis, quasi dividitur, ut singularia utrisq; inserviant: ut, *Curemus æquam uterq; partem: tu alternm, ego item alternm*, Ter.

Alter in alterius jactantes lumina vultus,
Quærebant taciti noster ubi esset amor: Ovid.

Deest altera partium cum determinatione, videlicet, *& alter in alterius. Et, Alter alterius onera portate.* Ubi deest *vos* & altera pars cum determinatione, videlicet, *Et alter alterius.*

Terent. *Curemus æquam uterq; partem*: hîc totum *nos* subintelligitur, & partes, *alter & alter*, includuntur in distributivo *uterque.*

Diomedes Prolepsim dicit esse, quoties id quod posterius

D
t. El aliquando unius suggrafii, ad
diosa Adjectiva, ab magna minorq
foro quorum. Vid Driff. 4. c. 2.

ſterius geſtum eſt, ante deſcribimus: ut, Virgil. *Lavinaque venit Littora.* Lavinium enim nondum erat, quum Æneas veniret in Italiam. Dicitur verò Prolepſis a προ quod eſt ante, & λήγω ſumo.

ZEUGMA.

ZEugma eſt, cum verbum duobus aut pluribus Nominativis, Adjectivum pluribus Subſtantivis, conjunct one aut commare nexis, reſpondent, cum viciniore conveniunt expreſsè, cum reliquis per ſupplementum: ut, Cic. *Nihil te nocturnum præſidium palatii, nihil urbis vigiliæ, nihil timor populi, nihil concurſus bonorum omnium, nihil hic munitiſſimus habendi Senatûs locus, nihil horum ora vultuſque moverunt.* Hîc *moverunt*, expreſſè reducitur ad *ora vultuſque*, at ad cætera per ſupplementum: Subintelligendum eſt enim *præſidium movit, vigiliæ moverunt, timor populi movit, bonorum concurſus movit, habendi Senatûs locus movit.* Attamen qnando eſt Comparatio vel ſimilitudo, verbum vel adjectivum convenit cum remotiore ut, *Ego melius quàm tu ſcribo. Ego ſicut fœnum arui. Hoc ille ita prudenter atque ego feciſſet.*

Item per *niſi*: ut Ter. *Talem filium nulla niſi tu pareret.*

Licet Poetæ interdum aliter loqui ſoleant: ut,

Ovid. *Quid niſi ſecretæ læſêrunt Phyllida ſilvæ?*

De quibus in concordantia verbi & nominativi ſuprà eſt dictum: ut, Cic. *Quare ut arbitror, prius hic te nos, quam iſtic tu nos videbis.*

Tribus modis fit Zeugma.

In perſona: ut. *Ego, & Tu ſtudes.*

In genere: ut, *Maritus & uxor eſt irata.*

In numero: ut, —— *hîc illius arma, Hîc currus fuit.*

Ponitur aliquando verbum vel adjectivum in principio & tum vocatur Protozeugma: ut, *Dormio ego & tu.* Quandoque in medio, vocaturque Meſozeugma: ut, *Ego dormio & tu.* Quandoque in fine, & vocatur Hypozeugma: ut, *Ego & tu dormis.*

Requiruntur autem in Zeugmate quatuor: Duo ſubſtantiva; ut, *Rex & Regina*: Conjunctio, quæ vel copulativa vel disjunctiva, vel etiam expletiva eſſe poteſt; ut, *Et vel*, &c. Verbum vel adjectivum; *Irata eſt*; quod verbum vel adjectivum viciniori ſuppoſito reſpondeat. Fit etiam quoddam Zeugmatis genus per adverbia: ut, *Cubas ubi ego. Cœnas quando nos.*

Quando Verbum ad duo ſuppoſita reducitur, & cum utroque convenit, eſt Zeugma, ut dicunt, Locutionis, non Conſtructionis: ut *Joannes fuit piſcator & Petrus.*

Dicitur autem Zeugma quaſi copulatum, à Græco Verbo ζεύγνυω vel ζεύγνυμι, quod eſt copulo.

SYNTHESIS.

Synthesis eſt orationis figura, cum voces ſint incongruæ, ſenſu ad huc ſano: ut, Virg. *Pars in fruſta ſecant. Gens armati.*

Fit autem Synthesis, nunc in genere tantum, idque aut ſexûs diſcernendi causâ: ut, *Anſer Fœta, Elephantus gravida*: aut ſupplementi gratiâ: ut, *Præneſte ſub ipſâ*: ſubauditur *urbe. Centauro in magnâ*: ſubintelligitur *navi.*

Nunc in numero tantum: ut, *Turbarunt. Aperite aliquis oſtium.*

Nunc verò in genere & numero ſimul: ut, *Pars merſi tenuêre ratem.*

Virg. *Hæc manus ob patriam pugnando vulnera paſſi.*

Dicitur autem Synthesis, à συν quod eſt con, et θέσις poſitio; quia eſt compoſitio, id eſt, conſtructio facta, gratiâ ſignificationis.

ANTIPTOSIS.

Antiptôſis, ab ἀντὶ quod eſt *pro*, et πτῶσις *caſus* eſt poſitio caſûs pro caſu; idq, interdum non invenuſtè: ut, Virg. *urbem quam ſtatuo, veſtra eſt.* Ter. *Populo ut placerent*

*Symbolum est consuetudo, vel regula, non
98 vocc. congrua.
Duo millia cruciabus adfigi. Carl. lib. 9. Sed
Ubi illic scelus qui me prædidit. S. Aug. tom. 3.
non respiciebus ad duo millia, sed bis mille.
quod in animo est non ad scelus quod punitur
sed ad scelestos qui semper observantur.
semper dissentiri adjectionem à subsequente
copertiva: sed consentiri cum indirecta.
Ut te Deus, Calliope, precor, adspirate canentem,
Hic convenienter ex Calliopen omnes Musas
intelligimus. Virgilius. Hunc precinere
Arcades inter oves, nec fas latrare molossis.
Hic in precantis notat. Similiter accusativo
dissimum caprinum (hoc) quamvis sit
dr majus, quam herba asseritur. Ubi ex
(caprinum) subintelligitur pluralis caprinus
huic enim respondet verbum precinere.
2. Ubi illic scelus est, qui me prædidit,
Viz. obstaculum scelus, & concretio scelestus
Salium. Caprigo aqua mulctali. Mulcta
micæ ex incolis. Duo millia cruciabus
affigi; respicit homines. Capita conjura-
tionis vinxit cæli. Cum respectu ad prin-
cipes.
S. Hoc precor amice mecum est multa quæ
monstrabimus erunt. Divertibat Pacta animum
ad precedes.
Qui habet salem quod in se est cum respectu
ad Sal, nec bonum conductum ex antiquo
Sale Veul. Vel
Hic genus antiquum Terræ Dardania pro-
Tibrinæ Ægesti fauda volvemulus in uno.

Ad pag. 92. lit.

*. Ifous O olle, caelum Vocativum regunt, ad, Heus Eqve. Pic. O Polle, item alle & eale regunt Accusativum & Vocativum, ut. Ah Virgo infelix! Hrundo sacrilega, sic Apays. 2. Ji istis, Dos ô Patricius sanguis, vos ô Pompilius sanguis, non opus vid[illegible] carla scelâ & Dialogen, si reservatur, ille vos, qui estis Patricius sanguis. O vos qui Pompilius sanguis estis.

Non omnia ad subsequis scripta sunt accurate ad regulam examinanda, nam Grecum, Philosophum, Grammaticum, non sonat scil. Solecismum, si scirem facil, nunc scil. si insciens f.

In his subintel. καὶ vel προσεῖναι, sicut in
2. hic adhuc quod nobis dubitabat constat.
Sed Attributum Διθήκη.

2. Iubeadum & in Gen. Accusativo Felix,
prudentiæ animi, providus animi, ἀγχίνους
providus ingenii, sapiens animi, ἀκέραιος
integer, sanctus, abjectior incultus, dis-
persus, malignus, validus, nefas, sinere,
fides, sanctus Genitiv. regunt.
Mortis suam vocem, colera Canes, magi-
nam pavidam conspectus, libi obsti.
3. Ἡδέως, pro, quoad, secundum, ut.
Gr. ἐσοις κατὰ δόξαν τῶν προφητῶν, fi-
καὶ κατὰ ἀλήθειαν. καλὸς λόγον πάσχει
καὶ οὐ κατ' ἄλογον πάθος.

serent quas feciſſet fabulas. Sermonem quem audiſtis, non eſt meus. Ejus non venit in mentem, pro *id.* Quanquam hîc, *venit*, impersonaliter potiùs uſurpari existimandum eſt. *Ariſtotelis libri ſunt omne genus elegantiâ referti*: pro *omnis generis*. Sic *id genus, quod genus, &c. Idne eſt is authores mihi?* pro *ejus*. Interdum autem fit durior Antiptôſis: ut, *Salve primus omnium parens patriæ appellate*, pro *prime. Habet duos gladios, quibus altero te occiſurum minatur, altero villicum*, pro *quorum altero.*

SYNECDOCHE.

Synecdoche, eſt orationis figura; cum prædicatum partis attribuitur toti: ut, *Æsh ops albus dentes.*

Per Synecdochen omnia nomina adjectiva, aliquam proprietatem ſignificantia; item verba paſſiva, & neutralia, ſignificantia aliquam paſſionem, poſſunt regere accuſativum, aut ablativum, ſignificantem locum in quo eſt proprietas aut paſſio: ut, *Æger pedes*, vel *pedibus. Saucius frontem*, vel *fronte.*

Nam illæ Græcæ phraſes ſunt: *Excepto quod non ſimul eſſes, cætera lætus. Cætera ſimiles, uno differunt.*

Dicitur autem Synecdoche à συν quod eſt *con*, & ἐκδεχομαι *ſuſcipio*: videlicet, quòd totum cum ſua parte capiatur.

Si cui lubet figuratæ Conſtructionis elegantias pernoſcere, legat Thomam Linacrum *de* Eclipſi, Pleonaſmo, *&* Enallage, *déque aliis Figuris eruditè, dilucidè, ac copioſè diſſerentem.*

PROSODIA.

προσῳδία accentus

PRosodia est, quæ rectam vocum pronuntiationem tradit; Latinè *accentus* dicitur.

Dividitur autem Prosodia, in Tonum, Spiritum, & Tempus.

Tonus est ratio figendi accentum in vocibus pronuntiandis: juxta quem syllaba vel elevata vel depressa accipitur.

Ex autem tonus triplex, { Acutus. Gravis. Circumflexus.

Tonus acutus, est virgula obliqua ascendens in dextram, sic [´]

Gravis, est virgula obliqua descendens in dextram, ad hunc modum [`]

Circumflexus, est quiddam ex utrisque conflatum hâc figurâ [^]

Huc addatur et iam Apostrophus, qui est quædam circuli pars in summo literæ apposita quam sic pinges [᾽]

Hâc notâ ultimam dictionis vocalem deesse ostenditur: ut, *Tanton' me crimine dignum Dixisti?* pro *tantónc.*

Spiritus duo sunt, Asper & Lenis.

Asper, quo aspirata profertur syllaba: ut *Homo, honor:*

Lenis, quo citra aspirationem syllaba profertur: ut, *Amo, onus,*

TONORUM REGULA. 1.

MOnosyllaba dictio brevis, aut positione longa acuitur: ut, *Mel, fel, párs, pax.* Naturâ longa, circumflectitur: ut. *Spês, flôs, sôl, this, vûs.*

REGULA

REGULA. II.

In diſſyllaba dictione, ſi prior longa fuerit naturâ, poſterior brevis; prior circumflectitur: ut, *Lũna*, *Mũsa*. In exteris acuitur, ut, *Citus*, *latus*, *ſólers*, *ſátur*.

REGULA. III.

Dictio pollyſyllaba, ſi penultimam habet longam, acuit eandem: ut, *Libertas*, *penates*. Sin brevem habet penultimam, acuit antepenultimam: ut, *Dóminum*, *pontifex*.

Excipiuntur compoſita à Facio: ut, *Benefacis*, *malefacis*, *calefacit*, *frigefacit*.

At ſi penultima longa fuerit naturâ, et ultima brevis, circumflectitur penultima: ut *Românus amâtor*.

Compoſita à Fio, ultimam acuunt: ut, *Maleſit*, *caleſit*, *beneſit*, *ſatisſit*.

REGULA. IV.

Quinque ſunt quæ tonorum regulas perturbant.

I. *Differentia.*

Differentia tonum tranſponit: ut, *tuà* adverbium, ultimam acuit nè videatur eſſe nomen. Sic *eò*, *aliò aliquò*, *continuò*, *ſedulò*, *porrò*, *fortè*, *quà*, *ſiquá*, *aliquá*, *nequó*, *illó falſò*, *citó*, *ferè*, *planè*, et id genus, alia: *putâ* pro *ſicut*, *ponè* pro *poſt*, *coram*, *circùm*, *alias*, *palàm*, *ergò* conjunctio, *ſed ergô* pro cauſa circumflectitur: ut,

Virg. —— *illius ergô Venimus.* Hæc igitur omnia, ſicut Græca acutiſona, in fine quidem ſententiarum acuuntur, in conſequentia verò gravantur.

Sic differentiæ causâ antepenultima ſuſpenditur in his, *Deindè*, *proindè*, *perindè*, *aliquandò*, *ſiquandò*, *néquandò*, *húcuſque*, *alongè*, *delongè*, *deinceps*, *duntaxat*, *deorſum*, *quâ-*

Propter, quinimo, enimvero, propemodum, admodum, affabre, interealoci, nihilominus, paulóminus, cùm non sunt orationis diversæ, uti sunt *Pube tenus, crurum tenus*: non enim composita sunt, velut *hactenus, quatenus,* et ejus generis reliqua.

2 *Transpositio.*

Transpositio tonum invertit, id quod usu venit in præpositionibus, quæ postpositæ gravantur: ut, Virg. *Transtra per & remos. Te penès imperium.*

3 *Retractio.*

Accentus acutus retrahitur in ultimam syllabam dictionis, cum particulæ enclitcæ subnectuntur: ut, *Luminaq; lauasq; Di.* Sic. *Dum, sis, nam,* parelca.

Ubi autem est manifesta compositio, non variatur tonus: ut, *Denique, utique, itaque, undique, hiccine,* & hujusmodi.

ubique tamen temporis sui tonum servat; et *ubivis.*

4. *Concisio.*

Concisio transfert tonum, cùm dictiones per Syncopen aut Apocopen castrantur; tunc enim tonum retinent integræ dictiones: ut *Virgîli, Valêri Mercûri*: pro *Virgilii, Valerii, Mercurii.*

Sic quædam nomina & pronomina syncopata circumflectunt ultimam: ut, *Arpinâs, Ravennâs, nostrâs, vestrâs cujâs,* ab *Arpinatis, Ravennatis, nostratis,* &c. Sic *Donec & donecum.* Sic *Hûc, illûc, istûc, adhûc,* &c. pro *hucce, illucce,* &c. Et composita à *dic, duc, fac*: ut, *benedîc, reddûc, calefâc.*

5 *Idioma.*

Idioma, hoc est linguæ proprietas, tonum variat adeò ut,

Hoc ad pag: prop: post.

9. Bacchius, ὰ ἀ ὰ ὰ qd hymnus in Bacchum
ἐφαρμοστικώτατος.
10. Antibacchius qd Bacchio contrarius.
11. Ἀμφίμακρος ⏑ – ⏑ ἀμφὶ circa βραχέα
longus ꝑ media brevis, cingitur ultimis
longâ.
12. Ἀμφίβραχυς, ⏑ ἀμφὶ ⏑ βραχυς brevis
quod ultimis ꝯ brevis Syllaba.

ſi dictiones Græcæ integræ ad nos veniant, ſervent tonum ſuum: ut, *Symois*, *Periphas* penultimam acuunt: at facta Latina, antepenultimam elevant, quia corripiunt penultimam.

Quæ autem prorſus Latina fiunt, Latinum quoque tonum ſervant: ut *Geórgica*, *Bucólica*, antepenultima acutâ, licèt apud Græcos in ultimâ tonum habeant.

Sic & *comœdia*, *tragœdia*, *ſóphia*, *ſymphónia*, tonum recipiunt in antepenultimâ, licèt in ſuâ linguâ habeant in penultimâ.

Porrò, ſi ignoretur proprius peregrinæ vocis tonus, tutiſſimum fuerit juxta Latinum accentum illam enuntiare.

Syllabæ communes in proſa oratione ſemper corripiuntur: ut, Célebris, Câthedra, Mediocris.

DE CARMINUM *Ratione.*

HActenus de Tonis & Spiritibus; deinceps de ſyllabarum tempore, & carminis ratione pauca adjiciemus.

Tempus eſt ſyllabæ pronuntiandæ menſura. Syllaba brevis unius eſt temporis, longa verò duorum.

Tempus breve ſic notatur (˘)

Longum autem ſic [–] ut Tĕrrā.

Ex ſyllabis juſto numero & quantitate diſpoſitis fiunt pedes.

Eſt autem Pes duarum ſyllabarum pluriúmve conſtitutio, ex certa temporum obſervatione.

Pedum, alii ſunt diſſyllabi, alii triſſyllabi, alii tetra ſyllabi.

Vid: pag: prox:

Diſſyllabi ſunt { 1 Spondæus, 2 Pyrrhichius, 3 Trochæus, 4 Iambus, } ut, { – – *Virtus.* ˘˘ *Deus.* – ˘ *Panis.* ˘ – *Amans.*

Triſſyllabi ſunt { 5 Moloſſus, 6 Tribrachus, 7 Dactylus, 8 Anapæſtus, 9 Bacchius, 10 Antibacchius, 11 Amphimacer, 12 Amphibrachus, } ut, { – – – *Magnates.* ˘˘˘ *Dominus.* – ˘˘ *Scribere.* ˘˘ – *Pietas.* ˘ – – *Honeſtas.* – – ˘ *Audire.* – ˘ – *Charitas.* ˘ – ˘ *Venire.*

Vid: pag: prox.

Pedes

104

Rex Lidanus Virg: Dochmius ab hoc
pueros similimus omni. Hor. Utrobiq;
est Anapestus pro Spondeo vel Dactylo.
Metaphorice dicuntur pedes, sicut enim
animalia alternis viribus pedes mo-
vebantur, nunc deprimunt, sic in car-
minum contemplatione singulos
pedes ꝙ. rever. elevamus, nunc ꝙ dein
deprimimus.

Quidam sunt communes, sc. pedo longo, modo
brevis, vel prima in (Orion).

x. Pes Metaph. ab animalibus similitur,
quia ut animal pedibus, ita & versus pedibus
incedere videtur. Horat. enim dixit versus
currere.

e Spondeus dr ex eo quod in sacrificiis
libationibus sacrificantes ejus in primis usus
sunt ad gravitatem q^m obtinet.
e Hyperbolicus ἀπὸ τῆς ὑπερβολῆς.

Dactylus sic dictus à digito quod à longiore
modo incipiens in duas desinit breves, sic
per dactylicus unicam junctarum habet
longam & duas breves.

[illegible] ...
...rifcijs & libamentis ꝺ̃ maxime celebantur.
Græcè σπονδάϊοι. 2 Pyrrichius à Pytho
qui victoria potitus, frequentibus Pyrrichijs
est laudatus, vel à Pyrrichia Dysonico, qui
primus sub armis saltare ad tubæ pedis
sonum instituit. Alij ducunt ab ardore &
velocitate sui soni à πυρ ignis (vt) à flamma,
Alij dicunt à Pyrrichia Insulæ genere quia
hæc saltatio est sub armis celebrata Pyrrichia
Græcè πυῤῥίχη, ὄρχησις, ꝙ certain form of
dancing in armour & weapons & first
invented by Pyrrhus. 3 Iszeus Trochæus
quod celebrata sua similibus celebritatem vela
quam Græci ἰσχὺν appellant addita à
nostris scribebat vbi pugnæ cantu vbi ad eum
quod iterum arma cursumque carmina decan-
tabant hoc pedis genere componebant.
4 Iambus, Gr. ἀπὸ τῆς ἰαμβίζειν qd est con-
uitiari, siue invehi q. conuitiosum genus carminis.
5 Molossus vidor & dictus à Molossis
Molossia regione, Epiri vel qd Molossi in pedis
genere constantes Molossi in templo Iouis
canebant.
6 Hexameter ἀπὸ τοῦ ἓξ δακτύλους ἢ ἓξ ποδισμούς.
7 Dactylus ἀπὸ τῆς δακτύλου ἁφῆς, qui di-
citur ex tribus pratibus constat una
longam & duabus breuibus
8 Anapestus Arma is ἀνά ἐν ἀνάπαιστος
pes ꝙ quod reperculsa Dactyla sono recipere
Gr. de vel Dactylus & Dactyla contrarius.

Omne genus versuum concinnius fluet, si pedes ex diversis dictionibus sint concatenati, neque singuli subsistentes ex singulis verbis constent. ubi etiam parcissimis hiatus a synalapha aut Ecthlipsi

Qualis sit Hexametri modulamen, quod à Penthemimeri incipit: quod dissyllabo aut trissyllabo nihil: à monosyllabo, aut polysyllabo ingrato

Pentametri claudatur dictione dissyllaba, eaque vel valde longa, quam clari signante emphasim vel subsidio librorum. Neque enim locus hic dissolvo, nisi necessitas, meo arbitrio epitheto minimo.

Versus in scholis usitatissimi, sunt Elegiaci; Pentameter semper subjectus Hexametro.

Pedes Tetrasyllabi, potiùs pedum conjunctiones quàm pedes à quibusdam vocantur, atque ab aliis omittuntur, tanquam non multùm ad institutum Grammaticæ pertineant. Hos tamen tetrasyllabos nihilominus adjecimus, propter aliquem eorum usum in carminibus illis quæ ab his nomen acceperunt, *viz.* Choriambicum, Ionicum &c.

Pedes igitur compositi præcipui sunt 16.

	qui constat ex	
Proceleusmaticus,	duobus Pyrrhichiis.	a
Dispondæus,	duobus spondæis.	b
Choriambus.	Trochæo & Iambo.	c
Antispastus,	Iambo & Trochæo.	d
Diambus,	duobus Iambis.	e
Dichoræus,	duobus Trochæis.	f
Ionicus à majore,	Spondeo & Pyrrhichio.	g
Ionicus à minore,	Pyrrhichio & Spondæo.	h
Epitritus primus,	Iambo & Spondæo.	i
Epitritus secundus.	Trochæo & Spondæo.	k
Epitritus tertius,	Spondæo & Iambo.	l
Epitritus quartus,	Spondæo & Trochæo.	m
Pæon primus.	Trochæo & Pyrrhichio	n
Pæon secundus,	Iambo & Pyrrhichio.	o
Pæon tertius,	Pyrrhichio & Trochæo.	p
Pæon quartus,	Pyrrhichio & Iambo.	q

ut, [a] *Hŏmĭnĭbŭs.* [b] *Cōnclūdēntēs.* [c] *Hĭstŏrĭæ.* [d] *Alexāndĕr.* [e] *Sĕvērĭtās.* [f] *Cōmprŏbārĕ.* [g] *Cantabĭmŭs.* [h] *Vēnĕrāntēs.* [i] *Sălūtāntēs.* [k] *Cōncĭtātĭ.* [l] *Cōmmunĭcānt.* [m] *incāntārĕ.* [n] *Cōnfĭcĭĕrĕ.* [o] *Rĕsŏlvĕrĕ.* [p] *Sociārĕ.* [q] *Cĕlĕrĭtās.*

Ex pedibus autem, *Iambus*, & *Trochæus*, *Spondæus*, & *Dactylus*, *Anapæstus*, & *Tribrachus* usitatissimi sunt,

Porro, pedes justo numero atque ordine concinnati, carmen constituunt.

Est enim carmen, oratio justo atque legitimo pedum numero constricta.

Carmen compositurо inprimis discendum est, pedibus ipsum ritè metiri, quam Scansionem vocant.

Est

Eſt autem Scanſio, legitima carminis in ſingulos pedes commenſuratio.

Scanſioni accidentia.

Scanſioni accidunt, Synalœpha, Eclipſis, Diæreſis, & Cæſura.

+ Synalœpha, eſt eliſio vocalis finalis in dictione præcedente, à vocali initiali dictionis ſequentis: ut,

Sera nimis vit' eſt crastina, vive hodie.

Fit autem interdum in his dictionibus; ut, Dii, diis iidem, iiſdem, deinde, deinceps, ſemianimis, ſemihomo, ſemiuſtus, deeſt, deero, deerit, & ſimilibus.

At, heu & O, nunquam intercipiuntur.

+ Eclipſis, eſt quoties *m*, cum ſuâ vocali perimitur, proximâ dictione à vocali exorſâ; ut,

Monſtr', horrend', inform', ingens, cui lumen ademptum: pro *Monſtrum, horrendum, &c.*

Synæreſis, eſt duarum ſyllabarum in unam contractio: ut, Virg. *Seu lento fuerint alvária vimine texta*: pro *alveária*.

Diæreſis, eſt ubi ex una ſyllaba diſſectâ fiunt duæ:

– ∪∪ – – – ∪∪ – ∪∪ –

ut, Ovid. *Debuerant fuſos evoluiſſe ſuos*, pro *evolviſſe*.

Cæſura, eſt cum poſt pedem abſolutum ſyllaba brevis in fine dictionis extenditur.

Cæſuræ ſpecies ſunt,

Triemimeris, ex pede & ſyllabâ: ut

– ∪∪ – ∪∪ – – ∪∪ – ∪∪ – –

Virgil *Pectoribus' inhians, ſpirantia conſulit exta.*

Pen-

10 vt Ac videtur idem Maluisse dicendum de ah, proh, vah, heu, & similibus interjectionibus; quæ & inter se Diuisi quidem sunt. Ah bis, ia, Arethusa ia Arethusa vocauit. In causa est, quia affectus in ijs maxime multum valet.

t. Synalœpha interdum omittitur, ut Et Eacŭ, Et longum formose valet, vale inquit, Iola, Et hoc per grabissimũ. Hoc: Et hoc pro commisste. Et sic in alijs.

Vocales longa & non elisa, diuidiam mutant quantitatem, ut aut commune.

t. Deficiens aliquando & varias mutatur. Sed ut Dignus sum Et inopia fieri mutata potentis.

Eliduntur etiam sæpissime nobius literam Et ut in illo carmine Iuuenalis

Pocla Amarylli nodos Et cornua dic cui

ubi (Et) in vocem abijt.

Eliduntur etiam (Et ut in illo Mart. Cum Sardonichas, smaragdos, Adamantas, Jaspidas, qd ita scandendũ Sardonichas, smaragdos &c.

t. Suspensa aliquando in versu (qui inde hypermeter dicitur) post ydeos debilior syllaba vocalis aut ẽ in terminata; quæ à vocali sequentem versus inchoante elidenda est, ut, Infelix vero Et fata nucis arbutus horrida Et ilicibus &c. Georg. 2.

Vocales & diphthongi quando non eliduntur simul communiter.

9. Exhibita communia (quae) frequentissima reperies; haec vero partim antiquata partim Licentiae à poetis usurpata, (sunt) notanda magis discendi gratia imitanda

† Tetrasyllabi à vocale quinque & quinque semis & pedes divisio. Pentasyllabi Cesura & cum quinque in versu semipes agere faciunt contra gallorum praeceptum.

Vocales & diphthongi, quando non elidantur sunt communes. Versus.

Victor apud rapidum Simoenta sub Ilio alto.
Quinque Sagittiferi graviter & femineus ululatu.

Ad eadem versu & correpta & producta vocalis.
Ad. Est sunt canali impressus Delio Oscam.

2. ana Dr ingas gd Heroica & sublimia hoc genere comminis celebrantur.

Ab ēs s.e & ullor metrum quia sex pedibus constat.

Penthemimeris, ex duobus pedibus & syllabâ: ut,

– ∪∪ – ∪∪ – – – – ∪∪ – –

Virgil. *Omnia vincit amor, et nos cedamus amori.*
Hepthemineris, ex tribus pedibus & syllabâ: ut,

– – – – – ∪ ∪ – – – ∪∪ – –

Idem: *Ostentans artem pariter arcumq; sonantem.*
Enneëmimeris, constat ex quatuor pedibus & syllabâ:

– ∪∪ – ∪∪ – – – – ∪∪ – –

ut, Idem. *Ille latus niveum molli fultus hyacintho.*

DE GENERIBUS Carminum.

CArminum genera usitatiora, de quibus nos hoc loco potissimum tractare decrevimus, sunt Heroicum, Elegiacum, Asclepiadæum, Sapphicum, Phaleucium, Iambicum.

Carmen Heroicum.

Carmen Heroicum, seu Hexametrum constat pedibus sex: e quibus quintus est dactylus, sextus semper spondæus, præcedentes promiscuè spondæi vel dactyli: ut,

– ∪∪ – ∪∪ – ∪∪ – – ∪∪ – –

Virgil. *Tytire tu patulæ recubans sub tegmine fagi.*

Reperitur

Reperitur aliquando Spondæus etiam in quinto loco: ut, Idem. *Chara Deûm ſoboles, magnum Jovis incrementum.* Ultima cujuſque verſus ſyllaba habetur communis.

Carmen Elegiacum.

Carmen Elegiacum, quod & Pentametri nomen habet, è duplici conſtat Penthemimeri, quarum prior duos pedes, dactylicos, ſpondaicos, vel alterutros comprehendit, cum ſyllaba longa: altera etiam duos pedes, ſed omnino dactylicos, cum ſyllaba item longa;

– – – ∪ ∪ – – ∪ ∪ – ∪ ∪ –

ut, Ovidius. *Res eſt ſolicitis plena timoris amor.*

Carmen Aſclepiadæum.

Carmen Aſclepiadæum, conſtat ex penthemineri, hoc eſt, ſpondæo & dactylo, & ſyllaba longa; & duobus deinde dactylis: ut,

– – – ∪ ∪ – – ∪ ∪ – ∪ ∪

Horatius. *Mecœnas atavis edite regibus.*

Sapphicum.

Carmen Sapphicum conſtat ex trochæo, ſpondæo, dactylo, & duobus demum trochæis; ut,

– ∪ – – – ∪ ∪ – ∪ – –

Horatius. *Jam ſatis terris nivis atque diræ.*

Ternionibus ſapphicorum ſingulis Lyrici ſubnectunt carmen

3. Elegia vel ab (e) dolentis particula & Ἀοιδή vel ᾠδή & ᾄσμα qd miserabilis cantus
Damianum hoc carmine decantari valebant.

Dicitq; modo & μελῳδία.

Ab Asclepiade Incertum
De carmine.
Aut alio vocales longæ mora & licentia fiebat
eorum modo volunt quantitatem integram
modo quantitatem amittunt vel sunt sumpsere

Sappho Incertum & Catullus hyssipo.

Credimus aequi amant ipsi sibi somnia
fingunt

1. d^r quia ab Adame excogitatum.

2. Hi duo addit in hyronum gratiam qui his primum specialati ad Elysiacos procedunt.

3. A Phaleco Inventore sic d^r.
4. Polysyllaba in fine Phalecij commendatur ut commodiorem. elegantes.

Elim: ab Jambo Sapor filio. hujus carminis inventore.

carmen Adonicum è dactylo & ſpondæo conſtans: ut,

– ∪ – – – ∪ ∪ – ∪ – –

Horatius. *Integer vitæ, ſceleriſq; purus.*

– ∪ – – – ∪ ∪ – ∪ – –

Non eget Mauri jaculis nec arcu,

– ∪ – – – ∪ ∪ – ∪ – –

Nec venenatis gravida ſagittis,

– ∪ ∪ – –

Fuſce, Pharetra.

Phaleucium, ſive Henedcaſyllabum.

Carmen Phaleucium, ſive Hendecaſyllabum, conſtat ex ſpondæo, dactylo, & tribus tandem trochæis: ut,

– – – ∪ ∪ – ∪ – ∪ – ∪

Quoquò diffugias pavens Mabili,
Noſtrum non poteris latere naſum.

Iambicum Archilochium.

Legitimus verſus Iambicus è ſolis conſtat Iambis;

∪ – ∪ – ∪ – ∪ – ∪ – ∪ –

ut, *Suis & ipſa Roma viribus ruit.*

Recipit tamen interdum in locis imparibus, pro Iambo, tribrachum, ſpondæum, dactylum, anapæſtum: atque in paribus tribrachum, ſpondæum variùs.

Hoc carmen in duo genera deducitur, Dimetrum, Trimetrum, ſive Senarium.

Dimetrum,

Dimetrum, conſtat ex quatuor pedibus; ut;

O Carminum dulces notæ – – ⏑ – – – ⏑ –
Quas ore pulchra melleo – – ⏑ – ⏑ – ⏑ –
Fundis, lyræque ſuccinis! – – ⏑ – ⏑ – ⏑

Trimetrum ſive Senarium.

Trimetrum, ſenis conſtat pedibus: ut,

– – – – – – ⏑ – – ⏑ –

Qui nos damnant, ſunt hiſtriones maximi.

Si duo ultimi pedes tranſmutentur, fit Scazon.
Nec ſonte Labra pro ut Caballino.

DE QUANTITATE
Primarum ſyllabarum.

PRimarum ſyllabarum quantitas octo modis cognoſcitur.

Poſitione, vocali ante vocalem, diphthongo, derivatione, compoſitione, præpoſitione, regula, exempło, ſeu authoritate.

POSITIO.
Regula I.

2. Vocalis ante duas conſonantes, aut duplicem in eadem dictione,

2. Duplices sunt x 438 inter duos voca-
sed hoc locum non habet in compositis
à jugum ut, Bijugus, quadrijugus, quo
vocalem i corripimus.

Hoc ad pag. m. post.

Vocalis aute alteram in Grecis dictionibus
In his vero consulendi Greci ut sciamus
vtrum & vocales longas an breves habeant:
an ubi ꝯ communes, vel etiam diphthongos
ut in Thessa. Thalia à Θεσσία Θαλεία,
Penultima producitur vtlienda diphthongo,
corripitur respicienda vocalem posteriorem.
Antepenult. in possessivis producitur, ut
Archiepiscopus, penultima definentium in ous
ut Satous Dous Archaus.
Producunt quoꝯ penultimam Satai,
Ioxai, & similes genitivi primitivorum Cai
Dompsi & similes vocativi; vbi etiam gr-
minum (ti) fuit.

10. 1. Quid libet liquidum. 2. Nomen viri vel
Afrè oppidum. 3 Signum celeste. 4. Diuersis
partibus agri diffusimus.

110 x

Hoc ad pag: 117 post.

4. Composita sim plicium &c.

Proles cognitum & cognitum à natum, prostitutus & restitutus à statum. Causidicus, maledicus à dico. hodie & hoc die, nihilum ab hilum semisepulta à sepelio prodicuntur. à contra imbecillus à baculum. Not. à simplicibus communibus hæc producuntur. ut ubique ubi, libet, ibidem, quandō quandoque, quandocunque sed quandoquidem corripitur.

x. Propago hunc nomen quam cribus primam ancipitem habet, sic procumbo.

Hoc ad pag: 118 post.

1. Focale, ligula, Diana, Gradivus, Hymen, Cyclopes, rubigo, rudo, Bithinius, Dychaus, Cyadon. Primam habent communem.

Malea sicedula, connubium, secundam habent communem.

1. Billanicus, 2. filius Jovis Thracis unde Bythinia nomen habet. 3. filius Vulcani pastor siculus. 4. Insula in mari Lybico. 5. Persona comica, Amphitruonis Sclavi. 6. Romanorum Sicilia. 7. Urbs Diocletiani. 8 Mons Thessaliæ. 9 Nomen oraculi. 10. populi Coæ insulæ.

1. Jovis filia & Pallas. 2. Urbs Palinurum mo- dolerranea. 3. Nomen Musis. 4. Diminutivum à Pindus. 5. filiarum Corinthi Musis frequentatus. 6. Dea Romanorum. 7. Nomen Romani. 8 Hospitalium Deus. 9 Incolæ Italiæ

9. Id fit mox Grecorum portarum qd ad-
modum debet esse apud Latinos, debetq;
quantitatem Cesuræ, aut Diastole.
4. l. & r Græcis quidem promiscuantur
m, & n, ut in Cygnus. Interdum & ante
duas liquidas non corripitur vocalis.
r. ut. Nil opus est verbis pro me ad amorem tuum
virg. Donatq;, tractusq; maris celiq; profundat
dapsilesq;, tribulesq; inopesq; silentia culta. Georg.
Arbutesq; tralatesq;, et nigro nondere rastri. Idem.
Alcandrumq; Halesumq; Romanesq; Perytanesq;. Ennius.
Brontesq; Steropesq; & nudus membra, Pyracmon. Id.
9. Sed omnia ad Græcorum imitationem scribuntur
ubi vocalis ante duas consonantes in eadem
dictione aut in diversis producitur positione. E

* Eadem ratione dicam in illis ultima produ-
citur, ut abil pro abiit. Il pro ait, abiter
obiit. Mart. Longus Lucilius venit, ad Horatium
magnus. Civis abiit & formidatus obiit. Juv.
Sic pictai caulat Æ. in ingressum non ultimam
quantitatem diphthongi eadem fiunt.

dictione, aut diversis, ubique positura longa est; ut,

Ventus axis patrizo.

Quod si consonans priorem dictionem claudat sequente item à consonante inchoante, vocalis præcedens etiam positione longa erit; ut,

Major sum quàm cui possit fortuna nocere.

Syllabæ *jor*, *sum*, *quàm*, & *sit*, positione longæ sunt.

3 At si prior dictio in vocalem brevem exeat, sequente à duabus consonantibus incipiente, interdum, sed rarius producitur;

– – ∪∪ – – – – ∪ ∪ – –

ut Virgil. *Occulta spolia, & plures de pace triumphos.*

4 Vocalis brevis ante mutam, sequente liquida in eâdem syllabâ, communis redditur; ut, *Patris*, *volucris*: Longa verò non mutatur; ut, *Matris*, *aratrum*, *simulacrum*.

Vocalis ante alteram.

Regula I I.

Vocalis ante alteram in diversis syllabis ejusdem dictionis ubique brevis est; ut, Dĕus, mĕus, tŭus, pĭus.

Excipias genitivos in *ius*, secundam pronominis formam habentes; ut, Unius, illius, &c. Ubi *i*, communis reperitur, licet in *alterius* semper sit brevis, in *alius* semper longa.

† Excipiendi sunt etiam genitivi & dativi quintæ declinationis, ubi *e*, inter geminum *i*, longa fit; ut, Faciēi: alioqui non; ut, Rĕi, spĕi, fidĕi.

Fi etiam in fio, longa eſt niſi ſequantur e & r ſimul, ut, Fĭerem, Fĭeri.

Juven. *Sic fiunt octo mariti.* – – – ◡ ◡ – –

Idem. *Quod fieri non poſſe putes.* – ◡ – – – ◡ ◡ –

Obe Interjectio, priorem ſyllabam ancipitem habet.

Vocalis ante alteram in Græcis dictionibus ſubinde longa fit, ut, Dicite Pĭerides. Reſpice Lāerten. Et in poſſeſſivis; ut, Aeneia nutrix. Rhodopēius Orpheus.

DIPHTHONGUS

Regula III.

Omnis Dipthongus apud Latinos longa eſt; ut, Aūrum, neuter. muſæ; niſi ſequente vocali; ut, Præire, præuſtus, præamplus.

DERIVATIO.

Regula IV.

Derivativa eandem cum ptimitivis quantitatem ſortiuntur; ut, ămator, ămicus, ămabilis, prima brevi ab ămo. Excipiuntur tamen pauca, quæ à brevibus deducta primam producunt.

Cujus generis ſunt.

Vox vōcis, à vocŏ.
Lex lēgis, à lego.
Rex regis, regula à rĕgo.
Sēdes, à sĕdeo.
Jūmentum, à jŭvo.
Fōmes & fōmentū, à foveo

Jūcundus, à jŭvo.
Jūnior, à nŭvenis.
Mōbilis, à mŏveo.
Hūmanus, ab hŏmo.
Vōmer, à vŏmo,
Pēdor, à, ĕde.

Sunt

112 Distracti in multimane producunt, ut Cat,
Porrgi, aquaï, aulai, ut Virg. Æn 3.
Aulaï in medio libabant pocula Bacho.
Æn 8. Et hordeu sonsum alga maï simplicis igne
7. Et mollantgz asu salicis fusilibus aquaï.
4. Diros aquæ, duros pictai cessis fraui.
Hujus Diæresis ratio est, q̃ qua talium
est dipthongus (o) eadem grecis est (ai) unde
illi hos imitati ut dipthongu hanc in (ai)
dissolvunt. da à vsio pura longa facimus.

Item Dēus à dĕum, hūmanus a ō hĕmo,
Gigerum à gŭgum, latrina à lăto, Cura à
Curia, mācer à măcer nōmen, à nŏmen,
pēnitia à pĕnis, Dēmus à dăre, Despicio à
respicor, Regula à lĕgo,

Hrm cūrālis à cūro, fārina à far,
lūcerna, à lucer, mămilla à mamma, ăpella ab
ŏpa, prăgella à prăgina, quăſtilus à quălus,
săgă à săgio, sigillum à signum. tŏlutum à tolvo.
vŏlutum à vŏlvo, lŏgillum à lŏgna, văricatus à văro.
Stălio, & stălus & stăbilis à stătum,
3. Mol. Compoſita cum bi, bi, bo, & du, vas habent
convolvo, ut bivolvo, bivolvi, bivolvi, duvolvi
Not. In vocibus cum prior pars in s deſinens conjuncta
ut in lūmſacit, lūſacit, jūbdicit, lūbalgatus.
In idem maſculino penultima producitur
in neutro corripitur
monoſyllaba relinquit quantitatem cui annexa proſ-
-lerior pars componit. Longa ut longa vinc, ber, cis, ci
Abl. in, ibi et modo cunctus, uſus, poſſis, paces, pare
Cognātum & agnātum a natum, proſtrnus
& exſtructus à ſtatuus. Conſidius, malēdicus
à dico, ăquidem à ei, hŏdie & hāc die pro-
cumbo contra, intĕgellus a tăcitus, nihĭlum
ab hilum, semisŏpitus à sōmnus

Propoſitio in compoſitis unam retinet
quantitatem, niſi poſitio aut vocalis ſequens
impediat ut, in reppŭli, a pello.

Not. In idem maſc. prima producitur,
in Neutr. corripitur.

Sunt & contrà, quæ à longis deducta, corripiuntur: qualia sunt,

Dux dŭcis, à dūco.
Dĭcax, maledĭcus & id genus multa, à dīco.
Fĭdes fĭdelis, à fĭo.
ărena, } ab ārco.
ărista, }
Pŏsui, à pōno.
Gĕnui, à gīgno.
Frăgor, } a frāngo.
Frăgilis, }
Nŏto as, & nŏta, à nōtus.
Nătio, as, à nātus.
Dĭsertus a dĭsſero.
Sŏpor, à Sōpio.

Et alia nonnulla ex utroque genere, quæ relinquuntur ſtudioſis inter legendum obſervanda.

3. COMPOSITIO. *Regula* V.

Compoſita ſimplicium quantitatem ſequuntur; ut, Pŏtens, impŏtĕns, Sōlor, conſōlor, Lĕgo, is, Perlĕgo, Lēgo, as, allēgo. *Vid pag. ante III*

Excipiuntur tamen hæc brevia a longis enata; ut,

Innŭba, } à nūbo. { Dejĕro, } à jūro.
Pronŭba, } { Pejĕro, }

PRÆPOSITIO. *Regula* VI.

Ex præpoſitionibus hæ ubique producuntur: A, de, præ, ſe, è, niſi vocali ſequente; ut, *unda debiſcens.*

—— *ſudibuſque præuſtis,*

Pro quoque longa eſt præterquam in iſtis;

Prŏcella, prŏfugus, prŏtervus, prŏnepos, prŏpago *pro* ſtirpe, prŏfanus, prŏfiteor, prŏfundus, prŏficiſcor, prŏtari, prŏpero, prŏfugio, prŏfectò, prŏfeſtus.

Procurro, profundo, propello, propulſo, propago, as, primam ſyllabam habent ancipitem.

Prŏpheta & prŏpino, Græca ſunt per *o* parvum & proinde primâ brevem habent.

† *Pro in propino eſt ancipes licet alia à πρὸ compoſita corripiuntur ut prolegus*

Di, etiam producitur, nisi in Dirimo, & Disertus.

Reliquæ Præpositiones, si positio sinat, corripiuntur. Cujusmodi sunt, Ad, ob, ab, sub, re, in, &c.

REGULA VII. Canon I.

Omne præteritum dissyllabum, priorem habet longam: ut, Lēgi, ēmi. Excipias tamen Fĭdi à *findo*, bĭbi, dĕdi, scĭdi fĭĕci, tŭli.

Canon II.

Primam præteriti geminantia, primam itidem brevem habent: ut, Tĕtendi, cĕcidi, tĕtigi, &c.

Quin & supinum syllabum priorem quoque producit: ut, Mōtum, Lātum, Lōtum, Crētum, Excipe Quĭtum, Sĭtum, Lĭtum, ĭtum, Rŭtum, Rătum, Dătum, Sătum.

Et cĭtum à cieo, es: nam cītum à cio, cis, quartæ, priorem habet longam.

EXEMPLUM SEU AUTHORITAS.

Regula. VIII.

Quarum verò syllabarum quantitas, sub prædictas rationes non cadit; à poëtarum usu, exemplo atque authoritate petenda est certissima omnium regula. Discant ergò pueri observare ex poëtis, communes primarum syllabarum quantitates, cujus sortis sunt:

Britannus, Bithynus, Cacus, Cosyra, Crathys, Pachinus, Palatium, Pelion, Creticus, Curetes, Diana, Fidene, Gradivus, Hinulus, Pyrene, Rubigo, Rutilius, Hymen, Italus, Liquor, liquidus, Lycas, Orion, rudo, Sychæus, Sycanius, & similia.

DE MEDIIS SYLLABIS.

MEdiæ syllabæ partim eadem ratione qua primæ, partim etiam ex incrementis genitivi, atque conjugationis analogiâ, cognosci possunt.

De incrementis genitivi nominum polysyllabarum, supràque in generibus nominum abundè dictum arbitramur, unde petere licebit, si quid de hac re hæsitaveris. Cætera frequens lectio & optimorum Poëtarum observatio, facilè suppeditabunt.

2. Omne ens ... [illegible]
à complexo. coherentia
*. Res in respect. pro abiis est. producibus, p
non à proposition. re, sed à nomine rei.
Proficiscitur. Nob. Aprio & amicis &c ab
& ab consonante secunda & tribus consequi
primam qd etiam fieri videmus in abil
objectis, rejicere pro quo alteris dicendum
reio j consona &c. isa. / Re in quibusdam
leg. positis, ut bl, expedit, expulit, pro
dicendo. semper geminata consonante ut
in collegio. colligere. oppugnabil.
Ambibus participium medium producit
ut Ovid Ambibo circumdare littora terra.
Secunda in ambibus & ambitio substantivum
a Principes formant principes, & municipes
pro municipiis, quod contradicere vero
analogia, hac tamen ratione quia municipes
venit ab obscuro: municipes qd munia capiunt.

Analogia est ratio similis.
cujus vis est quaecunque dubium sit, ad aliquid
simile referatur. Ad hanc vero intelligendam
observat. est non secundas i.e. quae variantur
referri oportere ad steriles i.e. apud non
variantur, quamvis enim nox soluti
tibra differat à nocte, non tamen ad illud
referatur quoniam hoc fecundus aliud sterile

Quamvis Lupus ℔. Lupus ℔ sint similes ℔ Lupus 3tis ℔. Lupus 2da analogia non contradicunt, Lupus enim formal gen: à Grec Λυκόϛ, 1mo C. Sc. Lupus ℔ pater non inflectur ad eam paradigma quia apud illud ab κάρηξ-γος, pater verò à πάτηρ-τρός.

Tertia verò vocales generis promiscui, Græcè ignoscit, licet ad hoc Latinum patrius quam Græcum ℔. spectat.

Proverbia in ari & si plurale inam producunt ut Lunari. Judæi. Diversi

Desiderativa in turiendi carpturiunt, ut parturio ℔ire. Reducunt scaturio & ligurio ultimo non desiderativa.

Adjectiva in anus, ana, anum ℔ us producunt penultimam, ut montanus, montana, montanum, odiosus, ab℔ adverbia in atim & itim ut ostiatim viritim, præter affatim & profetim & forma & stati quæ tamen à sequioris ævi poetis producitur.

Diminutiva in ulus & culus item in bulum & bilis breviant penultimam habent, ut turunculus & adjectiva in (acrus) penultimam producunt, ut, lavdacæus.

Hæc ad pag: præc: Not

118

Not. A & E in penultimâ dat: pluralium sunt longa. I & U brevia, ut duabus, duabus dat: bus ambus. A & E ante bam & bo præcedentes, ut amabo, docebo, amabam, docebam. E ante ram, rim, ro, corripiuntur ut legeram, amaverim, audivero.

In reliquis in vimus & vitis penultimas finiri cadentes habent in impf: & fut: sunt breves.

A Index primæ conjugationis longa eſt naturâ, præterquam in do, & ejus compoſitis, quando hujus ſunt conjugationis: ut Dănus, circumdănus, Dăbis, circumdăbis, Dăre, circumdăre.

Præterea ſyllabæ rimus et ritis in præterito perfecto modi ſubjunctivi, ubique pro brevibus habendæ; in futuro longæ; in carmine verò indifferentes reperiuntur, quemadmodum contendit Aldus: ut præterito, Amaverĭmus, amaverĭtis: Futuro, Amaverīmus, amaveritis.

Eſt & ubi mediæ ſyllabæ variant apud Poëtas, ut in his quæ ſubjunximus: Connubium, Ficedula, Malea, Pharſalia, Batavus, Sidonius, & ſimilibus.

Adjectiva in *inus* Latina, penultimam producunt: ut Clandeſtīnus, mediaſtīnus, parietīnus, matutīnus, veſpertīnus, repentīnus.

Præter hæc ſequentia. { Diutĭnus, Craſtĭnus, Priſtĭnus, Perendĭnus, Hornotĭnus. } { Serotīnus. Oleagĭnus, Fagĭnus, Cedrĭnus, Carbasĭnus. }

Et reliqua materialia, ſive à metallorum nominibus formata in *inus*, qualia ſunt permulta à Græcis vocibus deducta in ινος: ut, Chryſtallĭnus, myrthĭnus, hyacinthĭnus, adamantĭnus, &c.

Cætera fœliciùs docebit uſus, & Poëtarum obſervatio, quàm ullæ Grammaticorum regulæ, quas ſine ullo aut modo, aut fine, de mediarum ſyllabarum quantitate tradere ſolent.

Quare illis prætermiſſis, ad ultimarum ſyllabarum quantitates aperiendas jam accingamur.

DE ULTIMIS SYLLABIS.

QUanquam ultimæ ſyllabæ ipſum literarum numerũ aut æquant, aut etiam ſuperant, non tamen pigebit illas etiam ordine percurrere.

Primum, *a* finita, producuntur: ut, Amā, contrā, ergā. Exipias Pută, ităque.

Item nominativos, & omnes caſus in *a*, cujuſcunque fuerint generis, numeri aut declinationis, præter vocativos in *a*, à Græcis in *as*: ut ô Æneā, ô Thomā & ablativum primæ declinationis: ut ab hac Musā.

Numeralia in ginta, *a* finalem habent communem, ſed frequentiùs longam: ut Trigintā, quadragintā.

Illa *b*, *d*, *t*, deſinentia, breviaſunt, ut, ăb, ăd, caput.

In *c*, deſinentia, producuntur, ut āc, sīc, & hīc adverbium: nec & donec corripiuntur. Duo ſunt communia: Fac & pronomen hic, & neutrum hoc, modò non ſit ablativi caſus.

E finita, brevia ſunt: ut, Marĕ, penĕ, legĕ, ſcribĕ.

Excipiantur, voces quintæ inflexionis in *e*: ut, Diē, fidē, unà, cum adverbis indè enatis: ut, Hodiē, quotidiē, pridiē, poſtridiē, qua-rē, qua-dē-rē, ea-rē: & ſiqua ſunt ſimilia. Et ſecundæ item perſonæ ſingulares imperativorum activorum ſecundæ conjugationis: ut, Docē, movē, manē, cavē.

Producuntur etiam monoſyllaba in *e*: ut, Mē, tē, sē, præter quĕ, nĕ, vĕ, conjunctiones encliticas.

Quin & adverbia quoque in *e*, ab adjectivis deducta, *e* longum habent: ut, Pulchrē, doctē, valdē, pro valide. Quibus accedunt Fermē, ferē. Benĕ tamen & malĕ, corripiuntur omninò. Poſtremò, quæ à Græcis per *ē* ſcribuntur, natura producuntur, cujuſcunque fuerint caſus, generis, aut numeri: ut, Lethē, Anchisē, Cetē, Tempē.

I finita, longa, ſunt: ut Dominī, Magiſtrī, amarī, docerī, Præter nihi, tibi, ſibi, ubi, ibi, quæ ſunt communia.

Niſi verò & *quaſi* corripiuntur; cujus etiam ſortis ſunt dativi & vocativi Græcorum, quorum genitivus ſingularis in *os* breve exit; ut, Daphnidi, Daphni. Niſi in dativis ex ŏi contractis ut Ulyſſi.

L finita corripiuntur; ut, Animăl, Annibăl, mĕl, puĕl, săl, conſĭl. Præter nīl contractum à nihil, & sōl. Et Hebræa quædam in *l*; ut Michaēl, Gabriēl, Raphaēl, Daniel.

12° Vocativi in sal à genitis in sol quidam
producuntur ut Ensol; quidam breviantur, ut
Sacranal furia triflis Oreſta tua. Ovid.
Juam producitur, fil per hanc regulam.
Juum corripitur, fil quia venit ab Oreſta, ma
Declinationis per hanc Regi: Nomen in Tus
faciunt Vocativum in a divi.

Corripiuntur apud Gr. ut Rhitida
a Nolmon in Co producuntur ut Joh. Jacob
3 David producitur.
4 Veridus sic scribit.
Horatius ultimam fractæ, marinas sumigra
ubi Col in fame producitur quamvis ad
3tia Declinationis. Hæc vero valie, vox flamen
olim erat 2da Declinationis, & quamvis nunc
sit 3tia Quantitatem 2da servat.
Producuntur Judicialia Silia, ut vale, Compe
sicut et superlativi, ut Doctissime &c.
* Sicol. ultima in cave vide, vale respondeo
interdum corripiuntur: ut quæ priscis Latio
faciunt conjugationis. & Salve apud Marcial
Dolore salvi, Lucr. dissimulas 2da vale.
2 Sic Mian sal producitur, sic igitur sit regu
3 Sic Micol, Sfran, Sfranal, Sfa producitur ut ambrad
Canthil & sal sol.
* In cave defendas quamvis mandatos dolis
Dade vale, cave ne Dilectos mandatos Stranger
A longum Samos Sole vale vagus Sola Dico

Subscribit cum Lamen & ubiq; semper producunt medã.
ne ubiq; cum magis corripit. ubicunq; secun-
dam habet incipiat.

2 Cui disyllabum finalem habet cõmunem
sicubi corripitur alibi producibilem.

3 Qui combahundus dativi q u ut illi sic
vel ad talicunam formam reducendus ut
dorsti. Ipsidi. Suid.

M. nunc ante vocalem elidit: sed alim co-
rripiebant, ut Lucius.
Insignita fere hem millia metallum acto.

4. Si pondo indeclinabile.

Amb, duo, ago, lamo, scio, nescio, imo, illic
ut legantur producta.

2 Modo cum compositis omnibus, ut quamodo
postmodo, dumodo.

Do ido, adno raro corripiuntur.

3 Qui descendunt à nominibus in as genitivi
demittitur t ut ab Arpinas &c.

Liber th. or, marianus, ut
Qui vir hic est libri quem promitti omnes audi-
do quoque non libri vir si do quoque thalus habet

N finita producuntur; ut, Pæān, Quīn, Hymēn.

Excipe forsăn, forsităn, ăn, tamĕn, attamĕn, veruntamĕn.

Corripitur & *In*, cum compoſitis; ut Exĭn, ſubĭn, deĭn, proĭn.

Accedunt his & voces illæ, quæ per Apocopen caſtrantur; ut, Mĕn? Vidĕn? Audĭn? Nemŏn?

Nomina item in *en*, quorum genitivus ĭnis correptum habet; ut, Carmĕn, crimĕn, pectĕn, tibicĕn, ĭnis.

Græca etiam in *on* per *o* parvum, cujuſcunque fuerint caſus; ut, Nom. Iliŏn, peliŏn. Acc. Caucaſŏn, pylŏn.

Quædam etiam in *in* per *i*, ut Alexĭn. In *yn* per *y*, ut Ityn.

In *an* quoque à Nominativis in *A*; ut Nom. Iphigenia, Ægina. Accuſat. Iphigeniăn Æginăn.

Nam in *an*, à Nominativis in *as*, producuntur; ut, Nominat. Æneas, Marſyas, Accuſat. Æneān Marſyān.

O finita, communia ſunt; ut Amo, virgo, porro, docendo.

Præter obliquos in *o*, qui ſemper producuntur; ut huic Dominō, ſervō. Ab hoc Templō, damnō.

Et adverbia ab adjectivis derivativa: ut Tantō, quantō, liquidō, falsō, primō, manifeſtō, &c.

Præter ſeduld̄, mutuō, crebrō, ſerō, quæ ſunt communia.

Cæterùm modŏ & quomodŏ, ſemper corripiuntur.

Citō quoque, ut & ambo, duo, ego, atque homo, vix leguntur producta.

Monoſyllaba tamen in *o* producuntur; ut, Dō, ſtō; ut & ergō pro cauſa.

Item Græca per ω cujuſcunque fuerint caſus; ut, hæc Sapphō, Didō. Hujus Androgeō, Apollō. Hunc Athō, Apollō.

R finita corripiuntur; ut, Cæsăr, torculăr, pĕr, vĭr, uxŏr, turtŭr, *cor*. quod tamen apud Ovidium ſemel producitur, *Molle meum levibus cor eſt violabile telis*.

Producuntur etiam Fār, lār, nār, vēr, fūr, cūr; Pār, quoq; cum compoſitis; ut, Compār, impār, diſpār.

Græca etiam in *er*, quæ illis in ηρ deſinunt; ut Aēr, crātēr, characterēr, æthēr, ſoter.

Præter, patĕr, & matĕr, quæ apud Latinos ultimam brevem habent.

S finita, pares cum numero vocalium habent terminationes; nempe, As, es, is, os, us.

Q Primò, *as* finita producuntur; ut Amās, musās, majestās, bonitās.

Præter Græca, quorum genitivus singularis in *dos* exit; ut, Arcăs, Pallăs. Genitivo Arcadŏs. Palladŏs.

Et præter accusativos plurales nominum crescentium; ut Heros Herŏos. Phillis, Phillidis. Accusativo plurali, Heroăs, Phillidăs.

Es finita, longa sunt; ut Anchisēs, sedēs, docēs, patrēs. Excipiuntur nomina *in es*, tertiæ inflectionis, quæ penultimam genitivi crescentis corripiunt; ut Milĕs, legĕs, divĕs. Sed Ariēs, abiēs, pariēs, cerēs; & pēs, unà cum compositis, ut Bipēs, tripēs, quadrupēs, longa sunt.

Et quoque à sum, unà cum compositis, corripitur; ut Potĕs, adĕs, prodĕs, obĕs.

Quibus penĕs adjungi potest: unà cum neutris ac nominativis pluralibus Græcorum; ut, Hippomanĕs, cacoethĕs, Cyclôpĕs, Naiadĕs.

Q *Is* finita, brevia sunt; ut, Parĭs, panĭs, tristĭs, hilarĭs.

Excipe obliquos plurales in *is*, qui producuntur; ut, *Musīs, mensīs, à mensā*, dominīs templīs.

Item queis pro quibus, cum producentibus penultimam genitivi crescentis; ut, Samnīs, Salamīs; Genitivo Samnītis, Salaminis.

Adde huc, quæ in *eis* diphthongum desinunt, sive Græca, sive Latina, cujuscunque fuerint numeri aut casûs; ut, Symoeīs, pyroeīs, parteīs, omneīs.

Et monosyllaba item omnia; ut, Vīs, līs: præter ĭs, & quĭs nominativos, & bĭs apud Ovidium.

Q Istis accedunt secundæ personæ singulares verborum in *is*, quorum secundæ personæ plurales desinunt in *ītis*, penultimâ productâ, nisi per cæsuram producantur *m*: una cum futuris subjunctivi in *ris*, ut Audīs, velis, dederīs. Pl. Audītis, velītis, dederītis.

Os

1. Excipiuntur quorum Gra: singularis in
adis rpit. ut nãs vadis, Pallas, Pallade.
adde anas canalis &c.

2. Is & quis stam: corripiuntur.

Janis et sanguis sunt communia. ut Ovid.
Quicquid agis, sanguis est tamen iste meus
sanguis habet, frigoraq; effugis in corpore vi-
3. Is á Graeis in vis longa vel Spondaica, Si-
nois. & his Latini Sedis-sequentibus corripitur
nego vltra vsurum producitur. ut
Si mihi dies vel, si causas egeris magnam. Mar
Da mihi te placidum dederis in carmine vin
Adverbia duo, Sicis quidem Horatio, et Gratio
Martiali, producuntur nisi id Casus attribu
-rerdum. 4. Producuntur ido etiam singulare
sede in qua conjugatione, ut audis vetis quibz ad
ris, veris, notis, malis, vis potis, ut semel corripiatur

per as scripta

-Allica, Producuntur, al, Athos, Andromeda.

Minos, heros.

6. Accipe etiam Dall. & Del. plurialis.

Producuntur illa genet. Genitivi quod
in uatis, ut Opus, opuntis.

Longa sunt quia veniunt ab obs. in cuius
dat. Vir gorg. fructus olus, vomis gla-
fructus. et per contractionem fructus,
fromis syllaba ex contractione Longa.

7. Excipe Acdipus & Polypus 2do Declinationis.

8. Sed inde, quod in calet, reliquis brevis
erat, ut Venus, pro non, Thoas ursus Lucullus.
ut

Nemo quorum rapidi contra constare fronis.

Dialysis est dissolutio qua vox in ar-
minis finis adeo diremptus, ut pars una
sit in versu precedente, pars altera
in principio versus sequentis. ut Vir.

Sabellus ripa sons non probant ne-
= crimus armis.

Os finita producuntur; ut, Honōs, nepōs, dominōs, ſervōs.

Præter compŏs, impŏs, & ŏs, oſſis. Et Græca per *o* parvum; ut, Delŏs, Chaŏs, Palladŏs, Phyllidŏs.

Us finita, cotripiuntur; ut, Famulŭs, regĭus, tempŭs amamŭs.

Excipiuntur producentia penultimam genitivi creſcentis; ut, Salūs, tellūs, Genitivo Salûtis, tellûris.

Longæ ſunt etiam omnes voces quartæ inflexionis in *us*, præter nominativum & vocativum ſingulares; ut, Hujus manūs, hæ manūs; has manūs, ô manūs.

His accedunt etiam monoſyllaba; ut, Crūs, thūs, sūs, &c.

Et Græca item per *ĕus* diphthongum, cujuſcunque fuerint caſûs; ut, Hic Panthūs, Melampūs. Hujus Sapphūs, Cliūs. Ieſûs.

Ys finita, brevia ſunt, ut, Capys, Tiphys.

U finita, producuntur omnia; ut, Manū, genū, amatū, diū.

Y finita brevia ſunt; ut, Tiphy, Moly.

Grammatices Finis.

OMNIUM NOMINUM IN regulis Generum contentorum, tum Heteroclitorum, ac Verborum Interpretatio aliqua.

Abdo, Abscondo to hide.

Abyssus, A depth that by sounding cannot be found.

Acarnan, The people of Acarnania in Greece.

Accerso, to go to call.

Acer, arbor, A maple tree Acies, An edge. The array of an Army. The sight of the eye.

Acus, A needle or an instrument wherwith women did set their hair.

Adeps, Fat

Adipiscor, To obtain.

Adolescens, A stripling from twelve to one and twenty.

Ador, Wheat.

Advena, A stranger.

Aër, The air: it is taken for the air also: as, Alpice bis senos volitantes aëre cygnos.

Aes, Brass, and because that in old time money was made of it, Aes sometimes doth signifie money.

Aether, the skie.

Affinis, A kinsman by marriage.

Agnosco, to know anew.

Ago, To do.

Agragas, A Town in the Isle of Sicily called now, Gergenti.

Agricola, an husbandman.

Alcyon, A certain sea-bird that lieth in the sands, and hatcheth in winter.

Ales, a bird or fowl.

Alnus, An Alder-tree.

Alo, To nourish.

Alter, The other of the two.

Alvus, the panch.

Amazones, Certain women of Scythia, so named for lacking a pap.

Ambigo, To compass, to doubt.

Amicio, To cloath.

Amnis, A river.

Anas, A duck or a drake.

Ango, To trouble or vex.

Anguis, A dry or water snake.

Animus, the mind.

Anna, Annæ.

Annuo, to assent and agree unto.

Annus, A year.

Antes, The first set or frontire of vines.

Antidotus, A preservative against poison.

Anus, A womans forelocks.

Aonides, A president, or chief ruler, man, or woman.

Anus, An old wife.

Auxar, Tarentine.

Aperio, To open.

Apes & apis, A Bee.

Apiscor, To obtain.

Apollo, The god of wisdom.

Appendix, An Appendice.

Applico, To apply.

Aptoton, A noun undeclined, having one termination in all cases.

Aquale, A laver or an ewer.

Arbor, A tree.

Arcas, The people of Arcadie.

Arceo, To keep away

Arcesso, To go to accuse.

Arctus, A sign called the Bear, or the Wagon.

Ardeo,

Ardeo, To be hot.
Argos, A town called Peloponnesus.
Arma, Armor, weapons.
Aruspex, A Soothsayer.
As, A pound.
Assecla, A Page.
Astu, By deceit.
Athamas, A man which should be sacrificed for his son Phryxus.
Athenæ, Athens.
Athletes, A champion.
Atomus, A mote.
Auceps, A fowler.
Audeo, To be bold.
Aveo, To desire.
Avernus, A lake in Italy.
Augeo, To increase
Augur, A Soothsayer, man or woman.
Auriga, A Wagoner.
Auster, The south winde.
Auror, An Author.
Axis, An Axle-tree.

B

BAcchanalia, the feast of Bacchus.
Bacchar, Ladies gloves.
Bacchus, The god of Wine.
Baculus, A staff.
Balneum, A Bath.
Barathrum, Hell.
Barbiton, The lute.
Bellaria, Juncates.
Bes, Eight ounces.
Bibo, To drink.
Bidens, Any instrument with two teeth: Bifrons, Of two faces.
Bilis, Melancholy.
Bombyx, A Silk Worm.
Bos, An Ox, or Bull.
Britannia, Britain.
Bubo, An Owl.
Bucephalus, Alexander the Great his horse.
Byssus, Fine flax.

C

CAcoethes, An evil custom.
Cadaver, A Carcase.
Cado, To fall.
Cædo, To kill.
Cœlum, Heaven.
Calco, To tread upon.
Calendæ, The first day of every month, called Kalends.
Caleo, To be hot.
Callis, A path way.
Calvo, To deceive.
Calx, A heel.
Cambio, To exchange.
Canalis, A Channel.
Cancelli, A Lattice.
Canis, A dog.
Cano, To sing
Capesso, To go to take.
Capio, To take.
Capistrum, An halter.
Capital, An headstall.
Car, A man of Caia.
Cardo, A hook or hinge.
Careo, To lack.
Carex, Sedge.
Caro, Flesh.
Carpo, To crop.
Cassis, A net: or an helmet.
Castra, The camp.
Cato, A certain Romans name.
Caveo, To beware.
Caulis, A stalk.
Cedo, To give place.
Cedrus, A Cedar tree.
Cello, to break.
Censeo, To suppose, to think, to tell ones minde.
Centum, An hundred.
Centussis, An hundred pound.
Cera, Wax.
Cerno (video) To see.
Cetus, A Whale.
Cholera, Choler.
Cicer, A certain Italian pease.
Cieo, To trouble.
Cinis, ashes
Claudo, To shut.
Clivus, A bank, a rising

rising, also a little hill.
Chinis, The buttock.
Cluo, To shine.
Clypeus, A Buckler.
Cœlum, The skie.
Cœno, To sup.
Cœpio, To begin.
Cognosco To know.
Collis, An hillock.
Colo, To honor.
Colus, A distaff.
Comes, A Companion.
Comminiscor, To imagine.
Como, To kemb.
Compago, A joynt.
Compes, A pair of fetters, or gyves
Conditor, A maker or builder.
Congrus, A Congre.
Conjux, A husband or wife.
Consulo, To give or ask counsel.
Coquo, To boil.
Cor, The heart.
Corbis, A basket.
Cornus, A horn.
Cornus, A Cornet tree.
Costus, An herb,
Crater, a goblet.
Crepo, To crack.
Crepundia, Rattles.
Cres, A Cretian.
Creta, The Iland called Candy.
Crinis, Hair.
Cras, A leg.
Crystallus, Crystal.
Cubo, To lie.
Cucumis, A Cucumer.
Culex, A gnat.
Cumbo, To lie down.
Cunabula, A cradle.
Cunæ, Idem.
Cupio, To covet:
Cupressus, A Cypres tree.
Curculio, A Wezel.
Cures, A Towns name.
Curro, To run.
Cuspis, The point of a spear.
Custos, A Keeper.
Cyprus, The Ile Cyprus.

B

DAma, A Buck or a Doe.
Damno, To condemn.
Dedo, To yield.
Defrutum, Wine sodden to half.
Dego, To live.
Deleo, To put out.
Delicium, Pleasure.
Delphin, A Dolphin.
Demo, To crempt.
Dens, A tooth.
Depango, To fasten down.
Desidia, slothfulness.
Dico, To speak.
Dies, A day.
Dissiteor, To deny.
Digredior, To go from.
Diligo, (amo) To love.
Diluo, To purge with washing.
Dindymus, A hill of Troy.
Diphthongus, a diphthong.
Diptoton, A noun declined with two cases onely.
Diræ, Curses.
Disco, To learn.
Dispesco, To sever.
Displiceo, To displease.
Ditionis, Of right and title.
Divido, to divide.
Divitiæ, riches.
Do (dono) to give.
Doceo, To teach.
Dodrans, Nine ounces.
Doleo, To grieve.
Domo, To tame.
Domus, an house.
Duco, To lead.
Dulcedo, Sweetness.
Dux, A guide.

E

ECquis, whether any.
Edo, (comedo) To eat.
Edo, to set out.
Edere animam, to die.
Edo-

Observationes [illegible]

constructio.

Diua bonus quo deinde cædis onerata
deos stellas aerio deducat ab-
sumptus horas dividat.

Ipse meas albas suscipiat manus precor
ubi ipse est vocat.

Dij deæq; omnes in vocat.

Constructio greca.

Ista Græcanicæ gaudent dat. eis.

2. Cui me fortuna precari voluit. Dog. Ant.

3. Nostro generi non decet.

4. Ita diis est placitum valetudinem ut
mihi comes consequatur.

Hoc Gall: Dis: desine mollium querelam
Hor. l. 2. O. 9. Deus desistere pugnæ. Virg.

2. Abstinuit iratum cædibus sæpe Hor.

3. Regnavit populorum. Od. 30. l. 3.

1. Justitiæ prius mirer bellique labores

2. Dulci laborum decipitur sono. Hor.
l. e. Ode. 13.

Neq; illi cerni nec longe incedit avunculus
Hor. l. 2. S. 6. Prædidit mei.

6. Τῶν μειζόνων ἀγάθων ἡμῖν ἐνεργὸν
σε. τ. ἀγαθοῦ μ.

Accusativus Adjectivorum in Neutro
genere ablativus numeri absoluti pon-

* Verba pro Adverbijs.

Virg.

2. Σχεδὸν
θεοὶ θεαὶ

3. Ἥκιστα
πρόσω
πολλοῦ
πόρρω.

4. Ἡνοῦν
θνητοῖς
φύσιν.

---

1. Ἐπιθυμῶ
βουλεύειν.

2. Θέλω
ἀκοῦσαι.

3. Θαῤῥῶ τῷ
βασιλεῖ νικᾶν

Plaut. Poen.

4. Θαύμαστὸν
ἐστὶν πανταχοῦ
γῆς σωτηρίαν
ἐν Δήλῳ τῷ
λόγῳ.

Plaut. ad
Dæmon.

---

* Nimium
Pompeianæ
[illegible]
Sarnicolæ
Bibrax

Horrendum stridens. Hor. 6.
Iamque spicans. Hor. 1.
Perlidum Colatur. Hor. 2. S. 19. Od.
Inserta luctibus hiscis. Virg. Ecl. 3.
Aerba sonans. 3. Georg. Hic cera comante
Maciem. 4. Georg.

Μεδέουσιν βάκτρου. Ἐμμεδέουσιν Ἰθ. ἐβόησεν. Homer. Odyss.

Hellenismi sunt illa.

Patrem vocari Cæsaris nollet. Hor. 2. O. 1.
Seu sit medios delapsus in hostes. Ibi. Hor.
Dedit enim quia vellubit Ajax esse Jovis
prosapes. Ovid. 13. Met. Accepimus esse
vestibus esse nocens. Ovid. 2. Trist.
Pulmenta pulcrait jam bonus esse vocer.
Audacior ille Catulli flagitiosus,
Phaselus ille, quem videtis, hospites,
ait fuisse navium celerrimus.

Ὡς φάσιν ἔχει ἐστὶν ἐστὶν ἐστὶν ἐστὶν αὐτὸς ἐστὶν ἐστὶν.
Ζώνησα δοὺς ὑμᾶς μέν.
Ἴσως δαρὸν ἐστὶν ἐστὶν.

Ellipsis propositionum.

Propositiones sæpe omittuntur. ut
1. ad. Dorsum e locos latos
2. ad. Magnam enim partem ex Jambis constat nostra
oratio.
3. ad. Et peccatum hodie, aut diurnum nos ex colloquiis
4. ad. Per suppetias, ex quias, illicias.
5. ad. Nunc id prodeo.
6. ad. propter
7. ad. id Mollis
8. ad. Illi e loco movere non possunt.
9. ad. Per eam disperum. Solido adamantico-
10. ad. Vina promens dolio lumno.
11. ad. Quid hoc homines faciatis. Jam si recip. comodo
fieri potest.
12. ad. Simul his. Sed mens ambitione procul.

Pridie Calendarum (ex) ante Calendas.

Edoceo, throughly to teach.
Effata, The prayers that Southsayers said.
Egeo, careo, To need.
Elephas, An Elephant.
Elis, A City in Arcadia.
Eminneo, to appear before others.
Emo, to buy.
Ensis, (gladius) A Sword.
Epaico, to eat up.
Epulum, A banquet or feast.
Eques, An Horseman.
Eremus, A Wilderness.
Eripio, To pull out.
Esurio, To be hungry.
Eventus, an event.
Excludo, To shut out.
Excubiæ, Watchings.
Exculpo, to carve.
Excurro, To run out.
Excuso, to excuse.
Excutio, to smite out.
Exequiæ, The ceremonies of a Burial.
Exlex, A lawless person.
Expergiscor, To awaken.
Experior, to prove.
Explico, to declare.
Exta, The Entrails.
Extorris, a banished man.
Exul, a banished man.
Exuo, to put off.
Exuviæ, things put off.

F

FAcies, A face.
Facio, to make.
Facesso, to go to make.
Fallo, To deceive.
Fames, Hunger.
Far, Bread-corn.
Farcio, to stuff.
Fas, Right.
Fasces, a faggot.
Fasti, a Register.
Fateor, to grant.
Fatisco, to gape.
Fatiscor, to be weary.
Faveo, to favor.
Fel, the gall.
Feriæ, Holy-days.
Ferio (percutio) to strike.
Fero, to bear, or to suffer.
Ferveo, to be hot.
Fervesco, To wax hot.
Ficus, a Fig-tree.
Fides, Faith and Truth.
Fido, to have trust.
Figo, to fasten.
Filix, Fern.
Filum, a thread.
Fimus, Dung.
Findo, to cleave.
Fingo, to fashion.
Finis, an end.
Fio, to be made.
Flaveo, to be yellow.
Flecto, To bow.
Fleo, to weep.
Flo, to blow.
Flos, a flour.
Fluo, to flow.
Fodio, to dig.
Follis, a pair of bellows.
Fons, a well.
Forceps, a pair of tongs.
Fortex, a pair of scissers.
Fors, Hap.
Forum, the Court.
Frango, to break.
Frænum, a bridle.
Frico, to rub.
Frigeo, to be cold.
Frugi, thrifty.
Fruor, to enjoy.
Fuga, flight.
Fugio, to flee.
Fulcio, to underprop.
Fundo, to pour.
Funis, a rope.
Fur, a thief.
Furiæ, Wrath.
Furo, to be mad.
Fustis, a Club.

G

GAbii, A Town in Italy.
Gallia, France.
Garamas, an Inhabitant of Africk.
Gargarus, a very high top of the hill Ida.
Gaudeo, to rejoyce.
Gelu, Frost or ice.
Gens, a kinde.
Gero, to bear.
Gibbus, a jub, a bunch

Gigas.

Gigas, a Giant.
Gigno, to beget.
Gingiber, Ginger.
Glis, a Dormouse.
Gliſco, Much to deſire.
Gluten, Glue.
Gorgon, a certain terrible woman.
Gradior, to go.
Græcia, Greece.
Graiugena, a Grecian born.
Grando, Hail.
Grates, thanks.
Grex, a flock.
Groſſus, a groſs fig.
Gruo, to cry like a Crane.
Grus, a Crane.
Gryps, a Griffon.
Gummi, Gum.
Gurgulio, the Weſand, or a Weſel.

H

HAbeo, to have.
Hæreo, to cleave unto.
Hæres, an heir.
Halec, a Herring
Haurio, to draw.
Heros, a Noble man.
Helperus, the evening Star.
Heteroclitum, a word declined otherwiſe then the bare rules of the declenſions do require.
Hilaris, vel hilarus, Merry.
Hippomanes. Poyſon.
Hirundo, a ſwallow.
Hiſtrix, a Porcupike.
Homo, a man or a woman.
Honor, vel honos, Honor.
Hordeum, Barly.
Hoſpes, an hoſt, or an hoſteſs, or a gueſt man or woman.
Hoſtis, an enemy.
Huber, a bag, or the udder of any beaſt.
Humus, the ground.
Hydrops, the Dropſie.
Hyems, Winter.

I

IAceo, To lie.
Iacio, to caſt.
Iaſpis, a precious ſtone.
Ico, to ſtrike.
Icon, an Image.
Ida, a hill in the Country of Troy.
Idus, the Ides of a moneth.
Iecur, the Liver.
Ignis, Fire.
Illex, a lawleſs body, Man or Woman.
Imber, a ſhower.
Imbrex, a gutter-tile.
Impetis, Of violence.
Inceſſo, to accuſe.
Incido, to cut.
Incido, to fall into.
Incipio, to begin.
Inculco, Often to repeat.
Indo, to put in.
Indoles, Cowardneſs.
Induciæ, a Truce.
Indulgeo, to ſet too much by.
Inermus, Unarmed.
Infans, a babe.
Inferiæ, Spirits in hell.
Inficias, a denyal.
Inficio, to dye, or to infect.
Ingruo, To Invade.
Injuſſu, Without bidding.
Inſidiæ, a lying in wait for, or a deceit.
Inſtar, Like, or as big, or an Image
Interpres, an Interpreter.
Invidia, Envy.
Iocus, a merry ſcoff, a jeſt.
Iraſcor, to be angry.
Ismarus, a hill in Thracia ſo named.
Iter, a Journey.
Iubar, The Sun beam.
Iubeo, to command.
Iudex, a Judge.
Iugeris, an acre.
Iugum, the top of an hill: or a yoke of Oxen, that is a couple.
Iungo, to joyn.
Iuno, Jupiters wife.

Iure,

Iuro, to ſwear.
Ius, the law and right: the broth of any thing ſodden.
Iuſſu, By Commandment.
Iuſta, funeral rites.
Iuſtitium, No term.
Iuvenis, One come to mans age.
Iuventus, Mans ſtate.
Iuvo, to help.

L

LAbes, A ſpot.
Labor, Labour.
Lac, Milk.
Laceſſo, to trouble, to provoke.
Lacio, to allure, or to entice.
Laſtes, the ſmall guts.
Lacto, to give milk, or to perceive.
Lacus, a Lake.
Lædo, to hurt.
Lælaps, A Dogs name.
Lambo, To lick.
Lampas, a Lamp.
Lanilia, a Waſter of defence.
Laquear, a vaulted rook of a parlor.
Laſer, the Herb called Benjamin.
Lateo, to lurk, or to be hidden.
Lavo, to waſh.
Laurus, a Bay tree.
Lebes, a caldron, or a pan.
Lecythus, a box for oyl and ointment.
Lego, to read.
Lemures, Hobgoblins, or night ſpirits.
Leo, a Lyon.
Leo, to imprint.
Lethum, Death.
Liberi, Children.
Libet, It pleaſeth.
Libs, the South-weſt-winde, by weſt.
Licet, It is lawful.
Lichen, Liverwort.
Lienis, the milt.
Ligur, an Italian of the Countrey of Liguria.
Limax, the ſhelled ſnail, and the dew ſnail.
Limus, Slime or mud.
Lingo, to lick.
Lino, to daub.
Linquo, to leave, to treſpaſs.
Linter, a Cock-boat.
Liquefio, to be molten.
Liquor, idem.
Liveo, to be wan or filthy.
Lixa, the ſcullion.
Locri, a Town in Italy.
Locus, a place.
Loquor, to ſpeak.
Luceo, to be light.
Ludo, to play, or to ſport.
Lues, a common diſeaſe or murren.
Lugeo, to lament.
Luo, to pay for.
Luſtra, Dens of wilde beaſts.
Lynx, a ſpotted beaſt.

M

MAenalus, A hill of that name in Arcadia.
Magnes, a ſtone that draweth iron unto it.
Majores, Our anceſtors.
Malo, to will rather.
Mando, to eat.
Maneo, To tarry, or to tarry for.
Manes, Spirits or devils.
Manubiæ, Spoils taken in war.
Manus, a hand.
Mapalia, ſmall cottages.
Mare, the ſea.
Margo, the brink or skirt of any thing, or the bank of a river, or ſea.
Marmor, Marble.
Mars, the name of the God of war.
Martyr, a witneſs.
Mas, a male.
Maſſicus, an hill in Campania.
Mater, a Mother.
Medeor, to cure.
Medicor, idem.
Meio, to piſs.
Mel, Honey.
Meleager, vel melea-

gas,

egrus, a mans name.
Menda, & mendum, a fault.
Menses, Womens flowers.
Mensis, a Moneth.
Mereor, to deserve.
Meridies, Noon-day.
Metior, to measure.
Meto, to mow.
Metuo, to fear.
Metuor, to be feared.
Meus, mine.
Micò, to shine.
Miles, a soldier.
Minæ, threatning.
Mingo, to piss.
Minores, our Successors.
Misceo, to mingle.
Misereor, to take pity on.
Mitto, to send.
Mœnia, the walls of a town.
Mœreo, to be heavy.
Monoptoton, a noun having one termination, and that in one oblique case.
Mons, an hill.
Mordeo, to bite.
Morior, to die.
Mos, a custom.
Mulceo, to assuage.
Mulgeo, to milk.
Mulier, a woman.
Mullum, a certain Wine confect with honey.
Multiplico, to multiply, to encrease.
Munia, a duty or office.
Mus, a mouse.

N

NAnciscor, to get, and to obtain.
Nascor, to be born.
Natalis, the degree of blood and gentry, as generosi natales, natales obscuri. It is also taken for years.
Natalis, a birth-day.
Natrix, a water serpent.
Natu, by birth.
Neco, to kill.
Necto, to knit.
Nefrens, a yong pig.
Negligo, to contemn.
Nigreo, to become black.
Nemo, no body.
Neo, to spin.
Nervus, a sinew.
Neuter, neither of both.
Nexo, to binde.
Nideo, to shine.
Nihil, Nothing.
Nitor, to go about, to endeavor.
Niveo, to give a token with the eyes, to wink, to endeavor.
No, to swim.
Noceo, to hurt, to harm.
Noctu, by night.
Nolo, to nil.
Nonæ, the Nones of a moneth.
Nosco, to know.
Nolter, Ours.
Nostras, Of our Country, sect, or fashion.
Notus, the South-winde.
Nubes, a cloud.
Nubo, to be married to a man.
Nugæ, trifles.
Nullus, none.
Nundinum, a Fair.
Nuo, to nod.
Nuptiæ, Marriage.
Nurus, a daughter in law.
Nycticorax, a night-Raven.

O

OBdo, To set against.
Obex, a Bar, or stop.
Obliviscor, to forget.
Obses, an hostage or pledge, man or woman.
Occido, to fall or perish, and to be slain; to set as the Sun sets.
Occido, to kill or slay.
Occiput, the hinder part of the head.
Occludo, to shut.
Occulto, to hide.
Occulo. Idem.
October, the month called October.
Odor, vel odos, a savour.
Oleaster, a wilde Olive.
Oleo, to give a smell.
Olfacio, to smell, or to savour a thing.

Omen

Omen, Halsoning, and forespeaking.
Omnis, every one.
Onus, a burthen.
Onyx, the nail of a mans hand, a pretious stone, white like a nail.
Operio, to cover.
Opifex, a Workman.
Opis, of aid and help.
Oppango, to fasten or to joyn unto, or to plant about.
Opus, a Towns name.
Orbis, a Globe or a bowl.
Ordior, to begin, or to commence.
Ordior, to weave.
Oriens, the East.
Orior, to spring, to rise, to begin.
Orontes, a certain river in Syria.
Os, oris, a mouth.
Os, ossis, a bone.
Ostrea, an Oyster.
Ovum, an egge.

P

PAciscor, to make a bargain.
Palleo, to be pale.
Pampinus, a Vine-branch.
Pando, to open.
Pango, to bargain, to sing, to joyn.
Panis, Bread.
Panther, & Panthera, a beast so called.
Papaver, Poppy.
Papirus, Paper.
Paradisus, a place of pleasure.
Parco, to spare.
Parens, a father or mother.
Pareo, to obey.
Pario, to bring forth.
Parnassus, an hill in Phocis, a country in Greece.
Partio, to part, or to divide.
Parturio, about to bring forth.
Pasco, to feed.
Passer, a Sparrow.
Pateo, to lie open.
Patior, to suffer.
Patro, to commit some evil.)
Patrues, Brothers children.
Paveo, to fear.
Pecten, a comb.
Pecto, to comb the hair.
Pecus, all cattel.
Pedes, a Footman.
Pedo, to fart.
Pelagus, the sea.
Pellex, a harlot.
Pello, to drive, or to put away.
Penates, Houshold-gods.
Pendeo, to be hanged.
Pendo, to hang, to weigh, to prize.
Penis, a tail.
Penus, vel penum, all maner of victual.
Perago, to finish.
Percutio, I smite.
Perdix, a Partridge
Perdo, to lose.
Perduellis, an enemy in the war.
Pergamus, the city of the Trojans, otherwise called Ilium.
Pergo, to go forward.
Perlego, wholly and thoroughly to read.
Permissu, By sufferance, with leave and licence.
Perpetior, thoroughly to bear or suffer.
Perplaceo, to please very much, or thoroughly to please.
Persis, the Country of Persia.
Pes, a foot.
Peto, to ask.
Phaleræ, Horse trappings.
Pharus, a Watch-tower.
Phaselus, a Brigandine.
Philotis, a womans name.
Phœnix, Phœnix the bird.
Phryx, a Trojan.
Pietas, Godliness.
Piget, It irketh.
Pingo, to paint.
Pinio, to bake.
Pinus, a Pine tree.
Piper, Pepper.
Pisces, a fish.
Pix, Pitch.
Placeo, to please.
Plagæ, Hunting-nets.
Plaudo, To clap hands

hands for joy.
Plebs, vel plebis, the common people.
Plecto, to punish, to beat.
Pleo, to fill.
Plico, to fold, or to pleat.
Pluo, to rain.
Plus, more.
Polleo, to be able.
Pono, to set or to put.
Pons, a bridge.
Pontus, the sea.
Porticus, a gallery, or ambulatory.
Posco, to ask, to require.
Postis, a post.
Poto, to drink.
Præcordia, the mydriff.
Præcurro, to run before.
Prælego, To be an Interpretor, or a Reader, and sometime to cut, or to sail by.
Præmineo, to excell others.
Prænestæ, a town in Italy.
Præs, a surety.
Præses, a President.
Præful. Idem.
Prandeo, to dine.
Precis, Of Prayer.
Premo, to press.
Primitiæ, first-fruits.
Princeps, the Prince or Princess.
Problema, a demand.
Prodo, to betray.
Profiteor, to profess.
Prolao, To allure to wath.
Promineo, to hang out in sight.
Promo, to set abroch or to utter.
Promptu, with readiness, or with speed.
Psallo, to sing, or to play with an instrument.
Pubes, ripeness of age.
Pudet, it shameth.
Puerasco, to wax a child.
Pugil, a Champion, man or woman.
Pulvis & pulver, dust.
Pumex, a pumice-stone.
Punctus & punctum, a prick, or a point.
Pungo, to prick or sting.
Pus, the filth of the nose.
Python, a Serpent.

Q

QVæro, to seek.
Quatio, to shake.
Quercus, an oak.
Queror, to complain.
Qui, the which.
Quies, Rest.
Quilibet, any one.
Quinco, to hang the head.
Quisquiæ, Chips.
Quot, how many.

R

RAbula, a brawler.
Rado, to shave.
Ramex, Burkenness.
Rapio, to snatch away.
Rastrum, a rake.
Raucio, to be hoarse.
Recido, to fal backward.
Recordor, to call to minde again.
Reddo, to restore.
Redoleo, to savour strongly.
Refringo, to break open.
Rego, To rule, or to govern.
Relego, to read again.
Reminiscor, to remember.
Ren, the kidney.
Renuo, to refuse.
Reor, to suppose.
Repango, to dis-joyn.
Repello, to drive.
Repetundarum, Of bribery.
Replico, to unfold.
Repungo, to prick again.
Res, a thing.
Respuo, to refuse.
Restis, a withe.
Resulto, to rebound.
Rete, a net.
Rex, a King.
Rideo, to laugh.
Ringo, to grin.
Robur, an oak.
Rodo, to gnaw.
Roma, Rome.

Ros,

Ros, a dew.
Rostra, the pulpit.
Rudens, a cable.
Rudo, to cry like an ass.
Rumpo, to break.
Ruo, to rush.
Rus, the country.

S

SAcer, Holy.
Sacerdos, a Priest, or a Nun.
Sacro, to dedicate.
Sal, Salt.
Salio, to leap.
Sallo, & salio, to salt, or season
Saltio, to leap, or to dance.
Salum, the sea.
Salus, health.
Samnis, a Samnite.
Sancio, to establish.
Sanguis, blood.
Sapphirus, a Saphire.
Sapientia, Wisdom.
Sapio, to have a taste.
Sarcio, to patch.
Sardonyx, a certain precious stone.
Satago, to endeavor.
Satrapas, a Prince.
Scabo, to scratch.
Scalpo, to claw.
Scando, to climb.
Scindo, to cut.
Scio, to know.
Scobis, & scobs, Dust.
Scriba, a Scribe.
Scribo, to write.
Scrobs, a Ditch.
Scurra, a scoffer.
Seco, to cut.
Sedeo, to sit.
Seges, Corn yet standing.
Seligo, to gather apart.
Semis, Half a pound.
Senecta, Old age.
Senex, an old man.
Senio, the Silt point.
Senium, quod Senecta.
Sensus, & sensum, the sense.
Sentio, to perceive.
Sentis, a thorn.
Sepelio, to bury.
Sepio, to hedge.
Seps, a little Serpent.
Sequor, to follow.
Sermo, Speech.
Ser, One of Asia.
Sero, to sow.
Serpens, a Serpent.
Sibilus, an hissing.
Sido, to pitch.
Silex, an Ditr.
Silex, a flint stone.
Sinapis, Mustard.
Sindon, fine linnen.
Singultio, to sob.
Sino, to suffer.
Sirus, & sirum, a bowl to drink milk in.
Siren, a Mear-maid.
Siser, a Parsnip.
Sisto, to make to stand.
Sitis, Thirst.
Soboles, an Offspring.
Socrus, a Mother in law.
Sodalis, a fellow.
Sol, the Sun.
Soleo, to be wont.
Solium, a throne.
Solvo, to loose.
Somnus, Sleep.
Sono, to sound.
Sorbeo, to sup.
Soror, a Sister.
Spargo, to sprinkle.
Species, the kinde of a thing.
Specio, to see.
Specus, a den.
Sperno, to despise.
Spinus, a Sloe tree.
Splen, the milt.
Spondeo, to promise.
Sponsalia, Betrothings.
Spontis, Of own accord.
Statuo, to appoint.
Sterno, to throw down.
Sterto, to snort.
Stirps, a stock.
Sto, To stand.
Strepo, to make a noise.
Stridor, to make a noise.
Strideo, to make a great noise.
Stringo, to make strait.
Struo, to build.

Stultitia, Foolishness.
Suadeo, to counsel.
Suber, a Cork-tree.
Sublego, Privily to steal away.
Suboleo, to savor a little.
Suesco, to be accustomed.
Suffero, to sustain or abide.
Sugo, to suck.
Sulmo, a Town where Ovid was born.
Sum, to be.
Sumo, to take.
Supellex, Houshold stuff.
Suppetiæ, aid.
Supplico, to intreat.
Surgo, to arise.
Sus, a Bear, Sow, or Hog.
Synodus, a councel.

T

TAceo, to keep silence.
Tædet, It irketh.
Tænarus, a Promontory in Laconia
Tagus, a certain River in Portugal.
Talio, like for like.
Talpa, a mole.
Tango, to touch.
Tantundem, as much
Tapes, a Carpet.
Tartarus, Hell.
Taygetus, a hill in Lacedemonia.
Teges, a mat.
Telmo, to weep.
Tempe, a fair vale in Thessalia.
Tendo, to stretch.
Teneo, to hold.
Tepeo, to be warm.
Tepesco, to wax hot.
Ternio, the number of three.
Tero, to wear.
Tesqua, rough places.
Testis, a witness.
Teucrus, a name of a certain King of Troy.
Texo, to weave.
Thebæ, Thebes.
Thermæ, hot bathes.
Thorax, the breast-plate.
Thrax, a Thracian.
Thus, frankincense.
Tignus, tignum, a rafter.
Tigris, a Tygre.
Timeo, to fear.
Timeor, to be feared.
Titubo, to stumble.
Tollo, to lift up.
Tondeo, to clip or shear.
Tonitrus, & tonitru, thunder.
Tono, to thunder.
Torpeo, to be sluggish and weak.
Torqueo, to wreath, twist.
Torquis, a chain.
Torrens, a Lake.
Torreo, to roast.
Torris, a fire-brand.
Tot, So many.
Tracto, to handle.
Trado, to deliver.
Traho, to draw.
Trano, to tremble.
Tres, three.
Tribus, a kindred.
Trica, trifles.
Triptoton, a noun declined with three cases.
Tros, a Trojan.
Trudo, to thrust.
Tu, thou.
Tuber, a swelling.
Tueor, to see.
Tundo, to knock.
Tussis, the cough.
Tybris, Tyber.
Tybur, oppidum Italiæ.

V

VAdo, to go.
Valeo, to be able.
Valva, a two leaved door.
Vannus, a van.
Vas, a Surety.
Vas, a Vessel.
Vates, a Prophet.
Vber, Plentiful.
Vectis, a door bar.
Veho, to carry.
Vello, to pluck up.
Vendo, to sell.
Veneo, to be sold.
Venio, to come.
Venter, a belly.
Venus, the goddess of love and beauty.
Ver, the Spring time.
Verber, a stripe.
Vergo, to bend
Verres, a Wedge.
Verna, a bond-man.
Verres, an Hog.
Verro, to sweep.
Verto, to turn.
Vervex, a Wether.

Vesco

Vescor, to eat.
Vesper, the evening-tide.
Veto, to forbid.
Vicem, an interchange.
Video, to see.
Vieo, to binde.
Vigil, a watcher.
Vincio, to binde.
Vinco, to overcome.
Vindex, an avenger.
Virgilius, a Poets name.
Virgo, a Virgin.
Virtus, Vertue.
Virus, Poyson.
Vis, Strength.
Viscum, vel Viscus, Birdlime.
Viso, to go to see.
Vitrum, Glass.
Vivo, to live.
Vlciscor, to avenge.
Vngvis, a nail.
Vocito, often to call.
Volo, as, to flie.
Volo, vis, to will.
Volvo, to rowl.
Vomis, vel vomer, the Plough-share.
Vomo, to vomit.
Vrgeo, to thrust.
Vro, to burn.
Vtor, to use.
Vulgus, the common people.
Vulpes, a Fox.
Vxor, a wife.

MVSEVM BRITANNICVM

Finis interpretationis Nominum & Verborum Grammatices.

CRedo in Deum Patrem Omnipotentem, creatorem cœli & terræ: Et in *Jeſum Chriſtum* Filium ejus unicum, Dominum noſtrum, qui conceptus eſt è Spiritu ſancto, natus ex Mariâ Virgine, paſſus ſub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus & ſepultus: deſcendit ad inferos, tertio die reſurrexit a mortuis, aſcendit ad cœlos, ſedet ad dextram Dei Patris Omnipotentis; Inde venturus eſt ad judicandum vivos & mortuos. Credo in Spiritum ſanctum, ſanctam Eccleſiam Catholicam, ſanctorum Communionẽ, remiſſionem peccatorum, carnis reſurrectionem, & vitam æternam, Amen.

DECALOGUS.

DEus ſic eſt loquutus: Audi, Iſrael; Ego ſum Dominus Deus tuus, qui te eduxi ex domicilio ſervitutis Ægyptiæ.

I. Non habebis Deos alienos coram me.

II. Signum ſculptile, aut ſimulacrum ullius rei, quæ aut ſuprà in cælo, aut infrà in terrâ, aut in aquis infrà terrã ſit, non effinges. Ea non veneraberis, neque coles; nam ego ſum Dominus Deus tuus zelotypus, qui parentum iniquitatem etiam in liberis vindico, ad tertiam uſque quartámve progeniẽ oſorum Mei; clementiáq; utor ad mileſimã uſque progeniem, erga Meî amantes, meaque præcepta conſervantes.

III. Nomen Domini Dei tui inaniter non uſurpabis, neq; enim ſinet impunitũ Dominus, qui ejus nomen inaniter adhibuerit.

IV. Diem Sabbati ſanctè agere memento. Sex diebus operaberis, & facies omnia opera tua: ſeptimo verò die, quod eſt Domini Dei tui Sabbatum, nullum opus facies, nec tu, nec filius tuus, nec filia tua, nec ſervus tuus, nec ancilla tua, neq; jumentum tuum, neq; apud te degens peregrinus; Nam ſex diebus perfecit Deus cœlum & terram, & mare, & quicquid in illis continetur; ſeptimo quievit. Itaque diem Sabbati ſacrum, ſibíque dicatum voluit.

V. Honora patrum tuũ & matrem tuã, ut ſis longævus ſuper terram, quam daturus eſt

est tibi Dominus Deus tuus.
VI. Non occîdes.
VII. Non adulteraberis.
VIII. Non furaberis.
IX. Non eris adversus proximũ tuũ testis mendax.
X. Non concupisces cujusquam domum; non uxorem, non servum, non ancillam, non bovem, non asinum, nec quicquam omnino aliud quod alterius sit.

Præcepta Pædagogica excerpta ex Erasmi *Colloquiis.*

Pulerum ingenuum decent ingenui mores. Quoties alloquitur te quispiam, cui debes honorem compone te in rectum corporis statum, aperi caput.

Vultus sit, nec tristis, nec torvus, nec impudens, nec protervus, nec instabilis, sed hilari modestiâ temperatus.

Oculi (sint) verecundi, semper intenti in eum cui loqueris, juncti pedes, quietæ manũs, nec vacilles alternis tibiis, nec sint gesticulosæ manus,

Nec mordéto labrum, nec scábito caput, nec fódito aures.

Vestis item ad decorum componatur, ut totus cultus, vitæ

Precepts for Children taken out of *Erasmus's* Colloquies.

INgenuous manners becomes an ingenuous boy. As oft as any body speaketh to thee, to whom thou owest respect, set thy self in an upright posture of body, uncover thy head.

Let thy countenance be neither sad, nor frowning, nor impudent, nor froward, nor unsteady, but tempered with a chearful modesty.

Let thy eyes be bashful, alwaies intent upon him to whom thou speakest, let thy feet be joyned together, thy hands still: do not stand weaving with thy legs, one after another, let not thy hands be ful of tricks.

Neither bite thy lip, nor scratch thy head, nor pick thy ears.

Let thy garment also be composed into handsomnes that thy who e

vultûs, gestus, et habitus corporis ingenuam modestiam et verecundam præ se indolem ferat.

Ne sis ineptè loquax, aut præceps: Ne vagetur animus interim; sed sis attentus quid ille dicat.

Si quid erit respondendum, facito id paucis et prudenter; subinde præfatus honorem; atque ideatidem modicè flectas alterum genu; præsertim ubi responsum absolveris.

Quum loqueris, cave ne præcipites sermonem, aut hæsites linguâ, aut palato immurmures; sed distinctè, clarè, articulatè, consuescito proferre verba tua.

Si quem præteribis natu grandem, Magistratum, aut alioqui virum gravem, memento aperire caput nec pigeat inflectere genu. Vide ut horum memineris.

whole dressing, countenance, gesture, and habit of thy body may shew an ingenious modesty of thy body and a bashful towardliness.

Be not fooliſhly prating, or rash: Let not thy mind wander in the mean while; but be attentive what he saith.

If thou must answer any thing, do it in few words and wisely; ever and anon saying, Sir: and now and then make a pretty little leg, especially when thou hast finished thy answer.

When thou speakest, take heed thou do not overhaste thy speech, or flutter with thy tongue, or mumble in the roof of thy mouth, but use to utter thy words distinctly, clearly, and articulately.

If thou shalt pass by any ancient man, Magistrate, or otherwise grave man, remember to put off thy hat, and think not much to make a leg. See that thou remember these things.

FINIS.

THE END.

Radix Doctrinæ amara, Fructus dulcis.